

Hallituksen esitys Eduskunnalle luotto- ja rahoituslaitoksia ja niiden toimintaa koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lait luottolaitostoiminnasta ja ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi liikepankkilakia, säästöpankkilakia, osuuspankkilakia, Postipankki Oy:stä annettua lakia ja hypoteekkiyhdistyksestä annettua lakia.

Lainsäädännön rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikkia luotto- ja rahoituslaitoksia koskisi yksi sisällöltään yhtenäinen ammattimaista rahoituksen tarjoamista koskeva laki luottolaitostoiminnasta. Laki korvaisi voimassa olevan talletuspankkien toiminnasta annetun lain sekä rahoitustoimintalain.

Lakiin otettavan määritelmän mukaan luottolaitoksia olisivat yhteisöt, jotka liiketoimintanaan vastaanottavat yleisöltä talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja ja tarjoavat omaan lukuunsa luottoja sekä muuta niihin verrattavaa rahoitusta. Talletuspankit eli liikepankit, säästöpankit, osuuspankit ja Postipankki Oy olisivat luottolaitoksia, joilla olisi yksinoikeus vastaanottaa yleisöltä talletuksia muiden takaisinmaksettavien varojen ohella. Muilla luottolaitoksilla olisi oikeus vastaanottaa yleisöltä vain muita takaisinmaksettavia varoja kuin talletuksia. Luottolaitos tarvitsisi toimiluvan toimintansa harjoittamiseen.

Rahoituslaitoksia olisivat yhteisöt, joilla ei olisi liiketoimintanaan oikeutta vastaanottaa takaisinmaksettavia varoja yleisöltä, vaan jotka pääasiallisena liiketoimintanaan hankkisivat omistussuosuuksia tai tarjoaisivat luottoja ja niihin verrattavaa rahoitusta. Rahoituslaitos ei tarvitsisi toimilupaa toimintansa harjoittamiseen, mutta sen olisi kuuluttava konsolidoituun valvontaan, jos se kuuluu samaan konserniin jonkin luottolaitoksen kanssa.

Näiden keskeisten voimassa olevan lainsäädännön rakenteeseen liittyvien uudistusten lisäksi lakiin otettaisiin säännökset, jotka johtu-

vat Euroopan yhteisöjen pankkidirektiivien aiheuttamasta muusta harmonisointitarpeesta. Laissa olisivat säännökset suomalaisten luottolaitosten sijoittumisoikeudesta Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (ETA-valtio). Näihin säännöksiin sisältyisivät yhden toimiluvan ja kotivaltiovalvonnan periaatteet. Merkittävimmät muut muutokset koskisivat perustamisen ja toimiluvan saannin edellytysten tiukentamista, omistusoikeusrajoitusten lieventämistä, vakavaraisuussäännösten tarkistamista, riskien keskittämiskiellon täsmällisempää määrittelyä, kirjanpitoa ja konsolidoitua valvontaa sekä luottolaitoksen omistajien laadullista kontrollia.

Ehdotetun lain ja yleisen yhteisöläinsäädännön ohella talletuspankkeihin sovellettaisiin edelleen niiden yhteisömuodon mukaan joko liikepankkilakia, säästöpankkilakia, osuuspankkilakia tai lakia Postipankki Oy:stä. Hypoteekkiyhdistykseen sovellettaisiin lakia hypoteekkiyhdistyksistä. Näistä laeista ehdotetaan poistettavaksi kansalaisuuteen liittyvät rajoitukset. Muihin luottolaitoksiin ja rahoituslaitoksiin sovellettaisiin luottolaitostoiminnasta annettavan lain ohella yleistä yhteisöläinsäädäntöä.

Laki luottolaitostoiminnasta koskisi Suomessa rekisteröityjen ja toimiluvan saaneiden yhteisöjen toimintaa.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen mukainen vapaa sijoittautumisoikeus ja palvelujen tarjonta muusta sopimusvaltiosta säänneltäisiin esitykseen sisältyvässä laissa ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa. Laissa olisivat säännökset ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin perustamisesta ja palvelujen tarjoamisesta sivukonttoria perustamatta. ETA-valtiosta oleva luottolaitos ei tarvitsisi tähän toimilupaa toisin kuin talousalueen ulkopuolelta oleva luottolaitos. Laki

korvaisi voimassa olevan ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa annetun lain.

Esitys liittyy Euroopan talousalueesta teh-

tyyn sopimukseen. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .	1	8. Asian valmistelu	21
YLEISPERUSTELUT	4	9. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	22
1. Johdanto	4	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	22
2. Nykyinen tilanne	4	1. Lakiehdotusten perustelut	22
2.1. Rahoituslaitosten toimintaympäristö	4	1.1. Laki luottolaitostoiminnasta	22
2.2. Lainsäädäntö	5	1.2. Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitok-	
2.2.1. Yleistä	5	sen toiminnasta Suomessa	62
2.2.2. Voimassa oleva lainsäädäntö	5	1.3. Liikepankkilaki	70
3. Sääntely Euroopan yhteisöissä	10	1.4. Säästöpankkilaki	72
3.1. Euroopan yhteisöjen luottolaitosdirektiivit	10	1.5. Osuuspankkilaki	75
3.1.1. Yleinen kuvaus	10	1.6. Laki Postipankki Oy:stä	76
3.1.2. Direktiivit	11	1.7. Hypoteekkiyhdistyksistä annettu laki	77
3.1.3. Valmisteilla olevat direktiivit tai val-		2. Voimaantulo	77
miit ETA-sopimukseen kuulumatto-		LAKITEKSTIT	78
mat direktiivit, jotka on otettu huo-		1. Laki luottolaitostoiminnasta	78
mioon ehdotuksessa luottolaitostoi-	11	2. Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen	
minnasta annettavassa laissa		toiminnasta Suomessa	99
4. Tavoitteet	12	3. Laki liikepankkilain muuttamisesta	103
5. Keinot	13	4. Laki säästöpankkilain muuttamisesta	105
5.1. Laki luottolaitostoiminnasta	13	5. Laki osuuspankkilain muuttamisesta	108
5.2. Laki ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitok-		6. Laki Postipankki Oy:stä annetun lain muutta-	
sen toiminnasta Suomessa	19	misesta	111
5.3. Muut lainmuutokset	20	7. Laki hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain muut-	
6. Taloudelliset vaikutukset	20	tamisesta	112
6.1. Vaikutukset valtion talouteen	20	LIITE	114
6.2. Vaikutukset pankkeihin ja muihin luotto-		Rinnakkaistekstit	114
laitoksiin	20		
7. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutuk-			
set	21		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Talletuspankkeja koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 1991 alusta ja on siten varsin tuoretta. Rahoitustoimintaa harjoittavia luottolaitoksia koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1992 alusta ja on siten aivan uutta.

Kumpaakin lakia valmisteltaessa Euroopan talousaluetta koskevat sopimusneuvottelut olivat kesken eikä siten näissä laeissa voitu ottaa täysin huomioon sopimuksen edellyttämiä lainsäädännön harmonisointivaatimuksia.

Euroopan talousaluetta koskevassa sopimuksessa on päädytty siihen, että yksitoista Euroopan yhteisöjen luotto- ja rahoituslaitoksia koskevaa direktiiviä ovat osa sopimusta ja siten myös Suomessa sovellettavaksi tulevaa lainsäädäntöä. Direktiivit sisältyvät sopimuksen liitesäännöstöön. Direktiivien saattaminen voimaan Suomessa edellyttää talletuspankkeja ja luottolaitoksia koskevan lainsäädännön tarkistamista. Tämä hallituksen esitys sisältää direktiivien edellyttämät vähimmäistason saavuttamiseksi välttämättömät tarkistukset.

Lisäksi esitykseen sisältyy joitain direktiivien minimitason ylittäviä säännöksiä, jotka on katsottu välttämättömiksi sen vuoksi, että niistä aiheutuvat toimintaoikeuksien lisäykset tasapainottavat direktiivien aiheuttamaa sääntelyn kiristymistä. Näillä säännöksillä pyritään varmistamaan se, että suomalaiset luottolaitokset eivät joutuisi yhteisillä markkinoilla kotimaisesta sääntelystä johtuvaan epäedulliseen kilpailutilanteeseen.

Esitykseen sisältyy myös muita muutosesityksiä, jotka johtuvat rahoitusmarkkinoittemme sisäisestä kehityksestä. Näissä muutoksissa on kysymys yhtäältä sellaisista ehdotuksista, joiden lopullinen sisältö tunnetaan, vaikka ne Euroopan yhteisöissä eivät ole vielä ehtineet direktiiviassteelle, mutta jotka kansallisen edun vuoksi on jo tässä vaiheessa otettu mukaan lainsäädäntöön. Toisaalta on kysymys sellaisista teknisistä tarkistuksista, jotka nykyisen sääntelyn lyhyestä voimassaolosta huolimatta on jo katsottu tarpeellisiksi.

Sopimuksen liitesäännöstöön ei sisälly suoraan sovellettavaa EY-lainsäädäntöä luottolaitosten osalta.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Rahoituslaitosten toimintaympäristö

Suomen rahoitussektori on ollut viime vuosiin asti varsin suljettu. Tämä on ollut seurausta sekä ulkomaisten pääomaliikkeiden kattavasta säätelystä, talletus- ja luottokorkojen hallinnollisesta määräytymisestä sekä ottolainaukseen liittyvistä veroratkaisuista. Kun nämä rajoitteet on nyt pääosin purettu, rahoituslaitokset joutuvat aikaisempaa enemmän kilpailemaan sekä keskenään että kohtaamaan myös ulkomaisen kilpailun. Vaikka suomalaisten rahoituslaitosten toiminta edelleen pääosin suuntautuukin kotimaisille markkinoille, rahoituslaitokset eivät voi enää jättää huomiotta kansainvälisiä vaihtoehtoja varainhankinnassaan ja sijoitustoiminnassaan. Suomalaisten pankkien varainhankinnasta ja -käytöstä ulkomaisten erien osuus on 1980-luvulla selvästi kasvanut.

Kansainvälistymisen tarvetta lisää se, että kansainvälinen taloudellinen kehitys vaikuttaa yhä selvemmin ja voimakkaammin kotimaiseen rahoitus- ja korkokehitykseen ja siten rahoituslaitosten toimintaedellytyksiin. Kilpailun edistäminen ja rahoituksenvälityksen tehostaminen edellyttävät myös rahoituslaitosten toimintaa liiaksi kahlitsevien kansallisten rajojen murtaamista.

Pankkien ja muiden rahoituslaitosten välinen ero on hämärtyneessä kaikkialla Länsi-Euroopassa. Vapaisiin ulkomaisiin pääomanliikkeisiin ja markkinaehtoisuuteen perustuvissa rahoitusjärjestelmissä ei ole tarkoituksenmukaista eikä mahdollistakaan laeilla tai säädöksillä rajoittaa eri tavoin eri rahoituslaitosten varainhankintaa tai käyttöä, koska tällöin rahoituslaitokset joutuisivat eriarvoiseen kilpailuasemaan.

Suomessa pankit ovat perinteisesti olleet monipuolista toimintaa harjoittavia yleispankkeja. Erityisrahoituslaitosten merkitys ei pankikeskeisessä rahoitusjärjestelmässämme ole ollut yhtä merkitsevä kuin monissa muissa maissa, joissa toiminnat ovat olleet eriytyneempiä. Näissä maissa onkin viime vuosina tapahtunut rahoituslaitosten toiminnan monipuolistumista, jolloin eri rahoituslaitosten perinteiset markkinajaot ovat murtuneet. Esimerkiksi Englannissa jouduttiin building society -laitosten varain-

hankintamahdollisuuksia lisäämään, kun liikepankit ryhtyivät kilpailemaan niiden perinteisesti hoitamilla asuntorahoitusmarkkinoilla.

Rahoitustoimialan avautuminen merkitsee myös rationalisointipaineiden lisääntymistä.

Suomessarakennettiin kilpailulta suojatuissa oloissa liikaa tuotantokapasiteettia. Sen osittainen purkaminen ja uudelleenjärjestäminen — esimerkiksi fuusiot sekä samaa toimintaa harjoittavien että eri luottolaitosten kesken — vastaamaan nykyolojen asettamia kustannustehokkuuden tarpeita on välttämätöntä.

Yhteiskunnan keskeiset tavoitteet rahoituslaitossektorin sääntelyssä ja valvonnassa liittyvät nykyisissä avoimemmissakin oloissa edelleen vakauteen ja turvallisuuteen sekä rahoituksenvälityksen hoitamiseen mahdollisimman tehokkaasti. Rahoituslaitosten toimintarajojen poistussa, niiden mahdollisesti muodostaessa finanssiryhmiä ja niiden toimintojen kansainvälistyessä korostuu erityisesti riskien konsolidoitu valvonta. Tasavertaisten kilpailuedellytysten kannalta ja sitä kautta rahoituksenvälityksen tehokkuuden lisäämiseksi tulee myös riskinottoa koskevien säännösten olla yhdenmukaisia kansallisesti ja kansainvälisesti.

2.2. Lainsäädäntö

2.2.1. Yleistä

Talletuspankkeja koskevat liiketoimintasaännökset sisältyvät lakiin talletuspankkien toiminnasta (1268/90). Laki sääntelee liike-, säästö- ja osuuspankkien sekä Postipankki Oy:n toimintaa. Näiden yhteisöjen liiketoimintaoikeudet ja velvollisuuden ovat laissa yhtäläiset. Tunnusomaista näille yhteisöille on, että vain niillä on oikeus ottaa yleisöltä vastaan talletuksia. Rahoitustoimintalaki (1544/91) tuli voimaan vuoden 1992 alusta. Laissa säädetään muusta ammatillisesta rahoitustoiminnasta kuin talletuspankkien harjoittamasta toiminnasta. Lain soveltamisalan piiriin kuuluvat ennestäänkin sääntelyn kohteena olleet kiinnitysluottopankit, luotto-osakeyhtiöt ja hypoteekkiyhdistykset sekä uutena sääntelyn kohteena erityisesti rahoitusyhtiöt. Näitä yhteisöjä nimitetään laissa yhteisellä nimellä luottolaitos.

Ulkomaalaisen oikeudesta harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa säädetään laissa ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen liikepan-

kin ja luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa (684/78).

Edellä mainittujen lakien lisäksi sääntelyn kokonaisuuteen kuuluvat talletuspankkeja koskevat yhteisölait: liikepankkilaki (1269/90), säästöpankkilaki (1270/90), osuuspankkilaki (1271/90) ja laki Postipankki Oy:stä (972/87). Muita yhteisölakeja on laki hypoteekkiyhdistyksistä (936/78). Yleisenä taustalainsäädäntönä sovelletaan lisäksi osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia ja kirjanpitolakia.

2.2.2. Voimassa oleva lainsäädäntö

Laki talletuspankkien toiminnasta

Vuoden 1991 alusta voimaan tulleessa talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa yhdistettiin kaikkien talletuspankkien pankkitoimintaa koskeva sääntely.

Talletuspankilla on yksinoikeus vastaanottaa yleisöltä talletuksia, joiden turvaamiseksi sen on kuuluttava vakuusrahastoon. Talletuspankilla on oltava toimilupa toimintansa harjoittamiseen. Perustettavan uuden talletuspankin vähimmäispääoman on oltava 25 miljoonaa markkaa.

Laissa on talletuspankkitoiminnan rajat määriteltä luettelemalla keskeiset pankkitoiminnan alueet. Tällaisia keskeisiä pankkitoimintoja ovat muun muassa talletusten vastaanottaminen ja muu varainhankinta, luotonanto ja muun rahoituksen järjestäminen mukaan luettuna rahoitus-leasing, notariaattitoiminta pankkitarkastusviraston määräämissä rajoissa, takaustoiminta ja arvopaperikauppa. Pankkitoimintaan kuulumattoman elinkeinon harjoittaminen on lain mukaan pankeilta kiellettyä. Pankkitoiminnan ja muiden elinkeinojen, kuten esimerkiksi vakuutustoiminnan, välistä suhdetta määriteltäessä annettiin talletuspankeille kuitenkin mahdollisuus suorittaa niiden asiakaspalveluun liittyviä tehtäviä. Siten talletuspankki voi hoitaa vakuutusten maksuliikenteeseen liittyen vakuutusvaihtoehtojen esittelyä ja vakioehtoisten vakuutusten tarjontaa.

Talletuspankki saa omistaa osakkeita ja osuuksia muuta kuin pankkitoimintaan luettavaa toimintaa harjoittavassa elinkeinoyhteisössä enintään määrän, joka on kymmenen prosenttia yhteisön koko osake- tai osuuspääomasta ja kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuotamista äänistä. Sen sijaan sellaisilla talletus-

pankeilla, jotka toimivat keskenään elinkeinoyhteisön omistusta koskevassa yhteistyössä on yhteinen 20 prosentin omistusrajoitus. Tämän niin sanotun vaikutusvaltarajoituksen estämättä talletuspankki voi pankkitarkastusviraston luvalla omistaa sellaisen elinkeinoyhteisön osakkeita ja osuuksia, jonka toiminnan keskeinen osa muodostuu palvelujen tarjoamisesta talletuspankeille. Talletuspankki voi edelleen omistusrajoituksen estämättä omistaa sen arvopaperikaupankäynnin kohteena olevia osakkeita tai osakkeita, jotka se joutuu hankkimaan itselleen takaamansa osakeannin yhteydessä. Näiden vaihto-omaisuuteen luettavien osakkeiden nojalla ei saa kuitenkaan käyttää äänivaltaa ja niiden omistaminen on rajoitettu kaupankäynnin tai myynnin vaatimaan aikaan, jota pankkitarkastusvirasto valvoo.

Kotimaisen luotto- tai rahoituslaitoksen osakkeiden ja osuuksien omistusta ei ole määrällisesti rajoitettu. Sen sijaan ulkomaisten rahoitustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeiden ja osuuksien omistamiseen vaaditaan valtiovarainministeriön lupa.

Talletuspankin oikeutta omistaa kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita on laissa rajoitettu. Pankki saa suoraan tai välillisesti omistaa muita kuin rahoitustoiminnan yhteydessä vuokrattavia kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita enintään määrän, joka on 13 prosenttia pankin taseen loppusummasta. Omistukseen luetaan omistussuuden suhteessa myös pankkiin konserninomaisessa suhteessa olevien yhteisöjen omistamat kiinteistöt sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet. Myös pankin ja edellä tarkoitettujen yhteisöjen kiinteistöyhteisölle myöntämät luotot luetaan mukaan pankin omistusta laskettaessa.

Laissa on säädetty mahdollisuus väliaikaisesti poiketa omistusrajoituksista tappioiden välttämiseksi. Tällöin on useinmiten kysymys pankin saamisen vakuutena olleen omaisuuden realisoinnista tai asiakasyrityksen saneerausesta. Tällainen omaisuus on kuitenkin myytävä viimeistään viiden vuoden kululuessa sen hankinnasta.

Maksuvalmius

Laissa on talletuspankin maksuvalmius turvattu kassavarannon avulla. Kassavaranto on maksuvalmiuden vähimmäistaso. Kassavarannon lisäksi on laissa asetettu yleinen velvolli-

suus muilla järjestelyillä ylläpitää toimintaan nähden riittävää maksuvalmiutta. Kassavarannon lakimääräinen vähimmäisvaatimus on 10 prosenttia pankin veloista.

Vakavaraisuus

Lain keskeisin sääntely koskee vakavaraisuutta. Vakavaraisuus lasketaan pankin oman pääoman sekä riskipainotettujen saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten suhteena.

Talletuspankin oma pääoma on laissa jaettu ensisijaiseen ja toissijaiseen omaan pääomaan. Ensisijaiseen omaan pääomaan luetaan muun muassa osakepääoma, osuuspääoma ja lisäosuuspääoma sekä peruspääoma, säästöpankkien kantarahasto ja osuuspankkien sijoitusosuuspääoma, vararahasto ja arvonorotusrahasto sekä puolet vaihto-omaisuuden ja sijoitusomaisuuden arvostusvarauksista. Toissijaiseen omaan pääomaan luetaan muun muassa luottotappiovaraukset, osakkeiden, osuuksien ja muiden osakkuuksien kirjanpitoarvon ja käyvän arvon välinen erotus pankkitarkastusviraston määräämässä laajuudessa sekä huonompituoikeuksinen velkapääoma (subordinated loan capital).

Omasta pääomasta vähennetään sijoitukset sellaisiin pankkitoimintaa harjoittaviin yhteisöihin, joista talletuspankki omistaa yli 20 prosenttia, mutta enintään 50 prosenttia.

Toissijaisesta omasta pääomasta otetaan huomioon luottotappiovaraus rajoituksetta ja muista eristä vain ensisijaisen oman pääoman suuruinen määrä.

Talletuspankin saamiset ja sijoitukset jaetaan neljään riskiryhmään siten, että eri ryhmiin kuuluville varoille asetetaan niiden riskipitoisuuden mukaan erillainen oman pääoman vaatimus. Myös taseen ulkopuoliset sitoumukset jaetaan eri riskiryhmiin ja lisäksi ne painotetaan sitoumusten riskipitoisuuden mukaisilla kertoimilla.

Talletuspankilla on oltava omaa pääomaa vähintään 8 prosenttia säännöstössä ryhmiteltyjen saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten erien yhteismäärästä.

Vakavaraisuuden laskenta suoritetaan konsolidoidusti, jolloin talletuspankin ollessa konsernin emoyhtiö tai emopankki oman pääoman

vaatimus lasketaan myös konsernille. Vakavaraisuuteen vaikuttaa kaikkien konserniin kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuus.

Vakavaraisuussääntelyä täydentää laissa riskien keskittämisen kieltö. Sen mukaan saamiset ja vastuusitoumukset yhdeltä pankin tai siihen konserninomaisessa suhteessa olevan rahoituslaitoksen asiakkaalta tai tämän kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevalta henkilöltä eivät saa varantaa pankin vakavaraisuutta.

Asiakkaansuoja

Sääntelyn lähtökohtana on, että pankkitointaan sovelletaan kuluttajansuojalain säännöksiä, silloin kun on kysymys kuluttajan asemassa olevasta pankin asiakkaasta. Asiakkaansuojan sääntely on kuitenkin jonkin verran yleistä kuluttajansuojaa laajempi. Myös muita pankin asiakkaita suojataan markkinoinnin harhaanjohtavuudelta ja kohtuuttomilta sopimusehdoilta. Lisäksi laissa on järjestetty valvontaviranomaisten toimivalta, joka on osittain päällekkäistä. Pankkitarkastusvirasto on ensisijainen asiakkaansuojasäännösten valvontaviranomainen, mutta myös kuluttaja-asiamiehellä on toimivalta kuluttajansuojalain mukaisesti. Markkinatuomioistuin ratkaisee viime kädessä talletuspankin asiakkaansuojaa koskevat kysymykset.

Kilpailun turvaaminen

Lain mukaan pankkilipailuun sovelletaan yleistä kilpailunrajoituslakia. Talletuspankkien keskinäisten kilpailunrajoitusten tutkiminen, selvittäminen sekä niiden vahingollisten vaikutusten poistaminen on pankkitarkastusviraston tehtävänä. Kilpailuneuvosto käsittelee ja ratkaisee ylimpänä kilpailuviranomaisena pankkialalla kilpailunrajoitusten vahingollisten vaikutusten poistamista koskevat asiat. Laissa on säännökset vain siltä osin kuin on ollut tarpeellista poiketa yleisen kilpailunrajoituslain säännöksistä.

Vakuusrahasto

Talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi talletuspankin

on kuuluttava vakuusrahastoon. Lain mukaan on olemassa kolme pankkiryhmäkohtaista vakuusrahastoa: liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahasto, säästöpankkien vakuusrahasto ja osuuspankkien vakuusrahasto. Kaikkia vakuusrahastoja koskeva sääntely on yhdenmukainen. Vakuusrahaston varoista korvataan ne selvitystilaan tai konkurssiin joutuneen talletuspankin yleisölle tarjottavilla tileillä olevat saamiset, joiden maksamiseen selvitystilassa olevan pankin tai konkurssipesän varat eivät riitä. Vakuusrahaston tehtäviin kuuluu lisäksi avustusten ja avustuslainojen myöntäminen vaikeuksiin joutuneelle talletuspankille.

Tätä pankkiryhmäkohtaisten vakuusrahastojen suojaa on täydennetty valtion vakuusrahastolla, jota koskeva laki (379/92) tuli voimaan 30.4.1992.

Liikepankkilaki

Talletuspankkien toiminnasta annetun lain ohella talletuspankkeihin sovelletaan edelleen niiden juridisen muodon mukaisesti liikepankkilakia, säästöpankkilakia tai osuuspankkilakia.

Liikepankkilaissa säädetään muun muassa liikepankin perustamisesta ja hallinnosta sekä liikepankin sulautumisesta sekä toiminnan keskeyttämisestä ja purkamisesta.

Liikepankin osakepääoman on oltava vähintään 25 miljoonaa markkaa. Osakepääoma on maksettava kokonaan ennenkuin pankki aloittaa toimintansa. Osakepääoman korottamisen yhteydessä voidaan osakepääomaa merkitä valtiovarainministeriön luvalla myös apportiomaisuutta tai kuittausta vastaan.

Liikepankin hallintoa hoitavat hallintoneuvosto, johtokunta ja toimitusjohtaja.

Liikepankkeihin sovelletaan lisäksi osakeyhtiölakia.

Säästöpankkilaki

Laissa on kattavat säännökset säästöpankin perustamisesta, hallinnosta ja toiminnasta, koska säästöpankkeihin ei sovelleta muuta yhteisölaainsäädäntöä.

Säästöpankki on yritys, jonka peruspääomaa kukaan ei omista. Säästöpankilla on oltava vähintään 25 miljoonan markan peruspääoma. Lisäksi säästöpankit voivat kerätä omaa pää-

omaa kantarahastoon. Säästöpankin kantarahaston omistavat siihen varoja sijoittaneet. Kantarahaston käyttöön ottaminen on vapaaehtoista ja edellyttää rahastoa koskevien määräysten ottamista säästöpankin sääntöihin ja isäntien päätöstä rahaston perustamisesta. Peruspääoma ja uusi kantarahasto muodostavat säästöpankin oman pääoman.

Kantarahasto-osuus antaa omistajalleen lais-
sa lueteltuja hallinnoimisoikeuksia ja varallisuuspitoisia oikeuksia. Näitä ovat muun muassa oikeus pankin tuloksesta riippuvaan voitonjakoon ja mahdollinen äänioikeus isäntiä valittaessa.

Säästöpankin hallinto rakentuu säästöpankkiin varoja sijoittaneiden asiakkaiden päättävalta. Tällaisia asiakkaita ovat tallettajat ja kantarahasto-osuuden omistajat.

Säästöpankkiin voidaan valita hallintoneuvosto. Hallintoneuvosto valvoo pankin toimintaa. Säästöpankin hallintoneuvostolle voidaan antaa lakiin perustuen eräitä säästöpankin strategiseen johtoon liittyviä tehtäviä.

Säästöpankkilaissa on konsernisäännöksiä. Konsernisäännöstö vastaa osakeyhtiöistä ja liikepankeista voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Säästöpankkien tarkastuksesta vastaa pankkitarkastusviraston valvonnassa säästöpankkitarkastus.

Osuuspankkilaki

Tunnusomaista osuuspankille on, että se on osuuskunta, joka harjoittaa talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa tarkoitettua pankkitoimintaa. Mikäli osuuspankkilaista tai talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa ei ole toisin säädetty, osuuspankkiin sovelletaan osuuskuntalakia. Laissa säädetään perustajien lukumäärästä sekä heidän henkilönsä kohdistuvista vaatimuksista.

Osuuspankkilaissa on säännökset sijoitusosuuspääomasta ja vararahastosta sekä säännökset osuuspankin tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksestä.

Osuuspankin pakollisia hallintoelimiä ovat hallintoneuvosto, hallituksena toimiva johtokunta ja toimitusjohtaja. Pankilla voi olla myös edustajisto, jos osuuspankin säännöissä on tästä määräys.

Osuuspankkien käytännön tarkastustyön

hoitaa osuuspankkien keskusjärjestön asettama osuuspankkitarkastus. Sen toimintaa ohjaa ja valvoo pankkitarkastusvirasto.

Laki Postipankki Oy:stä

Postipankki Oy on talletuspankkitoimintaa harjoittava valtioenemmistöinen osakeyhtiö. Postipankki Oy:n yhteisömuoto muutettiin valtion erillishallintoon kuuluvasta liikelaitoksesta osakeyhtiöksi vuoden 1988 alusta lukien lailla (972/87) Postipankki Oy:stä.

Postipankki Oy:n toimintaa sääntelevät Postipankki Oy:stä annetun lain lisäksi liikepankkilaki ja osakeyhtiölaki. Lisäksi Postipankki Oy:hyn sovelletaan lakia talletuspankkien toiminnasta. Postipankki Oy:tä koskevaan lakiin sisältyvät säännökset muun muassa Postipankki Oy:n vakavaraisuudesta sekä valtion Postipankki Oy:lle antamista tehtävistä.

Laki Hypoteekkiyhdistyksistä

Hypoteekkiyhdistykset ovat rahoitustoimintalaissa tarkoitettuja luottolaitoksia, joiden tarkoituksena on etupäässä obligaatiolainoina tai muina pitkäaikaisina lainoina hankituista varoista myöntää pitkäaikaisia lainoja. Hypoteekkiyhdistyksistä annetussa laissa ovat säännökset hypoteekkiyhdistyksen perustamisesta, hallinnosta ja lakkauttamisesta. Hypoteekkiyhdistyksiin sovelletaan hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain ohella rahoitustoimintalakia.

Rahoitustoimintalaki

Vuoden 1992 alusta voimaan tullessa rahoitustoimintalaissa säännellään muun kuin talletuspankin harjoittamaa ammattimaista rahoitustoimintaa. Tällaista toimintaa harjoittavia yhteisöjä kutsutaan laissa luottolaitoksiksi. Laki koskee määritelmän mukaan toimintaa, jossa yleisöltä tai samaan konserniin kuuluvalla yhtiöltä hankituin takaisinmaksettavin varoin tarjotaan ammattimaisesti omaan lukuun luottoja ja muuta vastaavaa rahoitusta. Sääntely koskee sitenennestäänkin sääntelyn piirissä olleita kiinnitysluottopankkeja, luotto-osakeyhtiöitä ja hypoteekkiyhdistystä. Uusina sääntelyn piiriin ovat tulleet osakeyhtiöt, osuuskunnat tai hypoteekkiyhdistykset, jotka harjoitta-

vat edellä tarkoitettua toimintaa. Suurimpana ryhmänä näistä uusista yhteisöistä voidaan mainita rahoitusyhtiöt. Luottolaitos tarvitsee toimiluvan valtiovarainministeriöltä toimintansa harjoittamiseen. Perustettavan luottolaitoksen vähimmäispääoman tulee olla vähintään 25 miljoonaa markkaa.

Liiketoiminnan ala

Luottolaitos saa harjoittaa vain samanlaista liiketoimintaa kuin talletuspankkikin. Talletusten vastaanotto yleisöltä on siltä kuitenkin kielletty.

Luottolaitosta koskevat samat omistusrajoitukset kuin talletuspankkia. Poikkeuksena näistä rajoituksista on luottolaitoksen sallittu omistaa väliaikaisesti osakkeita ja osuuksia elinkeinoyhteisössä, jos tällaisen omistuksen tarkoituksena on riskipääomansijoituksella osallistua aloittavan, toimintaansa laajentavan tai sitä olennaisesti muuttavan yrityksen kehittämiseen (venture capital). Tällaisissa tapauksissa omistus saa olla kuitenkin enintään 50 prosenttia elinkeinoyhteisön koko osakepääomasta, osuuspääomasta tai kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamista äänistä.

Maksuvalmius, vakavaraisuus ja riskienhallinta

Maksuvalmiuden, vakavaraisuuden ja riskien hallinnan osalta luottolaitosta koskee yhdenmukainen sääntely talletuspankkien kanssa.

Asiakkaansuoja ja kilpailun turvaaminen

Tältäkin osin luottolaitosta koskee yhdenmukainen sääntely talletuspankkien kanssa.

Laki ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa (684/78)

Laki koskee kaikkia ulkomailta tapahtuvaa sijoittumista riippumatta siitä mistä valtiosta on kysymys. Lakia on muutettu lailla 1282/90, joka tuli voimaan 1.1.1991. Muutoksen yhteydessä sallittiin ulkomaisen luottolaitoksen tytär- ja osakkuuspankkien kautta harjoittamansa toiminnan lisäksi harjoittaa pankkitoimintaa

Suomessa perustamalla tänne sivukonttori. Sivukonttorin Suomessa harjoittama toiminta kytkettiin laissa talletuspankkien toiminnasta annettuun lakiin ja tässä laissa säädettiin vain sivukonttorin perustamisesta johtuvat poikkeukset ensinmainitun lain soveltamisalasta. Lakia muutettiin viimeksi lailla (1546/91), joka tuli voimaan 1.1.1992. Tämän muutoksen yhteydessä sääntely ulotettiin koskemaan myös ulkomaisen luottolaitoksen omistusoikeutta rahoitustoimintalain mukaiseen luottolaitokseen ja ulkomaisen luottolaitoksen oikeutta harjoittaa rahoitustoimintalain mukaista toimintaa Suomessa olevasta sivukonttorista.

Tytär- ja osakkuuspankin sekä -luottolaitoksen omistaminen

Ulkomaalainen voi omistaa liikepankin ja rahoitustoimintalaissa tarkoitetun luottolaitoksen osakkeita, jos niiden yhtiöjärjestyksessä on sitä koskeva määräys. Ulkomaalaisen omistuksessa olevat vapaat osakkeet eivät saa ylittää määrää, joka vastaa 20 prosenttia pankin tai luottolaitoksen osakepääomasta. Näiden osakkeiden nojalla käytettävää äänioikeutta on lisäksi rajoitettu siten, että niillä voi äänestää yhtiökokouksessa enintään neljännellä osalla siitä äänimäärästä, jota sidottujen osakkeiden nojalla voidaan yhtiökokouksessa käyttää.

Ulkomainen luottolaitos voi lisäksi valtioneuvoston erityisestä syystä antaman luvan nojalla yhtiöjärjestykseen otetun määräyksen estämättä omistaa liikepankin tai luottolaitoksen sidottuja osakkeita aina 100 prosenttiin saakka pankin tai luottolaitoksen osakepääomasta. Näitä osakkeita eivät koske äänestysrajoitukset, mutta valtioneuvosto voi liittää lupaansa yleisen edun vuoksi tarpeellisia ehtoja.

Tällä tavoin omistettu liikepankki tai luottolaitos on suomalainen yhteisö ja siihen sovelletaan kokonaisuudessaan Suomessa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Sivukonttorin perustaminen

Ulkomainen luottolaitos voi perustaa Suomeen sivukonttorin saatuaan siihen luvan valtiovarainministeriöltä. Ulkomaisella luottolaitoksella tarkoitetaan tässä yhteydessä pankkia tai muuta yhteisöä, jolla kotimaassaan saaman-

sa toimiluvan perusteella on oikeus vastaanottaa talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja yleisöltä ja luotonantoon omaan lukuunsa. Sen harjoittama toiminta ei saa oleellisesti erota suomalaisille talletuspankeille ja luottolaitoksille sallitusta toiminnasta. Lisäksi vaaditaan, että se on kotimaassaan riittävän julkisen valvonnan alainen.

Tällaisen sivukonttorin toimintaan sovelletaan talletuspankkien toiminnasta annettua lakia tai rahoitustoimintalakia ja sen valvontaan pankkitarkastusvirastosta annettua lakia (1273/90). Sivukonttori saa niin sanotun kansallisen kohtelun ja se voidaan eri yhteyksissä rinnastaa suomalaisen talletuspankkiin tai luottolaitokseen. Ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa annettussa laissa on sivukonttorin osalta säädetty vain ne poikkeukset ja täsmennykset, jotka ovat tarpeen sen epäitsenäisen luonteen vuoksi ja yleisen ulkomaalaisomistusta koskevan niin sanotun rajoituslain (219/39) takia.

Pääasialliset poikkeamat koskevat talletuspankkien toiminnasta annetun lain ja rahoitustoimintalain niitä säännöksiä, joissa on vertailukohteena tai suhdeluvun laskentaperusteena oma pääoma tai tase. Siten esimerkiksi suomalaisia vakavaraisuusmääräyksiä ei sovelleta sivukonttoriin. Sama koskee osakkeiden ja osuuksien sekä kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden omistusrajoituksia. Yleisen rajoituslain säännösten estämättä voi sivukonttori omistaa sen arvopaperikaupan ja muun arvopaperitoiminnan kohteena olevia osakkeita ja osuuksia kuten talletuspankit ja luottolaitokset ja samalla tavalla väliaikaisesti omistaa sivukonttorin maksamatta jääneen saamisen panttina tai vakuutena ollutta omaisuutta korkeintaan viisi vuotta, jos se tappion välttämiseksi on tarpeen.

Vaikka sivukonttori on epäitsenäinen osa ulkomaista luottolaitosta, sen on kuitenkin kuuluttava liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastoon ja valtion vakuusrahastoon, mutta vakuusrahaston kannatusmaksu määrätään vain yleisön sivukonttorissa olevien talletusten yhteismäärän perusteella.

Jotta pankkitarkastusvirastolla olisi mahdollisuus valvoa sivukonttorin toimintaa ja sitä voitaisiin vertailla muiden talletuspankkien ja luottolaitosten kanssa, on sen pidettävä erityistä sivukonttorin kirjanpitoa, jonka laadinnassa

on noudatettava soveltuvin osin kirjanpitolakia, josta pankkitarkastusvirasto antaa täydentäviä määräyksiä.

3. Sääntely Euroopan yhteisöissä

3.1. Euroopan yhteisöjen luottolaitosdirektiivit

3.1.1. Yleinen kuvaus

Direktiivien tarkoituksena on sellainen luottolaitosten perustamiseen, liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistaminen, joka riittää takaamaan toimiluvan ja valvontajärjestelmien vastavuoroisen tunnustamisen, ja joka johtaa yhteen koko alueella voimassa olevaan toimilupaan ja kotivaltiovalvontaan. Keskeisiä tässä suhteessa ovat siten säännökset luottolaitosten perustamisedellytyksistä, palvelujen tarjoamisesta, omista varoista, vakavaraisuussuhteesta, konsolidoidusta valvonnasta ja vuosi- sekä konsernitilinpäätöksestä.

Toimiluvan vastavuoroinen tunnustaminen oikeuttaa kotivaltiossaan toimiluvan saaneen luottolaitoksen harjoittamaan jotain tai kaikkia vastavuoroisesti hyväksytyjä toimintoja perustamalla alueelle sivukonttoreita tai tarjoamalla palveluja rajan yli.

Kotivaltion viranomaisten tehtävänä on valvoa luottolaitoksen rahoitusrakenteen terveenä säilymisestä ja vakavaraisuudesta. Vastuu maksuvalmiuden säilymisestä ja maan rahapolitiikan noudattamisesta on sijaintimaan viranomaisilla.

Toimiluvan vastavuoroisen tunnustamisen edellytyksenä on myös toimiluvan myöntämisen ehtojen yhdenmukaistaminen perustamis- pääoman ja omistajien ominaisuuksien osalta.

Luottolaitosten hallintohenkilöiden kansalaisuudelle ei aseteta rajoituksia ja liittyminen ammatillisiin ja kaupallisiin järjestöihin tulee taata samoin kuin toiminta yhteisömuodosta riippumatta omalla kotivaltion lainsäädännön mukaisella toiminimellä.

Luottolaitosten vakavaraisuusastetta koskevan direktiivin soveltamisessa noudatetaan Suomessa kahta poikkeusratkaisua. Ensimmäinen koskee sellaisten luottojen kohtelua riskiluokituksessa, joiden vakuutena on asunto-osakkeita ja toinen 2 vuoden siirtymäaikaa säädetyn vakavaraisuusasteen saavuttamisessa.

Euroopan yhteisöissä on myös luottolaitok-

sia koskevia suosituksia. Ne eivät kuitenkaan sido jäsenvaltioita eivätkä siten välttämättä edellytä lainsäädäntötoimia.

Direktiivien yksityiskohtaisempi kuvaus on esitetty rahoituslainsäädännön tarkistamismikunnan mietinnössä (KM 13:1992) sekä Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa.

3.1.2. Direktiivit

Neuvoston direktiivi, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1973, itsenäistä toimintaa harjoittavia pankkeja ja muita rahoituslaitoksia koskevien, liikkeenperustamisvapauten ja palvelujen tarjoamisen vapauten kohdistuvien rajoitusten poistamisesta (73/183/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1983, luottolaitosten konsernivalvonnasta (83/350/ETY)

Ensimmäinen neuvoston direktiivi, annettu 12 päivänä joulukuuta 1977, luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (77/780/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 27 päivänä lokakuuta 1986, direktiiviin 780/77/ETY sisältyvän, tiettyjä luottolaitoksia koskevien pysyvien poikkeusten luettelon muuttamisesta (86/524/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 8 päivänä joulukuuta 1986, pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä (86/635/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä helmikuuta 1989, jäsenvaltioissa toimintaa harjoittavien sellaisten luotto- ja rahoituslaitosten sivukonttoreiden velvollisuudesta julkistaa tilinpäätösasiakirjat, joiden pääkonttorit eivät ole siinä jäsenvaltiossa (89/117/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 17 päivänä huhtikuuta 1989, luottolaitosten omista varoista (89/299/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 3 päivänä joulukuuta 1991, luottolaitosten omista varoista annetun direktiivin 89/299/ETY täytäntöönpanosta (91/633/ETY)

Toinen neuvoston direktiivi, annettu 15 päivänä joulukuuta 1989, luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määrä-

ysten yhteensovittamisesta ja direktiivin 77/780/ETY muuttamisesta (89/646/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 18 päivänä joulukuuta 1989, luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta (89/647/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 19 päivänä joulukuuta 1990, luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta 18 päivänä joulukuuta 1989 annetussa neuvoston direktiivissä 89/647/ETY olevan monenkeskisten kansainvälisten kehityspankkien teknisen määritelmän soveltamisesta (90/31/ETY)

Neuvoston direktiivi, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1991, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun (91/308/ETY)

3.1.3. Valmisteilla olevat direktiivit tai valmiit ETA-sopimukseen kuulumattomat direktiivit, jotka on otettu huomioon ehdotuksessa luottolaitostoiminnasta annettavassa laissa

Neuvoston direktiivi, annettu 6. päivänä huhtikuuta 1992 luottolaitosten konsolidoidusta valvonnasta (92/30/EEC)

Direktiivin tarkoituksena on täydentää luottolaitosten konsolidoitua valvontaa koskevaa direktiiviä (83/350/ETY) laajentamalla konsolidointivaatimus koskemaan myös sellaisia rahoituslaitoksia toimivia luottolaitosten emoyhtiöitä, jotka eivät itse ole luottolaitoksia.

Direktiivissä määritellään rahoitusalan omistusyhteisö (financial holding company) ja monitoimialainen omistusyhteisö (mixed-activity holding company).

Rahoitusalan omistusyhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, jonka tytäryritykset ovat yksinomaan tai pääasiassa ensimmäisessä ja toisessa pankkidirektiivissä tarkoitettuja luotto- tai rahoituslaitoksia ja jonka tytäryrityksistä ainakin yksi on luottolaitos.

Monitoimialaisella omistusyhteisöllä tarkoitetaan muuta kuin rahoitusalan omistusyhteisöä, jonka tytäryrityksistä ainakin yksi on luottolaitos.

Direktiivin mukainen konsolidoitu valvonta edellyttää suuria asiakasriskejä, vakavaraisuutta ja riskienhallintajärjestelmiä koskevien vaatimusten asettamista luottolaitoksen ohella sellaiselle konsernille, jonka emoyrityksenä on luottolaitos tai edellä tarkoitettu rahoitusalan omistusyhteisö. Viranomaisten tulee edellyttää täydellistä konsolidointia, kun kysymyksessä

on luottolaitoksen tai rahoitusalan omistusyhteisön tytäryhtiö. Osakkuusyritysten, joista luottolaitos, rahoitusalan omistusyhteisö tai niiden tytäryritykset omistavat 20—50 %, huomioon ottaminen konsolidoinnissa on jätetty kunkin maan viranomaisten harkintaan.

Monitoimialaisia omistusyhteisöjä ei edellytetä otettavaksi huomioon konsolidoinnissa, mutta viranomaisilla on oltava mahdollisuus saada niistä kaikki luottolaitoksen riskien valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Viranomaisilla on niin ikään oltava mahdollisuus tehdä tarkastuksia tällaisissa yhteisöissä edellä tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Direktiivin mukaiset säännökset olisi sisällytettävä jäsenmaiden lainsäädäntöön 1.1.1993 lukien.

Komission direktiiviehdotus, annettu 22. päivänä kesäkuuta 1992 luottolaitosten suurten riskikeskittymien seurannasta (COM(92) 273 final — SYN 333)

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on rajoittaa luottolaitoksen ja sen konsernin samaan asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen kohdistuvia riskikeskittymiä suhteessa luottolaitoksen ja sen konsernin omiin varoihin. Omat varat määritellään direktiivin 89/299/ETY mukaisesti.

Direktiiviehdotuksessa asetetaan velvollisuus ilmoittaa samaan asiakaskokonaisuuteen kohdistuvat suuret riskikeskittymät. Suurella riskikeskittymällä tarkoitetaan riskikeskittymää, jonka määrä on vähintään 10 % luottolaitoksen tai sen konsernin omista varoista. Riskikeskittymällä tarkoitetaan samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta olevien saamisten, tällaisen asiakkaan tai asiakaskokonaisuuden osakkeisiin tai osuuksiin tehtyjen sijoitusten sekä tällaisen asiakkaan tai asiakaskokonaisuuden puolesta annettujen taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärää.

Samaan asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen kohdistuvien riskikeskittymien määrä ei saa ylittää 25 %, tai milloin asiakas tai asiakaskokonaisuus kuuluu samaan konserniin, 20 % luottolaitoksen eikä sen konsernin omista varoista. Suurten (vähintään 10 %) riskikeskittymien yhteismäärä on rajoitettu 800 % luottolaitoksen tai sen konsernin omista varoista.

Direktiiviehdotus sisältää eräitä poikkeuksia vähäriskisiksi katsottujen saamisten osalta sekä sellaisten asiakkaiden osalta, jotka kuuluvat

luottolaitoksen konserniin ja joita valvotaan luottolaitosten konsolidoitua valvontaa koskevien periaatteiden mukaisesti.

Ehdotuksen mukaan vaatimukset on täytettävä vuoden 2001 loppuun mennessä. Direktiivin voimaantullessa olevat riskikeskittymät, jotka ylittävät säädetyt rajan, eivät kuitenkaan siirtymäaikana saa kasvaa siitä, mitä ne direktiivin voimaantullessa olivat.

4. Tavoitteet

Esityksen tarkoituksena on saattaa Suomen luottolaitoslainsäädäntö EY:n luottolaitosdirektiivejä vastaavalle tasolle. Tämän vuoksi on ensinnäkin muutettava ne voimassa olevat säännökset, jotka estävät vähimmäistason saavuttamisen. Tällaisia välttämättömiä muutoksen kohteita ovat ennen muuta kotimaisten luottolaitosten toimiluvan myöntämisedellytykset, omaa pääomaa ja vakavaraisuutta koskevat säännökset, konsolidoidun valvonnan toteutuminen ja tilinpäätöstä sekä konsernitilinpäätöstä koskevat säännökset. Jotta palvelujen vapaa tarjonta ja sijoittumisoikeus ETA-alueella toteutuisivat on kotimaisia luottolaitoksia koskevasta sivukonttorin perustamisoikeudesta ja palvelujen tarjonnasta rajan yli annettava myös asianmukaiset säännökset. Edelleen on säänneltävä laissa siitä, millä tavoin ETA-alueelta olevat luottolaitokset voivat sijoittua Suomeen tai muutoin täällä tarjota palveluja. Tässä sääntelyssä on keskeistä toimilupien ja vähimmäisliiketoimien vastavuoroinen tunnus-taminen sivukonttorien perustamisen yhteydessä sekä muussa palvelujen tarjonnassa ja kotivaltiovalvonnasta. Yhteisen talousalueen aikaansaaminen edellyttää myös kansalaisuutta ja asuinpaikkaa koskevien säännösten tarkistamista.

Toiseksi ehdotetaan muutoksia, joiden tarkoituksena on saada aikaan tasapainoinen ja rakenteeltaan direktiivien mukaisten normien kanssa sopusoinnussa oleva kokonaisuus. Direktiivien mukaiset säännökset kiristävät muun muassa luottolaitosten vakavaraisuusvaatimuksia ja riskinotto-oikeuksia. Näiden luottolaitostoiminnan turvallisuutta lisäävien keinojen kanssa ei enää ole sopusoinnussa nykyisessä lainsäädännössä oleva niin sanottu 10 % vaikutusvaltarajoitus. Tällaista rajoitusta ei myöskään voitaisi Suomen lainsäädännössä asettaa muusta ETA-valtiosta oleville luottolaitoksille.

Kolmanneksi esitykseen otettaisiin ne muu-

tokset, jotka johtuvat kansallisesta tarpeesta. Rahoitusmarkkinoiden tila on kahden viime vuoden aikana hälyttävästi heikentynyt.

Riskit ovat kasvaneet ja niiden hallinnassa on esiintynyt puutteita. Samaten luottotappiot ovat yleisestä taloudellisesta tilanteesta johtuen kasvaneet merkittäviksi. Tämän kehityksen hillitsemiseksi otettaisiin lainsäädäntöön mukaan jo tässä vaiheessa suurten vastuiden keskittämistä koskevan direktiiviehdotuksen mukainen sääntely. Vaikka tätä direktiiviä ei ole vielä hyväksytty EY:ssä, sen sisältö vastaa Kansainvälisen Järjestelypankin (BIS) asiaa koskevaa suositusta. Suurten vastuiden rajoittamissääntelyn voidaan siten katsoa tulleen jo muuta kautta osaksi kansainvälistä käytäntöä.

Finanssiryhmäkomitea on mietinnössään (komiteanmietintö 1991:36) ehdottanut, että Suomessakin olisi kansainvälisen kehityksen mukaisesti mahdollista perustaa pankkien ja vakuutuslaitosten välisiä ryhmiä siten, että pankit ja vakuutuslaitokset voisivat kuulua samaan konserniin. Samalla komitea ehdotti tällaisten ryhmien yhteistoiminnan sääntelylle uusia tiukkoja vakavaraisuutta, riskien hallintaa, kilpailun turvaamista, kuluttajan ja asiakkaan suojaa ja toimintojen erillisyyttä koskevia vaatimuksia. Komitean ehdotukset olisi otettava esityksessä mahdollisuuksien mukaan huomioon.

Tämän lisäksi ehdotettuun lainsäädäntöön tulisi tehdä ne tekniset tarkistukset, jotka johtuvat valitusta sääntelyratkaisusta.

5. Keinot

5.1. Laki luottolaitostoiminnasta

Yleistä

Luottolaitosten toiminnasta ehdotetaan säädettäväksi yksi laki, johon yhdistettäisiin tällä hetkellä voimassa olevan talletuspankkien toiminnasta annetun lain sekä rahoitustoimintalain mukainen sääntely. Lakiin otettaisiin lisäksi pankkikohtaisista laeista eräitä kaikille luottolaitoksille yhteisiä säännöksiä. Tämän seurauksena kaikkea toimintaa, jossa ammattimaisesti välitetään rahoitusta koskisi vain yksi yhteinen laki.

Soveltamisala ja yleiset periaatteet

Lakia sovellettaisiin suomalaisen Suomessa

toimiluvan saaneeseen ja rekisteröityyn yhteisöön. Ulkomaisen luottolaitoksen toimintaoikeuksista Suomessa säädettäisiin erikseen. Laki koskisi kaikkea ammattimaista liiketoimintaa, jossa hankitaan talletuksia ja muita takaisinmaksettavia varoja yleisöltä. Laki ei koskisi oman pääoman ehtoista varainhankintaa. Lisäksi soveltamisen edellytyksenä olisi, että yleisöltä hankittuja varoja käytettäisiin luottojen ja muun niihin verrattavan rahoituksen tarjoamiseen. Soveltamisala kattaa EY:n ensimmäisen pankkidirektiivin luottolaitoksen ja sen harjoittaman toiminnan määritelmän. Lakia ei kuitenkaan sovellettaisi osakeyhtiölain mukaisten konsernien sisäiseen rahoitukseen. Tällaista toimintaa olisi muun muassa konserniin kuuluvien yhteisöjen harjoittaman kaupan tavan omaiset maksujärjestelyt sekä konserniin kuuluvan yhteisön investointien rahoitus.

Soveltamisalan mukaista toimintaa harjoittavat yhteisöt olisivat nimeltään luottolaitoksia. Luottolaitos voisi olla osakeyhtiö, osuuskunta tai hypoteekkiyhdistys. Henkilöyhtiöt eivät voisi olla luottolaitoksia. Laissa säilytettäisiin myös voimassa olevan lain mukainen talletuspankin määritelmä.

Perustaminen ja omistaminen

Luottolaitos tarvitsisi edelleenkin toimiluvan toimintansa harjoittamiseen. Toimiluvan myöntäisi valtiovarainministeriö. Toimiluvan myöntämistä harkittaessa otettaisiin kuitenkin käyttöön EY:n toisen pankkidirektiivin edellyttämä omistajien ja toiminnasta vastaavien henkilöiden arviointi. Toimilupaa ei tulisi myöntää, jos saadun selvityksen perusteella ei voida varmistua, että luottolaitosta tultaisiin johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Tämän lisäksi asetettaisiin luottolaitoksen perustamis-pääomalle 30 miljoonan markan vähimmäisvaatimus. Vaatimus on jonkin verran korkeampi kuin voimassa olevassa laissa ja se perustuu toiseen pankkidirektiiviin, jonka mukaan perustamis-pääoman on oltava vähintään 5 miljoonaa ecua.

Uutena sääntelynä otettaisiin niinkään käyttöön EY:n toisen pankkidirektiivin mukainen omistajien laadullinen kontrolli, silloin, kun jo toiminnassa olevan luottolaitoksen omistuksessa tapahtuu vähintään 10 % muutos. Jos pankkitarkastusvirasto todennäköisistä syistä epäili-

si, että luottolaitoksen omistuksessa tapahtuva merkittävä muutos voisi haitata luottolaitoksen terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaista toimintaa, se voisi vastustaa aiottua hankintaa. Pankkitarkastusvirasto ei voisi siinänsä kieltää aiotun hankinnan toteutumista, mutta se voisi päätöksellään kieltää tällaiseen osuuteen liittyvän äänivallan käytön, jos sen vastustavaa kantaa ei oteta huomioon.

Vaikutusvaltarajoitus

Voimassa olevan talletuspankkien toiminnasta annetun lain mukaan talletuspankki ei saa pääsäännön mukaan omistaa yli 10 prosenttia muusta kuin rahoitustoimintaa harjoittavasta yhteisöstä (TPL 13 §). Pääsäännöstä on ollut lukuisia, esimerkiksi arvopaperitoimintaa ja välikaista omistusta koskevia poikkeuksia (14 ja 17 §).

Vaikutusvaltarajoituksella on pyritty estämään talletuspankkia hankkimasta liiallista vaikutusvaltaa muuta elinkeinoa harjoittavassa yhteisössä. Lisäksi sen avulla on haluttu rajoittaa pankkien liiallista riskinottoa. Rajoitus on ulotettu koskemaan paitsi pankkia itseään myös sen määräämisvallassa joko omistuksen perusteella tai muutoin olevia yhteisöjä.

Riskien hallinnasta tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan uusia EY:n suuria vastuita koskevan direktiiviehdotuksen mukaisia rajoituksia, jolloin on katsottu tarkoituksenmukaiseksi poistaa erillinen 10 % omistusrajoitus.

Niihin epäterveisin seurauksiin, joihin pankkien ja yleisemmin luottolaitosten liiallinen vaikutusvalta elinkeinoelämässä saattaa johtaa, voidaan osittain puuttua kilpailunrajoituslain säädännöllä. Lakia kilpailunrajoituksista (480/92) on uudistettu. Lain säännöksiä sovelletaan myös pankkitoimintaan ja erityisesti lain nojalla voidaan puuttua tilanteisiin, joissa pankin omistukseen tai luototukseen perustuvalla vallalla elinkeinoelämässä on kilpailua rajoittava vaikutus joko rahoitus- tai muilla markkinoilla. Lakiesitykseen ei sisälly EY:n fuusiokontrolliasetusta vastaavaa kansallista sääntelyä. EY:n fuusiokontrolliasetusta ei puolestaan sovelleta yrityskauppoihin, joissa kaikkien osapuolten liikevaihdosta vähintään kaksi kolmasosaa tulee yhdestä jäsenvaltiosta. Asetuksella ei nyt tarkasteltavissa tilanteissa ole juurikaan merkitystä.

Kilpailunrajoituslain 6 §:n mukaan kiellettyä

on samalla tuotanto- tai jakeluportaalla toimivien elinkeinonharjoittajien tai näiden yhteenliittymien tehdä sopimuksia, päätöksiä tai noudata niihin rinnastettavaa menettelyä, jolla

1) määrätään tai suositetaan elinkeinotoiminnassa perittäviä tai maksettavia hintoja tai vastikkeita; tai

2) rajoitetaan tuotantoa, jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä, muuta kuin esimerkiksi tuotannon sellaiseksi välttämättömäksi tehostamiseksi, josta hyöty tulisi pääosin asiakkaille tai kuluttajille.

Säännöksen nojalla voidaan puuttua tilanteeseen, jossa pankit tai muut luottolaitokset tekevät rahoitusmarkkinoiden jakamista koskevia sopimuksia esimerkiksi siten, että kukin rahoittaa vain ”omia yrityksiään”.

Lain 9 §:n mukaan kilpailunrajoituksella katsotaan olevan vahingollisia vaikutuksia, jos se terveeseen ja toimivaan taloudelliseen kilpailun kannalta sopimattomalla tavalla;

1) vaikuttaa hinnanmuodostukseen;

2) vähentää tai on omiaan vähentämään tehokkuutta elinkeinoelämän piirissä;

3) estää tai vaikeuttaa toisen elinkeinon harjoittamista; tai

4) on yhteensopimaton velvoittavan kansainvälisen sopimuksen kanssa.

Tämän säännöksen nojalla voidaan puuttua tilanteeseen, jossa pankki tai luottolaitos käyttämällä omistajan ja/tai muun rahoittajan valtaa useassa samalla toimialalla toimivassa yrityksessä saa aikaan näiden kesken kilpailua rajoittavan järjestelyn.

Määräävän markkina-aseman väärinkäytöllä katsotaan 7 §:n mukaan olevan vahingollisia vaikutuksia ja väärinkäyttönä pidetään muun muassa tällaisen markkina-aseman hyväksikäyttämistä muiden hyödykkeiden tuotantoa tai markkinoita koskevan kilpailun rajoittamiseksi. Määräävä markkina-asema katsotaan 3 §:n mukaan olevan elinkeinon harjoittajalla taikka niiden yhteenliittymällä, jolla koko maassa tai tietyllä alueella on yksinoikeus tai muu sellainen määräävä asema tietyillä hyödykemarkkinoilla, että se merkittävästi ohjaa hyödykkeen hintatasoa tai toimitusehtoja taikka vastaavalla muulla tavalla vaikuttaa kilpailuolosuhteisiin tietyllä tuotanto- tai jakeluportaalla.

Määräävä markkina-asema ei siis tarkoita sitä, että jollakin olisi mahdollisuus täysin itsenäisesti asettaa hyödykkeen hintataso tai

toimitusehdot tai vaikuttaa kilpailuolosuhteisiin tietyllä tuotanto- ja jakeluportaalla.

Jotta mahdolliset kilpailua rajoittavat toimet voitaisiin havaita riittävän ajoissa, viranomaisilla tulee olla tieto pankkien omistuksista muuta elinkeinoa harjoittavissa yhteisöissä. Tämän hallituksen esityksen riskien hallintaa koskevien säännösten mukaan luottolaitoksella on velvollisuus toimittaa pankkitarkastusvirastolle tiedot 10 % ylittävistä omistussuoksista muuta elinkeinotoimintaa harjoittavista yhteisöistä.

Pankkitarkastusvirastolla on voimassa olevan lain mukaan ensisijainen oikeus ja velvollisuus selvittää kilpailunrajoituksia pankkitoiminnassa. Uudessa kilpailunrajoituslaissa kaikki tarpeelliset toimenpiteet kilpailunrajoitusten vahingollisten vaikutusten poistamiseksi keskitetään ensisijassa kilpailuvirastoon. Tämä on perusteltua ottaen huomioon, että vaikutusvaltarajoituksen poistaminen talletuspankeilta ja luottolaitoksilta saattaa johtaa tilanteisiin, joissa luottolaitoksen toiminnasta johtuva kilpailunrajoittaminen ei ilmene rahoitusmarkkinoilla vaan muiden tuotteiden markkinoilla. Ehdotuksen mukaan pankkitarkastusviraston ja kilpailuviraston on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Tämän yhteistyösäännöksen nojalla pankkitarkastusvirastolla olisi oikeus toimittaa pankkien ilmoittamat omistustiedot kilpailuvirastolle.

Ehdotuksen mukaan laista poistettaisiin tässä yhteydessä maininta siitä, että kilpailunrajoituksen vahingollisuuden arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota tallettajien aseman turvaamiseen. Maininta ei ole enää ajankohtainen, koska tallettajien asema pyritään varmistamaan luottolaitoksen omaa pääomaa ja riskien hallintaa koskevien ankarampien säännösten sekä toisaalta vakuusrahastoa koskevan sääntelyn uudistamisen avulla.

Finanssiryhmäkomitea ehdotti, että selvitetään, miten kilpailunrajoituslainsäädäntöä tulee muuttaa, jotta voidaan estää keskittyneiden, vain harvojen finanssiryhmien hallitsemien pankki- ja vakuutuspalvelujen markkinoiden syntyminen. Tässä yhteydessä selvitetäisiin myös, riittävätkö edellä esitetyt kilpailunrajoitussäännökset kattamaan kaikki rahoitustoiminnan erityisasemasta talouselämässä johtuvat mahdolliset kilpailulliset ongelmat, joita muun muassa vaikutusvaltarajoituksen poistaminen voi aiheuttaa.

Vaikutusvaltarajoituksen poistaminen aiheuttaa myös voimassa olevan lain arvopape-

rikaupan kohteena olevien osakkeiden ja osuuksien omistamista koskevan sääntelyn poistamisen sekä väliaikaista omistamista koskevan sääntelyn tarkistamista koskemaan vain kiinteistöjä.

Liiketoiminta

Luottolaitokselle sallitusta liiketoiminnasta säädettäisiin laissa voimassa olevan lain tapaan. EY:n toisen pankkidirektiivin liitteessä oleva vastavuoroisesti tunnustettavien liiketoimien luettelo ja voimassa olevien talletuspankkien toiminnasta annetun lain ja rahoitustoimintalain liiketoimintaoikeuksien luettelo vastaavat asiallisesti toisiaan.

Liiketoimintaan läheisesti liittyvästä elinkeinoyhteisöjen omistamisesta säädettäisiin pitkälti voimassa olevan lain tapaan. EY:n toisen pankkidirektiivin ja finanssiryhmäkomitean ehdotusten mukaisesti luottolaitosten omistusta vakuutusyhtiössä ei enää rajoitettaisi.

Sijoittuminen ulkomaille

ETA-sopimuksen mukaisesti on suomalaisella luottolaitoksella oikeus perustaa sivukonttori toiseen talousalueeseen kuuluvaan valtioon ja tarjota siellä palveluja myös ilman sivukonttoria. Tämä ei vaatisi enää erityistä lupamenetelyä. Tästä palvelujen vapaan tarjonnan oikeudesta otettaisiin lakiin säännökset. Sijoittautuminen ja palvelujen vapaa tarjonta edellyttävät kuitenkin ennakkoilmoitusta pankkitarkastusvirastolle asiasta. ETA-sopimuksen mukaisesti pankkitarkastusviraston olisi ilmoitettava aiotusta sijoittumisesta vastaanottavan valtion viranomaiselle ja liitettävä ilmoitukseensa todistus siitä, että kysymyksessä oleva luottolaitos täyttää ETA-sopimuksen ehdot muun muassa toimiluvan, vakavaraisuuden ja omien varojen määrän osalta.

Edellä mainittu vapaa sijoittumisoikeus koskee vain ETA-valtioita. Talousalueeseen kuulumattomaan valtioon sijoittautuminen vaatisi edelleen toimiluvan voimassa olevan lain tapaan.

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Tilinpäätöksestä säädettäisiin nykyistä yksi-

tyiskohtaisemmin lain tasolla. Tilinpäätöstä koskevat säännökset perustuisivat lähtökohtaisesti yleiseen kirjanpitolainsäädäntöön ja nykyisen osakeyhtiölain tilinpäätöstä koskeviin säännöksiin. Tuloslaskelman ja taseen erät sekä liitetiedot määriteltäisiin luottolaitosten muusta elinkeinotoiminnasta poikkeavan luonteen vuoksi yleisestä kirjanpitolainsäädännöstä poikkeavalla tavalla. Arvostus- ja jaksotussäännökset eivät merkittävästi poikkeaisi nykyisestä. Nykyisen osakeyhtiölain mukaiset tilinpäätöksen laatimista koskevat säännökset ulotettaisiin koskemaan kaikkia luottolaitoksia niiden yhteisömuodosta riippumatta. Pankkitarkastusvirasto antaisi edelleen tarkemmat määräykset säännösten soveltamisesta. Konsernitilinpäätös laadittaisiin ehdotettuun yleiseen kirjanpitolainsäädäntöön sisällytettävien säännösten mukaisesti kuitenkin siten, että konsernitilinpäätöksen laajuus määräytyisi tämän lain mukaisen kvalifioitun konsernikäsitteen mukaisesti. Tallettajien ja muiden sijoittajien tiedonsaannin edistämiseksi ehdotetaan luottolaitoksille velvollisuus pyynnöstä antaa asiakkaalle jäljennös toimintakertomuksestaan.

Tilintarkastajia koskevat säännökset siirrettäisiin pankkikohtaisista laeista tähän lakiin. Sääntelyssä otettaisiin huomioon tilintarkastusjärjestelmän kehittämistoimikunnan mietinnössä (Komiteamietintö 1992:14) kaavailtu sääntely. Mietinnön tarkoittama ehdotus tilintarkastuslaiksi on tarkoitus antaa vasta vuoden 1993 aikana. Tästä aiheutuvan mahdollisen päällekkäisen sääntelyn poistaminen voidaan toteuttaa tuossa yhteydessä.

Talletuspankkeja koskevat säännökset

Laissa olisi ryhmitelty erikseen vain talletuspankkeja koskevat säännökset omaan lukuunsa. Lakiin otettaisiin talletuksen määritelmä, joka olisi tarpeen muun ohella sen erottamiseksi talletuspankin muusta varainhankinnasta. Talletusten vastaanottaminen yleisöltä on kielletty muilta kuin talletuspankeilta ja vain yleisön talletuksia koskee vakuusrahastosuoja. EY:n luottolaitosdirektiiveissä ei ole talletuksen määritelmää, vaan se on jätetty kunkin maan kansallisen lainsäädännön varaan.

Tallettajien vakuusrahastosuojasta sekä tilinomistajasta ja vajaavaltaisesta tilinomistajasta säänneltäisiin edelleen voimassa olevan lain tapaan.

Maksuvalmius

Voimassa olevassa lainsäädännössä luottolaitoksille on asetettu yleinen velvollisuus ylläpitää niiden toimintaan nähden riittävää maksuvalmiutta. Talletuspankeille on lisäksi asetettu erillinen kassavarantovaatimus. Vastaavat vaatimukset sisältyvät myös lakiehdotukseen.

Luottolaitoksen maksuvalmiutta voivat vaarantaa muun muassa yksittäiset suuret varainhankintaerät, joiden takaisinmaksuun luottolaitos ei ole riittävästi varautunut. Myös varainhankinnan keskittyminen yksittäisiin varainhankintamuotoihin kuten markkinaehtoiseen rahoitukseen, saattaa vaarantaa luottolaitoksen maksuvalmiutta. Koska maksuvalmiudesta huolehtiminen kuuluu luottolaitostoinnan keskeisiin perusedellytyksiin, tulisi luottolaitosten kiinnittää toiminnassaan erityistä huomiota siihen, että niiden velat ja saamiset erääntyvät tarkoituksenmukaisella tavalla niiden toimintaan nähden. Luottolaitosten tulisi lisäksi huolehtia siitä, että niiden varainhankinta ei liiallisesti keskittyisi yksittäisiin varainhankintatyyppien eikä toisaalta liian lyhytaikaiseen varainhankintaan. Koska rahoitusriski on viime vuosina muodostunut pankkisektorilla luottoriskin jälkeen tärkeimmäksi riskitekijäksi, on tärkeää, että luottolaitokset kiinnittävät niiden maksuvalmiuden hoitoon erityistä huomiota.

Ehdotuksessa on sekä kassavarantoon lueteltavien erien että kassavarantovaatimuksen osalta tehty eräitä tarkoituksenmukaisena pidettyjä tarkistuksia. Muutokset eivät perustu ETA-sopimuksen perusteella tehtäviin tarkistuksiin. Euroopan yhteisöissä ei luottolaitosten maksuvalmiudesta ole toistaiseksi erillisiä säännöksiä. Maksuvalmiuden sääntely perustuu jäsenmaiden kansalliseen lainsäädäntöön tai viranomaismääräyksiin.

Keskeiset kassavarantoon luettavia erä koskevat muutokset ovat kassavarantoon luettavien pankkisaamisten erääntymisajan rajoittaminen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti kolmesta kuukaudesta yhteen kuukauteen. Ehdotuksessa kuukauden erääntymisaika on saatettu koskemaan myös Suomen Pankilta ja siihen rinnastuvilta keskuspankeilta olevia saamisia. Toisaalta kassavarantoon luettavat saamiset laajennetaan ehdotuksessa koskemaan talletuspankeilta olevien saamisten lisäksi myös saamisia muilta luottolaitoksilta.

Voimassa olevassa lainsäädännössä on talletuspankeille asetettu velvollisuus ylläpitää vä-

hintaan 10 %:n kassavarantoa suhteessa pankin kaikkiin velkoihin. Ehdotuksessa on voimassa olevan lainsäädännön mukaisen kassavarantovaatimuksen lisäksi asetettu erikseen 15 % kassavarantovaatimus talletuspankin lyhytaikaisille lähinnä markkinarahaan perustuvilla veloilla. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että pankit kiinnittäisivät toiminnassaan huomiota maksuvalmiutensa hoitoon siten, että ne voisivat myös lyhyen irtisanomisajan omaavan markkinaehtoisien rahoituksen saannin vaikeutuessa turvata maksuvalmiutensa.

Riskien hallinta

Yleinen vaatimus riittävästä riskienhallintajärjestelmästä ulotettaisiin koskemaan koko luottolaitoksen konsolidointiryhmää. Lisäksi luotonannon liiallisesta keskittymisestä johtuvien suurten yksittäisten luottotappioriskien välttämiseksi rajoitettaisiin luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän mahdollisuuksia keskittää luotonantoon tai sijoitustoimintaansa yhteen asiakkaaseen tai keskinäisessä etuuyhteydessä olevaan asiakasryhmään. Rajoitus koskisi sekä vieraan että oman pääoman ehdoista tapahtuvaa asiakkaan tai asiakaskokonaisuuden rahoittamista ja sijoituksiin rinnastettaisiin lisäksi asiakkaan tai asiakaskokonaisuuden puolesta annetut takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset. Rajoitus olisi määrältään 25 % tai eräissä tapauksissa, esimerkiksi konsolidointiryhmän osalta 20 % luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omista varoista.

Vakavaraisuus

Luottolaitosten vakavaraisuus määritellään ehdotetussa lainsäädännössä luottolaitoksen omien varojen ja riskipainotettujen saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten suhteena. Määritelmä on yhdenmukainen voimassa olevan lainsäädännön, talletuspankkilain ja rahoitustoimintalain, vakavaraisuuden määrittelyä koskevan säännöksen kanssa. Vakavaraisuuden sääntelyssä on voimassa olevassa lainsäädännössä muutoinkin jo otettu keskeisiltä osin huomioon Euroopan yhteisöjen luottolaitosten vakavaraisuutta koskevat säännökset.

Luottolaitoksen omilla varoilla tarkoitetaan

ehdotuksessa luottolaitoksen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärää, josta on vähennetty vähennyserät. Ensisijaisiin omiin varoihin luetaan osake-, osuus- ja lisäosuuspääoma sekä peruspääoma samoin kuin erityisehtoiset pääoman sijoitukset, sijoitusosuuspääoma ja kantarahasto. Edelleen ensisijaisiin omiin varoihin luetaan osakeanti- ja vastaavilla tileillä olevat varat kuten myös vararahasto, vapaan oman pääoman rahastot ja yleinen tappiovaraus. Toissijaisiin omiin varoihin luetaan puolestaan muun muassa arvonorotusrahasto ja etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevat sitoumukset kuten vastuudebentuurit. Omista varoista vähennettäviin eriin kuuluvat keskeisenä eränä sijoitukset sellaisiin konserniin kuulumattomiin luotto- ja rahoituslaitoksiin, joista luottolaitos omistaa yli kymmenen prosenttia. Omien varojen määrää laskettaessa toissijaisista omista varoista voidaan ottaa huomioon enintään ensisijaisten omien varojen suuruinen määrä.

Luottolaitoksen saamiset ja sijoitukset jaetaan ehdotuksen mukaan myös edelleen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti neljään riskiryhmään siten, että eri ryhmiin kuuluville saamisille ja sijoituksille asetetaan erilainen oman pääoman vaatimus niiden vastapuolen riskiluokituksen mukaan. Myös taseen ulkopuoliset sitoumukset jaetaan niiden vastapuolen mukaisiin riskiryhmiin, jonka lisäksi ne painotetaan sitoumuksiin sisältyvän riskin mukaisilla kertoimilla sitoumusten luottovastavaron laskemiseksi.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna ehdotettuun lainsäädäntöön sisältyy joitakin EY:n luottolaitosten omia varoja ja vakavaraisuutta koskevien direktiivien soveltamisesta aiheutuvia tarkistuksia. Muutokset koskevat eräitä luottolaitoksen omien varojen eriä, omista varoista tehtäviä vähennyksiä sekä eräiden saamisten ja sijoitusten riskiluokitusta.

Keskeiset omia varoja koskevat muutokset ovat arvonorotusrahastojen siirto toissijaisiin omiin varoihin ja lähinnä suomalaisten pankkien nykyistä luottotappiovarauksista vastaavan yleisen tappiovarauksen siirtäminen EY:n direktiivin mukaisesti toissijaisista omista varoista ensisijaisiin omiin varoihin. Omien varojen vähennyseriä on myös ehdotetussa lainsäädännössä muutettu siten, että vähennettäviksi tulisivat sellaisten muiden kuin luottolaitoksen kanssa samaan konserniin luettavien luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, joista

luottolaitos omistaa yli kymmenen prosenttia sekä sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla. Lisäksi vähennettäviksi ehdotetaan myös sijoitukset sellaisten luotto- ja rahoituslaitosten osakkeisiin ja osuuksiin sekä oman pääoman luonteisiin eriin, joista luottolaitos omistaa enintään kymmenen prosenttia. Vähennys tehtäisiin kuitenkin vain siltä osin, kun nämä sijoitukset ylittävät kymmenen prosenttia luottolaitoksen omista varoista. Voimassa olevassa lainsäädännössä omasta pääomasta vähennetään vain sijoitukset sellaisten konserniin kuulumattomien pankki- ja rahoitustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin, joista talletuspankki tai luottolaitos omistaa yli kaksikymmentä prosenttia.

Ehdotetussa lainsäädännössä on myös otettu huomioon luottolaitosten ja vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen muodostamat finanssiryhmät. Lähtökohtana finanssiryhmien valvonnan on, että luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön suoraan omistukseen perustuvaa ryhmää ei vakavaraisuuslaskennassa konsolidoida vaan, että tällaisesta keskinäisestä omistuksesta syntyvät vakavaraisuusriskit otetaan muulla tavoin huomioon. Ehdotuksen mukaan tämä tehtäisiin siten, että luottolaitoksen sijoitukset vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin sekä oman pääoman luonteisiin eriin vähennetään luottolaitoksen omista varoista, kun omistus ylittää kymmenen prosenttia sijoituskohteesta.

Saamisten ja sijoitusten riskiryhmittelyssä merkittävien yksittäisiä eriä koskeva muutos on sellaisten saamisten, joista suomalainen vakuutuslaitos vastaa siirto toisesta riskiryhmästä neljanteen riskiryhmään. Myös hyväksyttävien vakuuksien määrittely on ehdotetussa lainsäädännössä saatettu vastaamaan EY:n säännöksiä. Vakuudeksi ei enää hyväksytä saamisia yleensä, vaan ainoastaan tiettyjen erikseen mainittujen yhteisöjen kuten esimerkiksi Suomen valtion ja siihen rinnastuvien valtioiden, Suomen Pankin ja siihen rinnastuvien keskuspankkien sekä monenkeskeisten kehityspankkien liikkeeseen laskemia arvopapereita.

Ehdotuksessa on myös annettu pankkitarkastusvirastolle oikeus antaa määräyksiä vakuutena olevien arvopapereiden arvostamisesta. Säännöksen tarkoituksena on estää luottolaitoksia lukemasta saamisista, joilla on vakavaraisuussäännöksissä hyväksytty vakuus, va-

kuuden mukaiseen alempaan riskiryhmään enempää kuin mitä vakuuden varovainen käypä arvo on.

Vakavaraisuusvaatimus on ehdotuksessa saatettu luottolaitoksen konsolidointiryhmän määritelmän mukaisesti koskemaan myös sellaisia konserneja, joiden emoyhtiö on rahoitusalan holdingyhtiö.

Ehdotetun lainsäädännön mukaan kaikkien luottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmien tulisi täyttää säädetty kahdeksan prosentin vakavaraisuus lain voimaan tullessa 1.1.1993. Niille luottolaitoksille, jotka eivät lain voimaan tullessa täytä säädettyä vähimmäisvaatimusta, on ehdotuksessa annettu kahden vuoden sopeutumisaika. Mikäli luottolaitos ei täytä säädettyä vakavaraisuusvaatimusta, se ei saisi perustaa sivukonttoria ulkomaille.

Asiakkaansuoja ja kilpailun turvaaminen

Finanssiryhmäkomitea on mietinnössään ehdottanut muutoksia ja täsmennyksiä asiakkaansuojan markkinointia ja sopimusehtoja koskeviin säännöksiin, jotka johtuvat luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden keskinäisen omistuksen sallimisesta. Ehdotukset koskivat lähinnä luottolaitoksen ja vakuutuslaitoksen toimintaan liittyvien hyödykkeiden yhteistä markkinointia ja hinnoittelua sekä tällaisten hyödykkeiden tarjontaan liittyvien sopimusehtojen kohtuullisuutta. Komitean ehdotusten mukaan yhteinen markkinointi olisi sallittua vain, jos hyödykkeillä on ilmeinen asiallinen yhteys keskenään. Lisäksi asiakkaalla olisi oltava tarjolla yhteisesti tarjotusta hyödykkeestä luottolaitoksen toimintaan kuuluvaa hyödykettä myös erillisenä. Luottolaitos ei voisi myöskään käyttää toiminnassaan sopimusehtoa, joka edellyttäisi sen toiminnan ulkopuolisen hyödykkeen käyttöä eikä asiakkaan oikeutta irroittautua yhdistettyä hyödykettä koskevasta sopimuksesta saisi kohtuuttomasti rajoittaa. Nämä ehdotukset on esityksessä otettu osin huomioon.

Kilpailun turvaamista koskevaan lukuun tehtäisiin vain ne tekniset tarkistukset, jotka johtuvat kilpailulainsäädäntöön tehdyistä muutoksista voimassa olevan talletuspankkien toiminnasta annetun lain säätämisen jälkeen.

Muut ehdotukset

Aivan uutena sääntelyn kohteena lakiin otet-

taisiin säännökset rahanpesusta ilmoittamisesta. Tämä perustuu EY:n direktiiviin rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun (91/308/ETY). Rikoslain 32 luvun 1 § on ehdotettu muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin rahanpesu itsenäisenä tekona rangaistavaksi. Samassa pykälässä säädettäisiin lisäksi rangaistavaksi rahanpesusta ilmoittamatta jättäminen, johon joku on muun lain mukaan velvoitettu. Ehdotetun luottolaitostoimintaa koskevan sääntelyn mukaan luottolaitoksen olisi oma-aloitteisesti ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle, silloin kun sillä on aihetta epäillä sen asiakkaan tai jonkun muun aikovan rikollisesti käyttää hyväkseen luottolaitoksen palveluja rahanpesutarkoituksessa. Direktiivin mukaisista yksityiskohdista antaisi pankkitarkastusvirasto tarkemmat määräykset.

5.2. Laki ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa

Yleistä

Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen mukaisesti palvelujen tarjonnan ja sijoittumisen vapaus koskee talousalueella kaikkia sopimuksen ehdot täyttäviä luottolaitoksia ja rahoituslaitoksia. Tästä sijoittumisoikeudesta otettaisiin säännökset uuteen ehdotettuun lakiin. Laki sisältäisi myös säännökset talousalueeseen kuulumattomasta valtiosta olevan luottolaitoksen oikeudesta harjoittaa toimintaa Suomessa. Laissa ei enää säänneltäisi ulkomaisen luottolaitoksen oikeudesta omistaasuomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja osuuksia, vaan tätä koskeva sääntely olisi osa yleistä luottolaitoksen omistamista koskevaa sääntelyä luottolaitostoiminnasta annettavassa laissa. Ehdotus perustuu osaltaan Ulkomaalaisomistuskomitean mietinnön (1991:23) ehdotukseen rajoituslain kumoamisesta.

Sovellettamisala

Lakia sovellettaisiin EY:n ensimmäisen pankkidirektiivin määritelmän mukaisiin luottolaitoksiin. Luottolaitoksen määritelmä olisi laissa asiallisesti sama kuin on luottolaitostoiminnasta annettavassa laissa ja se soveltuisi myös talousalueen ulkopuolisesta valtiosta olevaan luottolaitokseen, johon lakia myös sovellettaisiin.

Palvelujen tarjonnan vapaus koskee ETA-alueella myös rahoituslaitosta, joka on luottolaitoksen tytäryhtiö ja täyttää muut toisessa pankkidirektiivissä säädetyt edellytykset. Talousalueelta olevan rahoituslaitoksen toimintaa olisi tämän vuoksi tarpeen säännellä tässä laissa siinä tapauksessa, että se harjoittaa arvopaperinvälitysliikkeistä annetussa laissa tarkoitettua välitystoimintaa, joka muutoin olisi luvanvaraista Suomessa. Koska Suomessa ei säännellä muunlaista rahoituslaitoksen toimintaa, ei ole tarpeen ulottaa tämän lain mukaista sääntelyä pidemmälle.

Siinä tapauksessa, että kysymyksessä olisi talousalueen ulkopuolisesta valtiosta oleva rahoituslaitos tai talousalueelta oleva rahoituslaitos, joka ei täytä sopimuksen edellytyksiä, tulisi sovellettavaksi arvopaperinvälitysliikkeistä annettu laki, jos nuo rahoituslaitokset harjoittaisivat arvopaperinvälitystä.

Sijoittumisoikeus ETA-valtiosta

Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta oleva luottolaitos voisi vapaasti perustaa Suomeen sivukonttorin tai muutoin tarjota täällä toisen pankkidirektiivin mukaisia vastavuoroisesti tunnustettavia palveluja, jos sen toimilupa kattaa nuo palvelut. Sama oikeus olisi rahoituslaitoksella, joka on luottolaitoksen tytäryhtiö ja joka täyttäisi muun muassa toisen pankkidirektiivin mukaiset konsolidoitua valvontaa koskevat ehdot. Sijoittautuminen ei edellyttäisi toimilupaa, vaan sen sijaan sovellettaisiin kotivaltion viranomaisen antamaa ilmoitusta siitä, että luotto- tai rahoituslaitos täyttää sopimuksen mukaiset edellytykset. Tähän Suomen viranomaisten olisi määräajassa vastattava.

Sijoittumisoikeus ETA:n ulkopuolisesta valtiosta

Euroopan talousalueen ulkopuolisesta valtiosta oleva luottolaitos tarvitsisi edelleen toimiluvan sivukonttorin perustamiseen Suomeen eikä sitä koskisi palvelujen tarjonnan vapaus ilman sivukonttoria. Sen sijaan se voisi perustaa Suomeen edustuston. Sääntely vastaisi tältä osin voimassa olevaa lakia.

Muut ehdotukset

Laissa olisi lisäksi voimassa olevan lain

mukaiset sekä talousalueelta että kolmansista maista olevia luottolaitoksia koskevat yhteiset säännökset. Säännökset koskisivat lähinnä sivukonttorin tilinpäätöstä, jota ei enää tarvitsisi julkistaa, ja sen muuta hallintoa.

5.3. Muut lainmuutokset

Laki liikepankkilain muuttamisesta

Voimassa olevaan liikepankkilakiin tehtävät muutokset ovat vähäisiä. Keskeisin muutos koskee perustajien ja hallintoa hoitavien henkilöiden kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimuksia, joista säänneltäisiin ETA-sopimuksen määräysten mukaisesti. Lisäksi lakiin tehtäisiin teknisiä muutoksia, jotka aiheutuvat talletuspankkien toiminnasta annetun lain kumoamisesta ja luottolaitostoinnasta annetun lain säätämisestä. Tämän mukaisesti liikepankkilaista kumottaisiin konsernia, yhtiöjärjestyksen vahvistamista valtiovarainministeriössä, yhtiöjärjestyksen sisältöä, pankkitarkastusvirastolle toimitettavia tietoja, osakepääoman vähimmäismäärää ja haasteen tiedoksiantoa koskevat säännökset sekä tilintarkastusta ja tilinpäätöstä koskeva 4 luku. Nämä säännökset siirrettäisiin tarpeellisin osin luottolaitostoinnasta annettuun lakiin. Muut ehdotetut muutokset koskevat teknisiä viittauksia luottolaitostoinnasta annettuun lakiin.

Laki säästöpankkilain muuttamisesta

Säästöpankkilakiin ehdotetut muutokset koskevat vastaavasti kuten liikepankkilainkin osalta ETA-sopimuksesta johtuvia kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimuksia ja luottolaitostoinnasta annetun lain säätämisen johdosta tehtäviä teknisiä korjauksia. Tämän lisäksi on katsottu aiheelliseksi ehdottaa muutoksia säännöksiin, jotka koskevat kantarahaston ja muun oman pääoman keskinäisen suhteen rajoitussäännöksen poistamista, säästöpankin voiton käyttöä säästäväisyyden edistämiseen tai muihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin rajoittavan säännöksen poistamista, kantarahastosuuden omistajan äänioikeuden rajoittamista koskevan säännöksen poistamista ja valtuutettua koskevaa kieltoa kuulua hallintoneuvostoon poistamista.

Laki osuuspankkilain muuttamisesta

Osuuspankkilakiin tehtävät muutokset joh-

tuvat vain ETA-sopimuksen aiheuttamista kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimuksista ja vastaavasti liikepankkilain kanssa luottolaitostoinnasta annetun lain aiheuttamista teknisistä tarkistuksista.

Laki Postipankki Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Postipankki Oy:stä annettuun lakiin tehtävät muutokset ovat vain vähäisiä teknisiä tarkistuksia, jotka aiheutuvat luottolaitostoinnasta annetusta laista.

Laki hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta

Hypoteekkiyhdistyksistä annettuun lakiin tehtävät muutokset ovat vähäisiä teknisiä tarkistuksia, jotka aiheutuvat luottolaitostoinnasta annetusta laista.

6. Taloudelliset vaikutukset

6.1. Vaikutukset valtion talouteen

Ehdotetulla lainsäädännöllä ei ole suoranaista vaikutusta valtion talouteen.

6.2. Vaikutukset pankkeihin ja muihin luottolaitoksiin

Ehdotetun lainsäädännön pankeille ja muille luottolaitoksille aiheuttamat suoranaiset taloudelliset vaikutukset rajoittuvat lähinnä vakavaraisuuslaskennan kiristymisen aiheuttamiin kustannuksiin. Pankkien osalta muutokset merkitsevät oman pääoman lisätarvetta ennen kaikkea säästö- ja osuuspankeille. Liikepankeille vakavaraisuussäännösten vaikutukset ovat säästö- ja osuuspankkeja vähäisemmät. Uusiin säännöksiin sopeutumisesta luottolaitoksille on lakiehdotuksessa varattu kahden vuoden siirtymäaika.

Oman pääoman lisäystä edellyttävät lähinnä seuraavat muutokset. Ensinnäkin arvonnkorotusraho on ehdotuksessa siirretty ensisijaisesti omasta pääomasta toissijaisiin omiin varoihin. Toiseksi omiin varoihin luettavien varusten määrä tulee jonkin verran supistu-

maan, mikäli luottolaitosten varauskäytäntöä muutetaan siten, että nykyisten luottotappiosekä vaihto- ja sijoitusomaisuuden arvostusvarauksen tilalle tulisi niin sanottu yleinen tappiovaraus. Yleinen tappiovaraus voitaisiin kuitenkin lukea ensisijaisiin omiin varoihin, jolloin toissijaiset omat varat voisivat vastaavasti kasvaa. Kolmanneksi omien varojen vaatimusta lisää myös omista varoista tehtävien vähennysten ulottaminen sellaisiin konserniin kuulumattomiin luotto- ja rahoituslaitoksiin, joista luottolaitos omistaa yli kymmenen prosenttia. Niiden pankkien osalta, jotka omistavat vakuutustoimintaa harjoittavia yhteisöjä omien varojen vaatimusta lisäksi se, että vähennettäviksi tulisivat ehdotuksen mukaan yli 10 prosentin ylittävät sijoitukset vakuutustoimintaa harjoittaviin yhteisöihin. Saamisten riskiryhmittelyn osalta omien varojen lisävaatimuksen luottolaitoksille aiheuttaa ennen kaikkea sellaisten saamisten, joista suomalainen vakuutuslaitos vastaa siirtyminen toisesta riskiryhmästä neljanteen riskiryhmään. Tämä muutos lisää ennen kaikkea säästö- ja osuuspankkien omien varojen tarvetta.

Arvonkorotusten ja varausten uusi käsittely omien varojen laskennassa ja luottokannan vakuutuksen merkityksen poistuminen vakavaraisuuslaskennassa merkitsevät noin 1—1,5 prosenttiyksikön muilla omien varojen hankinnan ja vakavaraisuustason kehittämisen keinoilla korvattavaa rasitusta säästöpankeille.

Osuuspankkien osalta vastaava rasitus on arvioitu noin 3—4 prosenttiyksikön suuruiseksi. Ero säästöpankkeihin johtuu siitä, että osuuspankeissa koko luottokanta on käytännössä vakuutettu.

Pankeille aiheutuu lisäksi suurten asiakasriskien keskittämiskiellosta sopeutumisongelmia. Näiden taloudellista vaikutusta ei voida kuitenkaan täsmällisesti arvioida. Sopeutumista helpottaa kuitenkin varsin pitkä vuoteen 2001 ulottuva siirtymäaika.

7. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Valtiovarainministeriön suorien kontaktien määrä ulkomaisiin viranomaisiin lisääntyy, koska ehdotettu lainsäädäntö edellyttää useissa tapauksissa kansainvälistä informaation vaihtoa ja neuvotteluja ennen kotimaista päätöksen tekoa.

Pankkitarkastusviraston yhteistyö ETA-alueen vastaavien viranomaisten kanssa lisääntyy voimakkaasti, sillä yhden toimiluvan mukainen kotivaltiovalvonta vaatii jatkuvaa tietojenvaihtoa valvontaviranomaisten välillä ja myös lisääntyvää tarkastustoimintaa ulkomailta.

Vaikka ehdotetussa lainsäädännössä ei ole suoraan säännelty ETA-sopimuksen hallinnointiin osallistumisesta, on selvää, että sen noudattamista valvotaan sopimuspuolten toimesta. Tämä vaatii resursseja hallinnonalalta seurantajärjestelmän toimivuuden takaamiseksi.

Ehdotettujen säännösten edelleen kehittäminen EY:n uusien direktiivien pohjalta tulee olemaan jatkuva prosessi. Tällä hetkellä on tiedossa useita EY:n komission valmistelemia direktiiviehdotuksia ja suosituksia, jotka tullessaan muuttamaan direktiiveiksi. Tämä niin sanottu pipeline-acquis odottaa sopimuksen voimaan tuloa, jonka jälkeen sen ottaminen osaksi sopimusta tapahtuu sovittuja menettelytapoja noudattaen.

Ehdotetusta lainsäädännöstä, sen toteutumisen seuraamisesta ja jo tiedossa olevasta jatkokehittämisestä aiheutuu lisäresurssien tarvetta valtiovarainministeriön hallinnonalalla. Osin tämä voidaan hoitaa kohdentamalla olemassa olevat resurssit uudella tavalla, esimerkiksi lisäämällä yhteistyötä Suomen Pankin kanssa. Tämä uudelleen kohdentaminen ei kuitenkaan kata koko arvioitavissa olevaa lisätyömäärää. Lisähenkilöstön tarve hallinnon alalla on arvioitu olevan 8 henkilötyövuotta, josta pääosa tulee pankkitarkastusviraston osalle.

8. Asian valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 12.12.1990 toimikunnan, jonka tehtävänä oli selvittää Suomen kansainvälisten, erityisesti Euroopan talousalueeseen liittyvien velvoitteiden vaatimat muutokset maamme luotto- ja rahalaitoslainsäädäntöön ja laatia tästä johtuvat ehdotuksen hallituksen esityksen muotoon.

Työnsä aikana toimikunta kuuli asiantuntijoina hallitussihteeri Tuomas Ahoa kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Tarja Jääskeläistä valtiovarainministeriön verosastolta ja KHT-tilintarkastaja Paavo Prepula.

Tämä hallituksen esitys perustuu Euroopan

talousaluetta koskevaan sopimukseen ja rahoituslaitoslainsäädännön tarkistamistoimikunnan mietintöön. Mietinnöstä pyydettiin lausunto seuraavilta tahoilta:

- ulkoasiainministeriö
- oikeusministeriö
- kauppa- ja teollisuusministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö, vakuutusosasto
- Suomen Pankki
- Pankkitarkastusvirasto
- Keskusrikospoliisi
- KHT-yhdistys r.y.
- Kirjanpitolautakunta
- Kilpailuvirasto
- Kuluttajavirasto
- Kuluttaja-asiamies
- Tietosuojavaltuutettu
- Helsingin Arvopaperipörssi Osuuskunta
- Keskuskauppakamari
- Suomen Asianajajaliitto
- Suomen Kuluttajaliitto r.y.
- Suomen Pankkiyhdistys r.y.
- Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto r.y.
- Suomen Yrittäjien Keskusliitto r.y.
- Teollisuuden Keskusliitto r.y.
- Osuuspankkien Keskusliitto r.y.
- Säästöpankkiliitto r.y.

— Valtiovarainministeriö/vero-osasto

9. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Ehdotetusta lainsäädännöstä aiheutuu lähinnä teknisluontoisia tarkistuksia myös muuhun lainsäädäntöön. Leimaverolaissa säädetty toimilupaa ja muita lupia koskeva leimavero ei enää vastaa terminologiaaltaan uuden lainsäädännön määritelmiä luotto- ja rahoituslaitoksista. Ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin perustamisluvasta menevä leimavero on poistettava.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain terminologia ei myöskään enää vastaa luotto- ja rahoituslaitoksen määritelmiä. Teknisten tarkistusten lisäksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia olisi tarkistettava siten, että luottolaitosten tilinpäätösten sisältö esimerkiksi varausten osalta olisi yhdenmukainen luottolaitosten tilinpäätöstä koskevan direktiivin säännösten kanssa.

Ehdotusta valmisteltaessa on otettu huomioon taustalainsäädäntönä vaikuttava osakeyhtiölain ja kirjanpitolain tämän hetkinen valmisteluvaihe. Jos nämä lainsäädäntöhankkeet eivät toteudu nyt tiedossa olevalla tavalla on tätä esitystä tarkistettava vastaavasti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki luottolaitostoiminnasta

1 Luku

Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä määritellään lain soveltamisala. Lakia sovelletaan suomalaisen Suomessa toimiluvan saaneeseen ja rekisteröityyn yhteisöön. Ulkomaisen luottolaitoksen toiminnasta Suomessa säädetään erikseen laissa ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa (/).

Pykälän 1 momentin mukaan laki koskee ammattimaista liiketoimintaa. Täyttääkseen tämän ehdon toiminnan tulee tapahtua ansaitsemistarkoituksessa ja olla jatkuvaa ja suunnitel-

mallista. Kertaluonteinen tai satunnainen toiminta ei täytä näitä vaatimuksia. Määritelmän mukaista toimintaa ei ole myöskään niin sanottu huoltokonttoritoiminta, joka kohdistuu saman yrityksen palveluksessa oleviin henkilöihin eikä tapahdu ansaitsemistarkoituksessa. Osuuskuntien säästökassatoiminta ei myöskään täytä määritelmää, koska se on epäitsenäinen osa osuuskunnan liiketoimintaa ja sisältää ainoastaan talletusten vastaanottamisen osuuskunnan jäseniltä. Myöskään panttilainaustoimintaa ei lueta tämän lain soveltamisalaan vaan siitä säädetään erikseen.

Kansainvälisillä pääomamarkkinoilla harjoitetaan yleisesti toimintaa, jossa luottolaitos myy esimerkiksi asuntolainakantansa tai osan siitä erilliselle tätä tarkoitusta varten peruste-

tulle lainakokonaisuutta hallinnoivalle yhteisölle (special purpose company) tai tämän välityksellä edelleen. Luottokannan ostava yhteisö hankkii varansa joukkovelkakirjoilla, joiden vakuutena ovat hankittujen lainojen vakuudet. Jos toiminnan harjoittaminen sisältää ainoastaan luottokannan hallinnointia tai välittämistä edelleen, ei yhteisöä voida pitää kansainvälisen käytännön mukaisesti luottolaitoksena.

Laki koskee vain sellaista toimintaa, jossa hankitaan takaisinmaksettavia varoja yleisöltä. Toiminnan harjoittajan ja yleisön välillä on velkasuhde, jonka ehtojen mukaan varat maksetaan velkojalle takaisin. Tyypillisesti tällaista varojen hankintaa on talletusten vastaanottaminen ja joukkovelkakirjojen liikkeeseenlasku, vaikka velkasuhteen todentavalla instrumentilla ja sen etuoikeudella muihin saamamiehiin nähden ei sinänsä ole merkitystä määritelmän kannalta. Määräämättömäksi ajaksi tehdyt niin sanotut ”ikuiset” lainat (perpetual loans) ja voitto-osuuslainat eli partiaaliset debentuurit ovat tässä suhteessa takaisinmaksettavia varoja. Oman pääoman ehtoinen varainhankinta ei täytä määritelmää. Oman pääoman ehtoiseen varainhankintaan on rinnastettavissa niin sanotut vakautetut osakaslainat, joilla ei ole laina-aikaa ja jotka voidaan maksaa takaisin vasta liiketoimintaa lopetettaessa. Vaikka ne ovat edellä mainittujen perpetualien alalaji, niihin liittyy yrityksen riskiin osallistuminen eri tavalla kuin varsinaisissa perpetualeissa.

Kolmantena tunnusmerkkinä toiminnalle on momentissa säädetty luottojen ja muun niihin verrattavan rahoituksen tarjoaminen omaan lukuun. Omaan lukuun tarjoamisella tarkoitetaan toimintaa, joka tapahtuu oman taseen kautta. Taseen ulkopuolinen, esimerkiksi toimeksiannon perusteella tapahtuva välitystoiminta, jossa ei synny luottoriskiä ei ole määritelmän mukaista toimintaa.

Luoton tarjoamisella tarkoitetaan rahan tarjoamista sen tarvitsijan käyttöön takaisinmaksuehdoin. Luotot annetaan yleensä velkakirjalla, vaikka luotonantovälineellä ei ole sinänsä merkitystä. Esimerkkinä muusta luotonantovälineestä voidaan mainita vekseli, luotollisen tilin sopimus, remburssi tai luottokortti.

Luottoihin verrattavalla rahoituksella tarkoitetaan momentissa muun muassa luottokortti-rahoitusta, osamaksukaupan rahoitusta, myyntisaamisten rahoitusta eli factoring-rahoitusta sekä osasaamisten rahoitusta eli niin sanottua forfaiting-rahoitusta.

Omana ryhmänään on rahoitusleasing-toiminta. Rahoitusleasingissa vuokrataan rahoituksen saajalle tässä tarkoituksessa hankittu omaisuus tai oikeus, jonka luottolaitos ostaa asiakkaan toimeksiannosta asiakkaan vallittavaksi siten, että myyjä sitoutuu ostamaan aikanaan vuokraohteen takaisin. Asiakkaan ja luottolaitoksen välillä järjestelyssä käytetään vuokrasopimusta, joka itse asiassa on luonteeltaan rahoitus sopimus. Kysymys ei ole tyypillisestä luotonannosta, mutta se voidaan rinnastaa muuhun rahoituksen järjestämiseen. Euroopan yhteisöjen toisessa pankkidirektiivissä (89/646/ETY) on rahoitusleasing luettu luottolaitostoimintaan omana erillisenä eränä luotonannon ohella.

Yleisöllä tarkoitetaan momentissa sinänsä rajoittamatonta joukkoa luonnollisia henkilöitä ja sellaisia juridisia henkilöitä, jotka eivät ole luottolaitoksia tai rahoituslaitoksia. Luottolaitosten ja rahoituslaitosten rajaaminen yleisön ulkopuolelle on perusteltua, sillä ne eivät tarvitse suojaa ja niiden liiketoimintaan kuuluu olennaisena osana varojen lainaus ja sijoittaminen. Luottolaitoksen ottamilla yleisön talletuksilla on myös vakuusrahastosuoja. Yleisön käsite on laissa laaja ja se sisältää myös julkisyhteisöt.

Suomen Pankki ja Suomessa toimiva Pohjoismaiden Investointipankki jäävät lain soveltamisen ulkopuolelle. Suomen Pankki harjoittaa viranomaistoimintaa ja Pohjoismaiden Investointipankki kuuluu sellaisiin kansainvälisiin rahoituslaitoksiin, jotka on ETA-sopimuksen mukaan jätetty luottolaitosdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Jotta laki tulisi sovellettavaksi on kaikkien edellä mainittujen edellytysten täyttyttävä.

Vaikka 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyisivät, ei lakia kuitenkaan sovelleta 2 momentissa säädettyissä tapauksissa. Siten riippumatta varojen hankintatavasta ei lakia sovelleta tapauksissa, jossa rahoitus kohdistuu vain varojen hankkijan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön kiinteän tai irtaimen omaisuuden taikka palvelujen kauppaan.

Tällaista toimintaa on esimerkiksi tavanomaiseen kauppatapaan kuuluvat maksuaikajärjestelyt. Näissä tilanteissa rahoittaminen liittyy elinkeinonharjoittajan yleisesti myymien tuotteiden markkinointiin eikä osamaksu- tai luottokorttipalveluja tarjota erillisellä elinkeinonharjoittajan valmistamien tai myymien tuotteiden kauppaan tai palvelujen kauppaan.

liittymättömillä sopimuksilla. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisi myös tukkukaupan oman alansa tuotteiden tavanomainen rahoitus, kuten esimerkiksi markkinointi- ja koulutustuki. Lakia ei myöskään sovelleta tapauksissa, joissa rahoitus kohdistuu suoraan samaan konserniin kuuluvaan yhteisöön. Tällä tarkoitetaan muun ohella konserniyhtiön investointien rahoittamista. Lain soveltamisalan ulottaminen konsernin sisäiseen rahoitukseen ei ole perusteltua, koska siinä rahoituksen antaja ja saaja kuuluvat samaan taloudelliseen etuyhteyteen eivätkä voi olla yleisöä tässä suhteessa.

2 §. *Luottolaitos.* Pykälässä on luottolaitoksen määritelmä. Määritelmän mukaan luottolaitoksena pidetään talletuspankkia tai muuta 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavaa osakeyhtiötä, osuuskuntaa tai hypoteekkiyhdistystä. Talletuspankkeja ovat voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti liikepankit, osuuspankit, säästöpankit ja Postipankki Oy. Talletuspankeille on haluttu edelleen antaa muihin luottolaitoksiin verrattuna erityisoikeus talletusten vastaanottamiseen yleisöltä. Samalla niiden on kuuluttava jäljempänä laissa säädettyyn vakuusrahastoon tallettajien saamisten turvaamiseksi. Muihin luottolaitoksiin, jotka eivät siis saa vastaanottaa yleisöltä talletuksia, kuuluvat ainakin rahoitustoimintalaissa (1544/91) tarkoitettut luottolaitokset eli Suomen Hypoteekkiyhdistys, entiset luotto-osakeyhtiöt ja kiinnitysluottopankit ja rahoitusyhtiöt. Luottolaitokset voivat olla yhteisömuodoltaan vain osakeyhtiöitä, osuuskuntia tai hypoteekkiyhdistyksiä. Tästä johtuu, että muut yhteisöt eivät voi harjoittaa 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa. Kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö ei voi olla luottolaitos.

Luottolaitoksen määritelmä vastaa EY:n ensimmäisen pankkidirektiivin (77/780/ETY) mukaista luottolaitoksen määritelmää.

3 §. *Rahoituslaitos.* Pykälässä on rahoituslaitoksen määritelmä. Rahoituslaitos ei vastaanota liiketoimintana yleisöltä talletuksia eikä muita takaisinmaksettavia varoja. Sen varainhankinta voi siten tapahtua joko oman pääoman ehdoin tai lainaamalla yleisöön kuulumattomilta tahoilta. Rahoituslaitoksen liiketoiminnan alaan kuuluu tyypillisesti luottojen ja takausten antaminen, sijoitusten tekeminen sekä omistussuoksien hankkiminen. Rahoituslaitokselle luonteenomaisesta liiketoiminnan alasta on säädetty 20 §:n 2—10 kohdissa. Koska lain tarkoituksena on suojella yleisöä, jolta

hankitaan takaisinmaksettavia varoja, rahoituslaitos ei tarvitse toimintaansa varten toimilupaa.

Rahoituslaitoksen määritelmä on laissa tarpeen siksi, että sitä käytetään omistusyhteisön määritelmässä ja luottolaitoskonsernien konsolidoitua valvontaa koskevista säännöksistä sekä vakavaraisuussäännöksistä. Määritelmä vastaa Euroopan yhteisöjen toisessa pankkidirektiivissä olevaa määritelmää (financial institution).

4 §. *Omistusyhteisö.* Pykälän sisältämä määritelmä on yhdenmukainen konsolidoitua valvontaa koskevassa direktiivissä 92/30/EEC tarkoitetun 'financial holding company'n määritelmän kanssa. Omistusyhteisönä voi olla ainoastaan tässä laissa tarkoitettu rahoituslaitos. Määritelmän täyttyminen edellyttää lisäksi yhtäältä sitä, että ainakin yksi omistusyhteisön tytäryrityksistä on tässä laissa tarkoitettu luottolaitos, ja toisaalta sitä, että omistusyhteisön tytäryritykset ovat joko kokonaan tai pääasiallisia luottolaitoksia tai rahoituslaitoksia. Viimeksi mainittu edellytys täyttyy, kun tytäryritysten liiketoiminnan yhteenlasketuista tuotoista yli puolet tulee sellaisista tytäryrityksistä, jotka ovat luotto- tai rahoituslaitoksia.

5 §. *Konsolidointiryhmä.* Pykälän 1 momentissa oleva konsolidointiryhmän määritelmä vastaa konsolidoitua valvontaa koskevan direktiivin (92/30/EEC) artiklan 1 mukaista luottolaitoksen konsolidoidun valvonnan soveltamisalaa. Konsolidointiryhmää käytetään tämän lain mukaisten luottolaitoksen omien varojen ja vakavaraisuuden sekä suuria vastuita ja osakeomistusta koskevien rajoitusten laskeamisessa.

Konsolidointiryhmään luetaan pykälän mukaan ainoastaan edellä 2 ja 3 §:ssä tarkoitettut luotto- ja rahoituslaitokset. Muuntyyppiset tytäryritykset, esimerkiksi kauppa- ja teollisuusyritykset, jäävät konsolidointiryhmän ulkopuolelle. Tällaiset yritykset vaikuttavat kuitenkin konsolidointiryhmän omien varojen määrään siltä osin kuin niiden vapaa oma pääoma vaikuttaa 38 §:n mukaisen konsernitilinpäätöksen konsernin vapaaseen omaan pääomaan. Konsolidointiryhmään luetaan luottolaitoksen konserniin kuuluvien luotto- ja rahoituslaitosten lisäksi sellaiset luotto- ja rahoituslaitokset, joilla on luottolaitoksen tai omistusyhteisön kanssa yhteinen hallinto tai joita johdetaan yhteisesti luottolaitoksen, omistusyhteisön tai niiden sellaisen tytäryrityksen kanssa,

joka on luotto- tai rahoituslaitos. Yhteisellä hallinnolla tarkoitetaan lähinnä tilanteita, joissa kahden tai useamman yrityksen hallintoneuvosto tai hallitus koostuvat suurimmaksi osaksi samoista henkilöistä taikka yrityksillä on sama toimitusjohtaja. Yrityksiä voidaan katsoa johdettavan yhteisesti, jos toisen yrityksen hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja tai toimiva johto ovat kokonaan tai osittain toisen yrityksen toimihenkilöitä tai yrityksillä on pääasiassa yhteinen henkilöstö ja yritysten välillä on merkittävä toiminnallinen yhteys. Lähinnä tulevat kysymyksen tilanteet, joissa osaa luottolaitokselle sallitusta toiminnasta johdetaan sen organisaatiosta käsin ja sen rahoituksella sellaisen itsenäisen yrityksen muodossa, joka ei muutoin täytä konserniyrityksen määritelmää.

Pykälän 3 momentin mukaan pankkitarkastusvirasto voi luottolaitoksen tai omistusyhteisön hakemuksesta antaa luvan poiketa 1 ja 2 momentin säännöksistä. Lupa voidaan myöntää, mikäli konsolidointi ei johtaisi oikean kuvan saamiseen luottolaitoksen taloudellisesta asemasta tai ei muuten ole tarpeen konsolidoinnin tavoitteiden kannalta. Lupa voitaisiin tällä perusteella myöntää esimerkiksi, jos konsolidointi perustuisi vain hallinnon tai johdon yhteisyyteen ja yritysten välisissä liiketoimissa ja rahoituksessa on noudatettu markkinaehtoja.

Lupa voitaisiin myöntää myös, jos konsolidoinnin merkitys olisi vähäinen. Konsolidoinnin merkitystä on pidettävä vähäisenä, jos konsolidoitavan yrityksen taseen loppusumma, tai mikäli niitä on useita niiden taseiden loppusummien yhteenlaskettu määrä on vähemmän kuin 10 miljoonaa ecua ja vähemmän kuin yksi prosentti emoyrityksen taseesta. Lupa olisi myönnettävä myös, jos tarvittavia tietoja ei olisi saatavissa ulkomaisista yrityksistä sen sijaintimaan lainsäädännön johdosta.

6 §. *Sovellettava muu lainsäädäntö.* Luottolaitokseen sovelletaan tämän lain ohella luottolaitoksen yhteisömuodon mukaan osakeyhtiöistä, osuuskunnista tai hypoteekkiyhdistyksistä annettua lainsäädäntöä, jollei tässä laissa ole toisin säädetty. Tämä laki on siten ensisijainen mainittuihin yhteisölakeihin nähden. Talletuspankeilla on lisäksi omat yhteisökohtaiset lakinsa, joita sovelletaan tämän lain ja yleisten taustalakien lisäksi.

Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö kauppa- ja teollisuusministeriön sijasta voi antaa poikkeusluvan osakeyhtiön pe-

rustajien asuinpaikkaa koskevasta samaten kuin yhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan asuinpaikkaa koskevasta osakeyhtiölain vaatimuksista. Vastaavalla tavalla on järjestetty osuuskunnan osalta asuinpaikkaa koskeva poikkeusluvan myöntäminen.

7 §. *Luvanvaraisuus.* Pykälän mukaan vain toimiluvan saanut luottolaitos voi harjoittaa 1 §:n mukaista toimintaa. Luottolaitoksen toimilupa voi olla joko talletuspankin toimilupa tai muun luottolaitoksen toimilupa. Toimiluvat eroavat toisistaan siinä, että vain talletuspankin toimilupa antaa oikeuden vastaanottaa yleisöltä talletuksia. Toimilupien erilaisuus on katsottu aiheelliseksi säilyttää lainsäädännössämme vakiintuneen ja valvonnan kannalta tarkoituksenmukaisen luottolaitosten työnjaon säilyttämiseksi, vaikka EY:n pankkidirektiivit eivät sitä edellytä. EY:ssä luottolaitoksen toimilupa oikeuttaa vastaanottamaan sekä talletuksia että muita takaisinmaksettavia varoja yleisöltä.

Edellä 1 §:ssä olevasta määrittelystä johtuu, että luotonanto ja muu siihen verrattava rahoituksen järjestäminen yksinään eivät ole luvanvaraista toimintaa. Toimiluvan vaatimisen tarkoituksena on varmistua siitä, että vain lain mukaiset edellytykset täyttävät yhteisöt voivat ottaa talletuksia ja muita takaisinmaksettavia varoja yleisöltä.

8 §. *Toiminimi.* Pykälässä säädetään talletuspankin toiminimestä. Muiden luottolaitosten toiminimeen sovelletaan yleistä toiminimilakia. Myös talletuspankin toiminimeen sovelletaan lisäksi toiminimilakia, muun muassa aputoiminimen ja vieraskielisen toiminimen osalta.

Pykälän 1 momentin mukaan talletuspankin toiminimessä on oltava sana tai yhdysosa pankki ja siitä on ilmevä pankin yhteisömuoto.

Pykälän 2 momentin mukaan vain säännöksessä mainituilla yhteisöillä on yksinoikeus käyttää toiminimessään tai muutoin toimintaansa osoittamaan pankki-nimitystä. Säännöksellä pyritään suojaamaan erityisesti tallettajia. Pankki-sanaan liittyy yleensä mielikuva talletuksista, niiden vakuusrahastosuojasta ja viranomaisvalvonnasta. Nimen käyttö yhteyksissä, joissa ei ole kysymys talletuspankista, voisi johtaa yleisöä harhaan. Säädetty yksinoikeus koskee myös Suomessa rekisteröityä pankki-nimityksen vieraskielistä muotoa. Pankki-sanaa voidaan kiellon estämättä käyttää yhteyksissä, joita ei voi kytkeä talletuspankin toimintaan. Tällaisista käyttötarkoituksista

voidaan mainita esimerkiksi "tietopankki", jota käytetään kuvaamaan jonkin erityisalan atk-pohjaisia tiedostoja.

Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi antaa talletuspankin tytäryritykselle oikeuden käyttää toiminimessään pankkinimitystä tai viittausta talletuspankin toiminimeen. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että asiakkaan kannalta on useinkin suotavaa, että tytäryrityksen toiminimestä voidaan päätellä sen omistussuhteet tai kuuluminen johonkin tiettyyn luottolaitosryhmään.

Ulkomaisen luottolaitoksen toiminimen käyttöoikeudesta Suomessa ei säädetä tässä laissa, vaan asiasta on otettu säännökset ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annettuun lakiin.

9 §. *Valvonta.* Pykälän mukaan pankkitarkastusviraston tehtävänä on valvoa tämän lain ja viranomaisten sen nojalla antamien määräysten noudattamista. Pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa säädetään tarkemmin viraston tehtävistä, velvollisuuksista ja oikeuksista. Säästöpankkeja valvoo lisäksi säästöpankkilain nojalla säästöpankkitarkastus ja osuuspankkeja osuuspankkilain nojalla osuuspankkitarkastus. Säästöpankki- ja osuuspankkitarkastukset eivät ole viranomaisia. Niiden toimintaa ohjaa ja valvoo pankkitarkastusvirasto ja ne ovat velvollisia avustamaan omalta osaltaan pankkitarkastusvirastoa sen valvontatehtävässään.

2 luku

Luottolaitoksen perustaminen ja omistaminen

10 §. *Toimilupa.* Valtiovarainministeriö myöntää pykälän mukaan luottolaitokselle hakemuksesta toimiluvan.

Hakemuksessa on oltava selvitys luottolaitoksen suorista ja välillisistä omistajista tai jäsenistä ja heidän henkilöllisyydestään. Toisen pankkidirektiivin 5 artiklassa on tällä kohdin käytetty sanontaa "suorista tai epäsuorista" osakkeenomistajista tai jäsenistä, joilla on 10 % tai suurempi osuus luottolaitoksessa. Direktiivi on minimidirektiivi ja kansallisessa lainsäädännössä voidaan asettaa tiukempiakin vaatimuksia. Koska selvityksen tarkoituksena on varmistua omistajien halusta ja kyvystä huolehtia luottolaitoksen asianmukaisesta toiminnasta, on tarkoituksenmukaista, että myös alle 10 %:n omistusosuuksista voidaan tarvittaessa saada selvitys. Lisäksi on huomattava, että toisen

pankkidirektiivin 7 artiklan mukaan ETA-alueen toimivaltaisten viranomaisten on oltava ennalta yhteydessä toisiinsa silloin, kun toimilupa-asiassa on kysymys luottolaitoksesta, joka on toisessa ETA-valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen tytäryhtiö tai tällaisen luottolaitoksen emoyrityksen tytäryhtiö tai jos toimilupaa hakevaa luottolaitosta valvovat samat henkilöt, joilla on määräysvalta jossain toisessa ETA-alueella toimiluvan saaneessa luottolaitoksessa.

Selvitys tulee antaa myös luottolaitoksen hallintoa hoitavista henkilöistä. Tällä tarkoitetaan ensimmäisen pankkidirektiivin 3 artiklan mukaista vaatimusta. Edellä mainitun artiklan mukaan luottolaitoksella tulee olla vähintään kaksi henkilöä, jotka tosiasiallisesti vastaavat sen liiketoiminnasta. Näillä henkilöillä tulee olla riittävä ammattitaito ja heidän tulee olla hyvämaineisia. Hyvämaineisuudella tarkoitetaan, että he eivät voi olla liiketoimintakiellossa tai konkurssissa eikä heillä saa olla takanaan taloudellisia epäselvyyksiä eikä väärinkäytöksiä annettuja tuomioita.

Valtiovarainministeriö voi vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Muu vaadittava selvitys kohdistuu toimintasuunnitelmaan, harjoitettavan liiketoiminnan laajuuteen ja luottolaitoksen organisaatioon sekä luottolaitoksen omistajan asiakasriskeihin. Asiakasriskeillä tarkoitetaan tässä muun muassa 59 §:ssä määritettyjä asiakasriskejä.

Pykälän 2 momentin mukaan toimilupahakemuksesta on pyydetävä pankkitarkastusviraston lausunto. Jos kysymyksessä on talletuspankin toimilupa, on siitä lisäksi pyydetävä asianomaisen vakuusrahaston lausunto. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että luottolaitoksen on pakko kuulua vakuusrahastoon, joka turvaa siihen kuuluviin pankkeihin tehdyt yleisön tal-letukset.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä ajasta, jonka kuluessa valtiovarainministeriön on annettava päätös toimilupahakemukseen. Säännös perustuu ensimmäisen pankkidirektiivin 3 artiklan 6 kohtaan.

11 §. *Toimiluvan myöntäminen.* Luottolaitokselle on pykälän pääsäännön mukaan myönnettävä toimilupa, jos 10 §:n mukaisten selvitysten perusteella on voitu varmistua, että luottolaitos täyttää luotettavalle ja turvalliselle toiminnalle asetetut vaatimukset. Toimilupaharkintaa ei siten voida suorittaa markkinatilanteen tai taloudellisen tarpeen perusteella.

Yleisen edun vaatimus täyttyy, jos luottolaitoksen asiantuntemus ja voimavarat ovat riittäviä luotettavan toiminnan harjoittamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi asettaa toimilupaan rajoituksia tai ehtoja. Ehdot voivat koskea esimerkiksi liiketoiminnan rajoittamista vain osaan toimilupahakemuksen mukaisesta liiketoiminnasta.

12 §. *Toimiluvan peruuttaminen tai toiminnan rajoittaminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään perusteista, joilla valtiovarainministeriö voi pankkitarkastusviraston esityksestä peruuttaa antamansa toimiluvan. Säännös perustuu ensimmäisen pankkidirektiivin 8 artiklan määräyksiin.

Perusteena voi olla olennaisesti lainvastainen tai viranomaisten antamien lakiin perustuvien määräysten vastainen toiminta tai väärien tietojen antaminen viranomaiselle toimilupaa haettaessa. Toimiluvan saaneen luottolaitoksen edellytetään myös ryhtyvän harjoittamaan toimintaansa. Sen estämiseksi, että toimilupaa ei jätettäisi vastaista tarvetta odottamaan, on pykälässä säädetty 12 kuukauden määräaika toiminnan aloittamiselle ja toisaalta 6 kuukauden enimmäisaika toiminnan oma-aloitteiselle keskeyttämiselle. Näiden määräaikojen ylittyessä toimilupa voidaan peruuttaa. Jos toimiluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa, voidaan toimilupa myös peruuttaa. Tässä kohdin tarkoitetaan toimiluvan edellytyksillä muita edellytyksiä kuin omien varojen määrää, sillä niiden alittumisesta aiheutuvista seuraamuksista on säädetty erikseen. Momentin mukaisilla edellytyksillä tarkoitetaan lähinnä 10 §:n mukaisia edellytyksiä. Säännöksessä tarkoitetaan myös tilannetta, jossa luottolaitos itse päättää lopettaa toimintansa luottolaitoksena.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi rajoittaa pankkitarkastusviraston esityksestä luottolaitoksen toimiluvan mukaista toimintaa. Rajoitus voidaan antaa vain määrääjäksi. Jos luottolaitos harjoittaa toimintaansa sillä tavoin taitamattomasti tai varomattomasti, että esimerkiksi toteutuneiden tai toteutumassa olevien tappioiden tai riskien on odotettavissa vakavasti vahingoittavan velkojien etua tai yleisemminkin rahoitusjärjestelmään kohdistuvaa luottamusta siten, että muiden luottolaitosten ulkomainen tai kotimainen varainhankinta vaikeutuu, on sen toiminnan rajoittaminen perusteltua. Rajoitus voi kohdistua esimerkiksi sijoitustoimintaan, arvopaperi-

kauppaan tai varojen hankintaan. Rajoitusta määrättäessä on otettava huomioon luottolaitoksen sopijapuolten edut eikä se sen vuoksi yleensä voi olla taannehtiva.

13 §. *Perustamispääoma.* Pykälässä säädetään perustettavan uuden luottolaitoksen perustamispääomasta. Perustamispääomalla tarkoitetaan sitä omien varojen vähimmäismäärää, joka on toimiluvan myöntämisen edellytyksenä.

Jotta luottolaitoksen pääomapohja olisi jo toimintaa aloitettaessa riittävä, on perustamispääoman oltava vähintään 5 miljoonaa ecua vastaava markkamäärä. Vaatimus perustuu toisen pankkidirektiivin 4 artiklan määräykseen. Perustamispääoman on oltava lisäksi maksettu kokonaan rahana, kun toimilupa myönnetään. Apporttiomaisuutta tai muuta kuin rahamääräistä omaisuutta tai oikeutta ei siten ole mahdollista käyttää perustettavan luottolaitoksen perustamispääomana. Toisen pankkidirektiivin 4 artiklan antamaa mahdollisuutta hyväksyä pienempikin perustamispääoma erityisille luottolaitosryhmille ei ole katsottu aiheelliseksi ottaa käyttöön Suomessa. Ecua vastaava markkamäärä lasketaan Suomen Pankin kulloinkin noteeraaman keskkurssin mukaan. Tämän hetken (8.10.1992) ecun keskkurssin (6,222) mukaan laskettuna perustamispääoman vaatimus olisi 31.110.000 markkaa. Säännöksen mukaan perustamispääoman on oltava kuitenkin aina vähintään 30 miljoonaa markkaa, joka vaatimus on tällä hetkellä jonkin verran Ecu-määrän alapuolella.

Pykälän 2 momentissa säädetään luottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärästä. Tämä perustuu toisen pankkidirektiivin 10 artiklan määräyksiin. Riippumatta luottolaitoksen vakavaraisuusvaatimuksesta, jota säännellään jäljempänä, luottolaitoksella tulee aina olla omia varoja perustamispääoman määrä. Perustamispääoman määrällä tarkoitetaan markkamäärää, joka luottolaitoksella pitää olla toimilupaa myönnettäessä.

Pykälän 3 momentissa säädetään menettelystä, jota tulee noudattaa toiminnassa olevan luottolaitoksen omien varojen vähentyessä alle perustamispääoman määrän. Pankkitarkastusviraston on tällöin asetettava luottolaitokselle määräaika, jonka kuluessa omien varojen määrä tulee saattaa vaaditulle tasolle. Käytännössä tämä määräys toteutetaan pankkitarkastusviraston ja luottolaitoksen yhdessä laatiman ohjelman pohjalta. Jos ohjelma ei toteudu, on

pankkitarkastusviraston esitettävä luottolaitoksen toimiluvan peruuttamista. Tämä vaihtoehto on pankkitarkastusvirastolla käytettävänä myös välittömästi sen todetessa luottolaitoksen omien varojen laskeneen alle perustamispääoman määrän. Sen käyttäminen ensisijaisena toimenpiteenä tulee kysymykseen, jos virasto toteaa heti, että luottolaitoksella ei ole edellytyksiä saavuttaa vaadittua tasoa millään käytettävissä olevilla keinoilla. Toimiluvan peruuttamista ei tarvita, jos luottolaitos itse lopettaa toimintansa tai sulautuu toiseen luottolaitokseen.

Pykälä koskee vain lain voimaantulon jälkeen toimiluvan saanutta luottolaitosta. Ennen lain voimaantuloa toiminnassa olleiden luottolaitosten osalta noudatetaan 93 §:n siirtymäsäännöstä.

14 §. Yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen sisältö. Lähes vastaavan sisältöiset säännökset ovat voimassa olevissa pankkikohtaisissa laeissa ja rahoitustoimintalaissa. Yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen sisältöä koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi tähän lakiin siltä osin kuin ne ovat yhteisiä kaikille luottolaitoksille. Pykälässä luetellaan määräykset, jotka on otettava luottolaitoksen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin sen lisäksi mitä osakeyhtiölaissa, osuuskuntalaissa tai säästöpankkilaissa on säädetty.

15 §. Luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisyyks. Luotto- ja vakuutuslaitosten asiakkaiden kannalta on tärkeää, että vaikka luotto- ja rahoituslaitos toimisivat samassa ryhmässä, niiden riskit pidetään riittävän erillään toisistaan. Tämä voidaan osittain saavuttaa myös yhteisöjen sääntelyllä, jolla rajoitetaan näiden yritysten hallintojen liiallista keskittymistä. Luotto- ja vakuutuslaitosten tosiasiallista itsenäisyyttä ja toimintaa erillisinä yksikköinä voidaan vahvistaa yritysten toimivan johdon erillisyyttä koskevilla säännöksillä. Erityisesti holding-yhtiö rakenteessa yhteinen rinnakkaisten tytäryhtiöiden toiminnallinen johto saattaisi johtaa ryhmään kuuluvien yksiköiden etujen vastaisiin päätöksiin.

Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa säädetään, että luottolaitoksen ja vakuutuslaitoksen kuulussa samaan konserniin, luottolaitoksen toimitusjohtajana ja varatoimitusjohtajana eivät saa olla vakuutuslaitoksen toimitusjohtaja eikä varatoimitusjohtaja.

Lisäksi pykälän 2 momentissa rajoitetaan luottolaitoksen hallituksen jäsenten ja varajäsenten kelpoisuutta siten, että enintään puo-

let heistä saa olla henkilöitä, jotka ovat samaan konserniin kuuluvan vakuutuslaitoksen hallituksen jäseniä tai varajäseniä taikka toimitusjohtaja tai varatoimitusjohtaja ellei pankkitarkastusvirasto myönnä tästä kiellosta poikkeusta. Poikkeuksen myöntäminen saattaa olla perusteltua esimerkiksi silloin, kun konsernirakenne perustuu 100 % omistukseen.

16 §. Luotonanto ja sijoittaminen eräissä tapauksissa. Konserniin kuuluvaan vakuutusyhtiöön kohdistuvat sisäistä luotonantoa ja sijoittamista koskevat päätökset tulisi tehdä luottolaitoksen hallituksessa. Säännöksellä halutaan taata tiedonsaanti ja päätöksenteko luottolaitoksen riskeihin vaikuttavista periaatteellisista päätöksistä toiminnasta vastuussa oleville henkilöille.

17 §. Pankkitarkastusvirastolle toimitettavat tiedot. Vastaava pykälä on voimassa olevissa pankkikohtaisissa laeissa ja rahoitustoimintalaissa. Koska eri laeissa olevat säännökset ovat samansisältöiset ja ne koskevat kaikkia luottolaitoksia, ne ehdotetaan siirrettäväksi tähän lakiin tarkistettuina.

18 §. Osakkeiden ja osuuksien omistuksesta ilmoittaminen. Pykälässä säädetään luottolaitoksen perustamisen jälkeisestä niin sanotusta omistajakontrollista. Pykälän mukaan luonnollisen tai oikeushenkilön aikoessa hankkia suoraan tai välillisesti luottolaitoksesta osuuden (qualifying holding), jonka suuruus on vähintään 10 % luottolaitoksen osake- tai osuuspääomasta, tuottaa vähintään 10 % osuuden sen äänivallasta taikka muutoin oikeutta käyttämään siihen rinnastuvaa vaikutusvaltaa sen hallinnossa, on aikomuksesta ilmoitettava etukäteen pankkitarkastusvirastolle. Säännös perustuu toisen pankkidirektiivin 11 artiklan määräyksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan vastaava ilmoitus on tehtävä, jos tällaisen osuuden omistaja aikoo lisätä omistustaan siten, että se saavuttaa tai ylittää momentissa mainitut kynnykset. Momentissa oleva maininta tytäryrityksestä perustuu siihen, että luottolaitoksesta voi tulla tytäryritys jo alhaisemmallakin osuudella konsernisäännösten mukaan.

Pykälän 3 momentin mukaan ilmoitus on tehtävä myös siinä tapauksessa, että omistaja luopuu omistussuosuksistaan siten, että jokin edellämainittu raja alittuu.

Pykälän 4 momentin mukaan luottolaitoksen on seurattava omistajiensa omistussuosuksia ja vähintään kerran vuodessa esimerkiksi yhtiö-

kokouksessa saamansa tiedon perusteella tehtävä osuuksien omistajista ilmoitus pankkitarkastusvirastolle. Sama velvollisuus on luottolaitoksella aina välittömästi, kun sen tietoon tulee tässä pykälässä tarkoitetun suuruisen omistuksenvaihdos.

Jotta pankkitarkastusvirasto voisi ottaa kantaa siihen, hyväksyykö se aiotun hankinnan, on pykälän 5 momentin mukaan ilmoituksessa oltava riittävän tarkat tiedot hankinnan suuruudesta, omistajasta ja tämän asiakasriskeistä. Tällä tarkoitetaan lähinnä yksityishenkilön osalta henkilöllisyyttä, aikaisempaa toimintaa ja omistuksia muissa luottolaitoksissa. Jos hankkija on yhteisö, on ilmoituksen sisällettävä esimerkiksi tiedot sen omistajista ja konsernisuhteista, hallintoa hoitavista henkilöistä ja vakavaraisuudesta. Asiakasriskeillä tarkoitetaan tämän lain 8 luvun mukaisia asiakasriskejä. Pankkitarkastusvirasto voi vaatia täydentämään tehtyä ilmoitusta, jos annetut tiedot eivät ole riittäviä.

19 §. *Hankinnan vastustaminen.* Pankkitarkastusvirasto voi pykälän 1 momentin mukaan vastustaa aiotua hankintaa. Pankkitarkastusviraston on kolmen kuukauden kuluessa 18 §:ssä tarkoitetun hankkijan ilmoituksen saatuaan ilmoitettava vastustamisestaan. Muussa tapauksessa sen on katsottava hyväksyneen hankinnan. Pankkitarkastusvirasto voi vastustaa hankintaa vain, jos se havaitsee olevan todennäköistä, että omistajaksi aikova ei täytä niitä vaatimuksia, joita luottolaitoksen varovainen ja turvallinen johtaminen edellyttää esimerkiksi ammattitaidon puutteen, aikaisemman epäasiallisen toiminnan, kilpailunrajoitusten tai riskinoton rajoitusten kiertämistarkoituksen taikka muun näihin verrattavan syyn takia.

Pykälän 2 momentin mukaan pankkitarkastusvirasto voi kieltää osuuden omistajan omistukseen liittyvän äänivallan käytön, jos hankinta on suoritettu viraston vastustuksesta huolimatta. Sama oikeus on pankkitarkastusvirastolla silloinkin, kun se vasta jälkepäin havaitsee osuuden omistajan toimien osoittautuvan haitallisiksi luottolaitoksen turvalliselle toiminnalle tai jos omistusosuuden hankkija ei täytä 1 momentin mukaista ilmoitusvelvollisuuttaan.

Tämän pykälän säännökset perustuvat toisen pankkidirektiivin 11 artiklan määräyksiin.

3 luku

Luottolaitoksen toiminta

20 §. *Liiketoiminnan ala.* Pykälässä säädetään luottolaitokselle sallitusta liiketoiminnasta pitkälti voimassa olevan lain mukaisesti. Säännös on keskeinen sen vuoksi, että siinä ilmenee Suomessa noudatettava niin sanottu yleispankkitoiminnan periaate. Säännös noudattaa pääosin toisen pankkidirektiivin liitteen vastavuo-roisesti tunnustettavien liiketoimien luettelon sisältöä. ETA-sopimuksen mukaan ETA-valtion luottolaitoksen luettelossa olevat liiketoimet ovat sallittuja sen Suomessa harjoittamassa toiminnassa, jos luottolaitoksen toimilupa sen kotimaassa kattaa nämä palvelut.

Pykälän 1 momentissa on säädetty, että luottolaitos voi harjoittaa myös luettelon liiketoimintaan liittyvää toimintaa. Tällaisen toiminnan on liityttävä oleellisena osana luottolaitoksen harjoittamaan varsinaiseen toimintaan.

Luottolaitoksen liiketoiminnan alaan kuuluu 2 momentin mukaan:

1) talletusten vastaanottaminen ja muiden takaisinmaksettavien varojen hankinta yleisöltä;

2) muu varainhankinta kuten esimerkiksi interbank-toiminta, uudet kehittyneet varainhankintakeinot ja instrumentit;

3) luotonanto ja rahoitustoiminta sekä muu rahoituksen järjestäminen kuten esimerkiksi perinteinen luotonanto ja uudet luotonantomuodot, kuten jatkuvat velkasitoumusten liikkeeseenlaskujärjestelyt (NIF- ja RUF-sopimukset);

4) rahoitusleasing;

5) maksuliike kuten esimerkiksi maksujen välityspalvelut, maksuvälineiden liikkeeseenlasku ja hoitaminen kuten luottokortit ja matkashekkit;

6) maksujen periminen;

7) valuutanvaihto esimerkiksi omaan tai asiakkaan lukuun ulkomaan valuutalla ja valuuttainstrumenteilla;

8) notariaattitoiminta pankkitarkastusviraston määrittämässä rajoissa kuten esimerkiksi arvopaperisäilytys ja -hoito ja säilytyspalvelut;

9) arvopaperikauppa ja muu arvopaperitoiminta kuten esimerkiksi kaupankäynti omaan tai asiakkaan lukuun rahamarkkinainstrumenteilla, termineillä, sijoitustodistuksilla, korkoinstrumenteilla ja optioilla, arvopapereilla, osallistuminen osakeantoihin ja niihin liittyvien

palvelujen tarjoaminen, välitystoiminta rahamarkkinoilla sekä edellä olevan lisäksi salkunhoito- ja neuvontapalvelujen tarjoaminen;

10) takaustoiminta;

11) luottotietotoiminta;

12) asuntosäästötoimintaan liittyvä asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitys; sekä

13) muu edellisissä kohdissa tarkoitettuihin toimintoihin verrattava toiminta kuten yritysneuvonta pääoman rakennetta ja toimialastrategiaa koskevista asioista ja niihin liittyvistä kysymyksistä sekä sulautumisiin ja yritysostoihin liittyvä neuvonta ja palvelut. Liiketoimintaoikeuksien luetteloa ei voida säätää tyhjentyäksi tuotekehityksen ja muuttuvien olosuhteiden takia. Tämän vuoksi on tämän kohdan mukainen joustava sääntely tarpeen. Pankkitarkastusviraston tehtävänä on valvoa, että luottolaitokselle sallitun toiminnan rajat eivät ylitä.

Muu luottolaitos kuin talletuspankki ei saa vastaanottaa talletuksia yleisöltä. Tästä johtuu, että muu luottolaitos kuin talletuspankki ei voi myöskään harjoittaa asuntosäästötoimintaa eikä siihen liittyvää kiinteistönvälitystä.

21 §. *Luottolaitoksen omistusten suhde luottolaitoksen omiin varoihin.* Voimassa olevassa laissa on talletuspankkien oikeutta omistaa muuta kuin pankkitoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeita ja osuuksia rajoitettu siten, että tällaisten osakkeiden ja osuuksien yhteismäärä saa olla enintään 10 prosenttia omistettavan yhteisön osakkeista ja osuuksista tai niiden tuottamasta äänioikeudesta. Tästä rajoituksesta ehdotetaan luovuttavaksi.

Luottolaitoksen ja sen konsernin omiin varoihin sidottu sijoitusrajoitus on edelleen tarpeen, jotta osakeomistukseen liittyvät riskit eivät kasvaisi liian suuriksi. Tämän vuoksi luottolaitoksen tai sen ja sen tytäryrityksen ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotto- tai rahoituslaitoksen yhdessä, oikeutta omistaa osakkeita ja osuuksia rajoitetaan pykälässä siten, että yli 10 prosentin omistukset yhdessä muuta kuin 20 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavassa yrityksessä saavat olla enintään 15 prosenttia luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omista varoista. Yhteensä tällaiset omistukset saavat olla yhteensä enintään 60 prosenttia luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omista varoista.

Suhdelukuja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon osakkeita ja osuuksia, joita luotto-

laitos tai sen tytäryritys on merkinnyt järjestämänsä osakeannin yhteydessä antamansa sitoumuksen perusteella, eikä osakkeita, joita luottolaitos omistaa vakuutusyhtiössä, eikä osakkeita ja osuuksia, joiden omistaminen asiakkaan liiketoiminnan tervehtyttämisen yhteydessä on välttämätöntä. Ehdotettu pykälä vastaa asiallisesti Euroopan yhteisöjen toisen pankkidirektiivin 12 artiklan määräyksiä.

22 §. *Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen omistamista koskeva rajoitus.* Pykälässä rajoitetaan luottolaitoksen sekä sen ja sen tytäryritysten sekä sen konsolidointiryhmään kuuluvan laitoksen oikeutta omistaa kiinteistöjä sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia. Voimassa olevaan lakiin nähden pykälää on muutettu siten, että pykälässä käytetään konsolidointiryhmän käsitettä.

23 §. *Väliaikainen omistus.* Pykälässä säädetään mahdollisuudesta poiketa 22 §:n mukaisista omistusrajoituksista. Väliaikaista omistusta koskevaa sääntelyä on muutettu voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna. Säännöksen mukaan luottolaitos ja sen tytäryritys sekä sen konsolidointiryhmään kuuluva laitos on omistusrajoitusten estämättä väliaikaisesti oikeutettu omistamaan maksamatta jääneen saamisen vakuutena olleita kiinteistöyhteisön osakkeita ja osuuksia tai kiinteistöjä korkeintaan viisi vuotta, mikäli se tappion välttämiseksi on tarpeellista.

Kaikesta pykälän nojalla väliaikaisesti omistukseen siirtyneestä omaisuudesta on välittömästi ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle, joka voi siten valvoa omaisuuden hankintaa ja siitä luopumista. Ilmoituksesta on käytävä ilmi ainakin omaisuuden hankinta-ajankohta, hankintahinta ja ne perusteet, joiden vuoksi omaisuus on hankittu pankin omistukseen.

24 §. *Vakuuden edelleen panttaaminen.* Pykälä on samansisältöinen kuin voimassa olevassa talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa.

25 §. *Kiinteä toimipaikka.* Talletuspankki voi harjoittaa toimintaansa pääkonttorissa, sivukonttorissa ja muissa toimipaikoissa. Luottolaitoksella tulisi ehdotuksen mukaan olla vähintään yksi kiinteä toimipaikka kotimaassa. Sen lisäksi se voisi harjoittaa toimintaansa sivukonttoreissa ja muissa toimipaikoissa.

26 §. *Sivukonttorin perustaminen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon.* EY:n toisen pankkidirektiivin 19 artiklan mukaisesti pykälässä on säädetty menettelystä sivukonttoria muuhun talousalueeseen kuuluvaan valtioon

perustettaessa. Sivukonttorin perustaminen ei vaadi lupaa viranomaisilta.

Pykälän 1 momentissa on säännökset luvan korvaavasta ilmoitusmenettelystä. Sijoittumaan aikovan luottolaitoksen on ilmoitettava asiasta etukäteen pankkitarkastusvirastolle ja liitettävä ilmoitukseensa riittävät tiedot. Ilmoitukseen liitettäviä tietoja ovat ainakin sijoittumisvaltio ja sivukonttorin siellä oleva osoite, toimintasuunnitelma ja harjoitettavaksi aiottu liiketoimet, sivukonttorin organisaatio ja sen hallinnosta vastaavat henkilöt.

Jollei pankkitarkastusvirasto aio vastustaa aiottua sijoittumista, sen on kolmen kuukauden kuluessa luottolaitoksen ilmoituksen saamisesta toimitettava tieto asiasta vastaanottavan valtion toimivaltaisille viranomaisille. Pankkitarkastusviraston on liitettävä omaan ilmoitukseensa muun muassa tiedot luottolaitoksen omien varojen määrästä, vakavaraisuussuhteesta, tallettajien vakuusrahastosuoja koskevat yksityiskohdat sekä vahvistus siitä, että luottolaitoksen toimilupa Suomessa sisältyvät tarjottavaksi aiottu palvelut. On huomattava, että sen vakuusrahaston suoja, johon luottolaitos Suomessa kuuluu, kattaa myös luottolaitoksen ulkomailla olevan sivukonttorin tallettajien saamiset.

Pykälän 3 momentin mukaan pankkitarkastusviraston on 3 kuukauden kuluessa luottolaitoksen ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäydyttävä toimittamasta 2 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaanottavan valtion valvontaviranomaiselle, jos pankkitarkastusvirasto havaitsee, että luottolaitos ei täytä tässä laissa sille asetettuja vaatimuksia. Pankkitarkastusviraston on ennen tietojen eteenpäin toimittamista varmistuttava siten muun muassa siitä, että luottolaitoksen vakavaraisuus, maksuvalmius, riskienhallinta, sisäinen tarkastus ja johdon ammattitaito ovat riittäviä turvaamaan ulkomailla olevan sivukonttorin toiminnan. Jos pankkitarkastusvirasto kieltäytyy lähettämästä tässä tarkoitettua ilmoitusta, luottolaitos ei voi perustaa sivukonttoria.

27 §. *Sivukonttorin perustaminen valtioon, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen.* Pykälän mukaan Euroopan talousalueen ulkopuoliseen maahan perustettavalle sivukonttorille tarvitaan edelleen valtiovarainministeriön lupa. Lupa on voimassa olevan lain tapaan myönnettävä, jos siinä maassa, mihin konttori perustetaan on olemassa riittävät edellytykset tehokaseen valvontaan. Maassa on oltava kan-

sainvälisesti hyväksyttävä pankkilainsäädäntö ja valvontajärjestelmä sekä toimiva keskuspankki. Lisäksi maan on sallittava suomalaisen tilintarkastuksen ja pankkitarkastuksen kohdistamisen sivukonttoriin tai valvonta on voitava muutoin riittävällä tavalla järjestää.

28 §. *Ulkomailla olevan sivukonttorin lakkauttaminen.* Pykälän mukaan valtiovarainministeriöllä on oikeus määrätä sekä Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa että muussa valtiossa oleva luottolaitoksen sivukonttori lakkautettavaksi. Edellytyksenä tälle toimenpiteelle on, että luottolaitos ei ole noudattanut sivukonttorin perustamisessa lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä. Ennen päätöksen tekemistä on kuitenkin vaadittava oikaisua tapahtuvaksi määräajassa.

29 §. *Palvelujen tarjoaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan ilman sivukonttoria tapahtuva palvelujen tarjonta ulkomaille ei edellytä viranomaislupaa. Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi suoraan Suomesta ulkomaille tapahtuva tarjonta tai edustuston taikka muun asiamiehen käyttö ulkomailla. Jotta pankkitarkastusvirasto voisi seurata suomalaisten luottolaitosten ulkomaista toimintaa, kuten onko se Suomen lainsäädännön mukaan sallittua, edellyttää tällainen palvelujen tarjonta kuitenkin ennakkoilmoitusta pankkitarkastusvirastolle asiasta.

Pykälän 2 momentin säännös koskee vain Euroopan talousaluetta ja perustuu EY:n toisen pankkidirektiivin 20 artiklaan. Sen mukaan niin sanottu rajan yli tapahtuvien palvelujen tarjonta ei edellytä toimilupaa eikä sivukonttorin perustamisessa tarvittavaa menettelyä. Riittää, että luottolaitos ilmoittaa pankkitarkastusvirastolle etukäteen, mitä palveluja se aikoo tarjota. Pankkitarkastusvirasto ei voi kieltäytyä toimittamasta ilmoitusta vastaanottavan valtion valvontaviranomaiselle, vaan sen on tehtävä tämä ilmoitus kuukauden kuluessa luottolaitoksen ilmoituksen saamisesta. Pankkitarkastusviraston on kuitenkin liitettävä ilmoitukseensa todistus siitä, kattaako luottolaitoksen toimilupa Suomessa aiottujen palvelujen tarjoamisen vai ei. Tämä voi kielteisessä tapauksessa estää luottolaitoksen palvelujen tarjoamisen, sillä ETA-sopimuksen mukainen palvelujen tarjoamisen vapaus koskee vain toimiluvan mukaista toimintaa.

4 luku

Tilinpäätös ja tilintarkastus

30 §. *Tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisala.* Luottolaitosten tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimiseen sovelletaan taustalakina yleistä kirjanpitolakia siltä osin kuin tämä luku ei sisällä yleisestä kirjanpitolaista poikkeavia säännöksiä. Osakeyhtiö- ja osuuskuntamuotoisiin luottolaitoksiin sovelletaan lisäksi osakeyhtiölain ja osuuskuntalain käyttöomaisuuden arvonorotuksia koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentin säännös pankkitarkastusviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimisesta vastaa aikaisempaa lainsäädäntöä. Pankkitarkastusviraston on ennen määräysten antamista pyydettävä 39 §:ssä tarkoitettu kirjanpitolautakunnan lausunto.

Pykälän 3 momentin mukaan tämän lain 4 §:ssä tarkoitettu omistusyhteisö ja sellainen 3 §:ssä tarkoitettu rahoituslaitos, joka on luottolaitoksen tai omistusyhteisön tytäryritys, on velvollinen laatimaan tilinpäätöksensä tämän luvun säännösten mukaisesti.

31 §. *Tilinpäätös.* Pykälä vastaa voimassa olevaa osakeyhtiölain 11 luvun 1 §:ää ja siihen hallituksen esityksessä (HE 111/92 vp.) kirjanpitolain, osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun sekä osuuskuntalain muuttamisesta tehtyä muutosehdotusta sekä voimassa olevan osakeyhtiölain 11 luvun 2 §:n säännöstä. Luottolaitoksilta edellytettävät tuloslaskelman ja taseen liitetiedot ovat direktiivin 86/635 EY mukaan merkittävästi laajemmat ja osin erilaiset kuin muuta liiketoimintaa harjoittavilla yrityksillä. Tämän vuoksi pykälässä säädetään, että luottolaitoksen tuloslaskelman ja taseen liitetiedot ilmoitetaan kirjanpitolain ja yhteisölakien säännösten estämättä, niin kuin pankkitarkastusvirasto määrää. Pankkitarkastusviraston määräysten tulee vastata mainitun direktiivin määräyksiä. Pankkitarkastusviraston on ennen määräysten antamista pyydettävä 39 §:ssä tarkoitettu kirjanpitolautakunnan lausunto.

32 §. *Toimintakertomus.* Pykälä vastaa voimassa olevaa osakeyhtiölain 11 luvun 9 §:n ja siihen hallituksen esityksessä kirjanpitolain, osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun sekä osuuskuntalain muuttamisesta tehtyä muutosehdotusta.

33 §. *Tilikausi.* Pykälän mukaan pankkitarkastusvirastolla ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaista mahdollisuutta myöntää tili-

kauden pituutta koskevia poikkeuksia vaan tilikauden pituudesta voidaan poiketa vain suoraan lain nojalla.

34 §. *Omaisuuksien arvostus.* Pykälä sisältää omaisuuden arvostamista ja ulkomaan rahan määristen varojen, velkojen ja sitoumusten muuttamista Suomen rahaksi koskevat säännökset, jotka aikaisemmin ovat olleet pankkitarkastusviraston määräysten varassa.

Pykälän 1 momentissa säädetyt arvostusperiaatteet vastaavat luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin määräyksiä eivätkä muuta nykyistä tilinpäätöskäytäntöä.

Pykälän 2 momentissa säädetään pankkitarkastusvirastolle oikeus antaa tarvittaessa 1 momentista poikkeavia määräyksiä luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden ja johdannais-sopimusten arvostamisesta hankintamenoa suurempaan todennäköiseen arvoon. Määräykset voivat koskea vain arvopapereita, jotka ovat helposti markkinoitavia ja joiden markkina-arvo tämän takia on luotettavasti arvioitavissa. Tällaisia määräyksiä annettaessa otettaisiin huomioon kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö. Tässä tarkoitettun arvostusperiaatteen käyttö perustuu luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin valinnaisiin määräyksiin.

Pykälän 3 momentti vastaa luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin määräyksiä, jotka poikkeavat eräiltä osin yleisessä kirjanpitolainsäädännössä omaksutuista periaatteista. Direktiivi sallii käyttöomaisuuden muuntamisen osalta eräitä valintamahdollisuuksia, minkä vuoksi pankkitarkastusvirastolle säädetään mahdollisuus tältä osin antaa tarkempia määräyksiä.

35 §. *Tase.* Pykälässä säädetään tasekaavan vähimmäissisällöstä. Pykälä vastaa luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin mukaista taseen minimikaavaa. Omaisuususerien esittäminen taseessa perustuu vaadetyyppijakoon aikaisemman omaisuuslajijaottelun sijasta. Kaavaan ei sisälly aikaisemman käytännön mukaista erää väliaikaisten omistusten esittämistä varten, vaan tällainen omaisuus esitetään sen laadun mukaisessa erässä. Varauksilla tarkoitetaan kirjanpitolainsäädännössä tarkoitettuja varauksia. Yleinen tappiovaraus saadaan muodostaa vapaasti pankkitoimintaan liittyviin yleisiin riskeihin varautumiseksi. Sen enimmäismäärää kirjanpidossa ei rajoiteta. Yleinen tappiovaraus vastaa siten luonteeltaan aikaisempaa luottotappiovarausta sekä vaihto- ja sijoitusomaisuuden arvostusvarausta.

Pankkitarkastusvirasto voi antaa sen valvon-

nan piiriin kuuluvien yhteisöjen osalta ryhmäkohtaisia määräyksiä lainkohdassa tarkoitettujen erien esittämisestä taseessa laissa mainittua yksityiskohtaisemmalla tasolla.

36 §. *Sidottu ja vapaa oma pääoma.* Säännös vastaa voimassa olevan osakeyhtiö-, osuuskunta- ja säästöpankkilain säännöksiä. Säännös vastaa lisäksi hallituksen esityksessä (HE 116/92) talletuspankkilain muuttamiseksi ehdotettua talletuspankkilain 24 a §:ää.

37 §. *Tuloslaskelma.* Pykälässä säädetään tuloslaskelman kaavan vähimmäissisällöstä. Pykälä vastaa luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin mukaista tuloslaskelman minimikaavaa. Erät vastaavat pääasiassa aikaisemman kaavan mukaisia eriä. Aikaisemmasta poiketen erillisenä eränä on kuitenkin ilmoitettava palkkiokulut, jotka aikaisemmin ovat sisällyneet tuloslaskelman erään 'Muut kulut, muut', sekä muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset, jotka aikaisemmin ovat sisällyneet tuloslaskelman erään 'Sijoitusomaisuuden myynnistä' tai 'Muut poistot'. Lisäksi hallintokulut ja toiminnan muut tuotot ja kulut ryhmitellään aikaisemmasta poikkeavasti. Korkotuotot ja korkokulut, osinkotuotot, palkkiotuotot, arvopaperitoiminnan nettotulos (vastaten aikaisempaa tuloslaskelman erää 'Vaihto-omaisuusosakkeiden myynnistä'), valuuttatoiminnan nettotuotot, saamisen arvonalennukset (vastaten aikaisempaa tuloslaskelman erää 'Luotto- ja takaustappiot'), poistot rakennuksista, koneista ja kalustosta sekä pitkävaikutteisista menoista, satunnaiset tuotot ja kulut sekä välittömät verot vastaavat pääasiallisesti aikaisempia vastaavia tuloslaskelman eriä, joskin direktiiveistä seuraa eräitä muutoksia näiden erien nykyisiin määritelmiin nähden. Merkittävin näistä eroista on luovutettavaksi tarkoitettujen saamistodistusten myyntikatteen ja arvomuutosten kirjaaminen korkokatteen sijasta erään 'Arvopaperikaupan nettotulos'. Varausten muutos esitetään yleisen kirjanpitolainsäädännön mukaisesti.

Pankkitarkastusvirasto voi antaa sen valvonnan piiriin kuuluvien yhteisöjen osalta ryhmäkohtaisia määräyksiä lainkohdassa tarkoitettujen erien esittämisestä taseessa laissa mainittua yksityiskohtaisemmalla tasolla.

38 §. *Konsernitilinpäätös.* Luottolaitoksen velvollisuuteen laatia konsernitilinpäätös sovelletaan lähtökohtaisesti yleistä kirjanpitolakia. Luottolaitoksen konserniin yleisen kirjanpitolainsäädännön nojalla luettavien muiden kuin

rahoitustoimintaa harjoittavien yritysten tietojen yhdisteleminen luottolaitoksen konsernitilinpäätökseen ei niiden liiketoiminnan erilaisuuden vuoksi ole yleensä tarkoituksenmukaista. Tämän vuoksi kirjanpitolain konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä ei 2 momentin mukaan sellaisenaan sovelleta tällaisiin tytäryrityksiin vaan pankkitarkastusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, millä tavoin tällaisten yritysten tiedot on yhdisteltävä konsernitilinpäätökseen. Määräykset voivat edellyttää esimerkiksi ns. yhden rivin konsolidointia tällaisen yritysten osalta.

Pykälän 3—6 momentin säännökset vastavat voimassa olevaa osakeyhtiölain 11 luvun 10—12 §:ää ja siihen hallituksen esityksessä kirjanpitolain, osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun sekä osuuskuntalain muuttamisesta tehtyä muutosehdotusta.

Pykälän 7 momentti vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

39 §. *Lausunnon pyytäminen kirjanpitolautakunnalta.* Pankkitarkastusvirasto on pykälän mukaan velvollinen tilinpäätöskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi pyytämään kirjanpitolautakunnalta lausuntoa ennen tässä luvussa tarkoitettujen määräysten antamista.

40 §. *Tilinpäätöksen pitäminen yleisön saatavilla.* Pykälän mukaan luottolaitos on velvollinen antamaan pyynnöstä jokaiselle jäljennöksen viimeksi vahvistetusta tilinpäätöksestään ja toimintakertomuksestaan. Vastaava velvollisuus on asetettu talletuspankeille ja muille luottolaitoksille nykyisissä viranomaismääräyksissä. Luottolaitos on pykälän mukaan oikeutettu perimään jäljennöksistä niiden painatus- tai muita jäljentämiskustannuksia vastaavan omakustannushinnan.

41 §. *Tilintarkastusvelvollisuus.* Voimassa olevassa laissa on talletuspankeille asetettu vähintään kolmen tilintarkastajan valintavelvollisuus. Koska tilintarkastajien lukumäärä sinänsä ei erityisesti lisää tarkastukselle asetettavia ammattitaito- eikä luotettavuusvaatimuksia, on tilintarkastajien vähimmäismäärää koskeva vaatimus pykälässä säädetty nyt vain kahteen. Yhtiöjärjestyksessä ja säännöissä voidaan tämän estämättä asettaa edelleenkin suurempia vaatimuksia tilintarkastajien lukumäärän suhteen. Samalla on luottolaitosten yhdenmukaisen kohtelun vuoksi laista poistettu säännös, jonka mukaan joku tilintarkastajista voidaan asettaa erityisesti valvomaan kantarahas- to-osuuden omistajien etua.

Uutena sääntelynä on pykälässä asetettu tilintarkastajalle nimenomainen riippumattomuusvelvoite.

Tilintarkastusta koskevassa EY:n 8. yhtiöoikeudellisessa direktiivissä mainitaan useissa kohdissa tilintarkastuksen riippumattomuus edellytyksenä, joka jäsenvaltioiden tulee lainsäädännössään turvata. Kyseisen direktiivin mukaan jäsenvaltioiden viranomaiset voivat hyväksyä ainoastaan riippumattomia ja hyvämaineisia henkilöitä, joiden toiminta ei jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan ole miltään osin yhteensopimatonta tilinpäätösten lakisäänteisen tilintarkastuksen kanssa. Lakisääteistä tarkastusta eivät saa suorittaa henkilöt, jotka eivät ole tarkastuksen suorittamista edellyttävässä lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla riippumattomia. Riippumattomuusvaatimus ulottuu myös hyväksytyissä tilintarkastusyhteisössä tilintarkastusta tilintarkastusyhteisön lukuun tekeviin tilintarkastajiin. Tilintarkastusyhteisössä toimivat henkilöt, jotka eivät täytä direktiivin vaatimuksia, eivät saa puuttua tilintarkastukseen tavalla, joka voisi vaarantaa tilintarkastajan riippumattomuuden.

Tilintarkastajan tulee olla vapaa lausumaan käsityksensä kustakin tehtävästä ulkopuolisista tekijöistä riippumatta. Tarkastustoiminnan suorittaminen on kiellettyä suoraan lain nojalla tilanteessa, jossa tilintarkastaja on esteellinen. Esteelliseksi katsotaan henkilö, jolla on selvä intressiyhteys tarkastettavaan yhteisöön tai säätiöön. Riippumattomuusvelvoite on kuitenkin esteettömyysvelvoitetta laajempi. Riippumattomuus voisi vaarantua esimerkiksi tilanteessa, jossa tilintarkastaja omistaa huomattavan määrän tarkastettavan kohteen osakkeita.

Riippumattomuusvaatimus koskee yksittäistä tilintarkastajaa hänen hoitaessaan tilintarkastustehtävää. Riippumattomuus ilmenee tilintarkastajan asenteena tarkastukseen ja sen kohteeseen. Vaatimuksen noudattaminen edellyttää ammattitaitoa, koska tilintarkastajan tulee kiinnittää riippumattomuuteen huomiota ja tiedostaa sitä vaarantavat seikat. Tilintarkastajan tulee toimia riippumattomasti tarkastuksen suunnittelussa, tarkastustyössä ja raportoinnissa. Riippumattomuutta voi käytännössä eniten vaarantaa tilintarkastajan taloudellinen riippuvuus tarkastuksen kohteesta, läheinen suhde tarkastuskohteen johtoon sekä liiallinen pyrkimys palvella tarkastuskohteen johtohenkilöitä riippumattomuuden vaarantavalla tavalla. Riippumattomuutta voidaan katsoa loukatun,

mikäli tilintarkastaja toimii olosuhteissa, joissa huolellinen ammattihenkilö ei pitäisi itseään riippumattomana tehtävää suorittamaan. Huolellisen ammattihenkilön käsitteellä tarkoitetaan tässä tosiasiat tuntevan objektiivisesti ajattelevan henkilön arviointia asiasta.

Säännöksestä voidaan johtaa sellaisen elinkeino- tai ansiotoiminnan harjoittamisen kieltö, jonka voidaan olettaa vaikuttavan haitallisesti tilintarkastajan toiminnan itsenäisyyteen tai horjuttavan yleistä luottamusta hänen riippumattomuuteensa nähden. Sivutehtävien hoitaminen, kuten tarkastettavan yrityksen neuvonantajana toimiminen, saattaa vaarantaa tilintarkastajan riippumattomuuden tilanteissa, joissa se on tilintarkastajan talouden kannalta merkittävää. Ei kuitenkaan ole periaatteellista estettä, että tilintarkastaja harjoittaa lain soveltamisalaan kuuluvana toimintana myös konsultti- eli neuvonantajatoimintaa. Riippumattomuusvelvoitteen vastaista on, mikäli konsultointi sitoo tilintarkastajan myöhemmin tapahtuvaa tarkastustoimintaa. Neuvontatoiminnan kautta tilintarkastaja ei saa sitoutua yhteisön tai säätiön johtoon.

Yleisesti voidaan olettaa tilintarkastajan havaitsevan riippumattomuuden vaarantavat tilanteet oma-aloitteisesti. Mikäli riippumattomuuden vaarantumisesta voidaan osoittaa perusteltua epäilyä, tulee tilintarkastajan luopua tehtävästä. Ehdotuksessa esitetty yleistä riippumattomuutta koskeva säännös velvoittaisi tilintarkastajan itse reagoimaan riippumattomuutta vaarantavissa tilanteissa. Riippumattomuutta koskevat seikat on otettava huomioon myös ennen tehtävän vastaanottamista.

42 §. *Tilintarkastajan kelpoisuus.* Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin ne kelpoisuusehdot, jotka kaikilla tilintarkastajilla tulee olla, jotta tilintarkastaja voidaan yleensäkin valita 41 §:ssä tarkoitettuun tehtävään. Tilintarkastajalla tulee olla sellainen laskentatoimen, taloudellisten ja oikeudellisten asioiden sekä tilintarkastuksen tuntemus ja kokemus kuin yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Vajaavaltaista tai konkurssissa olevaa ei voi valita tilintarkastajaksi.

Käytännössä monesti vain esteellisyyssäänösten on katsottu rajoittavan tilintarkastajan valintaa eikä pätevyydelle ole asetettu vaatimuksia. Säännös edellyttää, että tilintarkastajalla tulee olla laskentatoimen, taloudellisten ja oikeudellisten asioiden sekä tilintarkastuksen

tuntemus. Tilintarkastajilta ei voida edellyttää, että hän harjoittaisi tilintarkastusta ammatikseen. Sen sijaan hänellä tulee olla kirjanpidon ja tilinpäätöskäytännön riittävän hyvä tuntemus, jotta hän pystyy arvioimaan itsenäisesti tilintarkastustoimeksiantoon kuuluvat laillisuuseikat. Tilintarkastuksen ja oikeudellisten asioiden tuntemuksella tarkoitetaan vähintään tilintarkastusta koskevien ja siihen liittyvien säännösten tuntemusta. Edelleen tilintarkastajalla tulee olla riittävä tuntemus tilintarkastustekniikasta ja tilintarkastukseen keskeisesti kuuluvista tehtävistä. Tilintarkastajan kelpoisuuden täyttymistä on arvioitava aina tapauskohtaisesti yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen verraten. Muodollisena kelpoisuusvaatimuksena edellytetään lisäksi täysivaltaisuutta, joten vajaavaltaista tai holhottavaksi julistettua ei voida valita tilintarkastajaksi.

Olennaisena muutoksena voimassaolevaan lakiin verrattuna on pykälässä luovuttu tilintarkastajan kansalaisvaatimuksesta. Sääntely on ETA-sopimuksen mukainen. Myös tilintarkastajan asuinpaikkavaatimusta on lievennetty ETA-sopimusten vaatimusten johdosta. Tämän mukaisesti riittää, että vähintään yhdellä tilintarkastajalla on asuinpaikka Euroopan talousalueella. Tämän lisäksi tilintarkastajana voisi toimia Keskuskauppakamarin sääntöjen mukaan hyväksytty tilintarkastusyhteisö.

Yleisten kelpoisuusehtojen lisäksi säädetään pykälän 2 momentissa, että vähintään yhden luottolaitoksen tilintarkastajista tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Tämä laajentaa voimassa olevan lain mukaista KHT-tilintarkastajan käyttövaatimusta. Tämä on perusteltua toisaalta sen vuoksi, että luottolaitosten koko on kasvanut fuusioiden seurauksena ja toisaalta myös arvopaperimarkkinalaista ja osakeyhtiölaista ilmenevistä yleisinä pidettävistä KHT-tilintarkastajaa koskevista käyttöperiaatteista. Kun jo tällä hetkellä osakeyhtiömutoisten luottolaitosten on ollut pakko käyttää KHT-tilintarkastajia, ei ole myöskään syytä kohdella yhteisömuodoltaan muita luottolaitoksia tässä suhteessa eri tavalla. Luottolaitosten toiminnan luotettavuus ja valvonnan vaatimukset asettavat myös erityiset vaatimukset korkeatasoiselle tilintarkastustoimelle.

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, on tämän 2 momentin mukaan ilmoitettava tarkastettavalle luottolaitokselle päävastuullisena tilintarkastajana toimiva henkilö. Saman säännöksen mukaan tilintarkas-

tusyhteisön päävastuullisella tilintarkastajalla tulee olla sama pätevyys kuin mikä vaaditaan tilintarkastajalta. Jos tilintarkastajaksi on valittu KHT-yhteisö, on päävastuullisen tilintarkastajan aina oltava KHT-tilintarkastaja.

43 §. *Tilintarkastajan esteellisyys.* Pykälässä on säännökset tilintarkastajan esteellisyydestä. Esteellisyyssäännöksellä pyritään turvaamaan tilintarkastuksen muodollinen riippumattomuus. Esteellisyyssäännös on otettava huomioon kaikessa lain soveltamisalaan kuuluvassa toiminnassa. Säännös on tarpeellinen pyritäessä poistamaan tilintarkastuksen toimittamiseen kuulumattomat sivuvaikuttimet eli seikat, jotka yleisen käsityksen mukaan olisivat omiaan vaarantamaan riippumattomuuden.

Pykälän 1 momentissa määritellään ne henkilöt, jotka eivät saa toimia tilintarkastajana luottolaitoksessa. Pykälän 1 momentin 1 kohta koskee välitöntä tai välillistä tilitysvolvollisuutta eli niitä, joiden toimintaan tilintarkastus kohdistuu. Esteellisiä ovat siten sekä luottolaitoksen johtoon kuuluvat että sen kirjanpidosta, varojen hoidosta ja varojen hoidon valvonnasta vastaavat henkilöt.

Momentin 2 kohta koskee palvelussuhde- sekä muita alistus- tai riippuvaisuustilanteita, jotka ovat omiaan vaarantamaan tilintarkastajan edellytykset itsenäiseen ja riippumattomaan työskentelyyn. Palvelussuhteen määräytyy työoikeuden yleisten oppien mukaan. Muulla alistus- ja riippuvuussuhteella tarkoitetaan esimerkiksi taloudellista tai oikeudellista suhdetta tarkastettavan kohteen ja tilintarkastajan välillä, joka on omiaan vaikuttamaan tilintarkastajan riippumattomuuteen.

Myöskään pykälän 1 momentin 1 kohdassa lueteltujen henkilöiden aviopuolisot tai avioliitonomaisessa suhteessa elävät kumppanit sekä lähisukulaiset eivät 1 momentin 3 kohdan mukaan voi toimia kyseisen kohteen tilintarkastajana. Säännös on tarpeellinen, koska voidaan olettaa, että tilivelvollisten lähisukulaisten tai vastaavien edellytykset kriittiseen arviointiin ovat sukulaisuussuhteen vuoksi heikentyneet.

Esteellisyys ulottuisi myös samaan konserniin kuuluvan yhteisön ja sen lisäksi myös konserniin kuuluvan osakkuusyhteisön säännöksen 1 kohdassa tarkoitettuun toimitilimen jäseneseen tai muuhun säännökseen 1 kohdassa tarkoitettuun henkilöön. Samaa konserniin kuuluvalla yhteisöllä tarkoitetaan tytäryhteisöä, johon emoyhteisöllä on määräysvalta siten, kuin kirjanpitolaissa säädetään. Ehdotus

perustuu kirjanpitolain muutosesityksen mukaiseen konsernimääritelmään ja osakkuusyrityksen määritelmään. Emoyhteisöllä on kirjanpitolain muutosesityksen mukaan määräämisvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on yksin tai yhdessä muun tytäryhteisön kanssa enemmän kuin puolet tytäryhteisön äänivallasta, tai jos se voi nimittää tai erottaa toisen yhteisön hallituksen tai vastaavan toimitusjäsenteen enemmistön tai käyttää tällaisessa toimitusjäsenteessä määräämisvaltaa. Määräämisvalta voi perustua omistukseen, yhtiöjärjestyksensä määräykseen tai vastaavaan sääntöön taikka sopimukseen. Osakkuusyrityksellä tarkoitetaan yhteisöä, johon konserniin kuuluvalla yhteisöllä on huomattava vaikutusvalta. Huomattavalla vaikutusvallalla puolestaan tarkoitetaan vaikutusvaltaa, joka yhteisöllä on, kun sillä on vähintään viidenneksen omistusosuus toisesta yhteisöstä taseen mukaisen oman pääoman perusteella laskettuna sekä vähintään viidenneksen enintään puolet yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuotamasta äänimäärästä.

Pykälän 2 momentin mukaan luottolaitoksen tytäryhteisön tilintarkastajana ei voi olla se, joka 1 momentin mukaan on esteellinen toimimaan luottolaitoksen tilintarkastajana.

Voimassa olevan talletuspankkeja koskevan lainsäädännön mukaan talletuspankin tilintarkastajalla saa olla rahalainaa talletuspankilta tai muulta samaan konserniin kuuluvalla yhteisöltä. Sääntely on ollut poikkeus osakeyhtiölain 10 luvun 5 §:n 3 momentissa ilmenevästä rahalainan ottokiellosta. Tämä mahdollisuus säilyy edelleen pykälän 3 momentin perusteella.

Koska taloudellinen riippuvuus saattaa kuitenkin vaarantaa tilintarkastajan riippumattomuuden tarkastettavasta kohteesta, on 3 momentin sääntelyä täydennetty tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuudella luottolaitokselta, samaan konserniin kuuluvalla yhteisöltä tai sen osakkuusyhteisöltä saamastaan luotosta, sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta tai muusta vastuusitoumuksesta, vakuudesta taikka näitä vastaavasta muusta etuudesta. Saamansa ilmoituksen perusteella pankkitarkastusvirasto voi arvioida ovatko tilintarkastajan edellytyksen riippumattomaan tarkastukseen vaarantuneet ja ryhtyä sen aiheuttamiin mahdollisiin toimenpiteisiin.

44 §. Pankkitarkastusviraston määräämät tilintarkastajat. Pankkitarkastusvirasto valvoo luottolaitoksen tilintarkastusta koskevien säännösten noudattamista. Tilintarkastajat ovat

myös osa luottolaitoksen vakaan toiminnan valvontamekanismia. Tämän vuoksi on voimassa olevan lain mukaisesti tarkoituksenmukaista, että pankkitarkastusvirastolla on oikeus määrätä luottolaitokselle kelpoisuusehdot täytävä tilintarkastaja, ellei 41-43 §:ssä olevia tilintarkastajan asettamista koskevia säännöksiä ole noudatettu. Voimassa olevaan lakiin verrattuna on tilintarkastajan määräämis-oikeus ulotettu koskemaan pykälän 1 momentin 4) kohdan mukaan myös tapausta, jolloin tilintarkastajan riippumattomuus on vaarantunut eikä tämä itse ole pyytänyt eroa tehtävästään. Sääntelyn tarkoituksena on korostaa 41 §:ssä säädetyn riippumattoman tilintarkastuksen keskeistä merkitystä. Pankkitarkastusviraston tilintarkastajan määräämis-oikeudella ei ole tarkoitus syrjäyttää luottolaitoksen asianomaisten elinten oikeutta valita tilintarkastaja. Tämän vuoksi viraston antama määräys on voimassa vain niin kauan, kunnes tilanne on korjattu luottolaitoksen omin toimenpitein. Osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten osalta on pykälässä lisäksi voimassa olevan lain tapaan säädetty pankkitarkastusvirastolle lääninhallituksen sijaan toimivalta määrätä lisätalintarkastajasta ja erityisen tarkastuksen toimittamisesta.

45 §. Tilintarkastuksen toimittaminen. Voimassa olevassa lainsäädännössä hyvään tilintarkastustapaan viitataan muun muassa osakeyhtiölaissa, asunto-osakeyhtiölaissa, säätiölaissa, yhdistyslaissa sekä laissa avoimista ja kommandiittiyhtiöistä. Osakeyhtiölain 10 luvun 7 §:n 1 momentissa ja avoimista ja kommandiittiyhtiöistä annetun lain 10 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, että tilintarkastajan tulee hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa tarkastaa tilinpäätös ja kirjanpito sekä yhtiön hallinto. Säätiölain 12 §:n 5 momentti ja yhdistyslain 38 § sisältävät sisällöltään yhdenmukaisen säännöksen.

Pykälän 1 momentin mukaisella velvollisuudella noudattaa hyvää tilintarkastustapaa tarkoitetaan velvollisuutta toimia tilintarkastustehtävissä huolellisten ammattihenkilöiden yleisesti noudattaman tilintarkastuskäytännön mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa velvoittaisi sekä hyväksytyt tilintarkastajat että niin sanottuja maallikkotilintarkastajia näiden toiminnassa tämän lain soveltamisalaan kuuluvissa tehtävissä. Pykälä kattaa EY:n 8. yhtiöoikeudellisen direktiivin 23 artiklassa asetetun vaatimuksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee huolehtia, että lakisääteisissä tilintarkas-

tuksessa noudatetaan "ammattillista huolellisuutta".

Hyvä tilintarkastustapa on hyvään asianajajatapaan ja hyvään kirjanpito-tapaan rinnastettavaa tapaoikeutta. Tilintarkastajan tulee toiminnassaan noudattaa sekä eettisesti että ammatillisesti hyväksyttäviä periaatteita. Näitä kartoittamaan KHT-yhdistys ry on julkaissut yhdistyksen jäseniä sitovia suosituksia, joista viimeisin kooste on hyväksytty yhdistyksen vuosikokouksessa 10.1.1992. Kyseisissä suosituksissa käsitellään hyvää tilintarkastajatappaa, hyvää tilintarkastustapaa kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tarkastuksessa, tilintarkastajan erityistehtäviä sekä laadunvalvontaa. KHT-yhdistys ry:n suositukset ovat kirjoitettuun muotoon saatettuja koosteita huolellisen ammattihenkilön harjoittaman toiminnan ta-
sosta.

Suosituksia voidaan käyttää suuntaviivoina harkittaessa sitä, onko hyvää tilintarkastustapaa eli tapaa, jolla huolellinen ammattihenkilö tietyssä tilanteessa toimii, noudatettu. Hyvää tilintarkastustapaa määrittäviä kannanottoja voidaan löytää sekä tuomioistuinten ratkaisuksista että KHT- ja HTM-tilintarkastajien valvontatoimielinten ratkaisuksista, etenkin Keskuksakaupakamarin tilintarkastajalautakunnan ja kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimivan tilintarkastajajärjestelmän valvontalautakunnan ratkaisuksista. Hyvää tilintarkastustapaa on käsitelty myös alan ammattijulkaisuis-
sa.

Pykälän 2 momentissa säädetään tilinpäätösmerkinnän tekemisestä ja sen vähimmäissisällöstä. Kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajan tulee tehdä siitä tilinpäätöksen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen. Tilinpäätösmerkinnän tarkoituksena on yksilöidä luotettavasti se tilinpäätös, jonka tilintarkastaja on tarkastanut. Tilinpäätösmerkintä tehdään tasekirjaan kirjoitettavalla merkinnällä, joka osoittaa, että tilintarkastus on päättynyt ja tarkastuksesta on annettu kertomus. Tilintarkastaja allekirjoittaa tilinpäätösmerkinnän paperille tulostettuun tai kirjoitettuun tilinpäätökseen. Jos tilintarkastajia on useita, kaikkien tulee allekirjoittaa tilinpäätösmerkintä.

Momentti edellyttää merkintää, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen. Muita lausuntoja tilinpäätösmerkintään ei ole tarkoitus sisällyttää. Koska tilintarkastuksen tulokset selostetaan tilintarkastuskertomuksessa, tilinpäätösmerkinnän ei tule sisältää arvoarvostelmia.

Pykälän edellyttämä tilinpäätösmerkintä sisältää käytännössä vähintään päiväyksen, allekirjoituksen ja viittauksen tehtyyn tilintarkastukseen ja sen johdosta annettuun tilintarkastuskertomukseen.

46 §. *Tilintarkastuskertomus.* Pykälän 1 momentin mukaan tilintarkastajan on annettava tarkastuksestaan tilintarkastuskertomus luottolaitoksen hallitukselle tai johtokunnalle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös esitetään vahvistettavaksi. Tilintarkastuskertomus on tilintarkastajan antama kirjallinen raportti hänen tehtävänsä valinneelle luottolaitoksen toimielimelle, joka päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä tai vahvistamisesta. Tilintarkastus on lainmukaisuuden valvontaa. Tilintarkastajan tehtävänä on siten ensi sijassa valvoa, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja muiden tilinpäätöksen laadintaa sääntelevien säännösten mukaisesti. Tilintarkastuksessa laillisuus- ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien toisistaan erottaminen voi käytännössä olla vaikeaa. Esimerkiksi tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa esittämä lausuma tuloksen käsittelystä hallituksen tai vastaavan toimielimen esittämällä tavalla voi perustua joskus myös tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien huomioonottamiseen. Tilintarkastajan tulee raportoinnissaan aina kiinnittää huomiota ensisijaisesti omistajien tiedontarpeeseen.

Momentin yleisluonteesta johtuu, että tilintarkastuskertomuksen sisältö määräytyy myös luottolaitosta koskevan erityislainsäädännön perusteella. Tilintarkastuskertomuksen tulee täyttää hyvän tilintarkastustavan asettamat vaatimukset.

Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää 2 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetut lausunnot.

Momentin 1 kohdan mukaan tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto, onko tilinpäätös laadittu tarkastettua luottolaitosta koskevan erityislain sen nojalla annettujen määräysten ja kirjanpitolain mukaisesti. Tilintarkastaja antaa 1 kohdassa tarkoitetun lausunnon sekä myönteisessä että kielteisessä tilanteessa. Tilintarkastaja voi antaa myönteisen lausunnon, jos hän on tarkastuksensa perusteella varmistunut, että tilinpäätös on lain mukainen. Jos tilinpäätöksen laadinnassa ei ole noudatettu siihen sovellettavaa lakia ja muuta normistoa, tilintarkastajan on tuotava se tilintarkastuskertomuksessaan esille ja ilmoittaa, millä tavalla se poikkeaa näistä.

Momentin 2 kohta edellyttää, että tilintarkastaja lausuu, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot luottolaitoksen tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Säännös liittyy kirjanpitolain muutokseen, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta. Kirjanpitolain 9 §:n uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tuloslaskelmassa ja taseessa tai niiden liitteessä on ilmoitettava tätä varten tarpeelliset tiedot. Jos tilinpäätöksestä puuttuu tietoja, jotka siinä tulee säännösten ja määräysten tai hyvän kirjanpitotavan mukaan olla, tilinpäätös ei anna riittäviä tietoja. Tilintarkastajan tulee kertomuksessaan myönteisessäkin tapauksessa lausua käsityksensä tilinpäätöksen oikeista ja riittävästä tiedoista. Mahdollinen kielteinen lausuma on perusteltava.

Momentin 2 kohdan mukaista lausumaa antaessaan tilintarkastajan on arvioitava tilinpäätöstietoja kokonaisuudessaan tilintarkastuskertomuksen lukijan kannalta.

Tilintarkastaja ei voi edellyttää, että tilinpäätöksen tulisi sisältää tietoja, joita tilinpäätöksen laatimiseen sovellettavan lain mukaan ei tule antaa. Toisaalta kirjanpitovelvollisen on tilinpäätöstä laadittaessa ilmoitettava tuloslaskelman ja taseen liitteenä lisätietoja, mikäli se oikeellisuuden ja riittävyyden kannalta on tarpeen. Tilintarkastaja voi edellyttää liitetiedoissa annettavaksi lisäinformaatiota, jos se katsoo tilinpäätöksen sinänsä muuten lain mukaisesti laadituksi mutta tiedot joitakin osin riittämättömiksi. Tilintarkastaja voi itsekin pykälän 3 momentin nojalla antaa lisätietoja, jos katsoo sen olevan tarpeen. Tilintarkastajan velvollisuus antaa lisätietoja on toissijainen suhteessa siihen, joka laatii tilinpäätöksen. Tilintarkastajan tulee lausuntoa antaessaan asettaa rajatapauksissa tilinpäätöksen laatimisessa sovellettavan lain tarkoitus lain kirjaimen edelle ja asetettava harkinnassaan asia ennen muotoa hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Tilintarkastuskertomuksessa tilintarkastajan tulee momentin 3 kohdan mukaan lausua käsityksensä vastuuvapauden myöntämisestä luottolaitoksen vastuuvollisille. Vastuuvolliset määräytyvät yhteisöä koskevan lain mukaan. Yleensä vastuuvapauslausunto koskee ainakin luottolaitoksen toimitusjohtajaa, varatoimitusjohtajaa, hallituksen jäseniä, hallituksen puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa sekä

hallituneuvoston jäseniä. Vastuuvapauslausunto kohdistuu vastuuvollisen mahdolliseen vahingonkorvausvastuuseen luottolaitosta kohtaan. Tilintarkastuskertomuksen vastuuvapauslausunto voi olla myönteinen tai kielteinen. Se voi olla myös vain osalle vastuuvollisista myönteinen. Kielteinen vastuuvapauslausuma on perusteltava tilintarkastuskertomuksessa.

Tilintarkastajan tulee tilintarkastuskertomuksessaan momentin 4 kohdan mukaan lausua tarkastuksen perusteella muodostamansa käsitys tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Tilintarkastajan lausunto voi olla myönteinen tai kielteinen. Myönteinen lausunto edellyttää, että tilinpäätökseen sisältyvät tuloslaskelma ja tase on laadittu kirjanpitolain ja yhteisön tilinpäätöksen laatimista koskevan lain ja määräysten mukaisesti. Tähän kuuluu se, että tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti. Jos tilintarkastaja antaa kielteisen lausunnon, hänen on perusteltava se.

Tilintarkastuskertomuksen tulee momentin 5 kohdan mukaan sisältää tilintarkastajan tarkastuksensa perusteella muodostama käsitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilintarkastajan lausunto perustuu luottolaitoksen toimivaltaisen toimielimen tekemään ehdotukseen. Yleensä yhteisön hallitus tekee ehdotuksen. Tilintarkastajan lausunto voi olla myönteinen tai kielteinen. Tilintarkastaja ilmaisee myönteisessä lausunnossa mielipiteenään sen, että tarkastuksen perusteella tilikauden voitto voidaan käyttää tai tappio kattaa ehdotetulla tavalla. Tilintarkastajan ei tule lausunnossaan ottaa kantaa ehdotuksen tarkoituksenmukaisuuteen, vaikka tällainen erottelu yksittäistapauksissa saattaa olla vaikea. Tilintarkastajan tulee kiinnittää huomiota sovellettavan lain tarkoitukseen ja periaatteisiin. Sinänsä lain kirjaimen mukainen, mutta noudatettavien oikeusperiaatteiden vastainen ehdotus tulisi johtaa kielteiseen lausuntoon. Kielteinen lausunto on perusteltava tilintarkastuskertomuksessa. Vaikka tilintarkastaja antaisi myönteisen lausunnon, hän voi tämän pykälän 3 momentin nojalla antaa lisätietoja, joissa hän voi tuoda esiin tarpeellisia lisänäkökohtia. Esimerkiksi tilintarkastaja voi puoltaa osingonjakoa, mutta tuoda lisätiedoissaan esiin, että osingonjako sisältää riskejä yhteisön tulevan likviditeetin turvaamisen kannalta.

Pykälän 3 momentin mukaan tilintarkastajan tulee tilintarkastuskertomuksessaan esittää muistutus, jos tässä linkohdassa tarkoitettua

vastuuvellolliset ovat mahdollisesti aiheuttaneet vahinkoa luottolaitokselle, josta seuraa vahingonkorvausvelvollisuus luottolaitosta kohtaan. Tilintarkastaja tulee esittää muistutus myös sellaisessa tilanteessa, jossa vastuuvollinen on tarkastetun tilikauden aikana rikkonut luottolaitosta koskevan lain säännöksiä tai sen yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai sääntöjen määräyksiä vastaan.

Tilintarkastaja antaa tämän lainkohdan tarkoittaman lausunnon tilintarkastuskertomuksessaan vain niissä tilanteissa, joissa on aihetta muistutuksen antamiseen. Muistutuksen antaminen on perusteltava. Muistutuksen antaminen voi johtaa 2 momentin 3 kohdan tarkoitamaan kielteiseen vastuuvapauslausumaan, jos vastuuvollisen teko tai laiminlyönti on aiheuttanut mahdolliset vahingonkorvausvelvollisuuden yhteisöä tai säätiötä kohtaan.

Tilintarkastaja voi kertomuksessaan 3 momentin nojalla antaa myös tarpeelliseksi katsomiaan tietoja. Tilintarkastajan tulee arvioida tilintarkastuskertomuksen lukijan tiedontarpeita. Tilintarkastajan tulee rajatapauksissakin antaa lisätietoja, jos ne ovat merkityksellisiä päätöksentekoa varten. Vaikka tilinpäätös olisi muutoin lainmukainen, tilintarkastaja voi antaa lisätietoja tilintarkastuskertomuksessa esimerkiksi tilinpäätöstietojen selventämistä varten tai korostaakseen tilikauden aikana tai sen jälkeen sattunutta poikkeuksellista seikkaa.

Tilintarkastajalla tulee lain soveltamisen rajatapauksia varten olla oikeus tietojen antamiseen, koska hänen oma vastuunsa määräytyy tilintarkastuskertomuksen sisältämän kirjallisen tiedon perusteella.

47 §. *Tilintarkastuspöytäkirja.* Kaikki tilintarkastuksessa ilmenevät havainnot eivät ole sellaisia, jotka tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessa. Tämän vuoksi pykälässä on säännös, jonka mukaan tilintarkastaja voisi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle, valvojalle taikka vastaaville toimielimille tai muulle vastuuvolliselle huomautuksia tai muita huomioita sellaisista seikoista, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa. Tällaiset seikat merkitään tilintarkastuspöytäkirjaan, joka on annettava sille, jonka tehtävänä on huolehtia luottolaitoksen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tämä tarkoittaa tarkastuskohteen hallitusta tai sitä vastaavaa toimielintä. Tilintarkastuspöytäkirja on raportti, jonka ei ole tarkoitus tulla julkisuuteen.

Pykälän tarkoituksena on, että tilintarkastaja ottaa raportoinnissaan huomioon tiedon tarkoituksen. Tilinpäätöksiäkirjojen kautta julkiseksi tuleva tieto saattaa aiheuttaa vahinkoa tai muuta haittaa luottolaitokselle. Tilintarkastuspöytäkirjan olennaisena tarkoituksena on vastuullisen toimielimen, yleensä hallituksen informointi luottamuksellisella tavalla.

Pääsääntöisesti tilintarkastuskertomuksessa tilintarkastaja antaa lain edellyttämät tiedot, joilla on merkitystä tilinpäätöksen hyväksymiseen ja samassa yhteydessä tehtävien päätösten kuten vastuuvapauden myöntämisen kannalta. Tilintarkastuspöytäkirjassa tilintarkastaja voi jo tarkastuksen aikana esittää muuta sellaista tietoa, jolla ei ole ylimmän päättävän toimielimen päätöksenteon kannalta merkitystä, mutta jonka saattaminen hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen tietoon on tärkeää. Tilintarkastuspöytäkirjassa esitettäviä seikkoja ovat esimerkiksi havainnot pikaisten toimenpiteiden tarpeellisuudesta tai vähäisten puutteiden ja virheiden osoittaminen niiden korjaamista varten. Tilintarkastaja voi esittää pöytäkirjassa vain hänen tehtäviinsä kuuluvia huomautuksia. Tilintarkastuspöytäkirja on yksilöitävä siten, että siitä käy selvästi ilmi sen luonne pykälässä tarkoitettuna asiakirjana.

Pykälän mukaan pöytäkirja tai muu asiakirja on käsiteltävä viipymättä pykälässä tarkoitettun toimielimen kokouksessa ja säilytettävä luotettavalla tavalla. Vaatimus viipymättömyydestä käsittelemisestä on tarpeen, jotta tilintarkastajan esille ottamia asioita ei unohdeta tai niiden käsitelyä aiheuttomasti viivytettäisi ja siten aiheutettaisi luottolaitokselle, omistajille ja sidosryhmille vahinkoa tai muuta haittaa. Velvollisuudella käsitellä asia viipymättä tarkoitetaan asian käsittelemistä seuraavassa toimielimen kokouksessa, jos se on asian luonteen johdosta mahdollista. Jos asian luonne edellyttää kiireellisempää käsitelyä, on toimielin tarvittaessa kutsuttava koolle asian nimenomaista käsittelemistä varten. Ehdottomia määräaikoja ei käsitelystä voida asettaa. Tarvittaessa tilintarkastaja voi pöytäkirjassaan tuoda esiin näkemyksensä asian käsitelyn kiireellisyydestä.

Kun laissa edellytetään pöytäkirjan käsittelemistä hallituksessa tai sitä vastaavassa toimielimessä, mahdollinen rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausoikeudellinen vastuu toimenpiteisiin ryhtymisestä tai niiden laiminlyömisestä on kiistattomasti hallituksella. Näin vältetään tilanteet, jotka voivat johtua siitä, ettei var-

muudella pystytty osoittamaan tilintarkastajan raportointeen tarkastuksessa ilmenneistä seikoista.

Pykälään sisältyvä velvollisuus säilyttää pöytäkirja luotettavalla tavalla turvaa myöhempien hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenten ja seuraavan tilintarkastajan tiedonsaantia. Pöytäkirjan tiedot voivat olla tarpeen näiden toimielinten tehtävien hoitamisessa.

48 §. *Tilintarkastajan läsnäolo.* Pykälässä säädetään tilintarkastajan läsnäolo-oikeudesta ja velvollisuudesta. Tilintarkastajan läsnäolo-oikeus ja -velvollisuus koskevat toimielimen kokouksia siinä luottolaitoksessa, jonka kirjanpitoa ja tilinpäätöstä tarkastamaa hänet on valittu. Säännös tarkoittaisi vain tilintarkastajaksi valittua henkilöä tai päävastuullista tilintarkastajaa. Säännös on tarpeen, koska tilintarkastajan kirjalliset raportit käytännössä ovat usein vakimuotoisia. Tiedon perillemenon varmistamiseksi on tarkoituksenmukaista säättää, että kirjallisesti raportoineella tilintarkastajalla on oikeus olla paikalla ja käyttää puhevaltaa toimielimen kokouksissa, joissa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita. Tällaisia asioita ovat tilintarkastuksen kohteena olevat seikat, jotka tilintarkastajan tulee tietää, jotta hän voi raportoida tehtävänsä mukaisesti. Kokouksia, joissa tilintarkastajalla on oikeus tai velvollisuus olla paikalla, ovat yhteisön hallituksen, hallintoneuvoston tai yhtiökokouksen tai sitä vastaavan ylimmän päätöksentekielimen kokoukset.

Tilintarkastajalla on läsnäolovelvollisuus, jos hänen läsnäolonsa kokouksessa on tarpeen. Läsnäolovelvollisuus syntyy esimerkiksi silloin, kun hallitus tai tarkastuskohteen omistaja tai osa omistajista on pyytänyt tilintarkastajan paikalle. Läsnäolovelvollisuus on myös silloin, kun tilintarkastaja on 46 §:ssä tarkoitetussa tilintarkastuskertomuksessaan esittänyt kielteisen lausunnon, lausuman, muistutuksen tai jotakin muuta poikkeuksellista, mikä antaa aihetta olettaa, että hänelle voidaan esittää kokouksessa kysymyksiä. Tilintarkastajalla voi olla läsnäolovelvollisuus tällä perusteella myös silloin, kun hän on antanut 47 §:ssä tarkoitetun pöytäkirjan, jota käsitellään tietyssä kokouksessa. Läsnäolo-oikeus ja velvollisuus määräytyy myös yksilöllisen tilanteen ja hyvän tilintarkastustavan perusteella.

Säättämällä tilintarkastajan puhevallasta taivotaan mahdollisimman oikean ja täydellisen tiedon tuottamista päätöksentekoa varten.

Tilintarkastaja voi puheoikeutensa nojalla selvittää tilintarkastuskertomuksensa, tilintarkastuspöytäkirjansa tai muun raporttinsa sisältöä ja vastata mahdollisiin niistä koskeviin kysymyksiin. Tilintarkastajan puheoikeuden tarkoituksena ei ole, että tilintarkastaja esittäisi säännöksen mukaisen oikeuden nojalla käsityksiään ja tietoja muista kuin välittömästi hänen tehtäviinsä kuuluvista asioista. Tilintarkastaja ei voi myöskään täyttää tämän säännöksen mukaista velvollisuuttaan raporttimalla kokonaan tai osittain puhevaltansa nojalla suullisesti seikoista, jotka olisi tullut ottaa tilintarkastuskertomukseen. Tilintarkastajan läsnäolo-oikeus ja -velvollisuus koskee pykälän mukaan vain luottolaitoksen toimielinten kokouksia. Tähän eivät sisälly sellaiset muut organisaation osat, jotka eivät kuulu luottolaitoksen lain, yhtiöjärjestyksen, -sopimuksen tai sääntöjen mukaiseen päätöksentekojärjestelmään.

Tilintarkastajan mahdollisuudet selvittää suullisesti tarkastushavaintojaan ja tekemiään johtopäätöksiä määräytyvät toisaalta hänen raportointivelvollisuuteensa ja salassapitovelvollisuutensa väliltä. Tilintarkastajan läsnäolo-oikeus ja puheoikeus ei saa aiheuttaa oikeudeton tonta haittaa tarkastuskohteen toiminnalle. Tarkemmat rajat määräytyvät tässäkin hyvin tilintarkastustavan mukaisesti.

49 §. *Tilintarkastus konsernissa.* Pykälän mukaan konsernissa tytäryrityksen tilintarkastajaksi on, mikäli mahdollista, valittava vähintään yksi emoyrityksen tilintarkastaja. Säännös vastaa voimassa olevien pankkilakien sääntelyä.

5 Luku

Talletuspankkeja koskevat säännökset

50 §. *Talletus.* Pykälässä määritellään tämän lain mukainen yleisöltä vastaanotettu talletus. Talletuspankkiin tehdyillä sijoituksilla, joita kutsutaan talletuksiksi, on tiettyjä ominaisuuksia, joiden perusteella ne voidaan erottaa muista sijoituksista. Niille on ominaista pankkitarkastusviraston hyväksymiseen perustuva vakioehtoisuus, kullekin avatulle tilille erikseen tallettajan kanssa tehty sopimus, nimetylle tallettajalle pankin kirjanpidossa avattu tili ja tarjonta yleensä ennalta määräämättömälle joukolle. Vain talletuksilla on vakuusrahastosuoja. Talletukset ovat näistä syistä sijoituskohteita, joiden turvallisuuteen, tekemisen helppouteen ja

sopimusehtojen selkeyteen sijoittajat ovat voineet erityisesti luottaa.

On perusteltua edelleenkin erottaa luottolaitosten tarjoamien sijoitusmahdollisuuksien joukosta talletuksina ne, joilla on tällaiset ominaisuudet. Monet näistä ominaisuuksista ovat tulkinnanvaraisia. Tämän vuoksi on perusteltua jättää pankkitarkastusviraston harkintaan millaiset sijoitusmahdollisuudet täyttävät vaaditut erityisen turvaavuuden ja luotettavuuden ominaisuudet. Siten vain sellaisia yleisöltä otettuja takaisin maksettavia varoja, jotka on otettu tilille ja joiden yleiset ehdot pankkitarkastusvirasto on hyväksynyt, saadaan kutsua talletuksiksi. Yleisön tekemien talletusten suoja toteutetaan määrittelemällä talletuksia vastaanottava luottolaitos talletuspankiksi ja säätämällä talletuspankin kuulumisesta vakuusrahastoon.

Talletuksia vastaanottavan talletuspankin maksuvalmiuden kannalta ovat keskeisiä likvidit talletukset, jotka ovat kokonaan tai osaksi maksettava takaisin vaadittaessa. Jos tällaisia sijoituksia tehneiden keskuudessa syntyisi epäluottamusta talletuspankin kykyyn vastata sitoumuksistaan, talletusten nostaminen voisi asettaa talletuspankin maksukyvyyn uhanalaiseksi. Lyhyessä ajassa saattaisi olla mahdollonta hankkia riittävästi varoja kaikkien talletusten maksuun. Tällainen epäluottamuksesta aiheutuva maksuvaikeus voi johtaa koko rahoitusjärjestelmän vakauden vaarantumiseen, jos se leviää laajalle. Siksi on perusteltua, että tällaiset likvidit talletukset tulevat aina talletusvakuussuojan piiriin, jolloin tallettajien luottamuksen järkkymiseen ei ole aiheutta. Tämän vuoksi likvidit talletukset tulee tehdä vain tileille, joiden yleiset ehdot pankkitarkastusvirasto on hyväksynyt.

Talletuksen määrittely on laissa tarpeen, jotta voitaisiin kohdentaa oikein vain niitä koskeva vakuusrahastosuoja, erityinen vanhentumisaika, niitä koskeva rangaistussäännös ja muut tämän lain säännökset, joissa talletus on mainittu.

51 §. Tilinomistaja. Säännös vastaa voimassa olevan talletuspankkien toiminnasta annetun lain 10 §:n säännöstä.

Talletuksista annettavia saamistodisteita koskevia säännöksiä on myös velkakirjalaissa (622/47).

52 §. Vajaavaltainen tilinomistaja. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

53 §. Koronmaksuvelvollisuuden vanheneminen. Ennen vuotta 1991 voimassa olleen vuoden 1969 pankkilainsäädännön mukaan tilinomistaja menetti puhevaltansa pankkia vastaan, kun 10 vuotta oli kulunut sen kalenterivuoden lopusta, jonka kuluessa pankkiin talletettujen varojen tiliä oli viimeksi käytetty. (LPL 38 §, SPL 43 §, OPL 34 §).

Tämä pankkilakien säännös talletusten vanhenemisesta erosi niihin muutoin sovellettavasta yleisestä velkojen vanhentumisesta annetun asetuksen säännöksistä siten, että talletusten vanheneminen tapahtui kunkin kalenterivuoden lopussa ja vanhentumisaika oli siten yleensä aina pidempi kuin velkojen yleinen vanhentumisaika.

Talletuspankkien toiminnasta annettua lakia säädettäessä säännöstä (lain 12 §) muutettiin sen eduskuntakäsittelyssä siten, että 10 vuoden kuluttua sen kalenterivuoden lopusta, jonka kuluessa talletuspankkiin talletettujen varojen tiliä on viimeksi käytetty, varat siirretään erityiselle koontitilille ja asiakkaan halutessa käyttöön koontitilille siirretyt varat ne on siirrettävä takaisin talletustilille. Lisäksi talletetuille varoille maksetaan kertyneet korot normaaliin tapaan koko talletusajalta. Muutoksen tarkoituksena oli kirjata lakiin pankkien soveltama käytäntö.

Pykälän nykyinen sanamuoto on aiheuttanut tulkintaongelmia, koska siitä ei käy selkeästi ilmi, oliko tarkoitus poistaa vanhentumisaika talletuksilta kokonaan vai soveltaa niiden vanhentumiseen yleistä vanhentumisasetusta ainakin joiltakin osin. Tästä puolestaan aiheutuu epäselvyyttä sen suhteen, tarkoitetaanko talletetuille varoille kertyneillä koroilla niitä korkoja, jotka ovat kertyneet ennen kymmenen vuoden vanhentumisaajan päättymistä vai edellytetäänkö korko maksettavaksi myös vanhentumisajalta talletukselle silloin, kun asiakas haluaa käyttöönsä koontitilille siirretyt varat.

Talletuspankin soveltamaan käytäntöön perustuvan sisäiseen reskontrakirjanpitoon kuuluvan teknisen menettelyn jäykkä sääntely lain tasolla ei ole myöskään tarkoituksenmukaista.

Tulkintaongelmien välttämiseksi ja joustavuuden säilyttämiseksi on pykälän sanamuotoa tarkistettu ja se on asiallisesti ennallaan.

6 luku

Vakuusrahasto

54 §. Vakuusrahaston jäsenyys. Vakuusrahas-

toa koskevat säännökset ovat samansisältöiset kuin voimassa olevassa laissa. Voimassa olevan lain mukainen tallettajien suoja kattaa Euroopan yhteisöjen toimesta valmistellun tallettajien vähimmäisuoja koskevan direktiiviluonnoksen vaatimukset.

Voimassa olevan lain mukaan talletuspankeille asetetaan velvollisuus kuulua pankkiryhmänsä yhteiseen vakuusrahastoon. Säästöpankkien tai osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki voi kuitenkin valita, kuuluuko se liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahaston sijasta säästöpankkien tai vastaavasti osuuspankkien vakuusrahastoon.

Vakuusrahaston tarkoituksena on tallettajien saamisten turvaaminen. Sen lisäksi rahasto voi tukea taloudellisiin vaikeuksiin joutuneita jäsenpankkeja, jos se on tarpeen niiden toiminnan turvaamiseksi.

55 §. *Vakuusrahaston säännöt.* Vakuusrahaston säännöt ja niihin tehtävät muutokset on voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti valtiovarainministeriön vahvistettava. Säännöksessä on lisäksi lueteltu vakuusrahaston säännöissä mainittavat määräykset. Kannatusmaksu voidaan voimassa olevan lain mukaan määrätä pankin toiminnasta rahastolle aiheutuvan riskin mukaan erisuuruiseksi eri pankeille. Säännöistä on käytävä ilmi kannatusmaksun laskentaperusteet.

56 §. *Vakuusrahaston hallinto.* Pykälässä säädetään vakuusrahaston hallinnosta. Vakuusrahaston hallintoelimiä ovat valtuuskunta ja sen valitsema hallitus.

57 §. *Vakuusrahaston kannatusmaksu.* Säännökset ovat samansisältöiset kuin voimassa olevassa laissa.

58 §. *Vakuusrahaston itsenäisyys.* Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

59 §. *Kannatusmaksun perimisen keskeyttäminen.* Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

60 §. *Tallettajien saamisten suorittaminen.* Pykälässä määritetään vakuusrahaston vastuun laajuus. Vakuusrahastosuoja kattaa yleisölle tarjottaville tileille tehty talletukset Suomen markkamääräisinä. Talletustoiminta liittyy keskeisesti luotto- ja rahoituslaitosten erityisasiantuntemukseen ja niiden harjoittamaan liiketoimintaan, joten toisen luotto- tai rahoituslaitoksen tekemät talletukset jäävät vakuusrahastosuojan ulkopuolelle. Vakuusrahastosuojan ulkopuolelle jäävät myös valtion talletukset. Valtio ei muun muassa vahvan taloudellisen

asemansa johdosta tarvitse samanlaista talletussuojaa kuin muut pankin asiakkaat.

Vakuusrahastosuoja on sikäli toissijaista, että pankin konkurssissa saamiset maksetaan ensisijaisesti konkurssipesän varoista. Tallettajien saamiset on maksettava rahastosta viimeistään, kun konkurssipesä on todettu varattomaksi tai, kun konkurssituomion antamisen jälkeen todetaan, ettei tallettajien saamisista voida konkurssipesästä maksaa. Konkurssimenetely saattaa kestää varsin kauan, joten tallettajien saamisista voidaan voimassa olevan lain mukaisesti maksaa jo selvitystilamenettelyn tai konkurssin aikana. Maksuperusteen on oltava sama kaikille vakuusrahastosuojan piiriin kuuluville talletuksille.

61 §. *Lainojen myöntäminen.* Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

62 §. *Avustuslainan takaisin perimisestä luopuminen.* Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

63 §. *Vakuusrahaston lainanotto.* Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

64 §. *Vakuusrahaston varojen sijoittaminen.* Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

7 luku

Maksuvalmius ja kassavaranto

65 §. *Maksuvalmius.* Pykälässä asetetaan luottolaitokselle velvollisuus ylläpitää sen toimintaan nähden riittävää maksuvalmiutta. Säännöksen mukaan pankkitarkastusvirasto voi lisäksi antaa tarkempia määräyksiä luottolaitoksen maksuvalmiuden turvaamisesta. Säännös vastaa voimassa olevan lainsäädännön, talletuspankkilain ja rahoitustoimintalain, säännöksiä. Luottolaitokselle asetettua yleistä velvoitetta ylläpitää riittävä maksuvalmiutta on talletuspankkien osalta lisäksi täydennetty voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti 66 §:n mukaisilla kassavarantosäännöksillä.

Luottolaitosten maksuvalmiutta saattavat vaarantaa muun muassa yksittäiset suuret varainhankintaerät, joiden takaisinmaksuun luottolaitos ei ole riittävästi varautunut. Myös varainhankinnan keskittyminen yksittäisiin varainhankinnan eriin tai lyhytaikaiseen varainhankintaan kuten markkinaehtoiseen rahoitukseen, saattaa vaarantaa luottolaitoksen maksuvalmiutta. Koska maksuvalmiudesta huolehtiminen kuuluu luottolaitostoiminnan keskeisiin

perusedellytyksiin, tulisi luottolaitosten kiinnittää toiminnassaan erityistä huomiota siihen, että niiden velat ja saamiset erääntyvät tarkoituksenmukaisella tavalla niiden toimintaan nähden. Luottolaitosten tulisi lisäksi erityisesti huolehtia siitä, että niiden varainhankinta ei liiallisesti keskittyisi yksittäisiin varainhankintoihin eikä toisaalta liian lyhytaikaiseen varainhankintaan.

Rahoitusmarkkinoiden kehittyminen ja uuden sitoumusten kuten erilaisten valmiusluottojen käytön lisääntyminen sekä varainhankinnassa että luotonannossa samoin kuin markkinarahan ja interbank-rahoituksen merkityksen kasvu varainhankinnassa ovat lisänneet maksuvalmiuteen liittyviä riskejä, ja siten entisestään korostaneet riittävän maksuvalmiuden merkitystä. Koska rahoitusriski on viime vuosina kehittynyt pankkisektorilla luottoriskin jälkeen tärkeimmäksi riskitekijäksi, on tärkeää, että luottolaitokset kiinnittävät niiden maksuvalmiuden hoitoon erityistä huomiota.

Sen lisäksi että luottolaitosten tulee itse huolehtia maksuvalmiudestaan, valvontaviranomaisten tehtävänä on myös seurata luottolaitosten varainhankinnan ja -käytön rakennetta ja tarvittaessa vaatia luottolaitosta muuttamaan varainhankintansa rakennetta siten, että luottolaitos pystyy jatkuvasti turvaamaan maksuvalmiutensa.

66 §. *Kassavaranto.* Lakiehdotuksen mukaan talletuspankkien maksuvalmiudelle asetettaisiin erityisvaatimuksia vastaavaan tapaan kuin voimassa olevassa lainsäädännössä. Ehdotuksessa on voimassa olevan lainsäädännön talletuspankkien kassavarantoa koskeviin säännöksiin tehty kuitenkin eräitä tarkoituksenmukaisina pidettyjä tarkistuksia. Muutokset eivät perustu ETA-sopimuksen perusteella tehtäviin tarkistuksiin. EY:ssä ei luottolaitosten maksuvalmiuden sääntelylle ole toistaiseksi asetettu säännöksiä. Maksuvalmiuden sääntely perustuu jäsenmaissa niiden kansalliseen lainsäädäntöön tai viranomaismääräyksiin.

Talletuspankilla tulisi ehdotuksen mukaan olla sen maksuvalmiuden tukena kassavaranto, joka on vähintään 15 prosenttia pankin liikeeseen laskemista kuukauden kuluessa erääntyvistä joukkovelkakirjoista, sijoitustodistuksista ja vastaavista velkasitoumuksista sekä vaadittaessa maksettavista ja kuukauden kuluessa erääntyvistä veloista koti- ja ulkomaisille luottolaitoksille, Suomen Pankille ja muille keskuspankeille. Tämän lisäksi kassavarannon on

oltava vähintään 10 prosenttia talletuspankin kaikista veloista lukuunottamatta velkoja, jotka pankki on saanut Suomen valtion määrättyyn tarkoitukseen antamista varoista sekä pankin velkoja Suomen Pankille ja keskusrahallaitoksena toimivalle liikepankilleen.

Säännös eroaa voimassa olevasta laista, jossa kassavarantovaatimus on asetettu vain suhteessa pankin kaikkiin velkoihin. Ehdotetussa säännöksessä kassavarantovaatimus asetetaan myös pankin lyhytaikaisille lähinnä markkinarahaan perustuvilla veloilla. Rahoitusmarkkinoiden kehittyminen ja lyhyen irtisanomisajan omaavan markkinarahan ja interbank-rahoituksen merkityksen kasvu pankkien varainhankinnassa asettaa maksuvalmiuden säätelylle uusia vaatimuksia. Markkinaehtoiset varainhankintaerät ovat erityisesti se varainhankinnan erä, joka kaikkein herkimmin reagoi pankin toimintaa koskeviin tietoihin ja jonka saanti muun muassa pankkiin kohdistuvien kielteisten huhujen seurauksena ensimmäisenä vaikeutuu. Markkinaehtoisen rahan saannin vaikeutuminen tai loppuminen kokonaan hyvin lyhyellä aikavälillä merkitsee sitä, että pankki joutuu tällöin rahoittamaan toimintansa markkinaraha usein huomattavasti korkeampikorkoisella varainhankinnalla, mikä puolestaan saattaa entisestään heikentää pankin maksuvalmiutta.

Pykälän 1 momentin mukainen kassavarantovaatimus on ehdotuksessa asetettu myös Suomen Pankilta ja muilta keskuspankeilta oleville kuukauden sisällä erääntyville veloille. Koska näiltä yhteisöiltä olevat saamiset luetaan kassavarantoon, on myös tarkoituksenmukaista, että vastaaville yhteisöille olevat velat ovat mukana suhdelukua laskettaessa.

Yleisön talletuksia ei lueta 1 momentissa tarkoitettuihin velkoihin. Vaikka yleisön talletukset ovat periaatteessa vaadittaessa maksettavia eriä, ovat ne kuitenkin lähtökohtaisesti sellainen varainhankinnan erä, joka luetaan pitkäaikaiseksi varainhankinnaksi.

Pykälän 1 momentin kassavarantosäännös on ehdotuksen mukaan sama liikepankeille ja säästö- ja osuuspankeille. Säännöksen tarkoituksena on, että kaikki talletuspankit yhteisömuodosta riippumatta yhtäläisesti täyttäsivät asetetun vähimmäisvaatimuksen.

Pykälän 2 momentin kassavarantovaatimusta koskeva säännös vastaa periaatteessa voimassa olevan lainsäädännön vastaavaa säännöstä.

Talletuspankin kassavarantoon luettavissa

erissä on ehdotuksessa myös tehty eräitä tarkistuksia. Talletuspankin kassavarantoon luetaan ehdotuksen mukaan ensinnäkin pankin kassa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Kassavarantoon luetaan lisäksi pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset Suomen Pankilta ja siihen rinnastuvilta ulkomaisilta keskuspankeilta. Säännös poikkeaa voimassa olevan lainsäädännön vastaavasta säännöksestä sikäli, että siinä kaikki Suomen Pankilta ja siihen rinnastuvilta keskuspankeilta olevat saamiset luetaan kassavarantoon eikä niitä ole rajattu erääntymisajan mukaan. Keskuspankeilta olevien saamisten rajaaminen ehdotetulla tavalla on taroituksenmukaista, koska lähtökohtana tulisi olla, että keskuspankeilta olevat saamiset käsitellään maksuvalmiutta laskettaessa periaatteessa vastaavalla tavalla kuin luottolaitoksilta olevat saamiset. Talletuspankin maksuvalmiuden kannalta on oleellista, että myös keskuspankeilta olevat saamiset ovat lyhyellä irtisanomisajalla käytettävissä maksuvalmiuden turvaamiseen. Tämä ei ole mahdollista esimerkiksi erilaisten lakisääteisten tai määräaikaisten keskuspankkiin tehtyjen talletusten osalta.

Kassavarantoon luetaan ehdotuksen mukaan edelleen pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset kotimaisilta ja niihin rinnastuvilta ulkomaisilta luottolaitoksilta nettomääräisenä. Säästö- ja osuuspankkien kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset niiden keskusrahallaitoksena toimivalta liikepankilta voidaan kuitenkin lukea kassavarantoon pykälän 2 momentin mukaista suhdetta laskettaessa bruttomääräisenä.

Voimassa olevassa laissa kassavarantoon luetaan talletuspankkien kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset toisilta kotimaisilta talletuspankeilta ja niihin rinnastuvilta ulkomaisilta pankeilta nettomääräisenä. Säästö- ja osuuspankkien kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset keskusrahallaitoksena toimivalta liikepankilta luetaan kassavarantoon kuitenkin bruttomääräisenä.

Ehdotettu säännös eroaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesta säännöksestä ensinnäkin sikäli, että voimassa olevassa laissa kassavarantoon luetaan talletuspankkien kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset toisilta kotimaisilta talletuspankeilta ja niihin rinnastuvilta ulkomaisilta pankeilta, kun ehdotetussa uudessa säännöksessä kassavarantoon luettaisiin kuukauden kuluessa erääntyvät saa-

miset kotimaisilta ja niihin rinnastuvilta ulkomaisilta luottolaitoksilta. Kuukauden kuluessa erääntyviin saamisiin luetaan myös saamiset, joissa on kuukauden irtisanomisaika. Ehdotetussa säännöksessä paitsi lyhennetään kassavarantoon luettavien saamisten maturiteettia niin myös laajennetaan kassavarantoon luettavat saamiset koskemaan talletuspankeilta olevien saamisten lisäksi saamisia muilta luottolaitoksilta.

Rahoitusmarkkinoiden kehittyminen ja entistä suurempi tarve kiinnittää huomiota pankkien maksuvalmiuteen edellyttää, että kassavarantoon luettavat saamiset rajoitetaan niiden erääntymisajan mukaan siten, että kassavarantoon luetaan vain sellaiset saamiset, joiden erääntymisaika on niin lyhyt, että pankki voi näitä erä tarpeen vaatiessa myös joustavasti käyttää maksuvalmiutensa turvaamiseen. Kassavarantoon luettavien saamisten ulottaminen talletuspankkien lisäksi muihin luottolaitoksiin on perusteltua, koska luottolaitokset kuuluvat jo voimassa olevan rahoitustoimintalain samoin kuin tässä laissa ehdotettujen säännösten perusteella viranomaisvalvonnan piiriin ja niiden toiminnalle on asetettu erityisiä velvollisuuksia ja rajoituksia.

Toiseksi ehdotettu säännös eroaa voimassa olevan lainsäädännön vastaavista säännöksistä sikäli, että ehdotetussa pykälän 1 momentin mukaista kassavarantovaatimusta koskevassa säännöksessä ei säästö- ja osuuspankkien niiden keskusrahallaitoksilta olevia saamisia ole käsitelty bruttomääräisinä, vaan säästö- ja osuuspankkien tulee lukea niiden keskusrahallaitoksilta olevat saamiset kassavarantoon nettomääräisinä, jolloin saamisista pankeilta vähennetään velat pankeille. Tällöin säästö- ja osuuspankkien niiden keskusrahallaitoksilta olevia saamisia koskisi sama kassavarantovaatimus kuin liikepankkien toisilta liikepankeilta olevia saamisia. Pykälän 2 momentin mukaista suhdelukua laskettaessa säästö- ja osuuspankkien niiden keskusrahallaitoksena toimivilta liikepankeilta olevat saamiset voidaan kuitenkin ehdotetussa uudessa säännöksessäkin lukea kassavarantoon voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti bruttomääräisenä. Näin keskusrahallaitokset voivat edelleen tukea paikallispankkien maksuvalmiutta esimerkiksi luoton ja talletuksin.

Kassavarantoon luetaan myös pykälän 3 momentin 4 kohdan mukaan helposti markkinoitavat saamistodisteet pankkitarkastusviras-

ton määräysten mukaisesti. Helposti markkinoitavilla saamistodisteilla tarkoitetaan ennen kaikkea Helsingin Arvopaperipörssissä ja merkittävässä ulkomaisissa pörsseissä noteerattuja joukkovelkakirjoja, sijoitustodistuksia ja muita vastaavia saamistodisteita. Helposti markkinoitaviin saamistodisteisiin voidaan lukea muun muassa Suomen valtion ja siihen luottoriskiltään rinnastuvan valtion, suomalaisten kuntien ja Ahvenanmaan maakunnan liikkeeseen laskemat ja takaamat joukkovelkakirjat sekä Suomen Pankin ja julkisen valvonnan alaisten kotija ulkomaisten luotto- ja rahoituslaitosten liikkeeseen laskemat ja takaamat sijoitustodistukset, joukkovelkakirjat ja muut vastaavat helposti markkinoitavat saamistodisteet. Säännös eroaa voimassa olevasta laista siten, että ehdotuksen mukaan pankkitarkastusvirastolla on valtuutus määritellä erään luettavat saamistodisteet.

Voimassa olevassa laissa kassavarantoon luetaan lisäksi valtiovarainministeriön tähän tarkoitukseen hyväksymien luottolaitosten obligaatiot. Ehdotuksessa tämä säännös on poistettu. Koska kiinnitysluottopankit ja luotto-osakeyhtiöt, joiden liikkeeseen laskemia obligaatioita varten säännös on talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa, ovat sekä rahoitustoimintalain että tämän lain mukaan luottolaitoksia, joiden liikkeeseen laskemat obligaatiot voidaan lukea pykälän 3 momentin 4 kohdan mukaisesti kassavarantoon.

Pykälän 4 momentin mukaan 3 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin saamisiin ja saamistodisteisiin ei lueta saamia ja saamistodisteita sellaisilta luotto- tai rahoituslaitoksilta, jotka kuuluvat talletuspankin kanssa samaan konsolidointiryhmään. Säännös on periaatteessa yhdenmukainen voimassa olevan lainsäädännön vastaavan säännöksen kanssa. Kassavarantoon tarkoitettuihin saamistodisteisiin ei ehdotuksessa kuitenkaan lueta tytäryrityksiltä olevia saamia ja saamistodisteita. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kassavarantoon ei lueta tytäryrityksiltä olevia saamia ja joukkovelkakirjoja.

8 luku

Riskien hallinta

67 §. *Yleissäännös riskien hallinnasta.* Pykälä vastaa voimassa olevan talletuspankkilain 33 §:ää. Pykälän soveltamisala on kuitenkin

ulotettu koskemaan luottolaitoksen konsernia konsolidoitua valvontaa koskevien periaatteiden mukaisesti. Pykälä perustuu konsolidoitua valvontaa koskevaan direktiiviehdotukseen.

68 §. *Asiakasriskien ilmoittaminen.* Ensimmäisessä momentissa säädetään tässä pykälässä määriteltyjen suurten asiakasriskien ilmoitusvelvollisuudesta. Suuret asiakasriskit on ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle asiakaskohteisesti neljä kertaa vuodessa niin kuin pankkitarkastusvirasto 4 momentin nojalla tarkemmin määrää.

Toisessa momentissa määritellään asiakasriskin käsite. Asiakasriskiin luetaan jäljempänä vakavaraisuutta koskevissa säännöksissä tarkoitettua asiakkaalta olevat saamiset, luottolaitoksen omistamat asiakkaan liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet sekä sellaiset taseen ulkopuoliset sitoumukset, joista luottolaitokselle syntyy asiakkaaseen liittyvä luottotappioriski. Saamiset ja sijoitukset sekä taseen ulkopuoliset sitoumukset otetaan huomioon ilman vakavaraisuussäännösten edellyttämää riskiryhmittelyä. Ilmoitusvelvollisuus koskee muutoinkin kaikkia suuria asiakasriskejä riippumatta niistä poikkeuksista, joista jäljempänä säädetään asiakasriskien rajoittamista koskevissa säännöksissä.

Asiakkaana olevan luonnollisen tai oikeushenkilön muodostamaan asiakasriskiin luetaan kuuluvaksi myös luonnollinen tai oikeushenkilö, joka on asiakkaaseen olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä. Tällainen taloudellinen etuyhteys voi syntyä esimerkiksi konsernisuhteen tai muun välittömän tai välillisen määräysvallan, yhteisen omistajan, yhteisen johdon, ristiintakausten taikka keskinäisistä liikesuhteista johtuvan sellaisen riippuvuuden perusteella, joka ei lyhyellä aikavälillä ole purettavissa.

Asiakasriski on ilmoitettava kunkin asiakaskokonaisuuden osalta pankkitarkastusvirastolle, kun asiakasriskin määrä on vähintään 10 % luottolaitoksen omista varoista. Omilla varoilla tarkoitetaan jäljempänä vakavaraisuutta koskevissa säännöksissä tarkoitettuja omia varoja.

Pykälä perustuu suurien asiakasriskien koskevan direktiiviehdotuksen COM(92) 273 final — SYN 333 artikloihin 1 ja 3.

Pykälän 4 momentissa säädetään pankkitarkastusvirastolle velvollisuus antaa tarkempia määräyksiä suurten asiakasriskien ilmoittamisesta ja asiakasriskin määrää koskevien rajoitusten soveltamisesta. Määräykset voivat kos-

kea esimerkiksi ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista ja tarkempaa sisältöä, taloudellisen etu yhteyden määrittelyä ja asiakasriskiin luettavien saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten huomioon ottamista asiakasriskejä koskevia rajoituksia sovellettaessa. Määräyksissä on otettava huomioon edellä mainitusta direktiiviehdotuksesta ilmenevät periaatteet.

69 §. Asiakasriskejä koskevat rajoitukset. Pykälä sisältää asiakasriskin määrää koskevat rajoitukset. Pykälä perustuu edellä mainitun direktiiviehdotuksen artiklaan 4.

Pykälän 1 momentissa säädetään yleinen rajoitus yhdeltä asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta olevan asiakasriskin määrälle. Koska luotonantoon lähiyhtiöille on yleisesti katsottu liittyvän suurempi riski kuin toisistaan riippumattomien osapuolten väliseen luotonantoon, pykälässä säädetään lähtökohtaisesti ankarampi rajoitus tällaisille asiakasriskeille.

Pykälän 2 momentissa rajoitetaan eri asiakaskokonaisuuksilta olevien suurten asiakasriskien yhteen laskettua määrää suhteessa luottolaitoksen omiin varoihin siten, että 68 §:ssä määriteltyjen suurten asiakasriskien yhteismäärä saa olla enintään kahdeksan kertaa luottolaitoksen omien varojen suuruinen.

Rahoitustoimintaa harjoittaville konserneille on usein ominaista, että niiden varainhankinta on keskitetty jollekin konserniyhtiölle. Konsernirakenteen neutraliteetti edellyttää tällöin, ettei tällaisille konserniyhtiöihin liittyville asiakasriskeille aseteta oman pääoman vaatimusta. Tämän vuoksi 3 ja 4 momentissa säädetään luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvia yhtiöitä koskeva poikkeus. Poikkeus rajoittuu koskemaan sellaisia asiakkaina olevia konserniyhtiöitä, jotka itse kuuluvat konsolidoidun valvonnan piiriin ja joihin liittyviä riskejä voidaan sen vuoksi muulla tavalla valvoa.

Pykälän 5 momentissa säädetään eräitä poikkeuksia sellaisten saamisten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten osalta, joihin on katsottu liittyvän poikkeuksellisen pieni luottotappioriski. Momentissa viitataan jäljempänä vakavaraisuusmääräyksissä määriteltyihin eriin, jotka näissä määräyksissä on katsottu joko kokonaan riskittömiksi tai alhaiseen riskiluokkaan kuuluviksi. Lisäksi pankkitarkastusvirasto voi antaa luvan muiden riskiltään vastaavien erien huomiotta jättämiseen tämän pykälän mukaisia rajoituksia laskettaessa. Lupa voitaisiin antaa

ainakin edellä mainitun direktiiviehdotuksen 4 artiklan 8. kappaleessa tarkoitettujen saamisten ja sitoumusten osalta.

Tässä pykälässä säädettyjä asiakasriskin määrittelyä koskevia poikkeuksia ei sovelleta edellä 68 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen.

Pykälän 6 momentin mukaan pankkitarkastusvirasto voi myöntää poikkeuksen pykälän 1 ja 2 momentissa säädetystä asiakasriskirajoituksesta, jos suhdelukujen ylitys aiheutuu luottolaitosten sulautumisesta ja joiden määrään luottolaitoksella ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa.

70 §. Konsolidointiryhmän asiakasriskit. Pykälässä säädetään suuria vastuita koskevien säännösten konsolidoidusta valvonnasta. Pykälä perustuu edellä mainitun direktiiviehdotuksen artiklaan 5 ja konsolidoitua valvontaa koskevan direktiiviariklaan 3.5.

Pykälän mukaan konsernin emoyhtiön on tehtävä 68 §:ssä tarkoitettu ilmoitus niistä asiakkaista ja asiakaskokonaisuuksista, joihin liittyvä asiakasriski on vähintään 10 % konsolidointiryhmän omista varoista. Ilmoitus on tehtävä myös sellaisten yhtiöiden suurista vastuista, joita 69 §:n rajoitukset eivät tuon pykälän 3 ja 4 momentin nojalla koske.

Pykälän nojalla 69 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen suhdelukujen lasketaan myös konsolidointiryhmälle. Suhdelukujen laskeminen perustuu konsernitalinpäätöksen mukaisesti konsernin saamisiin, sijoituksiin ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin sekä jäljempänä vakavaraisuutta koskevissa säännöksissä määriteltyihin konsernin omiin varoihin.

9 luku

Luottolaitoksen vakavaraisuus

71 §. Vakavaraisuussuhde. Säännöksessä on asetettu luottolaitokselle velvollisuus ylläpitää vähintään tässä luvussa säädetty määrä omia varoja suhteessa luottolaitoksen saamisiin, sijoituksiin ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin.

Vakavaraisuussuhteen määrittelyssä on jo voimassa olevassa lainsäädännössä, laissa talutuspankkien toiminnasta ja rahoitustoimintalaissa, otettu huomioon Euroopan yhteisöjen luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskeva määritelmä, jossa vakavaraisuus määritellään

luottolaitoksen omien varojen ja riskipainotettujen saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten suhteena.

Luottolaitoksen omilla varoilla tarkoitetaan 72 ja 73 §:n mukaista luottolaitoksen ensisijaisen ja toissijaisten omien varojen yhteismäärä vähennettynä 74 §:n mukaisilla vähennyserillä. Koska vakavaraisuussäännösten mukainen oma pääoma eroaa luottolaitosten taseessa olevasta oman pääoman käsitteestä, on voimassa olevissa vakavaraisuussäännöksissä tarkoitettujen ensisijaisen ja toissijaisen oman pääoman yhteismäärä, josta vähennyserät on vähennetty, ehdotettu korvattavaksi omat varat -käsitteellä.

Säännös on EY:n luottolaitosten omia varoja (89/299/ETY) ja vakavaraisuussuhdetta (89/647/ETY) koskevien direktiivien mukainen.

72 §. *Ensisijaiset omat varat.* Säännöksessä määritellään luottolaitoksen ensisijaisiin omiin varoihin luettavat erät. Ensisijaisiin omiin varoihin luetaan pykälän 1 kohdan mukaan osakeyhtiömuotoisissa luottolaitoksissa osakepääoma, osuuskuntamuotoisissa luottolaitoksissa osuus- ja lisäosuuspääoma sekä säästöpankeissa peruspääoma. Osakepääomaan ei voida ensisijaisen omien varojen määrää laskettaessa lukea sellaisia etuoikeutettuja osakkeita, jotka tuottavat kumulatiivisen etuoikeuden osinkoon ennen muita osakkeita.

Ensisijaisiin omiin varoihin voidaan pykälän 2 kohdan mukaan lukea voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti myös osuuskuntamuotoisten luottolaitosten sijoitusosuuspääoma ja säästöpankkien kantarahasto. Nämä ovat luottolaitosten pysyviin omiin varoihin kuuluvia eriä ja ne ovat luottolaitosten käytettävissä tappioiden kattamiseen eikä niitä voida maksaa takaisin niin kauan kuin luottolaitos jatkaa toimintaansa. Niihin ei myöskään liity velvollisuutta maksaa voitto-osuutta tai muuta pääomalle tulevaa korvausta.

Ensisijaisiin omiin varoihin voidaan pykälän 3 kohdan mukaan lukea edelleen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten osakeantitilillä olevat varat, osuuskuntamuotoisten luottolaitosten sijoitusosuusantitilillä ja säästöpankkien kantarahastoantitilillä olevat varat. Nämä varat siirretään osakepääomaan, sijoitusosuuspääomaan ja kantarahastoon sen jälkeen, kun pääoman tai rahaston korotus on rekisteröity.

Kohtien 1—3 mukaiset erät ovat EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin

mukaisia. Erät voidaan lukea ensisijaisiin omiin varoihin vain siltä osin kun niiden määrä on maksettu luottolaitokselle.

Pääomasijoitus, jota tarkoitetaan lain 36 §:ssä, luetaan ensisijaisiin omiin varoihin 4 kohdan mukaan.

Ensisijaisiin omiin varoihin luetaan säännöksen 5 ja 6 kohdan mukaan vararahasto ja vapaan oman pääoman rahastot sekä käyttämättömät voittovarot. Nämä erät luetaan luottolaitoksen ensisijaisiin omiin varoihin, koska ne ovat täydestä määrästäan käytettävissä tappioiden kattamiseen. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n omia varoja koskevan direktiivin mukainen.

Ensisijaisiin omiin varoihin voidaan kohdan 7 mukaan lukea yleinen tappiovaraus. Voimassa olevassa lainsäädännössä tätä erää vastaa osittain luottotappiovaraus ja osittain vaihto- ja sijoitusomaisuuden arvostusvaraus. Näistä luottotappiovaraus luetaan toissijaisiin omiin varoihin ja puolet vaihto- ja sijoitusomaisuuden arvostusvarauksista ensisijaisiin omiin varoihin.

Yleinen tappiovaraus sisältää luottolaitosten luottotappioiden, arvopapereiden arvonalennusten sekä muiden rahoitustoimintaan liittyvien tunnistamattomien tappioiden kattamiseksi tehdyt varaukset. Erä eroaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisista luottotappio- ja vaihto- ja sijoitusomaisuuden arvostusvarauksista sikäli, että yleisen tappiovarauksen avulla luottolaitokset voivat varautua vain ennalta tunnistamattomiin tappioihin, kun voimassa olevan lainsäädännön mukainen luottotappiovaraus ja vaihto- ja sijoitusomaisuuden arvostusvaraukset ovat myös antaneet mahdollisuuden varautua tiedossa oleviin todennäköisiin tappioihin ja luottolaitosten verotettavan tuloksen tasaukseen.

Ehdotettu säännös ei sisälly ETA-sopimuksen perusteella muutettaviin säännöksiin, vaan EY:n vuoden 1991 joulukuussa hyväksymään direktiiviin (91/633/ETY). Koska yleisen tappiovarauksen lukemista ensisijaisiin omiin varoihin koskeva direktiivi tulee EY:ssä voimaan vuoden 1993 alusta, on vastaava säännös katsottu tarkoituksenmukaiseksi ottaa huomioon myös tässä ehdotuksessa.

Ensisijaisiin omiin varoihin voidaan säännöksen 8 kohdan mukaan lukea myös muut pankkitarkastusviraston hyväksymät edellä mainittuihin eriin rinnastettavat erät. Koska Suomen osakeyhtiölakia on tarkoitus muuttaa

siten, että suomalaiset osakeyhtiöt voisivat ottaa käyttöön kansainvälisten markkinoiden mukaisia oman pääoman eriä luettaisiin tähän muun muassa sellaiset uudet oman pääoman erät, jotka täyttävät luottolaitosten ensisijaisille omille varoille asetettavat vaatimukset.

Pykälän 2 momentin mukaan tilikauden aikana kertynyt voitto voidaan toisin kuin voimassa olevassa lainsäädännössä lukea omiin varoihin pankkitarkastusviraston määräämällä tavalla. Kesken tilikauden kertyneet voitot voidaan lukea omaan pääomaan edellyttäen, että tilintarkastuksesta vastuussa olevat henkilöt ovat ne todentaneet ja pankkitarkastusvirastolle osoitetaan, että niiden määrä on laskettu siten kuin kirjanpitolaissa ja tässä laissa säädetään ja että niistä on vähennetty kaikki odotettavissa olevat kulut ja osingot. Säännös on EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin mukainen. Voimassa olevaan lainsäädäntöön ei vastaavaa säännöstä sisälly.

73 §. *Toissijaiset omat varat.* Säännöksessä määritellään luottolaitoksen toissijaisiin omiin varoihin luettavat erät. Toissijaisiin omiin varoihin voidaan lukea pykälän 1 kohdan mukaan arvonorotusrahasto. Voimassa olevassa lainsäädännössä tämä erä luetaan ensisijaisiin omiin varoihin. EY:n luottolaitosten omia varoja koskeva direktiivi edellyttää kuitenkin, että arvonorotusrahasto luetaan toissijaisiin omiin varoihin. Voimassa olevassa lainsäädännössä toissijaisiin omiin varoihin luetaan myös osakkeiden, osuuksien ja muiden osakkuuksien kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotus pankkitarkastusviraston määräämässä laajuudessa. Ehdotetussa lainsäädännössä tämä säännös on poistettu, koska EY:n luottolaitosten omia varoja koskevaan direktiiviin ei vastaavaa säännöstä sisälly.

Pykälän 2 kohdan mukaan toissijaisiin omiin varoihin voidaan lukea pankkitarkastusviraston määräämin ehdoin luottolaitoksen liikkeesen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla. Tähän erään voidaan lukea esimerkiksi etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevat sitoumukset, kuten vastuudentuurilainat ja sellaiset kumulatiiviset etuoikeutetut osakkeet, joiden maturiteetti on määrätty. Etuoikeus asemaltaan huonommassa asemassa olevien sitoumusten tulee täyttää muun muassa seuraavat ehdot. Sitoumuksen alkupe-
räisen juoksuajan on oltava vähintään viisi vuotta. Sitoumusta koskevaan sopimukseen ei

saa sisältyä ennen aikaista takaisinmaksua koskevia ehtoja muutoin kuin luottolaitoksen toiminnan lopettamiseen liittyen. Mikäli sitoumuksen maturiteettia ei ole määritetty, sitoumus voidaan maksaa takaisin vasta viiden vuoden irtisanomisajan jälkeen. Ennen aikainen takaisinmaksu on mahdollista vain siinä tapauksessa, että sitoumusta ei enää lueta omiin varoihin tai että ennen aikaiseen takaisinmaksuun on saatu pankkitarkastusviraston lupa. Pankkitarkastusvirasto voi myöntää luvan ennen aikaiseen takaisinmaksuun edellyttäen, että sitoumuksen liikkeesen laskija sitä vaatii ja että luottolaitoksen vakavaraisuus ei vaarannu.

Sitoumukset saadaan lisäksi ottaa juoksuajan tai irtisanomisajan viitenä viimeisenä vuotena huomioon siten, että sitoumuksen jäljellä olevasta määrästä vähennetään kumulatiivisesti 20 % vuosittain niin, että sitoumuksen jäljellä olevan juoksuajan ollessa alle vuosi ei sitoumusta enää voida rinnastaa omaan pääomaan. Sitoumukset voidaan lisäksi lukea omiin varoihin vain siltä osin kun niiden määrä on maksettu luottolaitokselle.

Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin mukainen.

Pykälän 3 kohdan mukaan toissijaisiin omiin varoihin luetaan myös osuuskuntamuotoisten luottolaitosten jäsenten lisämaksuvelvollisuudet. Säännös on EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin mukainen. Voimassa olevassa lainsäädännössä näitä eriä ei ole luettu luottolaitosten omiin varoihin.

Toissijaisiin omiin varoihin voidaan kohdan 4 mukaan lukea myös muut pankkitarkastusviraston hyväksymät 1—3 kohdassa mainittuihin eriin rinnastettavat erät.

Näiltä sitoumuksilta edellytetään, että ne ovat vapaasti käytettävissä normaalin pankkitoiminnasta syntyvien riskien kattamiseen, kun tulojen tai pääoman menetyksiä ei vielä ole tunnistettu. Lisäksi edellytetään, että niiden olemassaolo näkyy luottolaitoksen kirjanpidossa ja että luottolaitoksen johto on hyväksynyt sitoumukset ja että sitoumusten määrän ovat myös tilintarkastajat todentaneet. Edelleen edellytetään, että sitoumuksista ilmoitetaan pankkitarkastusvirastolle.

Tähän erään voidaan hyväksyä myös muun muassa arvopaperit, joiden voimassaoloa ei ole ennalta määrätty ja muut sitoumukset, jotka täyttävät seuraavat ehdot:

1) Sitoumus on etuoikeusasemaltaan muiden

velkojen saamia huonommassa asemassa

2) Sitoumusta ei voida maksaa ennen aikaisesti takaisin haltijan aloitteesta tai ilman pankkitarkastusviraston antamaa lupaa

3) luottolaitoksella on mahdollisuus lykätä sitoumuksesta maksettavan koron maksua.

Sitoumusten liikkeeseenlaskua koskevista asiakirjoista on lisäksi käytävä ilmi, että sitoumuksen pääoma ja maksamaton korko ovat juoksevasti käytettävissä tappioiden kattamiseen ilman, että luottolaitoksen toiminta keskeytyy. Sitoumukset otetaan lisäksi vain sikäli huomioon kun niiden määrä on maksettu luottolaitokselle.

Pykälän 2 momentin mukaan toissijaisten omien varojen yhteismäärästä otetaan huomioon 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa enintään ensisijaisten omien varojen suuruisen määrän. Toissijaisia omia varoja laskettaessa erien 2 ja 3 yhteismäärästä saadaan lisäksi ottaa huomioon enintään puolet ensisijaisten omien varojen määrästä. Säännös on EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin mukainen. Säännös eroaa voimassa olevasta lainsäädännöstä sikäli, että siinä toissijaiset omat varat saavat olla luottotappiovarauksen verran ensisijaisia omia varoja suuremmat. Toissijaisiin omiin varoihin sisältyvien 1 momentin 2 kohdan mukaisten sitoumusten määrää on voimassa olevassa lainsäädännössä lisäksi rajoitettu siten, että nämä sitoumukset saavat olla enintään puolet ensisijaisten omien varojen määrästä. Ehdotetussa lainsäädännössä nämä sitoumukset ja 1 momentin kohdan 3 mukaiset osuuskuntamuotoisten luottolaitosten jäsenten lisämaksuvelvollisuudet saavat yhteensä olla enintään puolet ensisijaisten omien varojen määrästä.

74 §. *Vähennyserät.* Pykälän 1 momentin mukaan luottolaitoksen ensisijaisten omien varojen määrästä vähennetään luottolaitoksen omistamat omat osakkeet, osuudet, kantarahastodistukset, samoin kuin edellisiltä tilikaudelta ja kuluva tilikauden aikana kertyneet tappiot. Ensisijaisista omista varoista vähennetään lisäksi taseeseen aktivoitujen pitkävaikutteisten aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen poistamaton osa. Voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna säännökseen on lisätty EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin mukainen säännös siitä, että luottolaitoksen ensisijaisista omista varoista on vähennettävä taseeseen aktivoitujen pitkävaikutteisten aineettomien hyödykkeiden hankinta-

menojen poistamaton osa. Pitkävaikutteisten menojen vähentämistä koskeva säännös perustuu siihen, että luottolaitosten omat varat tulisi vakavaraisuuslaskelmassa esittää mahdollisimman oikeana, jolloin myös taseeseen aktivoitunut tulevaisuudessa kuluksi kirjattavat menot on vähennettävä omista varoista.

Pykälän 2 momentin mukaan luottolaitoksen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä vähennetään lisäksi 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa

1) sellaiset muiden kuin luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvien luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa yli 10 % sekä sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla

2) sellaiset luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa enintään 10 % sekä sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla siltä osin kun näiden erien yhteismäärä ylittää ennen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä tehtäviä vähennyksiä 10 % luottolaitoksen omista varoista.

3) sellaisten vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeet ja osuudet, joiden osakkeista ja osuuksista luottolaitos omistaa yli 10 % samoin kuin sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla.

Kohdan 1 mukaan luottolaitoksen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen kokonaismäärästä vähennetään osake- ja muut oman pääoman luonteiset sijoitukset sellaisiin luotto- ja rahoituslaitoksiin, joiden osakkeista tai osuuksista luottolaitos omistaa yli 10 %. Laskettaessa konsolidoidun valvonnan piiriin kuuluvan emoyrityksen vakavaraisuutta ei tätä vähennystä kuitenkaan tarvitse tehdä. Säännös laajentaa vähennysmenettelyn voimassa olevan lainsäädännön mukaisista yli 20 %:n sijoituksista yli 10 %:sesti omistettuihin luotto- ja rahoituslaitoksiin. Säännös on EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin mukainen.

Kohdan 2 mukaan luottolaitoksen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen kokonaismäärästä vähennetään myös sellaisten luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja muut oman pääoman luonteiset erät, joista luottolaitos omistaa enintään 10 % siltä osin kuin näiden erien yhteismäärä ylittää 10 % luottolaitoksen omista varoista. Säännös laajentaa voimassa olevaan

lainsäädäntöön verrattuna luottolaitosten omista varoista tehtävät vähennykset kattamaan myös sijoitukset sellaisiin luotto- ja rahoituslaitoksiin, joista luottolaitos omistaa 10 % tai sitä vähemmän siltä osin, kun nämä omistukset ylittävät 10 % luottolaitoksen omista varoista. Säännös on EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin mukainen.

Kohdan 3 mukaan luottolaitoksen omista varoista on myös vähennettävä osake- ja muut oman pääoman luonteiset sijoitukset vakuutus toimintaa harjoittaviin yhteisöihin. Koska luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön suoraan omistukseen perustuvaa ryhmää ei konsolidoida, on tällaisesta keskinäisestä omistuksesta syntyvät riskit kuitenkin otettava huomioon finanssiryhmien vakavaraisuutta laskettaessa. Tämä tapahtuu siten, että luottolaitoksen sijoitukset vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osake- ja muihin oman pääoman luonteisiin eriin vähennetään aina, kun omistus ylittää 10 % sijoituskohteesta. Koska luottolaitosten ja vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen vakavaraisuutta ei lasketa konsolidoidusti, luottolaitosten omistuksiin vakuutustoimintaa harjoittavissa yhteisöissä ei myöskään voida soveltaa luottolaitoksiin sovellettua säännöstä, jonka mukaan omistuksia konsolidoituihin luotto- ja rahoituslaitoksiin ei tarvitse vähentää emoyhtiön ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä.

Säännös sisältyy ehdotukseen, koska luottolaitosten sallitaan tämän lakiehdotuksen mukaan omistaa vakuutustoimintaa harjoittavia yhteisöjä vapaasti. Säännös vastaa myös finanssiryhmäkomitean ehdotusta sellaisten luottolaitosten vakavaraisuuden laskennasta, jotka omistavat vakuutuslaitoksia. Säännös ei sisälly ETA-sopimuksen perusteella muutettaviin säännöksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentin 1 kohdan mukaiset vähennykset voidaan pankkitarkastusviraston luvalla jättää tekemättä, kun toisen luotto- tai rahoituslaitoksen osakkeiden omistaminen on välttämätöntä asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämiseksi. Säännös vastaa EY:n luottolaitosten omia varoja koskevan direktiivin säännöksiä. Voimassa olevaan lainsäädäntöön ei vastaavaa säännöstä sisälly.

75 §. *Saamisten ja sijoitusten riskiryhmittely.* Säännös sisältää luottolaitosten saamisten ja sijoitusten riskiryhmittelyn. Riskiryhmittely vastaa pitkälti voimassa olevan lainsäädännön säännöksiä, joissa on jo keskeisiltä osin otettu

huomioon EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevan direktiivin säännökset.

Ensimmäinen riskiryhmä

Ensimmäiseen ryhmään luetaan ehdotetuissa uusissa säännöksissä vastaavaan tapaan kuin voimassa olevassakin lainsäädännössä sellaiset saamiset ja sijoitukset, joihin ei liity luottolaitoksen toiminnan kannalta mainittavia riskejä.

Ensimmäisen ryhmän 1 kohtaan luetaan luottolaitoksen kassa ja vastaavat erät.

Ensimmäisen ryhmän 2 kohtaan luetaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti saamiset Suomen valtiolta ja siihen luottoriskiltään rinnastuvilta valtioilta. Suomen valtioon luottoriskiltään rinnastuvilla valtioilla tarkoitetaan voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevan direktiivin mukaisesti maita, jotka ovat Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) täysjäseniä sekä maat, jotka ovat solmineet erityisiä lainanantosopimuksia Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa valuttarahaston ns. yleisten lainajärjestelyjen puitteissa (GAB).

Ensimmäisen ryhmän 2 kohtaan luetaan edelleen myös saamiset Suomen valtion liikelaitoksilta ja Kansaneläkelaitokselta sekä valtion vakuusrahastolta. EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevassa direktiivissä ei saamia valtion liikelaitoksilta ole erikseen mainittu. Erät luetaan Suomessa kuitenkin ensimmäiseen riskiryhmään, koska Suomen valtion liikelaitoksia ei voida hakea konkurssiin ja niiltä olevista saamisista vastaa viime kädessä Suomen valtio. Valtion toissijaista vastuuta koskeva säännös sisältyy myös valtion liikelaitoksista annettuun lakiin. Myös Kansaneläkelaitokselta olevat saamiset luetaan ensimmäiseen riskiryhmään. Kansaneläkelaitos on eduskunnan välittömässä valvonnassa oleva itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jolta olevat saamiset voidaan rinnastaa saamsiin Suomen valtiolta. Valtion vakuusrahastolta olevista saamisista vastaa myös viimekädessä Suomen valtio.

Ensimmäisen ryhmän 2 kohtaan luetaan myös edellä mainittujen yhteisöjen takaamat saamiset samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on edellä mainittujen yhteisöjen liikkeesen laskemia arvopapereita. Säännös eroaa voimassa olevasta lainsäädännöstä sikäli, että siinä erään luetaan kaikki saamiset, joiden

vakuutena on saaminen edellä mainituilta yhteisöiltä, kun taas ehdotetussa EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin mukaisessa säännöksessä ryhmään luetaan vain sellaiset saamiset, joiden vakuutena on edellä mainittujen yhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita. Vakavaraisuuslaskelmassa riskiluokitusta alentavien vakuuksien rajaaminen vain tiettyihin arvopapereihin perustuu siihen, että ne ovat saamisia helpommin realisoitavissa vastapuolen mahdollisen maksukyvyttömyyden yhteydessä.

Ensimmäisen ryhmän 3 kohtaan luetaan saamiset suomalaiselta kunnalta, kuntainliitolta, seurakunnalta ja Ahvenanmaan maakunnalta sekä näiden takaamat saamiset. Myös EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskeva direktiivi sallii, että EY:n jäsenmaat lukevat omilta alue- ja paikallisviranomaisiltaan olevat saamiset ja niiden takaamat saamiset ensimmäiseen riskiryhmään, sikäli kun näihin saamisiin ei liitty valtiolta olevia saamisia suurempaa riskiä tai jos näillä aluehallinnoilla ja paikallisviranomaisilla on veronkanto-oikeus. Säännös poikkeaa voimassa olevasta lainsäädännöstä sikäli, että siinä erään luetaan myös saamiset, joiden vakuutena on saaminen suomalaiselta kunnalta, kuntainliitolta, seurakunnalta ja Ahvenanmaan maakunnalta. Ehdotetussa uudessa lainsäädännössä tällaiset saamiset luetaan EY:n direktiivin mukaisesti toisen riskiryhmän 3 kohtaan.

Ensimmäisen ryhmän 4 kohtaan luetaan saamiset Suomen Pankilta ja siihen rinnastuvilta keskuspankeilta sekä näiden takaamat saamiset ja saamiset, joiden vakuutena on Suomen Pankin tai siihen rinnastuvien keskuspankkien liikkeeseen laskemia arvopapereita. Suomen Pankkiin rinnastuvilla keskuspankeilla tarkoitetaan edellä 2 kohdassa tarkoitettua ulkomaisen valtion keskuspankkia. Ehdotetussa uudessa säännöksessä kohtaan luetaan EY:n vakavaraisuusdirektiivin säännöksistä johtuen uutena eränä saamiset, joiden vakuutena on edellä mainittujen keskuspankkien liikkeeseen laskemia arvopapereita.

Ensimmäisen ryhmän 5 kohtaan luetaan EY:n luottolaitosten vakavaraisuusdirektiivin mukaisesti uutena eränä saamiset Euroopan yhteisöiltä sekä saamiset, joiden vakuutena on Euroopan yhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita. Koska näihin saamisiin ei liity EY-mailta olevia saamisia suurempaa riskiä, luetaan ne ensimmäiseen riskiryhmään.

Ensimmäisen ryhmän 6 kohtaan luetaan lainansaajan paikallisessa valuutassa olevat ja paikallisella valuutalla rahoitetut saamiset muilta kuin 2 kohdassa tarkoitetuilta valtioilta ja 4 kohdassa tarkoitetuilta keskuspankeilta sekä näiden takaamat tällaiset saamiset. Voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna erään sisältyy uutena eränä edellä tarkoitettujen valtioiden ja keskuspankkien takaamat paikallisessa valuutassa olevat tai paikallisella valuutalla rahoitetut saamiset. Ehdotettu uusi säännös on EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin mukainen.

Ensimmäisen ryhmän 7 kohtaan luetaan lisäksi saamiset, joiden vakuutena on lainanantajalaitokseen tehty talletus tai lainanantajalaitoksen liikkeeseen laskemia ja sille pantattuja sijoitustodistuksia tai vastaavia arvopapereita. Säännös on EY:n luottolaitosten vakavaraisuusdirektiivin mukainen. Voimassa olevassa lainsäädännössä vastaavaan erään luetaan saamiset, joiden vakuutena on käteistä tai samassa pankissa oleva pankkitalletus.

Toinen riskiryhmä

Toisen ryhmän ensimmäiseen kohtaan luetaan saamiset suomalaisilta luottolaitoksilta ja niihin rinnastuvilta ulkomaisilta luottolaitoksilta sekä näiden takaamat saamiset. Suomalaiseen luottolaitokseen rinnastuvalla ulkomaisella luottolaitoksella tarkoitetaan luottolaitosta, joka on saanut toimiluvan ensimmäisen ryhmän 2 kohdassa tarkoitettussa valtiossa. Säännös on EY:n direktiivin mukainen ja se eroaa voimassa olevasta lainsäädännöstä sikäli, että erään ei ehdotuksen mukaan lueta saamisia, joiden vakuutena on saaminen suomalaiselta tai siihen rinnastuvalla ulkomaiselta luottolaitokselta samoin kuin erään ei enää lueta saamisia, joista suomalainen vakuutuslaitos vastaa. Vakavaraisuusdirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti vakuusrahasto rinnastetaan ei-kaupallisiin laitoksiin, jotka hoitavat samoja tehtäviä kuin valtion vakuusrahasto.

Toisen ryhmän 2 kohtaan luetaan sellaiset muilta kuin 1 kohdassa tarkoitetuilta ulkomaisilta luottolaitoksilta olevat ja näiden takaamat saamiset, joiden jäljellä oleva juoksuaika on enintään vuosi. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevan direktiivin mukainen.

Toisen ryhmän 3 kohtaan luetaan saamiset

suomalaisiin kuntiin, kuntainliittoihin ja seurakuntiin rinnastuvilta ulkomaisilta julkisyhteisöiltä, näiden takaamat saamiset samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on suomalaisten kuntien, kuntainliittojen, seurakuntien ja Ahvenanmaan maakunnan sekä näihin rinnastuvien ulkomaisten julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita. Suomalaisiin julkisyhteisöihin rinnastuvilla ulkomaisilla julkisyhteisöillä tarkoitetaan ensimmäisen ryhmän 2 kohdassa tarkoitettua ulkomaisessa valtiossa sijaitsevia sellaisia suomalaisiin julkisyhteisöihin verrattavia julkisyhteisöjä, joilla on verotusoikeus. Säännös on EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin mukainen ja se eroaa voimassa olevasta lainsäädännöstä sikäli, että ryhmään sisältyvät uutena eränä saamiset, joiden vakuutena on suomalaisiin julkisyhteisöihin rinnastuvien ulkomaisten julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita. Saamiset, joiden vakuutena on suomalaisten kuntien, kuntainliittojen, seurakuntien tai Ahvenanmaan maakunnan liikkeeseen laskemia arvopapereita luetaan myös tähän riskiryhmään EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevan direktiivin mukaisesti, siitä huolimatta että näiltä yhteisöiltä olevat ja niiden takaamat saamiset luetaan ensimmäiseen riskiryhmään.

Toisen ryhmän 4 kohtaan luetaan saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta sekä näiden takaamat saamiset samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on näiden kehityspankkien liikkeeseen laskemia arvopapereita. Tällaisia kehityspankkeja ovat muun muassa Maailmanpankki (IBRD), Aasian Kehityspankki (ADB), Afrikan Kehityspankki (AfDB), Euroopan Investointipankki (EIB) ja Pohjoismaiden Investointipankki (NIB), Kansainvälinen rahoitusyhtiö (IFC), Latinalaisen Amerikan Kehityspankki (IADB), Euroopan neuvoston asutusrahasto, Karibian Alueen Kehityspankki (CDB) ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki. Säännös on EY:n luottolaitosten vakavaraisuusdirektiivin mukainen ja se eroaa voimassa olevasta lainsäädännöstä sikäli, että vakuudellisista saamisista erään hyväksytään vain sellaiset saamiset, joiden vakuutena on näiden kehityspankkien liikkeeseen laskemia arvopapereita. Voimassa olevassa lainsäädännössä ryhmään hyväksytään kaikki saamiset, joiden vakuutena on saaminen näiltä kehityspankeilta.

Toisen ryhmän 5 kohtaan luetaan saamiset,

joiden vakuutena on talletus muussa suomalaisessa luottolaitoksessa tai siihen rinnastuvassa ulkomaisessa luottolaitoksessa kuin luoton antaneessa luottolaitoksessa tai näiden luottolaitosten liikkeeseen laskemia sijoitustodistuksia tai vastaavia arvopapereita. Säännös on EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin mukainen. Voimassa olevassa lainsäädännössä toiseen riskiryhmään luetaan kaikki saamiset, joiden vakuutena on saaminen suomalaiselta julkisen valvonnan alaiselta rahoituslaitokselta tai niihin rinnastuvilta ulkomaisilta rahoituslaitoksilta.

Toisen ryhmän 6 kohtaan luetaan saamiset maksujen välityksestä. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n direktiivin mukainen.

Kolmas riskiryhmä

Kolmannen ryhmän 1 kohtaan luetaan luotot, joiden pankkitarkastusviraston hyväksymänä täytenä vakuutena on luotonsaajan omassa käytössä olevaan, vuokralle antamaan tai omaan käyttöön taikka vuokralle annettavaksi tarkoitettuun asuinkiinteistöön vahvistettu kiinnitys tai tällaisessa käytössä olevan tai käytettäväksi tarkoitettuna asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Koska asunto-osakkeet kuitenkin ovat Suomessa vakuuksina yhtä varmoja kuin saamiset, joiden vakuutena on kiinteistökiinnitys, on ETA-sopimuksessa sovittu, että tällaiset luotot voidaan Suomessa lukea kolmanteen riskiryhmään.

Kolmannen ryhmän 2 kohtaan luetaan maksetut ennakot ja siirtosaamiset, sikäli kun niiden vastapuolta ei ole voitu määritellä. Maksetut ennakot ja siirtosaamiset luetaan lähtökohtaisesti vastapuolen mukaiseen riskiryhmään ja jos vastapuolta ei voida määritellä kolmanteen riskiryhmään. Säännös on EY:n direktiivin mukainen. Säännös poikkeaa voimassa olevasta lainsäädännöstä sikäli, että siinä siirtosaamisia ei lain perustelujen mukaan lueta saamisiin.

Neljäs riskiryhmä

Neljännän ryhmän 1 kohtaan luetaan saamiset yleisöltä siltä osin kun niitä ei lueta muihin edellä mainittuihin ryhmiin. Kohtaan luetaan muun muassa saamiset yksityishenkilöiltä ja

yrityksiltä ellei niitä takauksen tai vakuuden perusteella lueta edellä mainittuihin riskiryhmiin. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin mukainen.

Neljännän ryhmän 2 kohtaan luetaan puolestaan saamiset muilta kuin Suomen valtioon rinnastuvilta valtioilta ja Suomen Pankkiin rinnastuvilta ulkomaisilta keskuspankeilta sekä muut kuin toisen ryhmän 2 kohtaan luettavat saamiset ulkomaisilta luottolaitoksilta. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin mukainen.

Neljänteen ryhmään luetaan myös luottolaitoksen omistamat osakkeet ja osuudet lukuunottamatta ensisijaisesta tai ensisijaisen ja toissijaisen oman pääoman yhteismäärästä vähennettäviä osakkeita ja osuuksia. Myös sellaiset saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla saamisilla, mutta joita ei vähennetä luottolaitoksen ensisijaisen tai toissijaisen oman pääoman yhteismäärästä, luetaan tähän ryhmään. Neljänteen ryhmään luetaan myös muun muassa kiinteistöt ja luottolaitoksen muut edellä mainitsemattomat saamiset, sijoitukset ja muu omaisuus. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevan direktiivin mukainen.

Säännöksen mukaan pankkitarkastusvirasto antaa tarkemmat määräykset pykälässä tarkoitettujen vakuuksien arvostamisesta.

Pykälän mukaan saamisten riskiluokitusta alentaviksi vakuuksiksi hyväksytään vain Suomen valtion ja siihen luottoriskiltään rinnastuvien valtioiden, Suomen valtion liikelaitosten, Kansaneläkelaitoksen, Suomen Pankin ja siihen rinnastuvien keskuspankkien, Euroopan yhteisöjen, monenkeskisten kehityspankkien sekä suomalaisten kuntien, kuntainliittojen, seurakuntien ja Ahvenanmaan maakunnan sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita. Myös kiinnitys asuinkiinteistöön tai asunto-osakkeet hyväksytään riskiluokitusta alentavaksi tekijäksi. Edelleen riskiluokitusta alentaa lainanantajalaitokseen tehty talletus tai lainanantajalaitoksen liikkeeseen laskemat ja sille pantatut sijoitustodistukset ja vastaavat arvopaperit. Myös talletus muussa suomalaisessa luottolaitoksessa tai siihen rinnastuvassa muussa ulkomaisessa luottolaitoksessa kuin luoton antaneessa luottolaitoksessa tai näiden luottolaitosten liikkeeseen

laskemat sijoitustodistukset ja vastaavat vakuutena olevat arvopaperit alentavat riskiluokitusta.

Koska EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskeva direktiivi edellyttää, että vakuuden mukaista alemmaa riskiluokitusta sovelletaan vain siihen osaan saamisesta, jonka vakuus täysin kattaa, on säännöksessä annettu pankkitarkastusvirastolle oikeus antaa määräyksiä edellä tarkoitettujen vakuuksien arvostamisesta. Säännös merkitsee sitä, että saamisesta, jonka vakuutena on edellä tarkoitettuja arvopapereita voidaan lukea alempaan riskiryhmään enintään vakuuden varovaista käypää arvoa vastaava määrä. Koska arvopaperin markkina-arvoon vaikuttavat paitsi arvopaperimarkkinoiden yleinen tila myös arvopaperin liikkeeseen laskijan taloudellista asemaa koskevat tiedot samoin kuin korkojen ja valuuttakurssien muutoksista johtuvat tekijät, on tärkeää, että vakuutena oleva arvopaperi otetaan vakavaraisuuslaskelmassa huomioon riittävän varovaisesta arvosta. Vakavaraisuuslaskelma antaa näin oikeamman kuvan luottolaitoksen vakavaraisuudesta kuin, jos arvopaperi hyväksyttäisiin riskiluokitusta alentavaksi tekijäksi esimerkiksi koko sen nimellisarvoa vastaavasta määrästä. Vakuutena olevan arvopaperin varovaisen käyvän arvon huomioon ottaminen riskiluokituksessa on lisäksi tärkeää myös siksi, että jos sopimusosapuoli laiminlyö maksuvelvollisuutensa ja vakuutena oleva arvopaperi realisoidaan, saadaan siitä tällöin vain vakuuden käypää markkina-arvoa vastaava suoritus.

76 §. *Taseen ulkopuoliset erät.* Luottolaitosten taseen ulkopuoliset sitoumukset otetaan 71 §:n mukaista suhdetta laskettaessa huomioon siten, että erät jaetaan neljään ryhmään sitoumustyyppiin sisältyvän riskin mukaan. Riskiryhmät ovat korkean, keskimääräisen, keskimääräisen/alhaisen ja alhaisen riskin sitoumukset. Korkean riskin eriin luetaan suorat luoton vastineet kuten takaukset. Keskimääräisen riskin eriin luetaan muun muassa lisäluottojärjestelyt. Keskimääräisen/alhaisen riskin eriin luetaan muun muassa remburssit, joissa lähetys on vakuutena. Alhaisen riskin eriin luetaan puolestaan muun muassa käyttämättömät valmiusluotot, joiden alkuperäinen juoksu-aika on enintään yksi vuosi.

Korkean riskin erät otetaan huomioon täydestä arvostaan, keskimääräisen riskin erät painotetaan 50 %:n painokertoimella, keskimääräisen/alhaisen riskin erät 20 %:n painoker-

toimella ja alhaisen riskin erien arvo on nolla. Edellä mainitulla tavalla painotettujen taseen ulkopuolisten erien arvo kerrotaan lisäksi sopimuksen vastapuolen mukaisilla kertoimilla 77 §:n mukaisesti.

Korko- ja valuuttakurssisidonnaiset erät, joita ovat muun muassa koronvaihtosopimukset, korkotermiinit, korkofutuurit, korko-optiot, valuutanvaihtosopimukset, valuuttatermiinisopimukset, valuuttafutuurit ja valuuttaoptiot, voidaan pankkitarkastusviraston luvalla ottaa huomioon joko ns. markkina-arvopohjaista menetelmää tai alkuperäisen hankinta-arvon menetelmää noudattaen. Markkina-arvopohjaisessa menetelmässä sopimukset arvostetaan markkina-arvoon, jolloin saadaan kaikkien niiden sopimusten jälleenhankintakustannus, joilla on positiivinen markkina-arvo. Mahdollinen tuleva luottoriski saadaan, kun sopimusten nimellisarvot kerrotaan sopimustyyppin ja sopimuksen juoksuajan mukaan määräytyvillä kertoimilla. Jälleenhankintakustannuksen ja mahdollisen tulevan luottoriskin summa kerrotaan lopuksi vastapuolen mukaan määräytyvillä 77 §:n mukaisilla riskipainoituksilla.

Alkuperäisen hankinta-arvon menetelmässä kunkin valuutta- ja korkosidonnaisen erän nimellisarvo kerrotaan sopimustyyppin ja juoksuajan mukaan määräytyvillä kertoimilla ja näin saatu arvo kerrotaan vastapuolen mukaan määräytyvillä 77 §:n mukaan määräytyvillä painoituksilla.

Lakiehdotuksen taseen ulkopuolisten erien käsittelyä koskevat säännökset vastaavat voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevan direktiivin taseen ulkopuolisia eriä koskevia säännöksiä.

Pankkitarkastusvirasto antaa säännöksen mukaan tarkemmat määräykset taseen ulkopuolisten erien käsittelystä vakavaraisuutta laskettaessa.

77 §. *Luottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärä.* Pykälässä määritetään luottolaitoksen eri riskiryhmiin kuuluville saamisille, sijoituksille ja taseen ulkopuolisille sitoumuksille vaadittava omien varojen vähimmäismäärä. Omien varojen vaatimusta laskettaessa toiseen riskiryhmään luettavista eristä otetaan huomioon 20 prosenttia, kolmanteen ryhmään luettavista eristä 50 prosenttia ja neljanteen ryhmään luettavista eristä 100 prosenttia. Luottolaitoksen omat varat on säännöksen mukaan oltava jatkuvasti vähintään 8 prosenttia määrästä, joka saadaan laskemalla yhteen

edellä mainituilla prosentiosuuksilla painotettujen saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärä. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön ja EY:n luottolaitosten omia varoja ja vakavaraisuussuhdetta koskevien direktiivien mukainen.

78 §. *Konsolidointiryhmän omien varojen vähimmäismäärä.* Pykälässä säädetään omien varojen määrää koskeva vaatimus myös luottolaitoksen konsernille. Säännöksen mukaan vakavaraisuusvaatimus lasketaan sellaiselle konsernille, jonka emoyritys on luottolaitos tai tässä laissa tarkoitettu omistusyhteisö. Säännös laajentaa EY:n konsolidoitua valvontaa koskevan direktiivisuosituksen mukaisesti vakavaraisuusvaatimuksen koskemaan myös sellaiset luottolaitoskonsernit, joiden emoyritys on rahoitusalan holdingyhtiö. Säännös on myös yhdenmukainen finanssiryhmäkomitean luottolaitoskonsernien vakavaraisuuden laskentaa koskevan ehdotuksen kanssa.

Säännöksen mukaan konsolidointiryhmän omien varojen sekä saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten erien määrä lasketaan noudattaen soveltuvin osin konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatettavia periaatteita. Konsernin omiin varoihin luetaan lisäksi muun muassa konsernireservi ja konsernin ensisijaisista omista varoista vähennetään liikearvo. Ehdotettu säännös laajentaa ensisijaisista omista varoista tehtävät vähennykset kattamaan liikearvon lisäksi myös muiden pitkävaikutteisten aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen poistamattoman osan, kuten esimerkiksi taseeseen aktivoidut perustamismenot.

Säännös on EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin mukainen.

79 §. *Omien varojen kartuttamisvelvollisuus.* Pykälässä säädetään, että mikäli luottolaitoksen omat varat tappioiden vuoksi alenevat alle säädetyn vähimmäismäärän, on luottolaitoksen viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen määrän nostamiseksi säädetylle tasolle. Luottolaitoksen konsernin omien varojen alittaessa säädetyn määrän edellytetään, että konsernin emoyrityksenä toimiva luottolaitos tai omistusyhteisö ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin vakavaraisuussuhteen nostamiseksi säädetylle tasolle. Pankkitarkastusvirastolle on säännöksessä lisäksi annettu oikeus asettaa määräaika, jonka kuluessa säädetty omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä. Säännös poikkeaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesta säännöksestä, jossa pankkitarkastusvirastol-

le on annettu oikeus hakemuksesta myöntää määräajaksi, enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan, yhteensä kuitenkin viideksi vuodeksi lupa siihen, että talletuspankin tai sen konsernin oma pääoma väliaikaisesti alenee alle säädetyn vähimmäismäärän enintään kuitenkin 50 %:lla vähimmäismäärästä.

Ehdotettu uusi säännös perustuu EY:n luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevaan direktiiviin, jossa lähtökohtana on, että luottolaitosten tulee pysyvästi täyttää direktiivin mukainen vakavaraisuus. Koska kuitenkin on ilmeistä, että tulevaisuudessakin on sellaisia luottolaitoksia, jotka eivät joka hetki täytä vakavaraisuusvaatimusta, on säännöksessä annettu pankkitarkastusvirastolle mahdollisuus asettaa luottolaitokselle tai sen konsernille määräaika, jonka kuluessa säädetty vakavaraisuus tulee täyttää.

80 §. *Voiton jakamisen kielto.* Pykälässä säädetään, että mikäli luottolaitoksen tai sen konsernin omien varojen määrä on vähemmän kuin mitä tässä laissa säädetään, luottolaitos ei saa jakaa voittoa eikä muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä määräajaksi poikkeusta. Säännöksellä on tarkoitus estää luottolaitosta heikentämästä taloudellista asemaansa voitonjaolla tilanteessa, jossa se ei ole pystynyt täyttämään lain sen vakavaraisuudelle asettamaa vähimmäisvaatimusta.

Säännöksen mukaan pankkitarkastusvirasto voi kuitenkin määräajaksi myöntää poikkeuksen voitonjakoa koskevaan kieltoon. Lupa voidaan myöntää tilanteessa, jossa omien varojen aleneminen on luonteeltaan tilapäistä. Luvan edellytyksenä on, että luottolaitos esittää suunnitelman miten ja missä aikataulussa sen omat varat on palautettu riittävälle tasolle. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön mukainen.

10 luku

Asiakkaansuoja

81 §. *Markkinointi.* Pykälän 2 ja 3 momentti vastaavat sisällöltään voimassa olevan lain 34 §:n 1 ja 2 momentin markkinointia koskevia säännöksiä.

Rahoituspalvelujen ja, milloin tällaisten hyödykkeiden tarjoamista yhdessä voidaan kuluttajansuojalain säännösten mukaan pitää sallittuna, yhdistettyjen rahoitus- ja vakuutuspalvelujen tarjonnassa edellytetään annettavaksi sel-

keät tiedot rahoitustuotteen sisällöstä ja ehdoista, eri osahyödykkeistä koostuvan hyödykepaketin sisältämistä osista ja niiden hinnoista. Pakettiin kuuluvat palvelut tulee eritellä ja hinnoitella siten, että kaikki yksityiskohdat kuten korot, provisiot ja muut maksut käyvät erikseen selville. Markkinointivan kokonaispaketin ohella tulee olla tarjolla vastaavia palveluja itsenäisinä tuotteina. Hyödykepaketin markkinointia, jossa ei ilmoiteta siihen sisältyvistä hyödykkeistä tietoja, joilla saattaa olla olennaista merkitystä asiakkaan tehdessä hyödykettä koskevia ratkaisuja, on pidettävä asiakkaan kannalta sopimattomana.

Markkinoinnilla tarkoitetaan säännöksessä kuluttajansuojalain 2 luvussa tarkoitettua varsin laajaa käsitettä, joka sisältää hyödykkeiden mainonnan ohella myös muun kulutushyödykkeen kysyntään ja kulutukseen vaikuttamisen ja sen yhteydessä annettavan tiedon.

Lainkohdassa ei edellytetä, että kaikki asiakkaan päätöksensä tueksi tarvitsemat tiedot olisi kerrottava myös yleisölle suunnatussa markkinoinnissa. Luottolaitoksen tulee kuitenkin huolehtia siitä, että tiedot annetaan asiakkaalle jossakin vaiheessa ennen sopimuksen päättämistä. Jos tietoja ei olosuhteista johtuen ole mahdollista antaa henkilökohtaisesti, luottolaitoksen on huolehdittava siitä, että tiedot ovat ennen sopimuksen päättämistä olleet harkijan helposti saatavilla.

Ehdotettavan säännöksen soveltamisen kannalta on huomattava, että 2 momentissa kielletään totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon antaminen sekä asiakkaan kannalta sopimattoman tai hyvän tavan vastainen menettely. Sopimattomana on pidettävä markkinointia, joka ei sisällä asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja samoin kuin niin sanotun ”huonon neuvon” antamista.

Mikäli säännösten vastaisesta toiminnasta aiheutuisi vahinkoa, olisi luottolaitoksen toiminnan harjoittaja korvausvelvollinen yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaisesti.

82 §. *Sopimusehdot.* Luottolaitos ei saisi käyttää sopimusehtoa tai toimia muutoin siten, että asiakkaan oikeutta ryhtyä sopimussuhteeseen muun elinkeinonharjoittajan kanssa rajoitettaisiin. Rajoitus koskisi ensinnäkin varsinaisia luottolaitoksen toiminnassaan käyttämiä sopimusehtoja ja luottolaitoksen toimintaa sen käsitellessä esimerkiksi asiakkaan luottohake-

musta. Luottolaitos ei saisi käyttää sopimusehtoa tai muutoin toimia siten, että luoton saamiseen tai sen ehtoihin vaikuttaisivat asiakkaan muut, luottolaitoksen toiminnan ulkopuoliset sopimussuhteet.

Luottolaitos ei siten saisi esimerkiksi edellyttää asiakkaan siirtävän vakuutuksensa tiettyyn vakuutuslaitokseen tai asiakkaan käyttävän asuntokaupassa talletuspankin osoittaman kiinteistövälityслиikkeen palveluksia. Luottolaitos ei myöskään esimerkiksi autolainan antamisen yhteydessä saisi edellyttää auton vakuuttamista pankin osoittamassa vakuutusyhtiössä.

Luottolaitos ei myöskään voisi irtisanoa luottoa tai muuta asiakassuhdetta sen vuoksi, että asiakas ryhtyy sopimussuhteeseen jonkin muun elinkeinonharjoittajan kanssa tai pidättyy ryhtymästä sopimussuhteeseen luottolaitoksen ehkä osoittaman elinkeinonharjoittajan kanssa. Kiellettyä olisi siten esimerkiksi luoton tai muun asiakassuhteen irtisanominen sillä perusteella, että asiakas käyttää ulkopuolisen, esimerkiksi finanssiryhmään kuulumattoman yrityksen palveluja. Luottolaitos ei muutoinkaan saisi toimia siten, että asiakkaan mahdollisuuksia solmia muita sopimussuhteita rajoitetaan.

Niinikään olisi edelleen kiellettyä käyttää myös muuta sopimusehtoa, jota sen sisältö, osapuolten asema tai olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä asiakkaan kannalta kohtuuttomana.

83 §. *Markkinoinnin ja sopimusehtojen valvonta.* Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

84 §. *Kuluttaja-asiamiehen lausunto.* Pykälä vastaa voimassa olevan lain säännöstä. Tässä on tehty vastaava terminologinen tarkitus kuin edellisessä pykälässä.

85 §. *Toimintakielto.* Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan lain vastaava pykälää.

86 §. *Asian saattaminen markkinatuomioistuimeen.* Pykälä vastaa voimassa olevan lain pykälää. Tähän liityvä markkinatuomioistuinten toimintaa ja asian käsittelyä siellä koskeva pykälä ei ole enää otettu tähän lakiin, koska markkinatuomioistuimesta on säädetty omassa laissaan.

11 luku

Kilpailun turvaaminen

87 §. *Kilpailunrajoitukset.* Pykälässä sääde-

tään kilpailunrajoituksista annetun lain (480/92), jäljempänä kilpailunrajoituslaki, soveltamisesta luottolaitosten toimintaan.

Niihin epäterveisiin seurauksiin, joihin pankkien ja yleisemmin luottolaitosten liiallinen vaikutusvalta elinkeinoelämässä saattaa johtaa, voidaan osittain puuttua kilpailunrajoituslain säädännöllä. Lain säännöksiä sovelletaan myös luottolaitosten toimintaan ja erityisesti lainnojalla voitaisiin puuttua tilanteisiin, joissa luottolaitoksen omistukseen tai luototukseen perustuvalla vallalla elinkeinoelämässä on kilpailua rajoitettava vaikutus joko rahoitus- tai muilla markkinoilla.

Luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin ei enää otettaisi säännöstä, jonka mukaan kilpailunrajoituksen vahingollisuuden arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota tallettajien aseman turvaamiseen. Maininta ei ole enää ajankohtainen. Yhtäältä tallettajien asema pyritään varmistamaan luottolaitosten omaa pääomaa ja riskien hallintaa koskevien ankarampien säännösten sekä toisaalta vakuusrahastoa koskevan sääntelyn uudistamisen avulla.

88 §. *Tietojen antaminen pankkitarkastusvirastolle.* Koska pankkitarkastusvirasto on luottolaitoksia valvova viranomainen ja se 89 §:n nojalla selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia luottolaitosten toiminnassa, pykälässä säädetään, että kilpailunrajoituslaissa kilpailuvirastolle annettavaksi säädetty ilmoitukset, tiedot ja asiakirjat on luottolaitosten toiminnan osalta annettava myös pankkitarkastusvirastolle. Tietojen antamisvelvollisuus koskee paitsi luottolaitoksia myös niiden yhteenliittymiä. Tällaisella yhteenliittymällä tarkoitetaan tällä hetkellä Suomen Pankkiyhdistys r.y:tä, Säästöpankkiliitto r.y:tä ja Osuuspankkien Keskusliitto r.y:tä.

89 §. *Kilpailunrajoitusten poistaminen.* Pykälässä säädetään kilpailunrajoitusten ja niiden vaikutusten selvittämisestä luottolaitosten toiminnassa. Pankkitarkastusvirastolla on voimassa olevan lain mukaan ollut ensisijainen oikeus ja velvollisuus selvittää kilpailunrajoituksia pankkitoiminnassa. Kilpailunrajoituslaissa kaikki tarpeelliset toimenpiteet kilpailunrajoitusten vahingollisten vaikutusten poistamiseksi on keskitetty ensisijaisesti kilpailuvirastoon. Tämä on perusteltua ottaen huomioon, että vaikutusvaltarajoituksen poistaminen luottolaitoksilta saattaa johtaa tilanteisiin, joissa luottolaitoksen toiminnasta johtuva kilpailunrajoittaminen ei ilmene rahoitusmarkkinoilla,

vaan muiden tuotteiden markkinoilla.

Ehdotuksen mukaan pankkitarkastusviraston ja kilpailuviraston on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Tämän yhteistyösäännöksen nojalla pankkitarkastusvirastolla olisi oikeus toimittaa pankkien ilmoittamat omistustiedot kilpailuvirastolle. Luottolaitoksia koskevissa asioissa kilpailuviraston tulisi olla yhteydessä rahoitustarkastukseen.

90 §. *Tarkastusoikeus.* Pykälässä säädetään pankkitarkastusviraston oikeudesta suorittaa tämän luvun säännösten noudattamisen valvomiseksi tarpeellisia tarkastuksia. Säännös on tarpeen sen johdosta, että ilman sitä pankkitarkastusvirastolla ei olisi oikeutta tarkastaa luottolaitosten yhteenliittymää kilpailunrajoitusasioissa. Pankkitarkastusvirastolla olisi pankkitarkastuslain nojalla oikeusilman eri säännöistäkin tarkastaa luottolaitoksia.

91 §. *Valituskielto.* Pykälässä säädetään valituskiellosta. Valitusoikeuden rajoittaminen on tarpeen kilpailunrajoitussäännösten toimivuuden varmistamiseksi.

12 luku

Erinäiset säännökset

92 §. *Toiminnan keskeyttäminen, selvitystila, purkamisen ja sulautuminen.* Vastaavan sisältöinen säännös on voimassa olevan rahoitustoimintalain 24 §:ssä. Pykälään sisältyy viittaus osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten osalta liikepankkilaissa ja osuuskuntamuotoisten luottolaitosten osalta viittaus osuuspankkilaissa säädettyihin toiminnan keskeyttämistä, selvitystilaan, purkamista ja sulautumista koskeviin säännöksiin. Tähän pykälään lisätään viittaus säästöpankkien osalta säästöpankkilakiin. Hypoteekkiyhdistyksen osalta sovelletaan hypoteekkiyhdistyksistä annettuun lakiin sisältyviä säännöksiä.

93 §. *Salassapitovelvollisuus.* Säännös vastaa pääosin voimassa olevan talletuspankkien toiminnasta annetun lain ja rahoitustoimintalain salassapitosäännöstä. Salassapitovelvollisuus ehdotetaan laajennettavaksi kattamaan myös ne henkilöt, jotka luottolaitoksen toimeksiantosta suorittavat luottolaitoksen toimintaan kuuluvia tehtäviä. Luottolaitokset enenevässä määrin hoitavat toimintaansa siten, että ne ostavat palveluina muilta yhteisöiltä henkilökuntaa suorittamaan luottolaitokselle kuuluvia tehtäviä. Tällöin luottolaitoksen asiakkaan ta-

loudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevat tiedot tulevat sellaisille henkilöille, joita ei salassapitovelvollisuutta koskeva säännös kata. Jotta nämäkin henkilöt tulisivat salassapitovelvollisuuden piiriin, ehdotetaan 1 momenttiin tehtäväksi alussa mainittu lisäys.

Pykälän mukaan luottolaitoksen tai luottolaitosten yhteenliittymän jäsenen, varajäsenen tai niiden palveluksessa olevan henkilön taikka niiden toimeksiantosta tehtävää suorittavan henkilön velvollisuutena on pitää salassa, mitä hän on saanut tietää pankin asiakkaan tai muun henkilön taloudellisesta asemasta tai muusta yksityisen henkilökohtaisista oloja koskevasta seikasta tai liike- tai ammattisalaisuudesta. Talletuspankkien yhteenliittymällä tarkoitetaan vakuusrahastoja sekä esimerkiksi Suomen Pankkiyhdistystä, Säästöpankkiliittoa ja Osuuspankkien Keskusliittoa.

Salassapitovelvollisuus koskee luottolaitoksen toiminnasta saatuja tietoja. Salassapitovelvollisuus säilyy myös sen jälkeen, kun asiakassuhde tai säännöksessä mainitun henkilön suhde luottolaitokseen tai luottolaitosten yhteenliittymään on lakannut.

Pykälän 2 momentissa säädetään salassapitovelvollisuudesta poikkeus. Säännöksen mukaan luottolaitos on oikeutettu antamaan salassapidettäviä tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle. Säännös on tarpeellinen, koska toistaiseksi ei mainittuja viranomaisia koskevissa säädöksissä ole säännöksiä tietojen saamisen oikeudesta.

Luottolaitoksen ulkomaisen toiminnan osalta kysymys siitä, onko tieto säädetty tai asianmukaisessa järjestyksessä määrätty ilmaista, ratkaistaan sen oikeusjärjestyksen nojalla, jota asianomaiseen toimintaan sovelletaan. Suomalaiset luottolaitokset ovat ulkomailta velvollisia noudattamaan asemamaan toimivaltaisten viranomaisten määräyksiä. Pankki- ja rahoitusmarkkinoiden valvonta on erilaista eri maissa eikä valvonnan harjoittaja ulkomaiden säädösten ja määräysten mukaan ole välttämättä viranomainen.

Pykälän 3 momentin mukaan luottolaitos on oikeutettu antamaan tietoja samaan konserniin kuuluvalla yhteisöllä, jos sen hallintoelinten jäseniä ja toimihenkilöitä koskee tässä laissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus ja tiedon antaminen on vastaanottavan yhteisön riskien hallinnan kannalta tarpeen.

Pykälän 4 momentin mukaan luottolaitos voi

kuitenkin salassapitosäännöksen estämättä harjoittaa pankkitoimintaan kuuluvaa tavanomaista luottotietotoimintaa.

94 §. *Asiakkaan tunnistaminen.* Voimassaolevan lainsäädännön ja tämän lain 51 §:n mukaan luottolaitoksen on sinne varoja tallettaessa aina todettava tilinavaajan henkilöllisyys sekä merkittävä riittävät tiedot tilin avaajasta, omistajasta ja käyttöön oikeutetuista. EY:n rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun direktiivin (91/308/EY), jäljempänä rahanpesudirektiivi, mukaisesti pykälässä ulotetaan tunnistamisvelvollisuus koskemaan myös luottolaitoksen muita palveluja käyttäviä asiakkaita. Koska rahoituslaitosta ei säännellä tässä laissa muutoin, kuin osana luottolaitoksen konsolidointiryhmää, on velvollisuuskin ulotettu vain tällaiseen ryhmään kuuluvaan rahoituslaitokseen. Vakinaisella asiakkuudella tarkoitetaan tässä pysyväisluontoista liikesuhdetta luottolaitokseen esimerkiksi tilisuhdetta, tallelokeron vuokraamista tai luottosuhdetta. Tunnistaminen on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan ulottamaan myös niihin henkilöihin, joiden puolesta asiakas toimii esimerkiksi valtuutuksen nojalla, välikätenä tai muulla tavoin asioiden hoitajana. Ellei asiakkaan tai sen, kenen puolesta asiakas toimii, henkilöllisyyttä voida luotettavasti todentaa, on luottolaitoksen syytä pidättäytyä liiketoimiin ryhtymisestä. Pykälässä tarkoitettut tunnistamistiedot on myöhempiä tutkimuksia varten säilytettävä luotettavalla tavalla ainakin viisi vuotta. Säilytysaika määräytyy joko pysyväisluontoisen asiakassuhteen päättymisestä tai yksittäisen liiketoimen päättymisestä sen mukaan kumpi ajankohta on myöhäisempi. Kirjanpitoon liittyvän tosite- ja muun materiaalin luottolaitos on velvollinen säilyttämään kirjanpito- ja verotuslakien perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan tunnistamis- ja säilyttämisvaatimus koskee myös muita kuin pysyväisluontoisia asiakkaita. Vaatimus voi siten koskea yksittäisiä toimeksiantajia, joiden liiketoimet liittyvät esimerkiksi arvopaperikauppaan, maksujenvälitykseen, valuutanvaihtoon tai luotonvälitykseen taseen ulkopuolella. Rahamäärältään alle 85 000 markan yksittäistä liiketoimintaa ei vaatimus kuitenkaan koske ellei rajaa saavuteta useina erillisinä ilmeisesti toisiinsa kytkeytyvinä toimina. Markkamäärä vastaa noin 15 000 ecua, joka on EY:n rahanpesudirektiivin mukainen.

95 §. *Huolellisuusvelvoite ja epäilyttävät lii-*

ketoimet. Pykälän sääntely perustuu EY:n rahanpesudirektiiviin. Pykälän 1 momentissa säädetään luotto- ja rahoituslaitoksille huolellisuusvelvoite, jonka mukaan sen on tutkittava sellaiset toimitteet, joita sillä on normaalin pankkikokemuksen mukaan syytä pitää tavalisuudesta poikkeavana. Koska luottolaitoksella ei ole mahdollisuuksia eikä syytäkään tutkia systemaattisesti kaikkia sen palveluja käyttävän toimia, sellaiset toimenpiteet, joiden taloudellinen tai oikeudellinen perusta on ilmeinen, eivät kuulu tämän huolellisuusvelvoitteen piiriin.

Pankkitarkastusvirasto antaa pykälän 3 momentin nojalla tarkempia määräyksiä tämän huolellisuusvelvoitteen sisällöstä. Tällaiset ohjeet ovat jo tällä hetkellä olemassa ja ne on laadittu yhteistyössä pankkeja edustavien järjestöjen kanssa. Tällaiset epäilyttävien toimien tunnusmerkkiluettelot on laadittu ehkäisemään pankkijärjestelmän käyttämistä rahanpesutarkoituksiin, mikä pahimmassa tapauksessa voisi järkyttää koko rahoitusjärjestelmän uskottavuutta; myös kansainvälisesti. Tässä suhteessa on erityisesti rajojen ylitse tapahtuvien maksusuoritustentarkkailu tullut merkittäväksi. Huolellisuusvelvoitteen tarkoituksena on varmistaa se, että luottolaitos tuntee asiakkaansa ja voi tämän tuntemuksensa perusteella arvioida saamiensa toimeksiantojen epätavallisuuden. Satunnaisten asiakkaiden osalta ei tällaista tuntemista voida edellyttää ja tämän vuoksi tällaisten asiakkaiden toimitteiden arvioinnille on asetettava erityinen paino.

Koska luottolaitoksen mahdollisuus arvioida sen palveluja käyttävän toimenpiteiden taloudellista tarkoitusta ja lainmukaisuutta on rajoitettua, luottolaitoksen 1 momentin huolellisuusvelvoite on täytetty, kun se käytettävissään olevin keinoin on pyrkinyt varmistumaan toimitteen taustasta. Luottolaitokselta ei voida vaatia rikoslain edellyttämien tai muiden rangaistavaksi säädettyjen tekojen tunnusmerkkien tuntemusta. Epäilyttävien toimitteiden esiintyessä joutuu luottolaitos punnitsemaan epäilynä vahvuutta ja ottamaan huomioon, että asiakkaalle saattaa aiheutua vahinkoa aiheetomasta epäilystä. Luottolaitoksen 2 momentin perusteella syntynyt epäily voidaan katsoa aiheelliseksi, jos se katsoo, että toimepiteessä on luottolaitostoiminnan yleisten kokemusten perusteella selkeästi tavanomaisesta poikkeavaa.

Luottolaitoksen toimintavaihtoehtot epäilytapauksissa riippuvat sen epäilyn vahvuudesta.

Jos esimerkiksi asiakkaan henkilöllisyyttä tai tämän puolesta toimivaa ei sen mielestä voida riittäväällä varmuudella tunnistaa olisi sen yleensä kieltäydyttävä toimeksiannon vastaanottamisesta. Kieltäytyminen ei kuitenkaan ole aina mahdollista luottolaitoksen ja sen asiakkaan aikaisempien sopimusten, esimerkiksi tilinkäyttöä koskevien vuoksi. Tällöin on luottolaitoksella mahdollisuus vaatia asiakkaalta lisäselvityksiä toimenpiteen tarkoituksesta ja perusteista, ennekuin se voi ratkaista omat toimepiteensä. Jos luottolaitoksella on edelleenkin syytä epäillä niiden varojen alkuperää, jotka sisältävät liiketoimeen, sen on ilmoitettava asiasta pankkitarkastusvirastolle. Ilmoituksen tekotavasta ja sisällöstä on tarkoituksenmukaisinta antaa tarkemmat määräykset pankkitarkastusviraston toimesta, koska kysymykseen tulee lukuisia yksityiskohtia, joista ei ole syytä säätää laissa. Määräyksiä annettaessa tulee ottaa huomioon, että kysymyksessä on kiireellisiä toimepiteistä. Pankkitarkastusvirasto voi pyytää ilmoituksen liitettäväksi tiedot ja asiaa valaisevat asiakirjat epäilyn selvittämiseksi. Koska kysymyksessä saattaa olla rahanpesu, ei pankkitarkastusvirastolle tehtävästä ilmoituksesta saa ilmoittaa sille, johon epäily kohdistuu. Momentissa on lisäksi säädetty pankkitarkastusviraston oikeudesta käyttää sille ilmoitettuja tietoja. Koska kysymyksessä on arkaluontoinen aineisto, on tietosuojaan kannalta keskeistä että käyttöoikeudesta säädetään laissa. Pankkitarkastusvirasto voi momentin mukaan rekisteröidä, käyttää ja luovuttaa sille ilmoitettuja tietoja vain rahanpesun vastaiseen toimintaan.

Pykälän 3 momentissa on säädetty pankkitarkastusvirastolle oikeus antaa luottolaitoksille tarkemmat määräykset pykälässä säädettyjen seikkojen yksityiskohtien toteuttamisesta ja sisällöstä.

Pykälän 4 momentin mukaan pankkitarkastusviraston on sille ilmoitettujen tai muista lähteistä saamiensa asiaa koskevien tietojen perusteella harkittava onko perusteltua aihetta epäillä kysymyksessä olevan rahanpesu-yrityksen. Pankkitarkastusvirastolta voidaan edellyttää toisin kuin luottolaitokselta rikollisen toiminnan tunnusmerkkien tuntemusta. Jos pankkitarkastusvirasto perustellusti katsoo, että kysymyksessä on rikoksesta peräisin olevien varojen peittämisestä tai häivyttämisestä eli rahanpesusta, sen on ilmoitettava asiasta edelleen esitutkintaviranomaiselle. Rahanpesu on mo-

mentissa määritelty hallituksen esitykseen eduskunnalle (HE 180/992 vp.) sisältyvän rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentin muutoksen mukaisesti. Asian luonteesta johtuu, että pankkitarkastusviraston on tehtävä ilmoitus kiireellisesti. Jotta esitutkintaviranomaisilla olisi mahdollisuus ryhtyä takavarikkoon tai muihin turvaamistoimiin tutkinnan ajaksi, voi pankkitarkastusvirasto määrätä liiketoimen keskeytettäväksi enintään 5 pankkipäivän ajaksi, josa se on tutkinnallisista syistä tarpeen. Liiketoimen keskeyttäminen ei ole muusta syystä mahdollista ja keskeyttämisestä on pääsääntöisesti neuvoteltava esitutkinnan suorittajan kanssa.

96 §. *Vahingonkorvausvastuusta.* Hallituksen esityksessä ehdotetussa rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa on rahanpesu paitsi kriminalisoitu itsenäisenä tekona, kätkemisrikkoksena, myös rahanpesusta ilmoittamatta jättäminen säädetty rangaistavaksi. Kun luotto- tai rahoituslaitos tekee 95 §:ssä säädetyn ilmoituksen pankkitarkastusvirastolle se välttyy rikoslaissa säädetyiltä ilmoittamatta jättämisen seuraamuksilta. Tästä puolestaan johtuu, että kun luotto- ja rahoituslaitos noudattaa lain vaatimuksia, sitä ei voida asettaa vastuuseen siitä, että ilmianto osoittautuisi tarkemmissa tutkimuksissa aiheettomaksi tai että asiakas kärsisi korko- tai muuta taloudellista tappiota viivästyneestä maksusuorituksesta.

Henkilörekisterilain mukaan rekisterinpitäjä on velvollinen korvaamaan sen taloudellisen vahingon, joka rekisteröidylle on aiheutunut virheellisen tiedon käytöstä tai luovutuksesta taikka siitä, että tiedonkäyttö on ollut lainvastaista.

Tämän vuoksi on pykälässä selvyiden vuoksi säädetty vilpittömässä mielessä toimineen viraston tai luotto- tai rahoituslaitoksen ja niiden henkilöstön vapautumisesta 95 §:n mukaisista toimista aiheutuvasta vahingonkorvausvastuusta. Säännös on tarpeen sen ristiriidan poistamiseksi, että taloudellinen korvausvastuu ei vaikeuttaisi ilmoitusvelvollisia tekemästä aiheellisiin ja perusteltuihin epäilyihin pohjautuvia toimia, joihin laki heidät toisaalta velvoittaa.

13 luku

Rangaistusäännökset ja uhkasakko

97 §. *Luottolaitosrikos.* Pykälässä on rangaistussäännös 1 §:ssä tarkoitettun toiminnan har-

joittamisesta ilman toimilupaa. Vähäpätöiset teot voivat kuitenkin jäädä syytteeseen panematta tai rankaisematta sen mukaan kun syyttäväviranomainen tai tuomioistuimien rikoslain tai rikoslain voimaannuttamisesta annetun asetuksen mukaan harkitsee.

98 §. *Talletuspankkirikos.* Pykälässä on rangaistussäännös luvattomasta talletusten vastaanottamisesta yleisöltä. Rangaistuksen uhka koskee jokaista, joka olematta toimiluvan saanut talletuspankki ottaa yleisöltä talletuksia 50 §:n vastaisesti tai jokaista, joka talletuspankissa ottaa yleisöltä talletuksia sellaisille tileille, joiden yleisiä ehtoja pankkitarkastusvirasto ei ole 50 §:n mukaisesti hyväksynyt. Lisäksi pykälässä säädetään rangaistavaksi "pankki"-nimityksen väärinkäyttö.

Vähäpätöiset teot voivat kuitenkin jäädä syytteeseen panematta tai rankaisematta sen mukaan kuin syyttäväviranomainen tai tuomioistuimien rikoslain ja rikoslain voimaannuttamisesta annetun säännösten mukaan harkitsee.

Pykälässä säädetyn vankeusrangaistuksen voiksi säännös kuuluisi rikoslakiin. Luvaton elinkeinon harjoittaminen tulee rikoslain uudistamisen yhteydessä selvitettäväksi samaten kuin se tarvitaanko erityiset rangaistussäännökset "pankki"-nimen väärinkäyttämistä ja talletusten ottamisesta tileille, joita pankkitarkastusvirasto ei ole hyväksynyt.

99 §. *Salassapitovelvollisuuden rikkominen.* Pykälässä on säädetty rangaistavaksi 93 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkominen.

Salassapitovelvollisuuden rikkomisen yhteydessä yksityisen asianomaisen etu saattaa vaatia rikosprosessin ja siihen liittyvän julkisuuden välttämistä. Tämän voiksi 2 momentissa säädetään virallisen syyttäjän syytteeseenpano-oikeutta rajoitettavaksi. Syytettyä ei pykälän mukaan saa nostaa salassapitovelvollisuuden rikkomisen käsittävistä rikoksesta ilman asianomaisen ilmoitusta, jos teolla on loukattu ainoastaan yksityistä etua.

100 §. *Uhkasakko.* Pykälä koskee uhkasakon asettamista luottolaitosten yhteenliittymälle laissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamiseksi.

Uhkasakkomenettelyn nopeuttamiseksi uhkasakon myös tuomitsee maksettavaksi pankkitarkastusvirasto.

101 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälässä säädetään asetuksenantovaltuus lain täytäntöönpanosta.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

102 §. *Voimaantulo.* Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään samanaikaisesti kuin Euroopan talousaluetta koskeva sopimus. Koska voimaantuloajankohtaa ei hallituksen esitystä annettaessa vielä tiedetä, ehdotetaan, että lain voimaantulosta säädettäisiin asetuksella. Lailla kumotaan talletuspankkien toiminnasta 28 joulukuuta 1990 annettu laki (1268/90) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä 20 päivänä joulukuuta 1992 annettu rahoitustoimintalaki.

103 §. *Omien varojen vähimmäismäärä.* Pykälässä säädetään poikkeus 13 §:n pääsäännöstä niiden luottolaitosten osalta, jotka ovat saaneet toimiluvan jo ennen tämän lain voimaantuloa. Näiden luottolaitosten ei tarvitse täyttää omien varojen vähimmäisvaatimusta, mutta niiden tulee ylläpitää jatkuvasti omat varansa vähintään sillä tasolla, jolla ne tämän lain voimaantullessa olivat.

Pykälän 2 momentissa on poikkeussäännös 1 momentin pääsääntöön. Sen mukaan määräämisvallan luottolaitoksessa siirtyessä jollekin toiselle kuin kenellä se tämän lain voimaantullessa oli, on omien varojen täytettävä 3 kuukauden kuluessa määräysvallan siirtymisestä 13 §:ssä tarkoitettu vähimmäistaso. Tällainen määräysvalta voi siirtyä paitsi osakekaupan yhteydessä myös muulla tavalla, joka johtaa esimerkiksi kirjanpitolain 22 b §:n mukaiseen määräämisvaltaan. Jollei vaatimusta täytetä on sovellettava 13 §:n 3 momentin mukaista menettelyä.

Pykälän 3 momentissa on säännökset sekä kombinaatiofuusion että tavallisen fuusion yhteydessä noudatettavasta menettelystä. Fuusion yhteydessä syntyvän sekä uuden luottolaitoksen että vastaanottavan luottolaitoksen omien varojen määrään tulee olla sulautumisen jälkeen vähintään fuusioituvien luottolaitosten omien varojen yhteenlasketun määrän suuruiset. Luottolaitoksen omien varojen määrään tulee lähestyä 13 §:n mukaista omien varojen määrää ja sen saavutettuaan siihen sovelletaan jatkossa 13 §:n säännöksiä.

Pykälän 4 momentissa säädetään menettelyistä siinä tapauksessa, että pykälän sääntely ei toteudu. Tällöin on pankkitarkastusviraston asetettava määräaika omien varojen kartutta-

miselle tai esitettävä toimiluvan peruuttamista samaan tapaan kuin 13 §:n kohdalla on säädetty.

Pykälän sääntely perustuu toisen pankkidiirektiivin 10 artiklan säännöksiin ja sen tarkoituksena on estää muun muassa omien varojen vähimmäismäärää koskevan sääntelyn kiertäminen fuusioiden avulla.

104 §. *Vakavaraisuus.* Luottolaitosten tulee ehdotuksen mukaan täyttää säädetty vakavaraisuus lain voimaan tullessa. Lakiehdotuksen mukainen omia varoja koskeva kahdeksan prosentin vaatimus on voimassa olevan lainsäädännön mukainen. Ehdotetussa lainsäädännössä niille luottolaitoksille, jotka eivät pysty lain voimaan tullessa täyttämään säädettyä vakavaraisuutta, on annettu kaksi vuotta aikaa sopeuttaa vakavaraisuutensa laissa säädetylle tasolle. Säännös edellyttää kuitenkin, että luottolaitos, jonka vakavaraisuus ei lain voimaantullessa täytä säädettyä vähimmäismäärää, ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin vakavaraisuussuhteen saattamiseksi säädetylle tasolle. Luottolaitoksen on lisäksi kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta esitettävä pankkitarkastusvirastolle suunnitelma, miten säädetty vakavaraisuus saavutetaan.

Säännös vastaa ETA-sopimuksen mukaista vakavaraisuusvaatimusta koskevaa siirtymäaikaa. Säännös lyhentää muiden suomalaisten luottolaitosten kuin kansainvälistä pankkitointia harjoittavien talletuspankkien vakavaraisuutta koskevaa sopeutumisaikaa yhdellä vuodella.

Säännöksen 2 momentin mukaan luottolaitos ei saa perustaa sivukonttoria ulkomaille ennen kuin se ja sen konsolidointiryhmä täyttävät säädetyt vakavaraisuuden vähimmäismäärän. Säännös perustuu ETA-sopimuksen vakavaraisuusvaatimusta koskevaan siirtymäaikaan.

105 §. *Asiakasriskit.* Pykälä perustuu suuria asiakasriskejä koskevan direktiiviehdotuksen artiklaan 6.

Koska luottolaitokset ovat lain voimaantullessa suurelta osin sidottuja voimassaolevaan luottokantaansa ja asiakasrakenteeseensa, 69 ja 70 §:ssä asetettujen vaatimusten täyttämiseen on varattava riittävän pitkä siirtymäaika, joka pykälässä pääsäännön mukaan on ulotettu 31.12.2001 saakka. Mikäli luottolaitos ei lain voimaan tullessa täytä edellä mainittuja vaatimuksia jonkin asiakaskokonaisuuden kohdalla, sen on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin

vaatimusten täyttämiseksi. Tällöin asiakasriskin määrä ei saa kasvaa siitä, mitä se lain voimaan tullessa oli. Siirtymävaiheen helpottamiseksi on pykälän 2 momentissa erityinen välivaiheen siirtymäaika, joka päättyy 31.12.1998.

Pykälän 3 momentissa on lisäksi säädetty erityinen siirtymäaika sellaisia luottolaitoksia varten, joiden omat varat ovat korkeintaan 40 miljoonaa markkaa. Direktiiviehdotuksessa on tältä osin säädetty 7 miljoonan ecun raja, jonka tämänhetkinen vasta-arvo on noin 40 miljoonaa markkaa. Luottolaitoksen omien varojen ylittessä siirtymäaikana säädetyt rajan sovelletaan siihen 2 momentin siirtymäaikaa.

Siirtymäajan jälkeenkin suhdelukuja laskettaessa on voitava vähentää ennen lain voimaantuloa syntyneet sellaiset saamiset ja sitoumukset, joiden juoksuajaksi päättyy siirtymäajan päättymisen jälkeen, koska luottolaitokset eivät voitollaisiin saamisiin ja sitoumuksiin siirtymäaikaanakaan vaikuttaa. Tällaiset saamiset ja sijoitukset saadaan kuitenkin vähentää vain siltä osin kuin niiden vähentämättä jättäminen johtaisi 69 ja 70 §:ssä säädettyjen rajojen ylittymiseen.

106 §. *Pankki-nimen käyttö.* Säännöksellä tarkoitetaan niitä kiinnitysluottopankkeja, jotka kiinnitysluottopankkilain (545/69) nojalla ovat saaneet toimiluvan. Kiinnitysluottopankeista tuli luottolaitoksia rahoitustoimintalaila, jolla myös kumottiin kiinnitysluottopankkilaki. Näillä luottolaitoksilla on ollut rahoitustoimintalain 35 §:n 2 momentin nojalla oikeus käyttää edelleen toiminimessään sanaa pankki. Tässä pykälässä olevan säännöksen mukaisesti entiset kiinnitysluottopankit — nykyiset luottolaitokset säilyttäisivät oikeutansa käyttää pankki-nimeä toiminimessään.

107 §. *Toimilupa.* Pykälän 1 momentin mukaan yhteisön tai säästöpankin, joka on harjoittanut nyt ehdotetun lain mukaista toimintaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain tai rahoitustoimintalain nojalla myönnetyllä toimiluvalla, ei tarvitse hakea uutta toimilupaa. Näitä luottolaitoksia ovat liikepankit, säästöpankit ja osuuspankit sekä rahoitustoimintalaissa tarkoitetut luottolaitokset.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetuilla luottolaitoksilla on kahden vuoden siirtymäaika muuttaa yhtiöjärjestyksensä ja sääntönsä.

Pykälän 3 momentti sisältää säännökset siitä, miten ulkomaalaisten oikeudesta omistaa suo-

malaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa annetun lain kumoaminen vaikuttaa olemassa olevien osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten yhtiöjärjestyksiin. Lain kumoamisesta seuraa, että ulkomaalaisia koskevien edellä mainitun lain mukaisten määräysten pitämiseksi yhtiöjärjestyksessä ei ole enää perustetta.

Pykälän 3 momentissa säädetään selvyiden vuoksi, että edellä mainitun lain 3 §:ään perustuvat määräykset yhtiöjärjestyksessä samoin kuin osakeluetteloon, osakkeisiin, väliaikaistodistuksiin ja talonkeihin otetut mainitun lain 3 §:n mukaiset merkinnät tulevat mitättömiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että edellä tarkoitettujen määräykset ja merkinnät tulevat mitättömiksi ilman, että luottolaitos joutuisi muuttamaan yhtiöjärjestyksensä tai antamaan uudet osakekirjat.

108—110 §. *Joukkovelkakirjalainan vakuus. Joukkovelkakirjalainan lisävakuus. Velkakirjojen vaihtaminen.* Pykälissä säädetään nykyisen lainsäädännön obligaatiolainoja vastaavasta menettelystä. Käsitteenä obligationlaina on tarkoitus poistaa lainsäädännöstä. Joukkovelkakirjalaina käsite sisältyisi velkakirjalakiin. Siihen arvopaperina sovellettaisiin arvopaperimarkkinalakia. Tarkoituksena olisi säilyttää mahdollisuus laskea liikkeeseen joukkovelkakirjalaina, jolla on turvaava vakuus. Pankkitarkastusvirasto toteaisi hakemuksesta vakuuden turvaavuuden ja liikkeeseen laskijan olisi annettava vakuus pankkitarkastusviraston haltuun. Pankkitarkastusvirasto säilyttäisi vakuuksia liikkeeseen laskijan lukuun ja kustannuksella.

1.2. Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa

1 luku

Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän mukaan lakia sovelletaan kaikkien ulkomaisten luotto- ja rahoituslaitosten sijoittumiseen Suomeen ja täällä tapahtuvaan toimintaan. Ulkomaisella luotto- ja rahoituslaitoksella tarkoitetaan muuta kuin Suomen lainsäädännön alaista ja Suomessa rekisteriin merkittyä yhteisöä, joka täyttää jäljempänä laissa säädetyt edellytykset.

Suomalaisten luotto- ja rahoituslaitosten toiminnasta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (/).

2 §. *Määritelmät.* Pykälässä on luottolaitoksen määritelmä. Määritelmä on asiallisesti yhdenmukainen EY:n ensimmäisen pankkidirektiivin (77/780/ETY) luottolaitoksen määritelmän kanssa. Momentissa olevan määritelmän mukaan luottolaitos voi olla nimeltään pankki, mutta lain soveltamisen kannalta ei nimityksellä ole merkitystä, sillä ulkomaan lainsäädännön mukaan ei määritelmän mukaista liiketoimintaa harjoittavan yhteisön välttämättä tarvitse käyttää itsestään pankki-nimitystä. Oleellista luottolaitokselle on, että se vastaanottaa liiketoiminnan muodossa yleisöltä talletuksia tai muita takaisin maksettavia varoja. Liiketoiminnalla tarkoitetaan ammattimaista, suunnitelmallista ja jatkuvaa toimintaa. Talletuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä samanlaisia takaisin maksettavia varoja kuin luottolaitostoiminnasta annetussa laissakin. Muita takaisin maksettavia varoja voivat olla erilaisilla joukkovelkakirjoilla hankitut varat. Edelleen momentin mukaan luottolaitoksen tulee myöntää tällä tavalla hankituilla varoilla luottoja omaan lukuunsa. Tällä tarkoitetaan rahoituksen välitystä, joka tapahtuu sen oman taseen kautta. Momentin mukaista luotonantoa ei ole siten toiminta, joka tapahtuu taseen ulkopuolella toisen lukuun, esimerkiksi toimeksiannon perusteella. Takaisin maksettavuudella tarkoitetaan momentissa sitä, että luottolaitoksen ja yleisöön kuuluvan välille syntyy velkasuhde, jonka ehtojen mukaan varat on juoksuajan jälkeen maksettava velkojalle takaisin. Velan todentavalla asiakirjalla ja sen etuoikeusjärjestyksellä muihin saamamiehiin verrattuna ei tässä yhteydessä ole merkitystä. Tästä puolestaan johtuu, että oman pääoman ehtoinen varain hankinta jää lain soveltamisalan ulkopuolelle. Yleisöllä tarkoitetaan puolestaan kaikkia luonnollisia henkilöitä ja sellaisia oikeushenkilöitä, jotka eivät ole luottolaitoksia tai rahoituslaitoksia.

Pykälässä on edelleen rahoituslaitoksen määritelmä. Toisen pankkidirektiivin (89/646/ETY) rahoituslaitoksen määritelmän mukaan rahoituslaitos ei vastaanota talletuksia eikä muita takainmaksettavia varoja yleisöltä. Sen varain hankinta voi siten tapahtua joko oman pääoman ehdoin tai lainaamalla yleisöön kuulumatomilta tahoilta. Muun liiketoiminnan osalta rahoituslaitoksen toimintaan kuuluu määri-

telmän mukaan toisen pankkidirektiivin liitteen mukaisista toiminnoista samat toiminnot kuin luottolaitoksellekin lukuunottamatta luottotietotoimintaa ja holvisäilytyksiä.

Luottolaitostoiminnasta annettavaksi ehdotetun lain mukaan toisen pankkidirektiivin määritelmän mukaista toimintaa harjoittavalta suomalaiselta rahoituslaitokselta ei vaadita toimilupaa. Sitä valvotaan kuitenkin konsolidointipohjalta, jos sen emoyrityksenä on luottolaitos.

Rahoituslaitoksen määritelmä kattaa myös arvopaperinvälitysliikkeiden toiminnan, josta on Suomessa erikseen säädetty arvopaperinvälitysliikkeistä annetussa laissa. Tuon lain mukaan arvopaperinvälitys on Suomessa luvanvaraista ja sallittua vain suomalaiselle osakeyhtiölle, talletuspankille ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevalle sivukonttorille.

ETA-sopimuksen mukainen palvelujen vapaa tarjonta koskee kuitenkin myös luottolaitoksen tytäryhtiönä toimivaa rahoituslaitosta, joka täyttää jäljempänä 4 §:ssä säädetyt lisäehdot. Arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain mukaan tällainen tytäryhtiö ei voisi perustaa Suomeen sivukonttoria. Jotta tällainen palvelujen vapaa tarjonta toteutuisi on rahoituslaitoksen määritelmä tarpeen ulottaa vain sellaiseen rahoituslaitokseen, joka harjoittaa Suomessa arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain mukaista toimintaa.

Pykälän mukaisesta määritelmästä johtuu, että lakia ei lainkaan sovelleta ulkomaiseen rahoituslaitokseen, jos sen harjoittama toiminta on sellaista, että sitä ei Suomessakaan ole säännelty luvanvaraiseksi.

Siltä osin kuin on kysymys ETA-alueelta olevasta konsernin ulkopuolisesta rahoituslaitoksesta tai luottolaitoksen tytäryhtiönä olevasta rahoituslaitoksesta, joka ei täytä 4 §:n mukaisia ehtoja taikka kolmansista maista olevasta rahoituslaitoksesta, jotka harjoittavat arvopaperinvälitysliikettä, tulee sovellettavaksi arvopaperinvälitysliikkeistä annettu laki.

Lisäksi pykälässä on kotivaltion määritelmä. Luottolaitoksen kotivaltiona pidetään sitä valtiota, jossa se on saanut toimiluvan. Koska rahoituslaitos ei tarvitse EY:n toisen pankkidirektiivin mukaan toimilupaa sen kotipaikkana pidetään sen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä määrättyä valtiota. Käytännössä nuo laitokset ovat myös rekisteröity kyseisen valtion kaupparekisteriin taivastaavaan rekisteriin.

2 luku

Sijoittumisoikeus Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta

3 §. *Luottolaitoksen sijoittumisoikeus.* Pykälässä säädetään ETA-sopimuksen allekirjoitusvaltiosta eli nykyisistä EY-maista ja EFTA-maista kotoisin olevan luottolaitoksen oikeudesta perustaa sivukonttori Suomeen tai kotivaltiostaan ilman sivukonttoria tarjota tänne rajan yli palveluja. Tämän oikeuden edellytyksenä on, että kyseinen luottolaitos on saanut kotivaltiossaan luottolaitoksen toimiluvan ja että sen toimilupa kattaa myös ne palvelut, joita se täällä aikoo tarjota. Lisäedellytyksenä toiminnalle Suomessa on pykälässä säädetty tarjottavien palvelujen vastavuus luottolaitostoiminnasta annetun lain 20 §:ssä lueteltujen palvelujen kanssa. Jos ulkomaisen luottolaitoksen toimilupa sisältää laajempia toimintaoikeuksia kuin mainitun pykälän mukaan on sallittua, ei tämä oikeus koske niitä Suomessa. Säännös perustuu toisen pankkidirektiivin liitteen vastavuoroisesti tunnustettavien palvelujen luetteloon. Liitteessä mainitut palvelut ovat minimilistaus, joka on vähintään sallittava muualta ETA-alueelta sijoittuvalle luottolaitokselle.

4 §. *Rahoituslaitoksen sijoittumisoikeus.* Pykälän mukaan myös ETA-sopimusvaltiosta kotoisin oleva rahoituslaitos voi perustaa Suomeen sivukonttorin tai ilman sivukonttoria tarjota täällä rajan yli kotivaltiostaan palveluja. Edellä 2 §:ssä olevan määrittelyn mukaisesti säädetään pykälässä vain sellaisen rahoituslaitoksen sijoittumisoikeudesta, joka aikoo harjoittaa arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua toimintaa Suomessa, koska muilta osin ei rahoituslaitoksen toiminta ole Suomessa luvanvaraista. Rahoituslaitoksen on täytettävä seuraavat ehdot voidakseen käyttää hyväkseen ETA-sopimuksen suoma sijoittumisoikeutta ja palvelujen vapaata tarjontaa:

Sen tulee olla yhden tai useamman toimiluvan saaneen luottolaitoksen tytäryhtiö ja noilla luottolaitoksilla tulee olla vähintään 90 % sen osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

Sen perustamiskirjassa ja yhtiöjärjestyksessä tulee olla määräykset, jotka sallivat edellämainittujen palvelujen tarjonnan;

Rahoituslaitoksen toimintaa tulee harjoittaa samassa valtiossa ja siihen tulee soveltaa saman valtion lakia, joissa kaikilla sen omistavilla luottolaitoksilla on toimilupa;

Omistavien luottolaitosten tulee taata yhteisvastuullisesti sen velvoitteet; ja

Rahoituslaitoksen on sisällyttävä emoyrityksen tai jokaisen emoyrityksen konsolidoituun valvontaan.

Säännös perustuu toisen pankkidirektiivin 18 artiklan määräyksiin.

Rahoituslaitoksen, joka harjoittaa arvopaperinvälitystä tulee täyttää kaikki tässä pykälässä säädetty edellytykset voidakseen hyötyä ETA-sopimuksen tarkoittamasta palvelujen tarjoamisen vapaudesta. Minkä tahansa pykälässä säädetyn edellytyksen puuttuminen aiheuttaa sen, että rahoituslaitokseen toimintaan sovelletaan Suomessa arvopaperinvälitysliikkeistä annettua lakia (499/89).

5 §. Sivukonttorin perustamisesta ilmoittaminen. Pykälässä on säännökset siitä menettelytavasta, jota on noudatettava sivukonttoria perustettaessa. Sivukonttorin perustaminen ei edellytä toimilupaa Suomen viranomaisilta. Sen korvaa pykälässä säädetty ilmoitusmenettely. Sijoittumaan pyrkivän luottolaitoksen kotivaltion viranomaisen tehtävänä on varmistua, että sijoittuva luottolaitos täyttää ne vaatimukset, joita palvelujen vapaa tarjonta ETA-alueella edellyttää. Kotivaltion viranomaisen antama ilmoitus sisältää asiallisesti sen, että sillä ei ole huomauttamista aiotun sijoittumisen suhteen. Jotta Suomen viranomaiset voisivat saada luotettavan kuvan sijoittuvasta luottolaitoksesta on ilmoituksen sisällettävä toisen pankkidirektiivin 19 artiklan mukaisesti tiedot muun ohella sivukonttorin organisaatiosta, toimintasuunnitelmasta sekä vastuuhenkilöiden nimet ja osoite, josta toimintaa Suomessa aiotaan harjoittaa. Tämän ohella ilmoituksen tulee sisältää tiedot luottolaitoksen omien varojen määrästä, vakavaraisuussuhteesta sekä tallettajien suojaksi olevasta vakuusjärjestelmästä.

6 §. Pankkitarkastusviraston vastaus. Pankkitarkastusviraston on annettava pykälän mukaan 2 kuukauden kuluttua vastauksensa 5 §:n mukaiseen ilmoitukseen. Pankkitarkastusviraston vastauksen tulee sisältää ensinnäkin ne tiedot, joita pankkitarkastusvirasto tulee valvontatehtävässään sivukonttorilta vaatimaan. Tämä perustuu toisen pankkidirektiivin 21 artiklan säännöksiin. Se ei tarkoita, että kotivaltion valvontaviranomaisen velvollisuudet valvoa myös luottolaitoksen sivukonttorin Suomessa tapahtuvaa toimintaa vähenisivät. Lisäksi pankkitarkastusvirasto voi vastaukseensa liittää sellaisia ehtoja, joita yleisen edun vuoksi on

Suomessa noudatettava. Tällaisia ehtoja voivat olla esimerkiksi kuluttajan suojaan ja sijoittajan suojaan liittyvät ehdot. Ne eivät kuitenkaan voi olla ulkomaista luottolaitosta syrjiviä. Vaikka pankkitarkastusvirastolle on pykälässä asetettu velvollisuus antaa luottolaitokselle vastaus aiotusta sijoittumisesta, se ei kuitenkaan ole edellytyksenä sivukonttorin perustamiselle. Sivukonttori voidaan perustaa kahden kuukauden kuluttua siitä, kun pankkitarkastusvirasto on saanut luottolaitoksen kotivaltion viranomaisen ilmoituksen, vaikka pankkitarkastusviraston vastausta ei olekaan tuona aikana tullut luottolaitoksen tietoon.

7 §. Toimintaoikeuksien peruuttaminen. Riippumatta palvelujen vapaasta tarjonnasta ja siitä että luottolaitoksen Suomessa tapahtuvaan toimintaan sovelletaan pääsääntöisesti sen kotivaltion lainsäädäntöä, voi pankkitarkastusvirasto pykälässä säädettyissä tapauksissa kieltää sitä jatkamasta toimintaansa täällä. Tämä perustuu toisen pankkidirektiivin 21 artiklan säännöksiin. Kotivaltiovalvonnasta johtuu, että ennen kiellon antamista on sekä kotivaltion että Suomen valvontaviranomaisten oltava yhteistyössä keskenään, jotta pykälässä tarkoitettu ETA-sopimukseen soveltumaton menettely saadaan muilla keinoin loppumaan. Pankkitarkastusviraston kiellosta voidaan valittaa tavalliseen tapaan Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. ETA-sopimuksen liitteen IX laaja-alaisen mukautusten mukaan tällaisissa tapauksissa on lisäksi informoitava EFTA-EY yhteyskomiteaa.

3 luku

Sijoittumisoikeus valtiosta, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen

8 §. Sijoittumisoikeus. Tämän luvun säännökset koskevat muusta kuin Euroopan talousalueesta sopineesta valtiosta sijoittuvaa luottolaitosta. Näitä kolmansista maista peräisin olevia luottolaitoksia eivät koske palvelujen tarjoamisen vapaus eikä myöskään yhden yhteisen toimiluvan periaate. Tämän vuoksi tällaisille luottolaitoksille voidaan asettaa sijoittumisen suhteen erilaisia vaatimuksia kuin ETA-alueelta sijoittuville luottolaitoksille.

Pykälän mukaan tällaisen luottolaitoksen pitää olla ensinnäkin riittävän julkisen valvonnan alainen, jotta se voisi perustaa Suomeen sivukonttorin. Koska sivukonttori on osa luotto-

laitoksen kokonaisuutta, on oleellista, että luottolaitosta valvotaan hyväksytyjen kansainvälisten normien mukaisesti. Tämän mukaisesti sen kotivaltiossa tulee olla kehittynyt viranomaisvalvonta, joka kattaa myös luottolaitoksen ulkomailla olevien sivukonttoreiden toiminnan. Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) yhteydessä toimiva Baselin pankkivalvontakomitea on aikanaan antanut suosituksen, Baselin konkordaatin, jonka mukaan ensisijainen vastuu sivukonttorin valvonnasta on sen kotivaltion viranomaisilla. Yhteistyön onnistuminen eri valtioiden viranomaisten välillä edellyttää, ettei mikään luottolaitoksen yksikkö jää valvonnan ulkopuolelle. Sivukonttorin sijaintimaan viranomaisten on taattava, että luottolaitoksen kotivaltion viranomaiset saavat välittömästi tiedon, jos sivukonttorissa syntyy ongelmia. Toisaalta kotivaltion viranomaisten on informoitava sivukonttorin sijaintimaan viranomaisia silloin, kun luottolaitoksessa syntyy ongelmia ja niillä on vaikutusta sen ulkomaiseen toimintaan. Tällaisen yhteistyön on toimittava myös pankkitarkastusviraston ja ulkomaisen luottolaitoksen kotivaltion valvontaviranomaisten välillä. Tämän vuoksi on Suomen toimivaltaisten viranomaisten ennen toimiluvan myöntämistä voitava vakuuttua siitä, että luottolaitoksen kotivaltion viranomaiset omalta osaltaan valvovat luottolaitosta riittävän tehokkaasti ja siitä, että luottolaitoksen liiketoiminta on kokonaisuudessaan terveellä pohjalla. Tästä johtuu, että käytännössä vain sellaiset kolmansista maista kotoisin olevat luottolaitokset, jotka noudattavat Baselin konkordaatin suositusta voivat perustaa Suomeen sivukonttorin.

Sijoittumisoikeutta harkitessa kiinnitetään myös huomiota ulkomaisen luottolaitoksen kotimaassaan harjoittamaan muuhun kuin 2 §:ssä tarkoitettuun toimintaan. Toimiluvan saannin edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että ulkomainen luottolaitos harjoittaa täysin samanlaista toimintaa, kuin mitä on sallittua suomalaisille luottolaitoksille. Jotta luonteva rinnastus suomalaisiin luottolaitoksiin on mahdollista, edellytetään kuitenkin, että toiminta ei oleellisesti eroa suomalaisille luottolaitoksille sallitusta toiminnasta. Sivukonttorin asiakkaiden kannalta on tärkeää, että luottolaitoksella on kotimaassaan hankittua kokemusta sellaisesta toiminnasta, jota se Suomessa aikoo harjoittaa. Tällä vaatimuksella estetään myös se, että ulkomainen pääasiassa muuhun kuin luottolaitostoimintaan keskittynyt yhteisö voisi perus-

taa luottolaitostoimintaa harjoittavan sivukonttorin Suomeen. Palvelujen tarjoaminen Suomessa sivukonttorista käsin on joka tapauksessa rajoitettava luottolaitostoiminnasta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettuihin palveluihin, vaikka luottolaitos kotimaassaan voisikin joko toimilupansa nojalla tai muutoin harjoittaa laajempaa liiketoimintaa.

Kolmansista maista olevien luottolaitosten oikeuksia on pykälässä lisäksi rajoitettu siten, että ne eivät voi tarjota rajan yli palveluja samaan tapaan kuin ETA-alueelta olevat luottolaitokset. Tämän vastapainona niille on kuitenkin annettu pykälässä oikeus avata Suomeen edustusto.

9 §. *Sivukonttorin perustamislupa.* Toisin kuin ETA-alueen luottolaitosten tulee kolmansista maista olevien luottolaitosten hakea valtiovarainministeriöltä toimilupa perustettavalle sivukonttorille. Toimilupahakemuksesta on pyydetty pankkitarkastusviraston lausunto, koska sivukonttori kuuluu toimintansa aloitettuaan kotivaltionsa viranomaisten lisäksi myös pankkitarkastusviraston valvontaan. Suomen Pankin lausunto toimilupahakemuksesta on tarpeen sen vuoksi, että Suomen Pankki seuraa maamme raha- ja pankkijärjestelmän keskuksena rahamarkkinoiden toiminnan luotettavuutta ja turvallisuutta. Valtiovarainministeriö voi toimilupahakemuksen liitteeksi vaatia kaikki ne selvitykset, jotka se katsoo tarpeelliseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan toimilupa on myönnettävä, jos kaikki momentissa mainitut edellytykset täyttyvät. Toiminnan vakaudella tarkoitetaan momentissa luottolaitoksen taloudellisen perustan riittävyyttä ja sen toiminnan liiketaloudellisen pohjan terveyttä, jotka ovat edellytyksenä toiminnan asianmukaiselle harjoittamiselle. Keskeistä on tässä suhteessa riittävä vakavaraisuus. Sivukonttorin velkojen, erityisesti tallettajien saamisen turvaamiseksi tulee siten varmistua, että ulkomainen luottolaitos kykenee tappioistaan huolimatta vastaamaan myös sivukonttorinsa sitoumuksista. Tämän vuoksi edellytetään, että ulkomaisen luottolaitoksen kotimaassa noudatetaan Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) piirissä toimivan Baselin pankkivalvontakomitean suosituksia vakavaraisuudesta tai EY:n luottolaitosten vakavaraisuutta koskevan direktiivin (89/647/ETY) ja luottolaitosten omaa pääomaa koskevan direktiivin (89/117/ETY) mukaisia säännöksiä vakavaraisuudesta.

Toisena edellytyksenä toimiluvulle on mo-

mentissa säädetty luottolaitoksen julkisen valvonnan riittävyys. Tässä kohdin viitataan siihen, mitä edellä 8 §:n perusteluissa on sanottu julkisesta valvonnasta.

Valtiovarainministeriöllä on lisäksi oikeus antaa toimiluvan myöntämisen yhteydessä määräyksiä, jotka koskevat sivukonttorin toimintaa, valvontaa ja perustamista. Tällaisia määräyksiä voivat olla esimerkiksi pankkitarkastusvirastolle toimitettavat tiedot, toimintaa koskevat rajoitukset ja vakuusrahastoon kuuluminen.

Pykälän 3 momentin mukaan ulkomaiselle luottolaitokselle myönnetty toimilupa oikeuttaa sen perustamaan useampia kuin yhden sivukonttorin Suomeen ilman eri lupahakemusta.

10 §. Toimiluvan peruuttaminen tai rajoittaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään, millä edellytyksellä sivukonttorin toimilupa voidaan kokonaan peruuttaa. Edellytyksenä on, että sivukonttorin toiminnassa on olennaisesti poikettu lain tai asetuksen säännöksistä taikka viranomaisen niiden nojalla antamista tai vahvistamista määräyksistä taikka jos luvan myöntämiselle 8 ja 9 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa. Momentin mukaan peruuttaminen ei edellytä pankkitarkastusviraston esitystä, koska tällaisissa tapauksissa valtiovarainministeriöllä on oltava yleisen edun vuoksi itsenäinen toimivalta. Käytännössä aloite toimenpiteeseen tulee yleensä pankkitarkastusvirastolta.

Pykälän 2 momentissa säädetään millä edellytyksillä valtiovarainministeriö voi rajoittaa sivukonttorin toimiluvan mukaista toimintaa. Jos sivukonttori harjoittaa toimintaansa sellaisessa laajuudessa ja sillä tavoin taitamattomasti ja varomattomasti, että toteutuneiden tai ilmeisesti toteutumassa olevien tappioiden ja riskien, joita se ei hallitse, on odotettavissa vakavasti vahingoittavan velkojien etua, voi valtiovarainministeriö pankkitarkastusviraston esityksestä rajoittaa sen toimiluvan mukaista toimintaa. Tällöin voi tulla kysymykseen rajoitus esimerkiksi arvopaperikaupan tai valuuttatoimien harjoittamisessa. Rajoitus ei kuitenkaan saa johtaa asiakkaan kanssa tehdyn sopimuksen epäedulliseen ennaikaiseen purkamiseen.

11 §. Edustuston avaaminen ja toiminta. Koska kolmansista maista oleva luottolaitos vapaasti täällä tarjota palveluja rajan yli, on pykälässä säädetty sille oikeus avata Suo-

messan edustusto. Edustusto ei voi harjoittaa luottolaitostointia, vaan se on lähinnä tarpeen liikesuhteiden solmimiselle ja palvelujen esittelyä varten. Tämän vuoksi on pykälän 1 momentissa edustuston avaaminen säädetty vain pankkitarkastusvirastolle tehtävän ilmoituksen varaiseksi.

Koska ulkomaisella luottolaitoksella on aina mahdollisuus perustaa sivukonttori Suomeen on luultavaa, että edustustojen merkitys tulee olemaan vähäinen.

Pankkitarkastusviraston on pykälän 2 momentin mukaan kahden kuukauden kuluessa saatuaan luottolaitoksen ilmoituksen edustuston avaamisesta annettava sille tarkemmat määräykset edustuston toiminnasta ja valvonnasta. Määräaika on sama kuin ETA-alueelta sijoittuvan luottolaitoksen sivukonttorin perustamisen yhteydessä on säädetty pankkitarkastusviraston vastauksen määräajaksi.

12 §. Toimintaoikeuksien peruuttaminen. Pykälässä on säädetty edustuston toiminnan kieltämisestä samaan tapaan kuin on säädetty sivukonttorin toimiluvan peruuttamisen edellytyksistä. Pankkitarkastusviraston kielto voi käsitellä koko toiminnan tai vain sen osan lopettamisen joko kokonaan tai määräajaksi. Tämä perustuu siihen, että edustusto ei tarvitse toimilupaa toimintaansa, vaan sen avaaminen on ilmoituksenvarainen asia.

4 luku

Yhteiset säännökset

13 §. Tallettajien saamista turvaaminen. Pykälässä säädetään vakuusrahastoon kuulumisesta, jos sivukonttori ottaa vastaan yleisöltä talletuksia. Siihen asti, kun tallettajien vakuusjärjestelmä on harmonisoitu, on myös ETA-alueelta sijoittuvan sivukonttorin samalla tavoin kuin kolmansista maista kotoisin olevan luottolaitoksen sivukonttorin kuuluttava suomalaisen vakuusrahastoon, jos sen kotivaltion lainsäädäntö ei tunne lainkaan tallettajien suojajärjestelmää tai sitä ei Suomen olosuhteissa voida pitää riittävänä taikka se ei kata luottolaitoksen ulkomaisten sivukonttorien tallettajien saamia. Harkinta tästä seikasta suoritetaan toimilupahakemuksen yhteydessä. Muussa tapauksessa sivukonttori kuuluu sen kotivaltiossa voimassa olevaan järjestelyyn.

Pykälän 2 momentin mukaan sivukonttorin tallettajalle on annettava riittävät tiedot häneen

sovellettavasta suojajärjestelmästä. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että kolmannen maan luottolaitoksen sivukonttori voi kuulua kahteen vakuusjärjestelmään ja tallettajalle on tärkeää tietää kumpaan järjestelmään kysymyksessä oleva sivukonttori kuuluu. Jos sivukonttori kuuluu suomalaiseen vakuusjärjestelmään ei tietojen anto ole ongelmallista, koska suoja on silloin samalainen kuin suomalaisilla luottolaitoksilla. Sen sijaan ulkomaiseen vakuusjärjestelmään saattaa sisältyä meillä tuntemattomia piirteitä, jotka on tarpeen tarkoin selvittää tallettajalle, jotta tämä voi tehdä tarpeelliset johtopäätökset häneen sovellettavasta suojasta tallettamispäätöstä tehdessään.

Suomalainen vakuusrahastojärjestelmä perustuu rahastoon kuuluvilta talletuspankeilta kerättäviin vuotuisiin kannatusmaksuihin. Kannatusmaksun laskentaperusteen on kuitenkin oltava sama kaikilla vakuusrahastoon kuuluvilla pankeilla. Sivukonttoreiden osalta on kuitenkin tarpeen tehdä poikkeus yhtenäisen laskentaperusteen vaatimuksesta, koska sivukonttorin talletuspankeista poikkeavan epäitseenäisen aseman vuoksi eivät kannatusmaksun laskentaperusteen eri vaihtoehdot välttämättä sovi sivukonttorille. Sivukonttorin kannatusmaksua ei voida asettaa esimerkiksi sivukonttorin vakavaraisuuden perusteella, koska sillä ei ole vakavaraisuusvaatimusta. Kannatusmaksua ei voida myöskään määrätä sivukonttorin taseen perusteella, koska se ei ole vertailukelpoinen talletuspankkien taseen kanssa. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa säädetään, että kannatusmaksu määrätään yleisön sivukonttoriin tekemien talletusten yhteismäärän perusteella.

Suomalaisen vakuusrahaston erityispiirteisiin kuuluu, että sen varoista voidaan myöntää avustuksia rahastoon kuuluvalla vaikeuksiin joutuneelle talletuspankille. Lisäksi vakuusrahaston varoista on voimassa olevan sääntelyn mukaan suoritettava ne selvitustilaa tai konkurssiin joutuneen talletuspankin tallettajien saamiset, joihin selvitystilassa olevan tai konkurssiin joutuneen talletuspankin varat eivät riitä. Suomalainen vakuusrahasto saattaisi näin ollen joutua osallistumaan ulkomaisen luottolaitoksen konkurssipesän hoitoon ja vaikeuksiin joutuneen ulkomaisen luottolaitoksen avustamiseen. Koska tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, on pykälän 3 momentissa säädetty, että vakuusrahaston varoja voidaan käyttää ulkomaisen luottolaitoksen osalta

vain niiden sen täällä olevan sivukonttorin yleisön talletusten korvaamiseen, joihin luottolaitoksen omat varat eivät riitä.

14 §. Valvonta. Euroopan yhteisöjen toisen pankkidirektiivin (89/646/ETY) 13 artiklan mukaan päävastuu luotto- ja rahoituslaitoksen toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvan toiminnan valvonnasta on sen kotivaltion viranomaisilla. Sijaintivaltion viranomaisilla on 14 artiklan mukaan vastuu sivukonttorin maksuvalmiuden valvonnasta sekä sijaintimaan rahapolitiikan noudattamisen vaatimista toimenpiteistä. Tämä kotivaltiovalvonnan periaate vaatii tietojenvaihtoa ja tehokasta yhteistyötä eri valvontaviranomaisten välillä. Koska valvonnan toteuttamisesta ei ole tarkoituksenmukaista säätää tässä laissa on pykälään otettu viittaus pankkitarkastusvirastosta annettuun lakiin (1273/90), jota sovelletaan myös kaikkien ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitosten toiminnan valvontaan.

15 §. Tilinpäätös. Pykälässä säädetään sivukonttorin velvollisuudesta julkaista luottolaitoksen tilinpäätös. EY:n sivukonttorin tilinpäätöstietojen julkaisemisesta sivukonttorin sijaintimaassa koskevan direktiivin (89/117/ETY) mukaan sivukonttorin ei tarvitse julkaista erikseen omaa toimintaansa koskevia tilinpäätöstietoja. Sivukonttorin tilinpäätöstietojen julkaiseminen ei anna yleisölle eikä velkojille asianmukaista kuvaa koko yhteisön taloudellisesta tilasta. Sen sijaan tulee direktiivin mukaan vaatia sivukonttoria julkistamaan luottolaitoksen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös, toimintakertomus ja konsernin toimintakertomus sekä niitä koskevat tilintarkastajien lausunnot. Nämä tilinpäätökset on laadittava ja tarkastettava EY:n pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annetun direktiivin (86/635/ETY) mukaisesti. Tilinpäätöstiedot voidaan vaatia julkaistavaksi direktiivin mukaan jollakin tai kaikilla sijaintivaltion virallisilla kielillä.

16 §. Tilinpäätöstä täydentävät tiedot. Sivukonttorin ei voida vaatia julkistamaan sen omaa toimintaa koskevaa tilinpäätöstä. EY:n toisen pankkidirektiivin (89/646/ETY) 21 artiklan mukaan isäntävaltio voi vaatia sivukonttoreilta tilastollisia tarkoituksia varten tietoja niiden toiminnasta. Lisäksi isäntävaltio voi vaatia oman valvontatehtävänsä toteuttamiseksi sivukonttorilta samoja tietoja kuin ne vaativat kansallisilta luottolaitoksilta. Tässä yhteydessä on huomattava, että isäntävaltion val-

vontaviranomaisten valvontavelvollisuus on rajoitettua ja siten vaadittavat tiedot on suhteutettava valvontatehtävän laajuuteen. Myös sivukonttoreiden tilinpäätöksen julkaisemista koskevan direktiivin (89/117/ETY) 2 artiklan 4. kohdan mukaan voidaan toistaiseksi vaatia tiettyä lisäinformaatiota sivukonttorin omasta toiminnasta. Tämän vuoksi on pykälässä säädetty yleisesti pankkitarkastusviraston ja Suomen Pankin oikeudesta saada sivukonttorilta tietoja. Sivukonttorin on tämän vuoksi rekisteröitävä tekemänsä liiketoimet niin, että sen varat ja velat sekä toiminnan tulos voidaan laskea. Sivukonttoria ei pykälän perusteella voida kohdella syrjivästi kotimaisiin luottolaitoksiin verrattuna.

5 luku

Erinäiset säännökset

17 §. Kaupparekisterimerkinnot. Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perustamisilmoituksesta on säädetty kaupparekisterilain (129/79) 31 §:ssä. Pykälän mukaan perusilmoituksen sisällöstä säädetään asetuksella. Kaupparekisteriasetuksen (208/79) 17 ja 18 §:ssä on lueteltu ne tiedot, jotka ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa on mainittava. Kaupparekisteriasetuksen säännöksiä sovelletaan myös ETA-alueelta sijoittuvaan sivukonttoriin. Vaikka tällaiselta sivukonttorilta ei enää edellytetäkään kotimaassaan saatua toimilupaa, säännöstä sovelletaan sivukonttoriin sen vuoksi, että kaupparekisteristä voidaan saada tiedot muun muassa vastuunalaisesta hoitajasta sekä toiminimen kirjoittamiseen oikeutetuista henkilöistä. Säännös ei kohtele suomalaisia luottolaitoksia ja ETA-alueelta kotoisin olevia sivukonttoreita eriarvoisesti, koska samanlainen vaatimus asetetaan kummallekin.

Pykälän 2 momentissa on säädetty sivukonttorin oikeudesta käyttää Suomessa samaa toiminimeä, jolla se on rekisteröity kotivaltiossaan. Säännös perustuu ensimmäisen pankkidirektiivin (77/780/ETY) 5 artiklaan. Pykälän 3 momentin mukaan patentti- ja rekisterihallitus voi vaatia toiminimeen tehtäväksi selventävän lisäyksen, jos tuo ulkomainen toiminimi on sekoitettavissa täällä jo käytössä olevaan toiminimeen, johon jollain on toiminimilain (128/79) mukainen yksinoikeus.

Patentti- ja rekisterihallitus voi tutkia toi-

minimiasian 1 momentin mukaisen ilmoituksen tekemisen yhteydessä. Sekoitettavuuteen ei voida vedota sanojen pankki, säästöpankki tai muun pankkinimityksen käytön yhteydessä, vaikka ne eivät Suomen lainsäädännön mukaan olisikaan käytettävissä kysymyksessä olevan ulkomaisen luottolaitoksen toiminimessä. Vaatimus selventävästä lisäyksestä tulee ratkaista yksittäistapauksittain ja tulee kysymykseen lähinnä silloin, kun täällä jo toimii luottolaitos, jolla on identtinen tai lähes identtinen toiminimi. Selvennyksenä ei enää voida vaatia toiminimeen lisättäväksi sanaan sivukonttori tai Suomessa oleva sivukonttori.

18 §. Sivukonttorin johto. Koska ulkomaisen luottolaitoksen varsinainen johto on ulkomailta, on sillä oltava täällä vastuuhenkilö täällä harjoitettavaa toimintaa varten. Tämä ilmenee muun muassa toisen pankkidirektiivin (89/646/ETY) 19 artiklan 2 kohdan alakohdasta (d). Ulkomaisen luottolaitoksen edustajana Suomessa on sivukonttorin johtaja, jonka luottolaitos on valtuuttanut toimimaan puolestaan. Sivukonttorin johtaja vastaa sivukonttorin toiminnasta, johtaa sen liiketoimintaa sekä edustaa luottolaitosta sivukonttorin toimintaa koskeissa oikeussuhteissa.

Sivukonttorin johtajan kansalaisuudella ja asuinpaikalla ei ole merkitystä kunhan sen toimintaa tosiasiaassa johdetaan Suomesta ja sivukonttorin johtaja on tavoitettavissa työaikana Suomesta. Sivukonttorin johtajan asema on verrattavissa lähinnä suomalaisen luottolaitoksen toimitusjohtajan asemaan. Sivukonttorin johtaja ei siten voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva, eikä henkilö, joka on asetettu liiketoimintakieltoon.

Sivukonttorin johtajan vastuu asiakkaille ja muille ulkopuolisille aiheutuvista vahingoista on aiheellista säätää samansisältöiseksi kuin suomalaisten luottolaitosten johtoon kuuluvien vastuu. Tästä on säännökset pykälän 3 momentissa. Sivukonttorin johtajan vastuusta omalle luottolaitokselleen ei ole tarpeen säätää tässä laissa. Sivukonttorin muiden toimihenkilöiden vastuu samoin kuin edustuston toimihenkilöiden vastuu jää työ sopimuslain ja vahingonkorvauslain varaan kuten suomalaisissa luottolaitoksissakin.

19 §. Toiminimen kirjoitus. Pykälän mukaan sivukonttorin johtajalla on aina oikeus kirjoittaa sivukonttorin toiminimi. Tämän lisäksi ulkomainen luotto- tai rahoituslaitos voi oikeuttaa myös muita henkilöitä kirjoittamaan si-

vukonttorin toiminimen, kuitenkin siten, että sen kirjoittaa vähintään kaksi yhdessä.

Sivukonttorin toiminimen kirjoittajien on asuttava Suomessa. Koska sivukonttori on kuitenkin epäitsenäinen osa ulkomaista luotto- tai rahoituslaitosta ei ole tarkoituksenmukaista rajoittaa kaikkien toiminimenkirjoittajien asuinpaikkaa Suomeen. Pankkitarkastusvirasto voi antaa siten asuinpaikan osalta poikkeusluvan. Pykälällä ei ole vaikutusta siihen, että ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminimen kirjoittaminen ulkomailla määräytyy kysymyksessä olevan valtion lainsäädännön mukaan.

20 §. *Tiedoksiannot.* Pykälässä on säännös siitä, millä lailla haaste tai muu tiedoksianto on Suomessa katsottava toimitetuksi luotto- tai rahoituslaitokselle. Se on annettava tiedoksi henkilölle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa sivukonttorin toimintimi. Tiedoksianto voi siten tapahtua ulkomailakin tarpeen vaatiessa.

21 §. *Konkurssiin luovuttaminen.* Yleisten kansainvälisten konkurssioikeudellisten sääntöjen mukaan voidaan ulkomaisen oikeushenkilön omaisuus luovuttaa Suomessa konkurssiin Suomen konkurssisäännön mukaisesti. Suomen oikeuden alaiseen konkurssipesään sovelletaan Suomen oikeutta ja siten oikeus täällä olevaan omaisuuteen määräytyy etuoikeusasetuksen mukaan. Koska luottolaitoksen luovuttamisesta velallisaloitteeseen konkurssiin päättää yhtiön ulkomailla oleva hallitus, jolle erityissäännöstä ole, on katsottu aiheelliseksi antaa tämä toimivalta myös sivukonttorin johtajalle, jolla muutoinkin on yleistä toimivaltaa ja vastuu luottolaitoksen asioista Suomessa. Säännös vastaa ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain (635/89) säännöksiä.

22 §. *Sovellettava lainsäädäntö.* Pykälässä säädetään, että ulkomaisen luottolaitoksen on noudatettava Suomen lakia täällä toimiessaan. Suomen lailla tarkoitetaan Suomen oikeutta tai sitä vieraan valtion oikeutta, joka oikeussuhteeseen sovellettavien Suomen kansainvälisten yksityisoikeudellisten liittymäsääntöjen mukaan tulee kysymykseen. Ulkomaista oikeutta voidaan soveltaa, jos tällainen sopimus Suomen oikeuden mukaan on mahdollista tehdä. Säännöksen pääasiallinen tarkoitus on suojata kuluttajan asemassa olevia sivukonttorin asiakkaita.

Toisaalta ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen liiketoimintaoikeudet ja esimerkiksi va-

kavaraisuusvaatimukset määräytyvät sen kotivaltion lainsäädännön mukaan. Tästä on pykälässä viittaus Suomen kansainvälisiin sopimuksiin, jolla tässä yhteydessä tarkoitetaan lähinnä ETA-sopimusta. Sopimuksesta puolestaan johtuu, että ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen on toiminnassaan noudatettava kotivaltionsa ehkä tiukempia säännöksiä myös Suomessa tapahtuvan toimintansa osalta eikä se saa siten kiertää niitä ehkä täällä olevien väljempien normien avulla.

Sivukonttorin toiminnan valvonnan ja asiakkaiden suojan kannalta on myös tarpeen, että luotto- tai rahoituslaitos on velvollinen vastamaan täällä harjoittamastaan toiminnasta Suomen tuomioistuimissa. Luotto- tai rahoituslaitos on myös velvollinen noudattamaan Suomen viranomaisten päätöksiä ja määräyksiä. ETA-sopimuksen määräyksistä johtuu, että Suomen viranomaisten päätökset ja määräykset voidaan kuitenkin vain sopimuksen mukaisesti ulottaa koskemaan ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttoreita.

Sovellettavaa lainsäädäntöä sääntelee myös laki kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista (466/88).

23 §. *Maksuvalmius.* Pykälän 1 momentissa asetetaan sivukonttorille yleinen velvollisuus ylläpitää riittävää maksuvalmiutta. Sivukonttorin maksuvalmius on osa kysymyksessä olevan luotto- tai rahoituslaitoksen maksuvalmiutta ja sen suhteen noudatetaan sen kotivaltion lainsäädäntöä. Toisaalta sivukonttorin toiminnasta Suomessa johtuu erityisiä tarpeita pitää täällä riittävää maksuvalmiutta, jotta se voi hoitaa täällä syntyneet sitoumuksensa. EY:n toisen pankkidirektiivin mukaisen kotivaltiovalvonnan periaatteen ja valvontaviranomaisten välisen työjaon mukaisesti sijaintivaltion viranomaisten tulee valvoa, että myös sijaintivaltion maksuvalmiutta koskevaa lainsäädäntöä noudatetaan. Koska luottolaitostoiminnasta annetun lain mukainen maksuvalmius ja sen tukena oleva kassavaranto ei ole sellaisenaan tarkoituksenmukainen sivukonttorin osalta, on momentissa säädetty pankkitarkastusvirastolle oikeus antaa tarkempia määräyksiä siitä, milloin sivukonttorin maksuvalmiutta voidaan pitää riittävällä tavalla turvattuna. Tässä määräysten annossa voi luottolaitostoiminnasta annetun lain kassavarantosäännös olla johtoa antavana.

Sijaintimaan rahapolitiikan noudattamisen valvonta on toisen pankkidirektiivin mukaan sijaintimaan viranomaisten vastuulla ja sivu-

konttorin tulee noudattaa niitä määräyksiä, jotka ovat tarpeen tuon politiikan toteuttamiseksi. Rahapolitiikasta johtuvia toimenpiteitä on tällä hetkellä Suomessa esimerkiksi Suomen Pankkiin tehtävät niin sanotut kassavarantotalutukset.

Pykälän 2 momentissa on sivukonttorille asetettu myös yleinen velvollisuus suojautua toimintaansa nähden riittävällä riskienhallintajärjestelmillä. Sivukonttorin riskien oton rajoittamisessa noudatetaan etupäässä sen kotivaltion lainsäädäntöä. Koska kuitenkin toisen pankkidirektiivin 14 artiklan mukaan avointen markkina-asemien valvonnan tulee tapahtua yhteistyössä eri valtioiden viranomaisten välillä on momentin säännös tarpeen tämän valvonnan toteuttamiseksi Suomessa tapahtuvan toiminnan osalta.

24 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Pykälässä säädetään toimihenkilön vaitiolovelvollisuudesta yhdenmukaisesti luottolaitostoinnasta annetun lain kanssa viittaamalla tuon lain asianomaisiin pykäliin. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että kaikkia Suomessa toimivia luotto- tai rahoituslaitoksia tulee koskea samanlainen pankkisalaisuusvelvoite poikkeuksineen täällä tapahtuvan toiminnan osalta.

Koska sivukonttori on osa kokonaisuudesta on välttämätöntä, että sen kotivaltion viranomaiset voivat tarvittaessa saada valvontatiedot sivukonttorin toiminnasta. Tästä on otettu pykälän 2 momenttiin säännös, koska luottolaitostoinnasta annetun lain mukainen tietojenanto-oikeus koskee vain suomalaisia viranomaisia ja tilintarkastajia. Säännös perustuu ETA-alueen osalta kotivaltiovalvonnan periaatteelle ja muulta osin niin sanottuun Baselin konkordaattiin. Onko vaaditut tiedot säädetty tai asianmukaisessa järjestyksessä määrätty ilmoitettavaksi, määräytyy luotto- tai rahoituslaitoksen kotivaltion lainsäädännön mukaisesti.

25 §. *Toimiluvan peruuttamisen vaikutukset.* Koska ulkomaisen luottolaitoksen tai sen tytäryhtiönä olevan rahoituslaitoksen oikeus toimia Suomessa perustuu ennen muuta siihen, että luottolaitoksella on kotivaltiossaan toimilupa, on pykälän 1 momentissa säädetty menettelystä siinä tapauksessa, että tuo toimilupa peruutetaan. Toimiluvan peruuttaminen johtaa myös toimintaoikeuksien loppumiseen Suomessa eikä sivukonttori voi enää ryhtyä uusiin liiketoimiin. Sivukonttorin toiminnan lopettamisesta ei ole olemassa yhtenäisiä harmonisointiohjeita eikä käytäntöä. Tämän vuoksi on

toiminnan lopettaminen jätetty pankkitarkastusviraston määräysten varaan. Toimintaa lopetettaessa tulee ennen kaikkea varmistaa tallettajien saamisten turvaaminen. Toiminnan lopettamisessa voidaan soveltuvin osin käyttää ohjeena liikepankkilain, säästöpankkilain ja osuuspankkilain vastaavia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa on säädetty vastaavasta menettelystä niissä tapauksissa, kun valtiovarainministeriö 11 §:n nojalla peruuttaa myöntämänsä sivukonttoriluvan tai pankkitarkastusvirasto 8 tai 13 §:n nojalla kieltää toiminnan harjoittamisen.

26 §. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännös.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen voimaantulon kanssa asetuksella määrättävänä ajankohtana.

Lailla kumottaisiin 31.8.1978 annettu laki ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankki-toimintaa Suomessa (648/78). Tämän vuoksi pykälässä säädetään, että kumottavan lain mukaan myönnetty toimitukset eivät peruunnu, vaan ne vastaavat sellaisenaan uuden lain mukaisia toimituksia tai toimintaoikeuksia sen mukaan onko kysymys ETA-alueelta olevasta laitoksesta tai kolmansista maista olevista laitoksista.

1.3. Liikepankkilaki

1 §. Liikepankit ovat talletuspankkeja, jotka puolestaan ovat luottolaitoksia. Luottolaitoksista säädetään luottolaitostoinnasta annettavassa laissa, jota koskevaan hallituksen esitykseen tämänkin lain muutos kuuluu osana. Luottolaitostoinnasta annettavalla lailla kumotaan talletuspankkien toiminnasta annettu laki. Näistä muutoksista aiheutuvat tarkistukset on tehty tähän pykälään. Luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin on otettu lähes kaikki ne säännökset, jotka ovat yhteisiä talletuspankeille ja muille luottolaitoksille.

2 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin on otettu konsolidointiryhmää koskeva säännös, joka on yhteinen kaikille luottolaitoksille, siis myös liikepankeille. Ehdotettu käsite poikkeaa voimassa olevasta konsernin käsitteestä. Sitä koskeva yksityiskohtainen perustelu on luottolaitostoinnasta annettavan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3 §. Pykälä sisältää säännökset liikepankin

perustajien lukumäärästä ja muusta kuin kansalaisuutta koskevasta kelpoisuudesta. Pykälästä on poistettu säännökset liikepankin perustajien kansalaisuusvaatimuksesta. Poistaminen perustuu Euroopan yhteisöjen direktiiviin (73/183/ETY), joka koskee liikkeenperustamista ja palveluidentarjoamisvapauden rajoitusten poistamista pankkien ja muiden rahalaitosten itsenäisen toiminnan suhteen. Direktiivin 3 artiklan mukaan luottolaitoksen perustajana olemista ei saa sitoa perustajan kansalaisuuteen. Sen sijaan muita edellytyksiä perustajalle voidaan asettaa. Näin ollen pykälän 1 momenttiin ovat jääneet säännökset, joiden mukaan perustaja ei saa olla liiketoimintakiellossa eikä konkurssissa. Lisäksi perustajana olevan yksityisen henkilön taikka avoimessa yhtiössä tai kommandiittiyhtiössä henkilökohtaisesti vastuussa olevan yhtiömiehen tulee olla täysivaltainen.

Pykälän 2 momentissa säädetään perustajan asuinpaikkaa koskevista edellytyksistä. Ehdotetun momentin mukaan tulee vähintään puolella perustajista olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Asuinpaikalla tarkoitettaisiin sitä, missä henkilö tosiasiallisesti asuu ja missä hänellä on tarkoituksena asua. Asuinpaikka-vaatimus koskisi yhtäläillä Suomen kuin muidenkin maiden kansalaisia.

Oikeushenkilöllä katsotaan olevan asuinpaikka Euroopan talousalueella, mikäli oikeushenkilö on ensinnäkin perustettu jonkin ETA-valtion lainsäädännön mukaan. EY:n yhtiöoikeudellisilla direktiiveillä on pyritty yhdenmukaistamaan jäsenvaltioiden yhtiölainsäädäntöä ja toisessa yhtiöoikeudellisessa direktiivissä säännelläänkin muunmuassa osakeyhtiön perustamisesta. Osakeyhtiölakia tullaan siirtymäajan kuluessa muuttamaan siten, että se on yhdenmukainen EY:n yhtiöoikeudellisten direktiivien kanssa. Toiseksi edellytetään, että oikeushenkilöllä tulee olla joko sääntömääräinen asuinpaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka josakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Valtiovarainministeriöllä olisi edelleenkin mahdollisuus hakemuksesta myöntää yksittäistapauksissa lupa poiketa asuinpaikka-vaatimuksesta.

4 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska yhtiöjärjestyksen vahvistamismenettelystä ehdotetaan luovuttavaksi hallinnon yleisten kehittämisperiaatteiden mukaisesti. Yhtiöjärjestys ja sen muutokset on toimitettava edelleen pank-

kitarkastusvirastolle luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin otettavan säännöksen perusteella. Yhtiöjärjestyksen kaupparekisteriin merkitsemisestä säädetään erikseen. Yhtiöjärjestyksen lainmukaisuuden valvonta jäisi kaupparekisteriviranomaisen tehtäväksi.

5 §. Liikepankin yhtiöjärjestystä koskeva pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska säännökset siirretään luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin.

6 §. Pykälässä on voimassa olevan lain mukaan lueteltu ne asiakirjat, joiden toimittaminen pankkitarkastusvirastolle on ollut pankin toiminnan aloittamisen edellytys. Koska muita luottolaitoksia ovat koskeneet samansisältöiset säännökset, on säännökset otettu luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin.

7 §. Voimassa olevan lain 1 momentissa on säädetty perustettavan pankin osakepääomasta. Osakepääomaa koskevat säännökset ehdotetaan kuitenkin siirrettäväksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, koska luottolaitoksen perustamistilanteessa perustamispääomaa koskevat säännökset ovat kaikille luottolaitoksille yhteiset. Vastaavasti luottolaitosten sulautumistilanteessa perustamispääomaan sääntely on kaikkien luottolaitosten osalta yhdenmukaista.

Osakepääoman korottamisesta ja alentamisesta ilmoittamista sekä apportiomaisuuden käyttöä koskevat säännökset jäävät edelleen liikepankkilakiin sisällöltään muuttumattomina.

9 §. Pykälän 3 momentissa säädetään liikepankin hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan asuinpaikka-vaatimuksesta. Momentin mukaan tulisi vähintään puolella hallituksen jäsenistä olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Tämän lisäksi tulisi toimitusjohtajalla olla lähtökohtaisesti asuinpaikka Euroopan talousalueella.

Valtiovarainministeriöllä säilyisi edelleenkin mahdollisuus myöntää lupa poiketa asuinpaikka-vaatimuksesta.

Asuinpaikka-vaatimusta sovelletaan osakeyhtiölain mukaan myös selvitysmiehiin (OYL 13 luku 6 § 3 mom.).

Liikepankin toiminimenkirjoittajasta ja prokuristista säädetään edelleen 15 §:ssä.

13 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi sana kotimainen. Liikepankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja ei voimassa olevan lain mukaan saa olla toisen kotimaisen talletuspan-

kin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, valvoja tai toimihenkilö. Ehdotuksen mukaan rajoitus säilyy siten muutettuna, että se koskee myös muita kuin kotimaisia talletuspankkeja.

15 §. Liikepankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

4 Luku. Tilintarkastusta ja tilinpäätöstä koskevat säännökset ovat kaikkien talletuspankkien ja muiden luottolaitosten osalta niin samansisältöiset, että ne ehdotetaan siirrettäväksi luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin.

25 §. Pykälän 2 momentin viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 4 §:ään muutetaan viittaukseksi luottolaitostoinnasta annettavan lain 10 §:ään. Asiallisesti pykälän sisältö ei muutu.

27 ja 28 §. Molempien pykälien 1 momentissa viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ään muutetaan viittaukseksi luottolaitostoinnasta annetun lain 77 §:ään. Asiallisesti pykälien sisällöt eivät muutu.

39 §. Pykälän 2 momentissa on viittaus voimassa olevan liikepankkilain tilintarkastajia koskeviin säännöksiin. Koska tilintarkastajia koskevat säännökset siirretään luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin, muutetaan viittaus luottolaitostoinnasta annettavan lain tilintarkastajia koskeviin säännöksiin.

1.4. Säästöpankkilaki

1 §. Säästöpankit ovat talletuspankkeja, jotka puolestaan ovat luottolaitoksia. Luottolaitoksista säädetään luottolaitostoinnasta annettavassa laissa, jota koskevaan hallituksen esitykseen tämänkin lain muutos kuuluu osana. Luottolaitostoinnasta annettavalla lailla kumotaan talletuspankkien toiminnasta annettu laki. Näistä muutoksista aiheutuvat tarkistukset on tehty tähän pykälään. Luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin on otettu lähes kaikki ne säännökset, jotka ovat yhteisiä talletuspankeille ja muille luottolaitoksille.

2 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin on otettu konsolidointiryhmää koskeva säännös, joka on yhteinen kaikille luottolaitoksille, siis myös talletuspankeille. Ehdotettu käsite poikkeaa voimassa olevasta konsernin käsitteestä. Sitä

koskeva yksityiskohtainen perustelu on luottolaitostoinnasta annettavan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3 §. Pykälä sisältää säännökset säästöpankin perustajien lukumäärästä ja muusta kuin kansalaisuutta koskevasta kelpoisuudesta. Pykälästä on poistettu säännökset säästöpankin perustajien kansalaisuusvaatimuksesta. Poistaminen perustuu Euroopan yhteisöjen direktiiviin (73/183/ETY), joka koskee liikkeenperustamis- ja palveluidentarjoamisvapauden rajoitusten poistamista pankkien ja muiden rahalaitosten itsenäisen toiminnan suhteen. Direktiivin 3 artiklan mukaan luottolaitoksen perustajana olemista ei saa sitoa perustajan kansalaisuuteen. Sen sijaan muita edellytyksiä perustajalle voidaan asettaa. Näin ollen pykälän 1 momenttiin ovat jääneet säännökset, joiden mukaan perustaja ei saa olla liiketoimintakiellossa eikä konkurssissa. Lisäksi perustajana olevan yksityisen henkilön taikka avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä henkilökohtaisesti vastuussa olevan yhtiömiehen tulee olla täysivaltaisia. Pykälän 2 momentissa säädetään perusteiltaan yhdenmukaisesti liikepankkilain 3 §:n 2 momentin kanssa perustajien asuinpaikkavaatimuksesta.

5 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska sääntöjen vahvistamisen menettelystä ehdotetaan luovuttavaksi hallinnon yleisten kehittämisperiaatteiden mukaisesti. Sääntöjen lainmukaisuuden valvonta jäisi kaupparekisteriviranomaiselle. Säästöpankin tulisi edelleen toimittaa sääntönsä pankkitarkastusvirastolle. Kaupparekisteriin merkitsemisestä säädetään erikseen.

6 §. Pykälän johdantokappaleta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otetaan säännös voimassa olevan lain 5 §:stä, jonka mukaan säästöpankillä on oltava säännöt. Pykälän 3 kohdassa muutetaan sana rahasto sanaksi kantarahasto, jota sillä on tarkoitettu jo voimassa olevassa laissa.

7 §. Voimassa olevassa laissa on säädetty perustettavan pankin peruspääomasta. Peruspääomaa koskevat säännökset ehdotetaan kuitenkin siirrettäväksi luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin, koska luottolaitoksen perustamistilanteessa perustamispääomaa koskevat säännökset ovat kaikille luottolaitoksille yhteiset. Vastaavasti luottolaitosten sulautumistilanteessa perustamispääomaan säätely on kaikkien luottolaitosten osalta yhdenmukaista. Pykälään jäisi säännös säästöpankin peruspääoman mer-

kitsemisestä säästöpankin perustamistilanteesta.

8 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perustamiskokouksessa esitettävien asiakirjojen luettelosta poistetaan toimilupa. Tämä seuraa siitä, että luottolaitostoinnasta annettavan lain mukaan toimiluvan myöntämishetkellä luottolaitoksen perustamispääoman tulee olla maksettu. Näin ollen perustettavan säästöpankin on täytynyt pitää perustamiskokous, jossa merkinnät on hyväksytty ja jossa on todettu, että peruspääoma on maksettu.

9 §. Pykälän 2 momentissa säädetään säästöpankin hallituksen velvollisuudesta allekirjoittaa rekisteri-ilmoitukseen liitettävä vakuutus siitä, että säästöpankin säästöpankkilaissa säädetystä peruspääomasta puolet on maksettu. Säästöpankkilaissa ei olisi enää säännöstä peruspääomasta, vaan se on siirretty luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin, jossa myös säädetään siitä, että peruspääoman tulee olla maksettu toimiluvan myöntämishetkellä.

10 §. Pykälässä on voimassa olevan lain mukaan lueteltu ne asiakirjat, joiden toimittaminen pankkitarkastusvirastolle ja säästöpankkitarkastukselle on ollut pankin toiminnan aloittamisen edellytys. Koska muita luottolaitoksia ovat koskeneet samansisältöiset säännökset, on säännökset otettu luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin. Säästöpankkitarkastukselle toimitettavista tiedoista säädetäisiin säästöpankkilain 84 §:n 4 momentissa.

16 §. Voimassa olevan lain mukainen kantarahaston kartuttamista rajoittava säännös voi muodostaa esteen kantarahaston riittävälle kehitykselle. Vakavaraisuussääntelyn kiristyessä on entistä tärkeämpää, että säästöpankit voivat kehittää ensisijaista omaa pääomaa myös kartuttamalla kantarahastoa. Kantarahaston merkitys korostuu myös nykyisen kaltaisissa taloudellisissa oloissa, joissa säästöpankit eivät voi riittävästi kehittää omaa pääomaansa tuloksen kautta. Rajoitussäännös aiheuttaa myös kilpailun vääristymistä suhteessa muihin luottolaitoksiin, joiden osakepääomaa ja sijoituspääomaa koskevilla säännöksissä ei ole vastaavanlaisia rajoituksia. Rajoitussäännös ehdotetaan kumottavaksi.

40 §. Pykälän 1 momentissa on voimassa olevassa laissa viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 32 §:n voiton jakamista koskevaan säännökseen. Viittaus muutetaan

luottolaitostoinnasta annettavan lain 80 §:ään. Säännöksen sisältö ei muutu.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Koska muiden säännösten mukaan viranomaiset voivat kieltää voiton jakamisen joko liian alhaisen vakavaraisuuden tason tai pankin saaman avustuksen takia, ei ole tarkoituksenmukaista, että säästöpankin oikeutta voiton käyttöön muutoin rajoitetaan.

Voimassa olevaan lakiin ei sisälly osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista säännöstä voiton käytön/voitonjaon rajoittamisesta säästöpankin konsernitilinpäätöksen osoittaman vapaan oman pääoman määrään. Pykälän 5 momentissa säädetään säästöpankeille tällainen mainittua osakeyhtiölain säännöstä vastaava rajoitus.

47 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että isäntien, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten, valtuutettujen sekä toimitusjohtajan kansalaisuutta koskeva edellytys poistetaan laista. Mainittujen jäsenyyksien tai toimitusjohtajuuden edellytyksenä ei direktiivin (183/73/ETY) 3 artiklan mukaan voi olla kansalaisuus. Sensijaan edelleen edellytettäisiin, että mainituissa hallintoelimeissä tai toimitusjohtajana oleva yksityinen henkilö ei saa olla vajaavaltainen, ei konkurssissa eikä liiketoimintakiellossa. Lisäksi momentissa säädetään perusteiltaan yhdenmukaisesti liikepankkilain 9 §:n 3 momentin kanssa hallituksen jäsenten, valtuutettujen ja toimitusjohtajan kotipaikka-vaatimuksesta. Säästöpankin toiminimenkirjoittajasta ja prokuristista säädetään edelleen 62 §:ssä.

48 §. Kantarahaston merkitystä säästöpankkien oman pääoman kartuttamisen välineenä on tarkoitus lisätä. Tämän vuoksi voimassa olevan lain 3 momentista tulisi kumota säännös, jonka mukaan kantarahasto-osuuksien omistaja ei voi saada yli kymmentä ääntä. Voimassa olevan lain mukainen säännös rajoittaa kantarahaston kartuttamista. Tällaista rajoitetta suhteessa muihin luottolaitostyyppeihin ei ole syytä ylläpitää äänioikeutta koskevalla rajoitussäännöksellä. Samalla kun kantarahasto-osuuksien omistajien mahdollisuutta käyttää äänioikeutta laajennetaan, on varmistettava tallettajien ja kantarahasto-osuuksien omistajien mahdollisuudet riittävin keinoin turvata lakiin perustuvat oikeutensa. Vähemmistösuojaa koskevat säännökset sisältyvät voimassa olevan säästöpankkilain 49 ja 64 §:iin.

49 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muu-

tettavaksi siten, että myös säästöpankin hallintoneuvosto lisätään niiden luetteloon, jotka voivat vaatia ylimääräisen isäntien kokouksen pitämistä. Voimassa olevan lain mukaan muut hallintoelimet kuin hallintoneuvosto ovat voineet vaatia ylimääräisen isäntien kokouksen koolle kutsumista.

51 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säästöpankin isäntien ja säästöpankin hallintoneuvoston toimivallan rajoja selkeytetään. Jos säästöpankillä ei ole hallintoneuvostoa, säästöpankin isännille kuululain 51 §:n mukaan sellaisia tehtäviä, jotka kuuluvat 53 §:n mukaan hallintoneuvostolle, jos säästöpankillä on hallintoneuvosto. Jos säästöpankillä ei ole hallintoneuvostoa, isäntien tehtävät määräytyvät 51 §:n mukaan. Jos säästöpankillä on hallintoneuvosto, isännille jäävät 51 §:ssä luetelluista tehtävistä ne, jotka eivät sisälly 53 §:ssä olevaan hallintoneuvoston tehtävien luetteloon. Säännöksestä ei voi pankin säännöillä poiketa.

52 §. Pykälän 2 momentista ehdotetaan luotettavaksi säännös, jonka mukaan säästöpankin valtuutettu ei saa kuulua säästöpankin hallintoneuvostoon. Säästöpankit ovat rakenteeltaan olennaisesti muuttunut siitä tilanteesta, jolloin voimassa oleva säännös säädettiin. Säästöpankin hallinto perustuu laajaan säästöpankin luottamushenkilöiden osallistumiseen hallintoon. Tässä järjestelmässä on tärkeää, että luottamushenkilöelinten välillä on kiinteä yhteys. Tämän vuoksi on tarpeen, että säästöpankin toimialueen eri osista luottamushenkilöt voivat muodostaa säästöpankin keskeisimmän hallintoelimen — hallintoneuvoston.

Vastuunjaon näkökulmasta katsottuna ei ole ongelma se, että luottamushenkilö on jäsenenä alueellisessa ja koko säästöpankin luottamushenkilöelimestä. Alueelliselle luottamushenkilöelimelle on delegoitu täsmällinen päätösvalta joko hallintoneuvoston tai hallituksen päätöksellä. Säästöpankin isännät päättävät vastuuvapauden myöntämisestä molemmille luottamushenkilöelimille.

57 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi sanat kotimainen ja valvoja, viimeksi mainittu sillä perusteella, että säästöpankeilla ei ole käytännössä valvojan tointa. Säästöpankin isäntä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, valtuutettu taikka toimitusjohtaja ei voimassa olevan lain mukaan saa olla toisen kotimaisen talletuspankin vastaavissa hallintoelimissä, toimitusjohtajana tai toimihenkilönä. Ehdotuksen

mukaan rajoitus säilyy, mutta se tulee koskemaan myös muita kuin kotimaisia talletuspankkeja.

62 §. Säästöpankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan mitä 47 §:n 2 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

5 Luku. Tilintarkastusta ja tilinpäätöstä koskevat säännökset ovat kaikkien talletuspankkien ja muiden luottolaitosten osalta niin samansisältöiset, että ne ehdotetaan siirrettäväksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin.

78 §. Pykälän 2 momentissa viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 4 §:ään muutetaan viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavan lain 10 §:ään. Asiallisesti pykälän sisältö ei muutu.

84 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädetään säästöpankin velvollisuudesta toimittaa säästöpankkitarkastukselle samat tiedot kuin se on velvollinen toimittamaan luottolaitostoiminnasta annettavan lain 17 §:n mukaan pankkitarkastusvirastolle.

92 ja 93 §. Molempien pykälien 1 momentissa viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ään muutetaan viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ään. Asiallisesti pykälien sisällöt eivät muutu.

102 §. Pykälän 2 momentin 2 kohdassa viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 7 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavan lain 13 §:ään. Asiallisesti pykälän sisältö ei muutu.

105 §. Pykälän 2 momentissa on viittaus voimassa olevan säästöpankkilain tilintarkastajia koskeviin säännöksiin. Koska tilintarkastajia koskevat säännökset siirretään luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, muutetaan viittaus luottolaitostoiminnasta annettavan lain tilintarkastajia koskeviin säännöksiin.

113 §. Voimassa olevan lain pykälän 3 momentin mukaan selvitystilan tilinpäätökseen ei sovelleta säästöpankkilain konsernitilinpäätöstä ja voitonjakoa koskevia säännöksiä. Koska mainitut säännökset on siirretty luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, jota sovellettaisiin säästöpankin selvitystilan tilinpäätökseen ilman 3 momenttiin säännöstä, ehdotetaan voimassa olevan lain mukainen viittaus muutettavaksi viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin.

135 §. Pykälän 2 kohdassa on viittaus säästöpankkilain tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja tilintarkastuskertomusta koskeviin säännöksiin. Koska mainitut säännökset siirretään

luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, muutetaan viittaus mainittuun lakiin. Asiallisesti pykälän sisältö ei muutu.

1.5. Osuuspankkilaki

1 §. Osuuspankit ovat talletuspankkeja, jotka puolestaan ovat luottolaitoksia. Luottolaitoksista säädetään luottolaitostoiminnasta annettavassa laissa, jota koskevaan hallituksen esitykseen tämänkin lain muutos kuuluu osana. Luottolaitostoiminnasta annettavalla lailla kumotaan talletuspankkien toiminnasta annettu laki. Näistä muutoksista aiheutuvat tarkistukset on tehty tähän pykälään. Luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin on otettu lähes kaikki ne säännökset, jotka ovat yhteisiä talletuspankeille ja muille luottolaitoksille.

2 §. Luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin on otettu konsolidointiryhmää koskeva säännös, joka on yhteinen kaikille luottolaitoksille, siis myös osuuspankeille, joten pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Ehdotettu käsite poikkeaa voimassa olevasta konsernin käsitteestä. Sitä koskeva yksityiskohtainen perustelu on luottolaitostoiminnasta annettavan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3 §. Pykälä sisältää säännökset osuuspankin perustajien lukumäärästä ja muusta kuin kansalaisuutta koskevasta kelpoisuudesta. Pykälästä on poistettu säännökset osuuspankin perustajien kansalaisuusvaatimuksesta. Poistaminen perustuu Euroopan yhteisöjen direktiiviin (73/183/ETY), joka koskee liikkeenperustamis- ja palveluidentarjoamisvapauden rajoitusten poistamista pankkien ja muiden rahalaitosten itsenäisen toiminnan suhteen. Direktiivin 3 artiklan mukaan luottolaitoksen perustajana olemista ei saa sitoa perustajan kansalaisuuteen. Sen sijaan muita edellytyksiä perustajalle voidaan asettaa. Näin ollen pykälän 1 momenttiin ovat jääneet säännökset, joiden mukaan perustaja ei saa olla liiketoimintakiellossa eikä konkurssissa. Lisäksi perustajana olevan yksityisen henkilön taikka avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä henkilökohtaisesti vastuussa olevan yhtiömiehen tulee olla täysivaltaisia. Pykälän 2 momentissa säädetään perusteiltaan yhdenmukaisesti liikepankkilain 3 §:n 2 momentin kanssa perustajien asuinpaikkavaatimuksista.

4 §. Luottolaitosten ja siis myös osuuspankin sääntöjen vahvistamisenmenettelystä ehdotetaan

luovuttavaksi. Sen tulisi ainoastaan toimittaa säännöt tiedoksi pankkitarkastusvirastolle. Kaupparekisteriin tehtävästä merkinnästä säädetään erikseen. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

5 §. Osuuspankin sääntöjä koskevaa pykälää muutetaan siten, että säännökset, jotka ovat kaikille luottolaitoksille yhteisiä, siirretään luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin. Tähän pykälään jäävät ne säännökset, jotka koskevat yksin osuuspankkia. Pykälän asiallinen sisältö ei näiltä osin muutu.

6 §. Pykälässä on voimassa olevan lain mukaan lueteltu ne asiakirjat, joiden toimittaminen pankkitarkastusvirastolle ja osuuspankkitarkastukselle on ollut pankin toiminnan aloittamisen edellytys. Koska muita luottolaitoksia ovat koskeneet samansisältöiset säännökset, on säännökset otettu luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin.

7 §. Voimassa olevassa laissa on säädetty perustettavan pankin osuuspääomasta. Osuuspääomaa koskevat säännökset ehdotetaan kuitenkin siirrettäväksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, koska luottolaitoksen perustamistilanteessa perustamispääomaa koskevat säännökset ovat kaikille luottolaitoksille yhteiset. Vastaavasti luottolaitosten sulautumistilanteessa perustamispääomaan sääntely on kaikkien luottolaitosten osalta yhdenmukaista.

13 a §. Voimassa olevaan lakiin ei sisälly osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista säännöstä voitonjaon rajoittamisesta osuuspankin konsernitilinpäätöksen osoittaman vapaan oman pääoman määrään. Pykälässä säädetään osuuspankeille tällainen mainittua osakeyhtiölain säännöstä vastaava rajoitus.

14 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenten sekä toimitusjohtajan kansalaisuutta koskeva vaatimus poistetaan laista. Mainittujen jäsenyyksien tai toimitusjohtajuuden edellytyksenä ei direktiivin (183/73/ETY) 3 artiklan mukaan voi olla kansalaisuus. Sensijaan edelleen edellytettäisiin, että mainituissa hallintoelimissä tai toimitusjohtajana oleva yksityinen henkilö ei saa olla vajaavaltainen, eikä konkurssissa tai liiketoimintakiellossa. Lisäksi momentissa säädetään perusteiltaan yhdenmukaisesti liikepankkilain 9 §:n 3 momentin kanssa johtokunnan jäsenten ja toimitusjohtajan asuinpaikkavaatimuksesta. Osuuspankin toi-

minimenkirjoittajasta ja prokuristista säädetään edelleen 22 §:ssä.

19 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi sana kotimainen. Osuuspankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja ei voimassa olevan lain mukaan saa olla toisen kotimaisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, valvoja tai toimihenkilö. Ehdotuksen mukaan rajoitus säilyy siten muutettuna, että se koskee myös muita kuin kotimaisia talletuspankkeja.

22 §. Osuuspankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan mitä toimitusjohtajan osalta 14 §:n 2 momentissa säädetään.

5 Luku. Tilintarkastusta ja tilinpäätöstä koskevat säännökset ovat kaikkien talletuspankkien ja muiden luottolaitosten osalta niin samansisältöiset, että ne ehdotetaan siirrettäväksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin.

36 §. Pykälän 2 momentin viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 4 §:ään muutetaan viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavan lain 10 §:ään. Asiallisesti pykälän sisältö ei muutu.

42 §. Osuuspankin velvollisuutena olisi toimittaa osuuspankkitarkastukselle vastaavat asiakirjat kuin sen velvollisuutena on toimittaa pankkitarkastusvirastolle luottolaitostoiminnasta annettavan lain mukaan.

50 ja 51 §. Molempien pykälien 1 momentissa viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ään muutetaan viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ään. Asiallisesti pykälien sisällöt eivät muutu.

60 §. Pykälän 2 momentin 2 kohdassa viittaus talletuspankkien toiminnasta annetun lain 7 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavan lain 13 §:ään. Asiallisesti pykälän sisältö ei muutu.

63 §. Pykälän 2 momentissa on viittaus voimassa olevan osuuspankkilain tilintarkastajia koskeviin säännöksiin. Koska tilintarkastajia koskevat säännökset siirretään luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, muutetaan viittaus luottolaitostoiminnasta annettavan lain tilintarkastajia koskeviin säännöksiin.

71 §. Voimassa olevan lain pykälän 3 momentin mukaan selvitystilän tilinpäätökseen ei sovelleta osuuspankkilain konsernitalinpäätöstä ja voitonjakoa koskevia säännöksiä. Koska mainitut säännökset on siirretty luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, jota sovellettaisiin

osuuspankin selvitystilän tilinpäätökseen ilman 3 momenttiin säännöstä, ehdotetaan voimassa olevan lain mukainen viittaus muutettavaksi viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin.

89 §. Pykälän 1 momentissa säädetään vahingonkorvauskanteen nostamisesta osuuspankin lukuun. Siitä on voimassa, mitä osuuskuntalain 12 luvussa on säädetty. Osuuskuntalain mainitussa luvussa olevassa 97 §:n 2 momentissa on säädetty kanteen nostamiselle määräaika. Kuitenkin osuuspankin lukuun ajettavien korvauskanteiden nostamiselle on osuuspankkilaissa säädetty määräajat. Osuuspankkiin sovelletaan ensisijaisesti osuuspankkilakia. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että siinä mainitaan nimenomaisesti, ettei määräaikaa koskevaa osuuskuntalain 97 §:n 2 momenttia sovelleta osuuspankkiin. Myös pykälän 3 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että momentissa tarkoitettu kanne tarkoittaa nimenomaisesti sijoitusosuuksien omistajien kannetta, josta säädetään myös pykälän 2 ja 4 momentissa.

92 §. Pykälän 2 kohdassa on viittaus osuuspankkilain tilinpäätöstä, konsernitalinpäätöstä ja tilintarkastuskertomusta koskeviin säännöksiin. Koska mainitut säännökset siirretään luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, muutetaan viittaus mainittuun lakiin. Asiallisesti pykälän sisältö ei muutu.

1.6. Laki Postipankki Oy:stä

1 §. Voimassa olevan lain viittaus talletuspankkien toiminnasta annettuun lakiin muutetaan viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin, jonka 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu talletuspankki Postipankki on.

7 §. Postipankin valtion takuun määrä on ollut voimassa olevan lain mukaan sidottu talletuspankkien toiminnasta annetun lain mukaiseen pankin ensisijaisen ja toissijaisen oman pääoman yhteismäärään. Nyt takuun määrä sidottaisiin luottolaitostoiminnasta annettavan lain mukaiseen ensisijaisen ja toissijaisen oman pääoman määrään.

9 §. Pykälän 1 momentissa viittaus muuttuu viittaukseksi luottolaitostoiminnasta annettavaan lakiin. Toisessa momentissa Postipankki Oy:n pankkitoiminta korvataan Postipankki

Oy:n toiminnalla, koska pankkitoiminta käsitettä ei otettaisi enää luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin.

14 §. Viittaus talletuspankkien toiminnasta annettuun lakiin muutetaan viittaukseksi luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin. Pykälään lisätään viittaukset luottolaitostoinnasta annettavan lain rahanpesupykäliin, jonka jälkeen rahanpesua koskeva ilmoittamisvelvollisuus koskee myös Postipankki Oy:n tehtäviä hoitavia posti- ja telelaitoksen virkamiehiä ja toimihenkilöitä.

15 §. Postipankki Oy:n pankkitoiminta ehdotetaan korvattavaksi Postipankki Oy:n toimintakäsitteellä, koska luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin ei enää otettaisi pankkitoiminta sanaa.

1.7. Hypoteekkiyhdistyksistä annettu laki

1, 7 ja 26 §. Mainituissa pykälissä olevat viittaukset rahoitustoimintalakiin muutetaan viittauksiksi luottolaitostoinnasta annettavaan lakiin. Säännökset eivät sisällöltään asiallisesti muutu.

5 ja 17 §. Säännökset on muutettu yhdenmukaisiksi liike-, säästö- ja osuuspankkilakien perustajia ja hallituksen jäseniä sekä toimitusjohtajia koskevien asuinpaikkavaatimusten kanssa. Kansalaisuusvaatimus on poistettu säännöksistä.

19 §. Pykälästä on poistettu säännös, joka

koski valtiovarainministeriön edustusta hallituksessa, koska säännös ei ollut velvoittava.

2. Voimaantulo

Ehdotettu luotto- ja rahoituslaitoksia koskevan lainsäädännön uudistus on kokonaisuus, joka pääosin perustuu Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen. Sopimuksen määräysten noudattamiseksi ehdotetun lainsäädännön on tultava voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa. Koska voimaantulon ajankohtaa ei tiedetä, ehdotetaan että voimaantulosta säädetäisiin asetuksella.

Luottolaitostoinnasta annettavan lain ja ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annettavan lain voimaantulo- ja siirtymäsäännöksissä on otettu huomioon sekä ETA-sopimuksesta suoraan johtuva siirtymäaika että sellainen sopeutumisaika, joka voidaan kansallisessa lainsäädännössä tuon sopimuksen estämättä antaa. Tärkeimmät siirtymäajat koskevat vakavaraisuussäännösten täyttämistä, suurten asiakasriskien purkamista ja ennen lakien voimaantuloa myönnettyjen toimilupien voimaan jäämistä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

luottolaitostoiminnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovellettamisala

Tämä laki koskee liiketoimintaa, jossa ammattimaisesti hankitaan talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja yleisöltä ja jossa tarjotaan omaan lukuun luottoja ja muuta niihin verrattavaa rahoitusta.

Laki ei koske rahoituksen tarjoajan eikä sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön kiinteän tai irtaimen omaisuuden taikka palvelujen kaupan rahoittamista eikä sellaista rahoittamista, joka kohdistuu samaan konserniin kuuluvaan yhteisöön.

2 §

Luottolaitos

Luottolaitoksella tarkoitetaan tässä laissa taletuspankkia ja muuta 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavaa osakeyhtiötä, osuuskuntaa tai hypoteekkiyhdistystä.

Talletuspankkeja ovat liikepankit, säästöpankit, osuuspankit ja Postipankki Oy.

3 §

Rahoituslaitos

Rahoituslaitoksella tarkoitetaan tässä laissa luottolaitosta lukuun ottamatta sellaista yhteisöä, joka pääasiallisena liiketoimintanaan tarjoaa 20 §:n 2—10 kohdassa tarkoitettuja palveluja tai hankkii omistusosuuksia.

4 §

Omistusyhteisö

Omistusyhteisöllä tarkoitetaan tässä laissa rahoituslaitosta, jonka tytäryritykset ovat pääasiassa luotto- tai rahoituslaitoksia ja jonka tytäryrityksistä ainakin yksi on luottolaitos.

5 §

Konsolidointiryhmä

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään lue-

taan luottolaitos, omistusyhteisö sekä luotto- tai rahoituslaitos, joka on luottolaitoksen tai omistusyhteisön kirjanpitolaissa (/) tarkoitettu tytäryritys.

Konsolidointiryhmään luetaan lisäksi luotto- tai rahoituslaitos, jolla on luottolaitoksen tai omistusyhteisön kanssa yhteinen hallinto tai jota johdetaan luottolaitoksen, omistusyhteisön tai niiden edellä tarkoitetun tytäryrityksen kanssa yhteisesti.

Jos konsolidointiryhmää koskevia säännöksiä ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa konsolidointiryhmän kokoonpanon tai muun erityisen syyn takia, luottolaitos tai omistusyhteisö voi poiketa niistä pankkitarkastusviraston kussakin yksittäistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti.

6 §

Sovellettava muu lainsäädäntö

Luottolaitokseen sovelletaan osakeyhtiöistä, osuuskunnista tai hypoteekkiyhdistyksistä annettua lainsäädäntöä jollei tässä laissa toisin säädetä.

Talletuspankkiin sovelletaan lisäksi liikepankkilakia (1269/90), säästöpankkilakia (1270/90), osuuspankkilakia (1271/90) tai Postipankki Oy:stä annettua lakia (972/87).

Muun luottolaitoksen kuin talletuspankin osalta osakeyhtiölain (734/78) 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 8 luvun 4 §:n 1 momentissa sekä osuuskuntalain (247/54) 69 §:n 1 momentissa tarkoitettua poikkeuslupan antaa valtiovarainministeriö.

7 §

Luvanvaraisuus

Luottolaitoksella on oltava toimilupa toimintansa harjoittamiseen.

8 §

Toiminimi

Talletuspankin toiminimessä on oltava sana tai yhdysosa ”pankki” ja siitä on ilmentävä pankin yhteisömuoto.

Talletuspankin lisäksi ainoastaan Suomen Pankki ja Pohjoismaiden Investointipankki saavat käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä ”pankki”. Kiellon estämättä saadaan nimitystä ”pankki” käyttää toiminimessä tai kuvaamaan toimintaa, jos on ilmeistä, ettei nimityksen käyttäminen viittaa harhaanjohtavasti talletuspankin toimintaan.

Valtiovarainministeriö voi antaa talletuspankin tytäryritykselle luvan käyttää toiminimessään nimitystä ”pankki” tai viittausta talletuspankin toimintaan.

9 §

Valvonta

Tämän lain ja viranomaisten sen nojalla antamien määräysten noudattamista valvoo pankkitarkastusvirasto. Säästöpankkeja valvoo lisäksi säästöpankkitarkastus ja osuuspankkeja osuuspankkitarkastus.

2 luku

Luottolaitoksen perustaminen ja omistaminen

10 §

Toimilupa

Valtiovarainministeriö myöntää luottolaitoksen toimiluvan. Hakemuksessa on annettava tarpeellinen selvitys luottolaitoksen suorista tai välillisistä omistajista taikka jäsenistä sekä heidän omistusosuuksistaan ja asiakasriskeistään sekä hallintoa hoitavista henkilöistä. Valtiovarainministeriöllä on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä.

Luottolaitoksen toimilupahakemuksesta on pyydetävä pankkitarkastusviraston lausunto. Talletuspankin toimilupaa koskevasta hakemuksesta on lisäksi pyydetävä sen vakuusrahasen lausunto, johon talletuspankki tulee kuulumaan.

Valtiovarainministeriön on annettava luottolaitoksen toimilupaa koskeva päätös 12 kuukauden kuluessa toimilupahakemuksen vastaanottamisesta. Hakemuksen hylkäämisestä on kuitenkin päätettävä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta tai sinä aikana pyydettyjen lisätietojen vastaanottamisesta.

11 §

Toimiluvan myöntäminen

Luottolaitokselle on myönnettävä toimilupa,

jos omistajista ja hallintohenkilöistä saadun selvityksen perusteella voidaan varmistua, että luottolaitosta tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti.

Valtiovarainministeriöllä on oikeus toimiluvan hakijaa kuultuaan asettaa toimilupa luottolaitoksen liiketoimintaa koskevia rajoituksia tai ehtoja.

12 §

Toimiluvan peruuttaminen tai toiminnan rajoittaminen

Valtiovarainministeriö voi pankkitarkastusviraston esityksestä peruuttaa luottolaitoksen toimiluvan, jos:

1) sen toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia, asetuksia tai viranomaisen niiden nojalla antamia tai vahvistamia määräyksiä;

2) se on lopettanut toimintansa yli kuuden kuukauden ajaksi;

3) luvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa;

4) sen toimintaa ei ole aloitettu 12 kuukauden sisällä toimiluvan myöntämisestä; tai

5) toimilupaa haettaessa on annettu vääriä tietoja.

Valtiovarainministeriö voi pankkitarkastusviraston esityksestä rajoittaa määräajaksi luottolaitoksen toimiluvan mukaista toimintaa, jos luottolaitoksen hoidossa on todettu taitamattomuutta tai varomattomuutta ja jos on ilmeistä, että se voi vakavasti vahingoittaa rahoitusmarkkinoiden vakautta tai velkojien etua.

13 §

Perustamis pääoma

Perustettavan luottolaitoksen osakepääoman, osuuspääoman tai peruspääoman on oltava vähintään 5 miljoonaa eua vastaava markkamäärä, kuitenkin aina vähintään 30 miljoonaa markkaa. Perustamis pääoman on oltava kokonaan maksettu rahana toimilupaa myönnettäessä.

Luottolaitoksen 72—74 §:n mukaisten omien varojen tulee aina olla vähintään perustamis pääoman suuruiset.

Jos luottolaitoksen omat varat eivät enää täytä 2 momentin mukaista vaatimusta, pankkitarkastusviraston on asetettava määräaika, jonka kuluessa luottolaitoksen on täytettävä omia varoja koskeva vähimmäisvaatimus, tai

pankkitarkastusviraston on esitettävä valtiovarainministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamista.

14 §

Yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen sisältö

Luottolaitoksen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä on, sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään, määrättävä:

1) hallintoneuvoston tehtävät, kokoonpano, toimikausi ja jäsenen eroamisikä, jos luottolaitoksella on hallintoneuvosto;

2) hallituksen jäsenten ja varajäsenten lukumäärä, toimikausi ja eroamisikä;

3) hallituksen jäsenen ja varajäsenen sekä toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan oikeudesta kuulua toisen liikeyrityksen hallintoon;

4) missä järjestyksessä päätetään toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten välisestä tehtävänjaosta ja oikeudesta edustaa luottolaitosta;

5) miten toimipaikkojen hallinto on järjestettävä; sekä

6) ketkä ovat oikeutetut kirjoittamaan luottolaitoksen toiminimen.

15 §

Luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisyyt

Luottolaitoksen toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja eivät saa olla henkilöitä, jotka ovat luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvan vakuutusyhtiön toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana.

Enemmistön luottolaitoksen hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitetun vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä, toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana, jollei pankkitarkastusvirasto myönnä tätä poikkeusta.

16 §

Luotonanto ja sijoittaminen eräissä tapauksissa

Luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvalla vakuutusyhtiölle annettavaa luottoa ja vakuutusyhtiöön sijoittamista koskevat merkittävät ja periaattelliset päätökset on tehtävä luottolaitoksen hallituksessa.

17 §

Pankkitarkastusvirastolle toimitettavat tiedot

Luottolaitos ei saa aloittaa toimintaansa

ennen kuin se on saanut toimiluvan ja toimitanut pankkitarkastusvirastolle:

1) jäljennöksen valtiovarainministeriön myöntämästä luottolaitoksen toimiluvasta;

2) luottolaitosta koskevan täydellisen otteen kaupparekisteristä, johon sisältyvät yhtiöjärjestys tai säännöt;

3) hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet ja tarvittavat muut tiedot; sekä

4) isäntien tai hallintoneuvoston vahvistamat luottolaitoksen toimintaa ja hallintoneuvoston valitsemaa tarkastajia koskevat yleiset ohjeet.

Jos 1 momentissa mainituissa tiedoissa tapahtuu muutos, se on viipymättä ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle.

18 §

Osakkeiden ja osuuksien omistuksesta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti luottolaitoksesta osuus, joka on vähintään 10 prosenttia sen osake- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 10 prosenttia sen osakkeiden tai osuuksien äänivallasta taikka joka muutoin oikeuttaa käyttämään siihen rinnastuvaa vaikutusvaltaa luottolaitoksen hallinnossa, on hankinnasta ilmoitettava etukäteen pankkitarkastusvirastolle.

Jos 1 momentissa tarkoitettua osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- tai osuuspääomasta tai tuottaa vähintään samansuuruisen äänioikeuden tai että luottolaitoksesta tulee tytäryritys, on myös tästä hankinnasta etukäteen ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös silloin, kun osuuden omistus laskee alle 1 ja 2 momentissa säädetyn suuruisen osuuksien.

Luottolaitoksen on ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

Ilmoituksissa on annettava tarpeelliset tiedot osuuden suuruudesta ja sen omistajasta sekä omistajan asiakasriskeistä.

19 §

Hankinnan vastustaminen

Pankkitarkastusvirasto voi kolmen kuukauden kuluessa 18 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta vastustaa osuuden hankintaa, jos on todennäköistä, että osuuden omistus haittaisi luottolaitoksen varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaista toimintaa.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuus on hankittu pankkitarkastusviraston vastustuksesta huolimatta taikka jos osuuden hankinnan jälkeen pankkitarkastusvirasto havaitsee osuuden omistuksen vaarantavan luottolaitoksen 1 momentin mukaista liiketoimintaa, voi pankkitarkastusvirasto kieltää osuuden omistajan äänivallan käyttämisen.

3 luku

Luottolaitoksen toiminta

20 §

Liiketoiminnan ala

Luottolaitos saa harjoittaa vain tässä pykälässä tarkoitettua ja siihen liittyvää toimintaa.

Luottolaitoksen toimintaa on:

1) takaisinmaksettavien varojen hankinta yleisöltä;

2) muu varainhankinta;

3) luotonanto ja rahoitustoiminta sekä muu rahoituksen järjestäminen;

4) rahoitusleasing;

5) maksuliike;

6) maksujen periminen;

7) valuutanvaihto;

8) notariaattitoiminta pankkitarkastusviraston määräämissä rajoissa;

9) arvopaperikauppa ja muu arvopaperitoiminta;

10) takaustoiminta;

11) luottotietotoiminta;

12) asuntosäästötoimintaan liittyvä asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitys; sekä

13) muu 1—12 kohdassa tarkoitettuihin toimintoihin verrattava toiminta.

21 §

Luottolaitoksen omistusten suhde luottolaitoksen omiin varoihin

Luottolaitos tai se ja sen tytäryritys ja 5 §:n

2 momentissa tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos yhdessä saavat sijoittaa yhden sellaisen muun kuin 20 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavan yhteisön osakkeisiin ja osuuksiin, jonka osake- tai osuuspääomasta ne omistavat yli kymmenen prosenttia taikka niin suuren osan, että niillä on yli kymmenen prosenttia kaikkien osakkeiden ja osuuksien tuottamista äänistä, enintään 15 prosenttia luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omista varoista. Luottolaitoksella ja sen tytäryrityksellä ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla luotto- tai rahoituslaitoksella saa olla tällaisia sijoituksia yhteensä enintään määrä, joka on 60 prosenttia luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omista varoista. Suhdelukuja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon osakkeita, jotka luottolaitos tai sen tytäryritys taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos on merkinnyt järjestämänsä osakeannin yhteydessä antamansa sitoumuksen perusteella, eikä vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tarkoitettua vakuutusyhtiön osakkeita eikä osakkeita ja osuuksia, joiden omistaminen luottolaitoksen, sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotto- tai rahoituslaitoksen asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämisen yhteydessä on välttämätöntä.

22 §

Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen omistamista koskeva rajoitus

Luottolaitos yksin tai se ja sen tytäryritykset ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettut luotto- ja rahoituslaitokset yhdessä saavat sijoittaa muihin kuin rahoitustoiminnan yhteydessä vuokrattaviin kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin enintään määrän, joka on 13 prosenttia luottolaitoksen osalta sen taseen loppusummasta tai luottolaitoksen ja sen tytäryrityksen ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotto- tai rahoituslaitoksen osalta konsolidointiryhmän yhteen lasketun taseen loppusummasta, jollei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä lupaa suurempaan määrään.

Luottolaitoksen tytäryritystä taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotto- tai rahoituslaitosta, jonka oikeutta omistaa kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia on laissa rajoitettu, ei lueta mukaan 1 momentissa tarkoitettua omistusta laskettaessa.

Luottolaitoksen ja sen tytäryrityksen ja 5 §:n

2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen omistamiin kiinteistöyhteisön osakkeisiin ja osuuksiin rinnastetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdelukua laskettaessa luottolaitoksen ja sen tytäryrityksen ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen kiinteistöyhteisölle antamat luotot ja sen puolesta antamat takaukset samassa suhteessa kuin luottolaitoksen tai sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen omistamat kiinteistöyhteisön osakkeet tai osuudet ovat kiinteistöyhteisön osake- ja osuuspääomasta.

23 §

Väliaikainen omistus

Luottolaitos tai se ja sen tytäryritys ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos saavat 22 §:n säännösten estämättä väliaikaisesti omistaa maksamatta jääneen saamisen vakuutena olleita kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia tai kiinteistöjä.

Luottolaitoksen tai sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen on luovuttava 1 momentin nojalla hankitusta omaisuudesta niin pian kuin se tappiota on mahdollista ja viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun 1 momentissa tarkoitettu hankinta on tapahtunut, jollei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä määrääikaan pidennystä.

Pankkitarkastusvirasto antaa määräykset luottolaitoksen tai sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen omistukseen väliaikaisesti siirtyneen omaisuuden ilmoittamisesta pankkitarkastusvirastolle.

24 §

Vakuuden edelleenpanttaaminen

Luottolaitokselle annettua vakuutta ei luottolaitos saa vakuuden omistajan suostumuksetta pantata edelleen.

25 §

Kiinteä toimipaikka

Luottolaitoksella on oltava toimintaansa varten vähintään yksi kiinteä toimipaikka. Se

voi harjoittaa toimintaansa lisäksi sivukontto-reissa ja muissa toimipaikoissa.

26 §

Sivukonttorin perustaminen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon

Luottolaitoksen, joka aikoo perustaa sivukonttorin muuhun Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon, on ilmoitettava siitä etukäteen pankkitarkastusvirastolle. Ilmoitukseen on liitettävä tiedot harjoitettavaksi aiotusta toiminnasta sekä sivukonttorin hallintoon liittyvät tiedot.

Pankkitarkastusviraston on ilmoitettava sivukonttorin perustamisesta asianomaisen valtion vastaavalle valvontaviranomaiselle ja liitettävä ilmoitukseen tiedot luottolaitoksen omien varojen määrästä, vakavaraisuussuhteesta, tallettajien suojana olevasta vakuusjärjestelmästä sekä muut tiedot, jotka ovat tarpeen sivukonttorin toiminnan aloittamiseksi.

Pankkitarkastusviraston on kolmen kuukauden kuluessa luottolaitoksen 1 momentin mukaisen ilmoituksen saamisesta kieltäydyttävä 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä, jos se havaitsee, että luottolaitoksen taloudellinen tilanne ja hallinto eivät täytä luottolaitokselle tässä laissa säädettyjä vaatimuksia. Sivukonttoria ei voida perustaa, jos pankkitarkastusvirasto on kieltäytynyt tekemästä ilmoitusta.

27 §

Sivukonttorin perustaminen valtioon, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen

Luottolaitoksen, joka aikoo perustaa sivukonttorin muuhun kuin 26 §:ssä tarkoitettuun valtioon, on haettava lupa sivukonttorin perustamiseen valtiovarainministeriöltä. Lupa on myönnettävä, jos sivukonttorin valvonta on riittävällä tavalla järjestettävissä. Lupahakemuksesta on pyydettyä Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston lausunnot. Valtiovarainministeriö voi antaa määräyksiä ulkomaille perustettavan sivukonttorin perustamisesta ja valvonnan toteuttamisesta.

28 §

Ulkomailla olevan sivukonttorin lakkauttaminen

Jos luottolaitos rikkoo 26 ja 27 §:n säännöksiä tai niiden nojalla annettuja määräyksiä,

valtiovarainministeriö voi luottolaitosta kuulutuaan vaatia oikaisua määräajassa ja, jollei oikaisua tapahdu, määrätä ulkomaisen sivukonttorin lakkautettavaksi.

29 §

Palveluiden tarjoaminen

Luottolaitoksen, joka aikoo tarjota 20 §:ssä tarkoitettuja palveluita jonkun muun valtion alueella perustamatta sivukonttoria, on ilmoitettava etukäteen pankkitarkastusvirastolle, mitä palveluita se tulee tarjoamaan.

Pankkitarkastusviraston on kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen vastaanottamisesta toimitettava tieto asiasta Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valvontaviranomaiselle sekä liitettävä mukaan oma ilmoituksensa siitä, kattaako luottolaitoksen toimilupa Suomessa nuo palvelut.

4 luku

Tilinpäätös ja tilintarkastus

30 §

Tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisala

Luottolaitoksen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös laaditaan kirjanpitolain ja tämän luvun säännösten mukaisesti. Osakeyhtiölain 11 luvun 1—3 ja 5—12 §:n ja osuuskuntalain 79—79 b §:n, lukuun ottamatta 79 b §:n 1 momenttia, säännöksiä ei sovelleta luottolaitokseen.

Pankkitarkastusvirasto antaa tarkemmat määräykset luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimisesta.

Mitä 30—36 §:ssä säädetään luottolaitoksesta, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisöön sekä sellaiseen rahoituslaitokseen, joka on luottolaitoksen tai omistusyhteisön tytäryritys.

31 §

Tilinpäätös

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää kirjanpitolain ja tämän luvun säännösten mukaisen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen.

Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee päivätä ja allekirjoittaa tilinpäätös. Jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on esittänyt eriävän

mielipiteen tilinpäätöksestä, on tätä koskeva lausuma liitettävä siihen hänen vaatimuksensa.

Tilinpäätökseen on sisällytettävä tuloslaskelma ja tase viimeistä edelliseltä tilikaudelta. Tuloslaskelman ja taseen liitteenä on ilmoitettava pankkitarkastusviraston määräämät tiedot. Jos tilikauden aikana tuloslaskelman tai taseen erittelyä on muutettu, on aikaisempaan tilinpäätökseen sisältyviä tietoja mahdollisuuksien mukaan oikaistava niin, että niitä voidaan verrata myöhempään tilinpäätökseen.

Tilinpäätös on annettava tilintarkastajille vähintään kuukautta ennen varsinaista yhtiökokousta taikka muuta varsinaista osuudenomistajien tai jäsenten kokousta.

32 §

Toimintakertomus

Toimintakertomus on laadittava hyvän kirjanpitolain mukaisesti ja siinä on annettava tietoja sellaisista luottolaitoksen tilan ja sen toiminnan tuloksen arvostelemista varten tärkeistä seikoista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa tai niiden liitteenä olevissa tiedoissa, sekä luottolaitoksen kannalta olennaisista tapahtumista, vaikka ne olisivat sattuneet tilikauden päätyttyäkin.

Jos luottolaitos tilikauden aikana on hankkinut määräämisvallan toisessa yhteisössä tai sulautumisen nojalla on vastaanottanut toisen yhteisön varoja ja velkoja, on siitä annettava toimintakertomuksessa selostus.

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava luottolaitoksen palveluksessa olevien henkilöiden keskimääräinen luku tilikauden aikana sekä tilikautena maksettujen palkkojen ja korvausten yhteenlaskettu määrä toisaalta hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan osalta ja toisaalta muiden luottolaitoksen palveluksessa olevien osalta. Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut osapalkkiot on ilmoitettava erikseen.

Hallituksen on toimintakertomuksessaan tehtävä esitys luottolaitoksen voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi.

Toimintakertomuksen tulee sisältää selostus luottolaitoksen liiketoiminnoissa tapahtuneista olennaisista muutoksista edellisen tilikauden aikana ja arvio liiketoimintojen kehittymisestä alkaneen tilikauden aikana.

33 §

Tilikausi

Luottolaitoksen tilikausi on kalenterivuosi. Liiketoimintaa aloitettaessa taikka lopetettaessa tilikausi saa olla kalenterivuotta lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

34 §

Omaisuuksien arvostus

Tilinpäätökseen merkitään:

1) luotot ja muut sellaiset saamiset nimelisarvoon tai sitä alhaisemman todennäköisen luovutushinnan suuruusina, kuitenkin enintään todennäköisen luovutushinnan suuruusina;

2) luovutettavaksi tarkoitetut arvopaperit hankintamenon suuruusina, kuitenkin enintään todennäköisen luovutushinnan suuruusina;

3) arvopaperit, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena, hankintamenon suuruusina tai, jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on sitä pysyvästi alempi, tämän suuruusina.

Pankkitarkastusvirasto voi antaa määräyksiä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen, helposti markkinoitavien arvopapereiden sekä johdannaissopimusten merkitsemisestä taseeseen hankintamenoa suurempaan todennäköiseen arvoon.

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus samoin kuin ulkomaanrahan määräiset velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi Suomen Pankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Pankkitarkastusvirasto voi antaa määräyksiä käyttöomaisuuden merkitsemisestä tilinpäätökseen hankintahetken Suomen Pankin noteeraamaan kurssiin.

35 §

Tase

Taseeseen on riittävästi eriteltyinä merkittävä pankkitarkastusviraston tarkemmin määräämällä tavalla omina erinään vastaaviin rahat ja saamiset keskuspankeilta, luotot, yleiseen liikkeeseen lasketut saamistodistukset, osakkeet ja osuudet, pitkävaikutteisten aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenojen poistamaton osa, maksetut ennakot ja siirtosaamiset, osake-, sijoitusosuuksien ja kantarahastointisaamiset sekä muu omaisuus. Vastattaviin on merkittävät velat luottolaitoksille ja yleisölle, luottolaitoksen itsensä yleiseen liikkeeseen las-

kemat saamistodistukset, saadut ennakot ja siirtovelat, velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, sekä muut velat samoin kuin varaukset, osake-, osuus- tai peruspääoma, sijoitusosuuksipääoma tai kantarahasto, vararahasto, arvonorotusrahasto sekä edellisten tilikausien voitto tai tappio. Tilikauden voitto ilmoitetaan erikseen oman pääoman lisäyksenä ja tappio sen vähennyksenä.

Rahoitustoiminnan yleisiin riskeihin varautumista varten saadaan tilinpäätöksessä lisäksi tehdä yleinen tappiovaraus.

36 §

Sidottu ja vapaa oma pääoma

Luottolaitoksen oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osake-, osuus- tai peruspääoma, lisäosuuksipääoma, sijoitusosuuksipääoma tai kantarahasto, vararahasto ja arvonorotusrahasto. Luottolaitoksen sidottua omaa pääomaa on lisäksi pääomasijoitus, joka täyttää seuraavat edellytykset:

1) sijoitukselle ei saa asettaa vakuutta eikä se ole irtisanottavissa;

2) sijoitus saadaan maksaa takaisin vain pankkitarkastusviraston luvalla ja edellyttäen, että luottolaitoksen tai, luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän vakavaraisuus ei laske alle 78 §:ssä säädetyn rajan;

3) sijoitukselle saadaan maksaa korkoa vain siinä määrin kuin luottolaitoksen tai, jos luottolaitos on emoyritys, konsernin voitonjakokelpoiset varat taikka säästöpankkilain 40 §:ssä tarkoitettujen voittovarat siihen riittävät;

4) luottolaitoksen purkautuessa tai joutuessa konkurssiin sijoituksen pääomalla ja maksamattomalla korolla on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla mutta parempi oikeus kuin osakkeilla, osuuksilla ja sijoitusosuuksilla taikka kantarahasto-osuuksilla.

Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä ja tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu pääomasijoitus saadaan käyttää, jollei sijoituksen ehdoista muuta johdu, sellaisen tappion peittämiseen, johon vapaa oma pääoma ja vararahasto eivät riitä edellyttäen, että osakepääomaa,

osuuspääomaa taikka, jos osuuspääoma on käytetty, sijoitusosuuspääomaa tai kantarahastoa vastaavasti alennetaan samassa suhteessa. Voittovaroja ja vararahastoa saadaan, sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään, käyttää pääomasijoituksen arvon korottamiseen enintään määrällä, jolla pääomasijoituksen arvoa on aikaisempina tilikausina alennettu tappion peittämiseksi.

Pääomasijoitukseen voidaan liittää oikeus vaihtaa sijoitus luottolaitoksen osakkeiksi, osuus- ja lisäosuusmaksuiksi, sijoitusosuuksiksi tai kantarahasto-osuuksiksi. Tällöin noudetaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölaissa, osuuskuntalaissa ja säästöpankkilaissa säädetään vaihtovelkakirjalainoista.

Pääomasijoituksesta on annettava nimetylle henkilölle asetettu pääomatodistus. Pääomatodistuksen luovuttamiseen ja panttaukseseen sovelletaan, mitä velkakirjalain (622/47) 13, 14 ja 22 §:ssä säädetään juoksevista velkakirjoista, jollei pääomatodistuksen ehdoista muuta johdu. Jos pääomasijoituksen arvoa on pankin kirjanpidossa alennettu tai korotettu, pääomatodistuksen nimellisarvoa on vastaavasti muutettava ja pääomatodistukseen on tehtävä siitä viivytyksettä merkintä.

37 §

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on laadittava siten, että siitä käy selville, miten tilikauden tulos on syntynyt.

Tuloslaskelmaan on pankkitarkastusviraston tarkemmin määräämällä tavalla erikseen merkittävä tuotot ja kulut riittävästi eriteltyinä. Siihen on merkittävä omina erinään korkotuotot ja korkokulut, osinkotuotot, palkkiotuotot ja palkkiokulut, arvopaperitoiminnan kate, valuuttatoiminnan kate, hallintokulut, toiminnan muut tuotot ja kulut, saamisten ja muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset, poistot rakennuksista, koneista ja kalustosta sekä muista pitkävaikutteisista menoista samoin kuin varusten muutos ja välittömät verot. Satunnaiset tuotot ja kulut on ilmoitettava erikseen tuloslaskelmassa.

38 §

Konsernitilinpäätös

Omistusyhteisön sekä luottolaitoksen, joka on konsernin emoyritys, tulee laatia ja sisällyt-

tää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös niin kuin kirjanpitolaissa ja tässä luvussa säädetään ja niin kuin pankkitarkastusvirasto tarkemmin määrää.

Sellaisten tytäryritysten tiedot, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pankkitarkastusviraston määräämällä tavalla.

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on sen lisäksi, mitä kirjanpitolaissa säädetään, soveltuvin osin noudatettava tämän lain 31 §:n säännöksiä.

Konsernin oma pääoma on konsernitaseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan tai kokonaistappioon huomioon ottaen konsernin tulos päättyneeltä tilikaudelta.

Emoyrityksen toimintakertomuksessa on konsernista annettava 32 §:n 1—3 ja 5 momentissa tarkoitetut selvitykset. Lisäksi on ilmoitettava se määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yritysten on yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan.

Tytäryrityksen toimintakertomuksessa on ilmoitettava emoyrityksen nimi.

Jollei konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä konsernin kokoonpanon vuoksi tai muusta erityisestä syystä voida konsernitilinpäätöstä laadittaessa noudattaa, saadaan niistä poiketa pankkitarkastusviraston kussakin yksittäistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti. Poikkeamisesta on tehtävä selko konsernitilinpäätöksessä.

39 §

Lausunnon pyytäminen kirjanpitolautakunnalta

Pankkitarkastusviraston on pyydettävä kirjanpitolautakunnalta lausunto ennen edellä tässä luvussa tarkoitettujen määräysten antamista.

40 §

Tilinpäätöksen pitäminen yleisön saatavilla

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on pyynnöstä annettava jokaiselle jäljennös tilinpäätöksestään ja toimintakertomuksestaan. Jäljennöksestä ei saa periä jäljentämiskulut ylittävää maksua.

41 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Luottolaitoksen yhtiökokouksen, osuuskun-

nan kokouksen, isäntien kokouksen tai jäsen-
ten kokouksen on vuosittain luottolaitoksen
hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkas-
tamista varten valittava vähintään kaksi tilin-
tarkastajaa ja tarpeellinen määrä varatilintar-
kastajia, jotka ovat riippumattomia tehtäväs-
sään. Tämän lain säännöksiä tilintarkastajasta
on sovellettava myös varatilintarkastajaan.

42 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Vähintään yhdellä tilintarkastajalla on oltava
asuinpaikka Euroopan talousalueella tai tilin-
tarkastajan tulee olla 2 momentissa tarkoitettu
yhteisö. Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva
ei voi olla tilintarkastajana. Tilintarkastajalla
on oltava sellainen laskentatoimen, taloudellisten
ja oikeudellisten asioiden sekä tilintarkas-
tuksen tuntemus ja kokemus kuin luottolaitok-
sen toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on
tarpeen tehtävän hoitamiseksi.

Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatili-
tarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin
hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhtei-
sö. Jos tilintarkastajaksi on valittu Keskus-
kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhtei-
sö, tämän on ilmoitettava luottolaitokselle,
kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimit-
tamisesta. Päävastuullisella tilintarkastajalla on
oltava vähintään sama kelpoisuus kuin tilintar-
kastusyhteisöllä.

43 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Luottolaitoksen tilintarkastajana ei saa olla:

1) luottolaitoksen tai kirjanpitolaissa tarkoi-
tetulla tavalla samaan konserniin kuuluvan
yhteisön tai osakkuusyhteisön hallituksen tai
hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja, val-
tuutettu tai vastaavassa asemassa oleva taikka
se, jonka tehtävänä on luottolaitoksen kirjan-
pidon ja varojen hoito tai hoidon valvonta;

2) edellä 1 kohdassa tarkoitettuun luottolai-
tokseen tai yhteisöön taikka siinä tarkoitettuun
henkilöön palvelus- tai muutoin alistus- tai
riippuvuussuhteessa oleva; eikä

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettua henkilöä
aviopuoliso tai tällaisen henkilön kanssa avio-
liittoa solmimatta avioliitonomaisissa olosuh-
teissa elävä henkilö, veli tai sisar taikka se, joka
on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa
sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellai-

sessä lankoussuhteessa, että toinen heistä on
naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Luottolaitoksen tytäryhtiön tilintarkastajana
ei saa olla se, jota 1 momentin mukaan ei saa
valita luottolaitoksen tilintarkastajaksi.

Tilintarkastajan on ilmoitettava pankkitar-
kastusvirastolle 1 momentin 1 kohdassa tarkoi-
tetulta yhteisöltä saamastaan luotosta, sen hä-
nen hyväkseen antamasta takauksesta tai
muusta vastuusitoumuksesta, vakuudesta taik-
ka näitä vastaavasta etuudesta.

44 §

Pankkitarkastusviraston määräämät tilintarkastajat

Pankkitarkastusviraston on määrättävä luot-
tolaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintar-
kastaja, jos:

1) 41 ja 42 §:n säännöksiä ei ole noudatettu;
2) tilintarkastaja on 43 §:n 1 momentin mu-
kaan esteellinen eikä esteettömien tilintarkasta-
jien lukumäärä ole tämän lain tai yhtiöjärjes-
tyksen taikka sääntöjen mukaan riittävä;

3) yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin otettua
tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta
koskevaa määräystä on rikottu; tai

4) tilintarkastajan edellytykset riippumatto-
maan tarkastukseen ovat vaarantuneet eikä
hän ole luopunut tehtävästään.

Määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1
momentissa tarkoitettua tilintarkastajan tilalle
on valittu tilintarkastaja.

Pankkitarkastusvirasto antaa luottolaitoksel-
le osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n 3 momentissa
ja 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua mää-
räyksen.

Pankkitarkastusvirasto voi kesken toimikau-
den erottaa määräämänsä tilintarkastajan toi-
mestaan.

45 §

Tilintarkastuksen toimittaminen

Tilintarkastajan tulee hyvän tilintarkastusta-
van edellyttämässä laajuudessa tarkastaa tili-
kauden kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto.

Kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajan
on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa
viitataan tilintarkastuskertomukseen.

46 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tili-

kaudelta 41 §:ssä tarkoitettulle kokoukselle tilintarkastuskertomus. Kertomus on luovutettava luottolaitoksen hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto:

1) siitä, onko tilinpäätös laadittu kirjanpitolain ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti;

2) siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot luottolaitoksen tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta;

3) vastuuvapauden myöntämisestä;

4) tilikauden tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta; sekä

5) tuloksen käsittelemisestä hallituksen tai muun vastaavan toimielimen esittämällä tavalla.

Jos luottolaitoksen hallintoneuvoston, hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsen, toimitusjohtaja, valtuutettu tai muu vastuuvollinen on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, taikka muuhun luottolaitosta koskevan lain tai sen yhtiöjärjestyksen taikka sääntöjen vastaiseen toimintaan, tilintarkastajan tulee esittää siitä kertomuksessaan muistutus. Tilintarkastajalla on muutoinkin oikeus antaa kertomuksessaan tietoja, joiden saattamista 1 momentissa tarkoitettun kokouksen tietoon hän pitää tarpeellisena.

47 §

Tilintarkastuspöytäkirja

Tilintarkastaja voi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle, valvojalle tai vastaavalle toimielimelle taikka muulle vastuuvolliselle huomautuksia sellaisista seikoista, joita ei esitetä tarkastuskertomuksessa. Tällaiset seikat merkitään pöytäkirjaan, joka on annettava sille, jonka tehtävänä on huolehtia luottolaitoksen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tämän on käsiteltävä pöytäkirja viipymättä ja säilytettävä se luotettavalla tavalla.

48 §

Tilintarkastajan läsnäolo

Tilintarkastajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa luottolaitoksen toimielimen

kokouksessa, jossa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita.

Tilintarkastajan on oltava kokouksessa läsnä, jos käsiteltävät asiat ovat sellaisia, että hänen läsnäolonsa on tarpeen.

49 §

Tilintarkastus konsernissa

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön konsernissa tytäryrityksen tilintarkastajaksi on, mikäli mahdollista, valittava vähintään yksi emoyrityksen tilintarkastaja

5 luku

Talletuspankkeja koskevat säännökset

50 §

Talletus

Talletuksella tarkoitetaan tässä laissa yleisöltä vastaanotettuja takaisinmaksettavia varoja, jotka on vastaanotettu pankkitarkastusviraston hyväksymät yleiset ehdot täyttävälle tilille.

Vain talletuspankilla on oikeus ottaa vastaan talletuksia. Säästökassojen oikeudesta ottaa vastaan talletuksia säädetään erikseen. Tämän lain säännökset eivät rajoita Suomen Pankin oikeutta ottaa vastaan talletuksia.

51 §

Tilinomistaja

Talletettaessa varoja pankkiin on pankin ja tilinavaajan välillä tehtävä talletusta koskeva sopimus. Tilinavaajan henkilöllisyys on aina todettava ja sopimukseen on merkittävä riittävät tiedot tilinavaajasta, omistajasta ja käyttöön oikeutetuista.

Jos talletuksesta annetaan erillinen todiste, se on asetettava nimetylle henkilölle ja se voidaan siirtää vain nimetylle henkilölle.

Talletusta koskevaan 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen otetusta erityisestä ehdosta on oltava merkintä myös todisteessa. Ehto, lukuun ottamatta tilinomistajan määräystä tilin käyttöön oikeutetuista, voidaan muuttaa tai peruuttaa vain pankin suostumuksella.

52 §

Vajaavaltainen tilinomistaja

Viisitoista vuotta täyttänyt vajaavaltainen

voi itse tehdä talletuspankin kanssa talletusta koskevan sopimuksen niistä varoista, joista hänellä holhouslain 20 §:n 2 momentin mukaan on oikeus määrätä, sekä tallettaa ja nostaa varoja ja muutoinkin määrätä talletuksesta. Holhooja voi kuitenkin holhouslautakunnan suostumuksella ottaa talletetut varat hoitoonsa, jos vajaavaltaisen etu sitä vaatii.

Jos viisitoista vuotta täyttäneen vajaavaltaisen nimiin on talletuspankkiin talletettu varoja ehdolla, että ainoastaan hänellä itsellään on oikeus nostaa varoja, määräävät talletetuista varoista vajaavaltainen ja hänen holhoojansa yhdessä. Ehdosta voidaan kuitenkin poiketa tuomioistuimen luvalla.

53 §

Koronmaksuvelvollisuuden vanheneminen

Kun kymmenen vuotta on kulunut sen kalenterivuoden lopusta, jonka kuluessa talletuspankkiin talletettujen varojen tiliä on viimeksi käytetty, lakkaa talletuspankin velvollisuus maksaa korkoa talletetuille varoille, jollei tiiehdoista muuta johdu.

6 luku

Vakuusrahasto

54 §

Vakuusrahaston jäsenyys

Talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamista turvaamiseksi on liikepankin ja Postipankki Oy:n kuuluttava liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastoon, säästöpankin säästöpankkien vakuusrahastoon ja osuuspankin osuuspankkien vakuusrahastoon.

Liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahaston sijasta voi säästöpankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki tai säästöpankkien keskusrahallaitoksen ja säästöpankkien yhdessä omistama liikepankki kuulua säästöpankkien vakuusrahastoon ja osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki tai osuuspankkien keskusrahallaitoksen ja osuuspankkien yhdessä omistama liikepankki osuuspankkien vakuusrahastoon.

55 §

Vakuusrahaston säännöt

Vakuusrahaston säännöt ja niiden muutokset vahvistaa valtiovarainministeriö.

Säännöissä on mainittava:

- 1) rahaston nimi ja kotipaikka;
- 2) kannatusmaksun määräytymisperusteet ja perimisajankohta;
- 3) valtuuskunnan jäsenten lukumäärä, eroamisikä ja toimikausi sekä valtuuskunnan päätösvaltaisuus ja tehtävät;
- 4) hallituksen jäsenten lukumäärä, eroamisikä, toimikausi sekä hallituksen päätösvaltaisuus ja tehtävät;
- 5) perusteet rahaston vuotuisen ylijäämän käyttämisestä;
- 6) rahaston tilikausi;
- 7) tilintarkastajien lukumäärä ja toimikausi; sekä
- 8) sääntöjen muuttamistapa.

56 §

Vakuusrahaston hallinto

Vakuusrahastoa hoitaa siihen kuuluvien talletuspankkien valitsema valtuuskunta ja valtuuskunnan valitsema hallitus.

Jos vakuusrahastolle on myönnetty tukilainaa valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/92) nojalla, valtion vakuusrahaston hallintoneuvostolla on oikeus nimetä valtuuskuntaan ja hallitukseen valtion vakuusrahastoa edustava lisäjäsen.

57 §

Vakuusrahaston kannatusmaksu

Vakuusrahastoon kuuluvan talletuspankin on vuosittain suoritettava valtuuskunnan määräämä, tallettajien saamista turvaamiseksi ja vakuusrahaston muiden velvoitteiden täyttämiseksi riittävä kannatusmaksu.

Kannatusmaksun tulee perustua talletuspankin toiminnassaan ottamiin riskeihin. Kannatusmaksun laskentaperusteen on oltava sama kaikille vakuusrahastoon kuuluville pankeille. Vakuusrahastolle vuosittain perittävien kannatusmaksujen on oltava yhteensä vähintään yksi kahdestuhannesosa ja enintään yksi sadasosa rahastoon kuuluvien pankkien viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta.

Kannatusmaksun suuruus on pankkitarkastusviraston hyväksyttävä. Pankkitarkastusvirasto voi velvoittaa korottamaan kannatusmaksua, jos se katsoo, ettei valtuuskunnan

määräämä kannatusmaksu ole riittävä turvaamaan tallettajien saamia ja vakuusrahaston muita velvoitteita.

Vakuusrahaston hallitus voi pankkitarkastusviraston hyväksymin perustein vapauttaa talletuspankin määrääjäksi suorittamasta kannatusmaksua.

58 §

Vakuusrahaston itsenäisyys

Rahastoon kuuluvalla talletuspankilla ei ole oikeutta vaatia osuuttaan vakuusrahastosta erotettavaksi itselleen eikä luovuttaa sitä toiselle. Tätä osuutta ei saa lukea pankin varoiksi.

59 §

Kannatusmaksun perimisen keskeyttäminen

Kannatusmaksun periminen voidaan keskeyttää, jos vakuusrahaston varojen ja velkojen erotuksena laskettu nettovarallisuus on vähintään yksi prosentti rahastoon kuuluvien talletuspankkien taseiden yhteenlasketuista loppusummista.

60 §

Tallettajien saamisten suorittaminen

Vakuusrahaston varoista on suoritettava Suomen markkoina ne selvitystilaan tai konkurssiin joutuneen rahastoon kuuluvan talletuspankin 50 §:ssä tarkoitetuilla tileillä olevat tallettajien saamiset, joiden maksamiseen selvitystilassa olevan pankin tai konkurssipesän varat eivät riitä. Vakuusrahaston varoista ei kuitenkaan suoriteta tällaisella tilillä olevia toisen luotto- tai rahoituslaitoksen saamia. Rahaston varoja voidaan käyttää jo selvitystilan tai konkurssin aikana.

61 §

Lainojen myöntäminen

Vakuusrahaston varoista voidaan antaa avustuskainoja tai avustuksia rahastoon kuuluvalla talletuspankille, joka on joutunut sellaisiin taloudellisiin vaikeuksiin, että avustuskainan tai avustuksen myöntäminen on sen toiminnan turvaamiseksi tarpeellista. Vakuusrahasto voi antaa myös takauksia vakuusrahastoon kuuluvan talletuspankin ottamille lainoille.

Jos 1 momentissa tarkoitettu pankki sulautuu toiseen pankkiin, avustuskainan tai avustus voidaan antaa myös vastaanottavalle pankille.

Jos vakuusrahastolle on myönnetty 56 §:n 2

momentissa tarkoitettua tukilainaa, avustuskainan tai avustuksen myöntämiseen pankille näistä lainavaroista on saatava valtion vakuusrahaston johtokunnan suostumus.

62 §

Avustuskainan takaisin perimisestä luopuminen

Vakuusrahaston valtuuskunnalla on hallituksen esityksestä oikeus kokonaan tai osittain luopua avustuskainan takaisin perimisestä, jos takaisin periminen on kohtuutonta avustuskainan saaneelle talletuspankille. Jos vakuusrahastolle on myönnetty 56 §:n 2 momentissa tarkoitettua tukilainaa, luopumiseen on saatava valtion vakuusrahaston johtokunnan suostumus.

Jos vakuusrahastosta lainaa saanut talletuspankki joutuu selvitystilaan tai konkurssiin, avustuskainan takaisin maksamiseen saa käyttää vain niitä pankin varoja, jotka jäävät jäljelle, kun pankin muut sitoumukset on täytetty.

63 §

Vakuusrahaston lainanotto

Vakuusrahasto voi ottaa säännöissään määrättyllä tavalla toimintaansa varten lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tässä laissa tarkoitettujen avustuskainojen tai avustusten myöntämiseen. Vakuusrahaston sääntöihin voidaan ottaa myös määräys vakuusrahastoon kuuluvien talletuspankkien velvollisuudesta lainan myöntämiseen vakuusrahastolle rahaston velvoitteiden täyttämiseksi.

64 §

Vakuusrahaston varojen sijoittaminen

Vakuusrahaston varat on sijoitettava turvallisella ja rahaston maksuvalmiuden turvaavalla tavalla.

Rahaston varoja saadaan sijoittaa kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin enintään 25 prosenttia rahaston taseen loppusummasta, jollei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä lupaa suurempaan määrään.

7 luku

Maksuvalmius ja kassavaranto

65 §

Maksuvalmius

Luottolaitoksen maksuvalmiuden on oltava

sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu.

Pankkitarkastusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä luottolaitoksen maksuvalmiuden turvaamisesta.

66 §

Kassavaranto

Maksuvalmiutensa tukena talletuspankilla on oltava lisäksi kassavaranto, joka on vähintään 15 prosenttia pankin liikkeeseen laskemista kuukauden kuluessa erääntyvistä joukkovelkakirjoista, sijoitustodistuksista ja vastaavista velkasitoumuksista sekä vaadittaessa maksettavista ja kuukauden kuluessa erääntyvistä veloista koti- ja ulkomaisille luottolaitoksille, Suomen Pankille ja muille keskuspankeille.

Kassavarannon on oltava vähintään 10 prosenttia talletuspankin kaikista veloista, lukuun ottamatta sellaisia velkoja, jotka pankki on saanut Suomen valtion määrättyyn tarkoitukseen antamista varoista, sekä pankin velkoja Suomen Pankille ja keskusrahallaitoksena toimivalle liikepankilleen.

Talletuspankin kassavarantoon luetaan:

1) pankin kassa;
2) kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset Suomen Pankilta ja siihen rinnastuvilta keskuspankeilta;

3) kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset kotimaisilta ja niihin rinnastuvilta ulkomaisilta luottolaitoksilta nettomääräisinä; säästö- ja osuuspankkien kuukauden kuluessa erääntyvät saamiset keskusrahallaitoksena toimivalta liikepankilta voidaan kuitenkin lukea kassavarantoon 2 momentin mukaista suhdelukua laskettaessa bruttomääräisenä; sekä

4) helposti markkinoitavat saamistodisteet pankkitarkastusviraston määräysten mukaisesti.

Edellä 3 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin saamisiin ja saamistodisteisiin ei lueta saamia ja saamistodisteita sellaisilta luottolaitos- tai rahoituslaitoksilta, jotka kuuluvat talletuspankin kanssa samaan konsolidointiryhmään.

8 luku

Riskien hallinta

67 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Luottolaitos, omistusyhteisö tai niiden kans-

sa samaan konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa luottolaitoksen tai konsolidointiryhmän vakavaraisuudelle. Luottolaitoksella, omistusyhteisöllä ja niiden kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä tulee olla toimintaansa nähden riittävät riskien valvontajärjestelmät.

68 §

Asiakasriskien ilmoittaminen

Luottolaitoksen on ilmoitettava suuret asiakasriskit pankkitarkastusvirastolle vähintään neljä kertaa vuodessa.

Luottolaitoksen asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa samaan henkilöön tai yhteisöön ja tällaisen henkilön tai yhteisön kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan henkilöön tai yhteisöön kohdistuvien 75 §:ssä tarkoitettujen saamisten ja sijoitusten sekä 76 §:ssä tarkoitettujen taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärää.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa asiakasriskiä, jonka määrä on vähintään 10 prosenttia luottolaitoksen 71 §:n 2 momentissa tarkoitetuista omista varoista.

Pankkitarkastusvirasto antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä ja 70 §:ssä tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta pankkitarkastusvirastolle ja 69 ja 70 §:ssä tarkoitettujen suhdelukujen laskemisesta.

69 §

Asiakasriskejä koskevat rajoitukset

Asiakasriski ei saa nousta sellaiseen määrään, joka ylittää 25 prosenttia tai, jos 68 §:n 2 momentissa tarkoitettu asiakasyhteisö kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään tai muutoin on luottolaitoksen emotai tytäryritys taikka emoyrityksen tytäryritys, 20 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Suurten asiakasriskien yhteenlaskettu määrä ei saa nousta sellaiseen määrään, joka ylittää 800 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos asiakasyhteisö on luottolaitoksen emoyritys, joka on itse luottolaitos taikka luottolaitos, jolla on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta toiseen luotto- tai rahoituslaitok-

seen ja joka kuuluu konsolidointiryhmään, jota valvotaan tämän lain mukaisesti tai sitä vastaavalla tavalla.

Edellä 1 ja 2 momentin säännöksiä ei myöskään sovelleta, jos asiakasyhteisö on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos taikka luottolaitoksen tytäryritys, joka on luottolaitos, rahoituslaitos tai yritys, joka tuottaa palveluja pääasiassa 20 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittaville yrityksille.

Asiakasriskeihin saadaan jättää lukematta 1 ja 2 momentin säännöksiä sovellettaessa:

- 1) 75 §:n I ryhmään luettavat erät;
- 2) 75 §:n II ryhmän 1 kohtaan luettavat sellaiset erät, joiden jäljellä oleva juoksuaika on enintään yksi vuosi;
- 3) 75 §:n II ryhmän 2 kohtaan luettavat erät; sekä
- 4) muut pankkitarkastusviraston hyväksymät erät.

Pankkitarkastusvirasto voi myöntää poikkeuksen 1 ja 2 momentin säännöksistä määräajaksi, jos mainituissa momenteissa tarkoitettujen suhdelukujen ylitys aiheutuu luottolaitosten sulautumisesta johtuvista luottolaitoksesta riippumattomista syistä.

70 §

Konsolidointiryhmän asiakasriskit

Omistusyhteisön sekä luottolaitoksen, joka on konsernin emoyritys taikka luottolaitos, jolla on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta toiseen luotto- tai rahoituslaitokseen, on ilmoitettava konsolidointiryhmän suuret asiakasriskit niin kuin 68 §:ssä säädetään.

Konsolidointiryhmän asiakasriskien suhteesta konsolidointiryhmän omiin varoihin on vastaavasti voimassa, mitä 69 §:ssä säädetään.

9 luku

Luottolaitoksen vakavaraisuus

71 §

Vakavaraisuussuhde

Luottolaitoksen vakavaraisuuden turvaamiseksi on luottolaitoksen omien varojen oltava suhteessa luottolaitoksen saamiin, sijoituksiin sekä sen taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin vähintään niin suuri kuin tässä luvussa säädetään.

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan 72 ja

73 §:n mukaiset luottolaitoksen ensisijaiset ja toissijaiset omat varat vähennettynä 74 §:n mukaisilla vähennyserillä.

72 §

Ensisijaiset omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa (ensisijaiset omat varat):

- 1) osakepääoma, osuus- ja lisäosuuspääoma sekä perus- pääoma;
- 2) sijoitusosuuspääoma ja kantarahasto;
- 3) osake-, sijoitusosuus- tai kantarahastoon-tilillä oleva pääoma;
- 4) edellä 36 §:ssä tarkoitettu pääomasijoitus;
- 5) vararahasto;
- 6) vapaan oman pääoman rahastot ja käytettömät voittovarot;
- 7) yleinen tappiovaraus; sekä
- 8) muut pankkitarkastusviraston hyväksymät 1—7 kohdassa mainittuihin eriin rinnastettavat erät.

Ensisijaisiin omiin varoihin voidaan lisäksi lukea tilikauden aikana kertynyt voitto pankkitarkastusviraston määräämällä tavalla.

Ennen 1 ja 2 momentissa mainittujen erien lukemista omiin varoihin niistä on vähennettävä niihin mahdollisesti kohdistettu luottolaitoksen yhteisöverokannan mukainen vero.

73 §

Toissijaiset omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa myös (toissijaiset omat varat):

- 1) arvonorotusraho;
- 2) pankkitarkastusviraston määräämin ehdoin luottolaitoksen liikkeeseen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla;
- 3) osuuskuntamuotoisten luottolaitosten jäsenten lisämaksuvelvollisuudet; sekä
- 4) muut pankkitarkastusviraston hyväksymät 1—3 kohdassa mainittuihin eriin rinnastettavat erät.

Toissijaisten omien varojen yhteismäärästä otetaan huomioon 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa enintään ensisijaisten omien varojen suuruinen määrä. Toissijaisia omia varoja laskettaessa 1 momentin 2 ja 3 kohdan

erien yhteismäärästä saadaan kuitenkin ottaa huomioon enintään puolet ensisijaisten omien varojen määrästä.

74 §

Vähennyserät

Luottolaitoksen ensisijaisten omien varojen määrästä vähennetään 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa luottolaitoksen omistamat omat osakkeet, osuudet tai kantarahastotodistukset, pitkävaikutteisten aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen poistamaton osa sekä edellisten tilikausien ja tilikauden tappiot.

Luottolaitoksen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä vähennetään 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa:

1) sellaiset muiden kuin luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvien luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia, sekä sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla;

2) sellaisten luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa enintään 10 prosenttia, sekä sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla, siltä osin kun näiden erien yhteismäärä ylittää ennen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä tehtäviä vähennyksiä 10 prosenttia luottolaitoksen omista varoista;

3) sellaisten vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia, samoin kuin sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla.

Pankkitarkastusviraston luvalla 2 momentin 1 kohdan mukaiset vähennykset voidaan jättää tekemättä, kun toisen luotto- tai rahoituslaitoksen osakkeiden tai osuuksien omistaminen asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämisen yhteydessä on välttämätöntä.

75 §

Saamisten ja sijoitusten riskiryhmittely

Luottolaitoksen saamiset ja sijoitukset ryhmitellään 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa seuraavasti:

I ryhmä

1) kassa;

2) saamiset Suomen valtiolta ja siihen luottoriskiltään rinnastuvilta valtioilta, Suomen valtion liikelaitoksilta ja kansaneläkelaitokselta sekä näiden takaamat saamiset samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on näiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita;

3) saamiset suomalaiselta kunnalta, kuntainliitolta, seurakunnalta ja Ahvenanmaan maakunnalta sekä näiden takaamat saamiset;

4) saamiset Suomen Pankilta ja siihen rinnastuvilta keskuspankeilta sekä näiden takaamat saamiset samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on Suomen Pankin tai siihen rinnastuvien keskuspankkien liikkeeseen laskemia arvopapereita;

5) saamiset Euroopan yhteisöiltä sekä saamiset, joiden vakuutena on Euroopan yhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita;

6) muilta kuin 2 kohdassa tarkoitetuilta valtioilta ja 4 kohdassa tarkoitetuilta keskuspankeilta olevat paikallisen valuutan määräiset ja paikallisella valuutalla rahoitetut saamiset sekä näiden takaamat tällaiset saamiset; sekä

7) saamiset, joiden vakuutena on samaan luottolaitokseen tehty talletus tai luottolaitoksen itsensä liikkeeseen laskemia ja sille pantattuja sijoitustodistuksia tai vastaavia arvopapereita.

II ryhmä

1) saamiset suomalaisilta luottolaitoksilta ja niihin rinnastuvilta ulkomaisilta luottolaitoksilta sekä suomalaisten talletuspankkien vakuusrahastoilta ja näiden takaamat saamiset;

2) sellaiset muilta kuin 1 kohdassa tarkoitetuilta ulkomaisilta luottolaitoksilta olevat ja näiden takaamat saamiset, joiden jäljellä oleva juoksuaika on enintään vuosi;

3) saamiset suomalaisiin kuntiin, kuntainliittoihin ja seurakuntiin rinnastuvilta ulkomaisilta julkisyhteisöiltä, näiden takaamat saamiset samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on suomalaisten kuntien, kuntainliittojen ja seurakuntien sekä Ahvenanmaan maakunnan sekä niihin rinnastuvien ulkomaisien julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita;

4) saamiset pankkitarkastusviraston hyväksymiltä kansainvälisiltä kehityspankeilta sekä näiden takaamat saamiset samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on näiden kehityspankkien liikkeeseen laskemia arvopapereita;

5) saamiset, joiden vakuutena on talletus muussa suomalaisessa luottolaitoksessa tai siihen rinnastuvassa ulkomaisessa luottolaitoksessa kuin luoton antaneessa luottolaitoksessa tai

näiden luottolaitosten liikkeeseen laskemia sijoitustodistuksia tai vastaavia arvopapereita; sekä

6) saamiset maksujen välityksestä.

III ryhmä

1) luotot, joiden pankkitarkastusviraston hyväksymänä täytenä vakuutena on luotonsaajan omassa käytössä olevaan, vuokralle antamaan tai omaan käyttöön taikka vuokralle annettavaksi tarkoitettuun asuinkiinteistöön vahvistettu kiinnitys tai tällaisessa käytössä olevan taikka käytettäväksi tarkoitetun asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet; sekä

2) maksetut ennakot ja siirtosaamiset, joiden vastapuolta ei ole voitu määritellä.

IV ryhmä

1) muut kuin I—III ryhmiin luettavat luotto- ja muut saamiset yleisöltä;

2) muut kuin I tai II ryhmään luettavat saamiset ulkomaisilta valtioilta, keskuspankeilta ja luottolaitoksilta;

3) osakkeet ja osuudet, lukuun ottamatta 74 §:ssä tarkoitetuista ensisijaisista sekä ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä vähennettäviä osakkeita ja osuuksia;

4) saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla saamisilla, lukuun ottamatta 74 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä vähennettäviä etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevia saamia;

5) kiinteistöt; sekä

6) muu omaisuus.

Pankkitarkastusvirasto antaa tarkemmat määräykset tässä pykälässä tarkoitettujen vakuuksien arvostamisesta.

76 §

Taseen ulkopuoliset erät

Luottolaitoksen antamat takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset painotetaan 71 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa niihin sisältyvän luottoriskin mukaan pankkitarkastusviraston määräämällä tavalla. Näin painotetut erät luetaan sitoumuksen vastapuolen mukaan 75 §:n mukaisiin ryhmiin.

77 §

Luottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärä

Luottolaitoksen omien varojen on oltava vähintään kahdeksan prosenttia 75 §:n II—IV ryhmiin luettavien saamisten ja sijoitusten sekä

taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärästä laskettuna siten, että II ryhmään luettavista eristä otetaan huomioon 20 prosenttia, III ryhmään luettavista eristä 50 prosenttia ja IV ryhmään luettavista eristä 100 prosenttia näiden erien kirjanpitoarvosta tai 76 §:n mukaan määräytyvistä arvoista.

78 §

Konsolidointiryhmän omien varojen vähimmäismäärä

Jos luottolaitos tai omistusyhteisö on konsernin emoyritys taikka luottolaitos, jolla on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta toiseen luotto- tai rahoituslaitokseen, 77 §:n mukainen omien varojen vaatimus lasketaan luottolaitoksen lisäksi konsolidointiryhmälle. Luottolaitoksen konsolidointiryhmän omien varojen sekä saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten erien määrä lasketaan noudattaen soveltuvin osin konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatettavia periaatteita. Konsolidointiryhmän ensisijaisista omista varoista vähennetään lisäksi konsernitaseessa oleva liikearvo.

79 §

Omien varojen kartuttamisvelvollisuus

Jos luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omat varat alenevat alle säädetyn vähimmäismäärän, on luottolaitoksen tai omistusyhteisön viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen määrän nostamiseksi säädetylle tasolle. Pankkitarkastusvirasto voi asettaa määräajan, jonka kuluessa luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän 77 ja 78 §:ssä säädetty omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä.

80 §

Voiton jakamisen kieltö

Jos luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omien varojen määrä on vähemmän kuin mitä tässä laissa säädetään, luottolaitos ei saa jakaa voittoa eikä muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä määrääjäksi poikkeusta.

10 luku

Asiakaansuoja

81 §

Markkinointi

Luottolaitoksen on markkinoinnissaan an-

nettava asiakkaalle markkinoitavasta hyödykkeestä kaikki ne tiedot, joilla saattaa olla merkitystä asiakkaan tehdessä hyödykettä koskevia ratkaisuja.

Luottolaitos ei saa markkinoinnissaan antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä käyttää muutoinkaan asiakkaan kannalta sopimatonta tai hyvän tavan vastaista menettelyä.

Markkinointia, joka ei sisällä asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, on aina pidettävä sopimattomana.

82 §

Sopimusehdot

Luottolaitos ei saa toiminnassaan käyttää sopimusehtoa, joka ei kuulu luottolaitoksen toimintaan tai jota sen sisältö, osapuolten asema tai olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä asiakkaan kannalta kohtuuttomana. Kohtuuttomana sopimusehtoa on pidettävä aina, jos luottolaitoksen toiminnan ulkopuolisten hyödykkeiden hankkiminen tai käyttö vaikuttavat luoton saamiseen, sopimuksen voimassaoloon tai muihin sopimuksen ehtoihin taikka jos asiakkaan oikeutta ryhtyä sopimussuhteeseen muun elinkeinonharjoittajan kanssa rajoitetaan.

Luottolaitoksen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle luottolaitoksen toiminnassa käytettävien vakioehtoisten sopimusten ehdot.

83 §

Markkinoinnin ja sopimusehtojen valvonta

Pankkitarkastusvirasto valvoo luottolaitoksen sopimusehtojen käyttöä ja markkinointia. Markkinoinnin lainmukaisuutta ja sopimusehtojen käyttöä kuluttajansuojan kannalta valvoo myös kuluttaja-asiamies.

Pankkitarkastusviraston ja kuluttaja-asiamiehen on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään.

84 §

Kuluttaja-asiamiehen lausunto

Havaitessaan luottolaitoksen menettelevän sopimusehtojen käytössään kuluttajansuojalain (38/78) vastaisesti pankkitarkastusviraston tu-

lee pyytää asiassa kuluttaja-asiamieheltä lausunto.

85 §

Toimintakielto

Pankkitarkastusvirasto voi, jos se asiakkaansuojan kannalta on tarpeellista, kieltää luottolaitosta jatkamasta tämän luvun taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista markkinointia tai sopimusehtojen käyttöä taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa markkinointia tai sopimusehtojen käyttöä.

Pankkitarkastusvirasto voi määrätä 1 momentissa tarkoitetun kiellon myös väliaikaisena, jolloin kiello on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Pankkitarkastusvirasto voi asettaa määräämänsä kiellon tehostamiseksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinatuomioistuim.

Pankkitarkastusviraston 1—2 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

86 §

Asian saattaminen markkinatuomioistuimeen

Luottolaitos voi saattaa 85 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen markkinatuomioistui-
men käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa pankkitarkastusviraston päätöksestä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi.

11 luku

Kilpailun turvaaminen

87 §

Kilpailunrajoitukset

Luottolaitosten terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi vahingollisilta kilpailunrajoituksilta on noudatettava, mitä kilpailunrajoituksista annettussa laissa (480/92) ja tässä luvussa säädetään.

88 §

Tietojen antaminen pankkitarkastusvirastolle

Kilpailunrajoituksista annettussa laissa kilpailuvirastolle annettavaksi säädetty ilmoitukset, tiedot ja asiakirjat on luottolaitostoin-

nan osalta annettava myös pankkitarkastusvirastolle.

89 §

Kilpailunrajoitusten poistaminen

Pankkitarkastusvirasto selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia luottolaitosten toiminnassa.

Jos pankkitarkastusvirasto katsoo kilpailunrajoituksella olevan vahingollisia vaikutuksia, sen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin niiden poistamiseksi.

Jos pankkitarkastusvirasto ei ole neuvottelu- tai muulla tavalla kyennyt poistamaan kilpailunrajoituksen vahingollisia vaikutuksia, sen on tehtävä esitys kilpailunrajoituksen käsittelemisestä kilpailuneuvostossa.

Pankkitarkastusviraston ja kilpailuviraston on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään.

90 §

Tarkastuoikeus

Pankkitarkastusvirastolla on oikeus kilpailunrajoituksista annetun lain, ja tämän luvun sekä niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi toimittaa myös luottolaitosten yhteenliittymässä tarkastus.

Luottolaitosten yhteenliittymän on vaadittaessa esitettävä tarkastusta varten liikekirjeenvaihtonsa, ja kirjanpitoonsa sekä muut asiakirjat, joilla voi olla merkitystä 1 momentissa tarkoitettun tarkastuksen toimittamisessa.

91 §

Valituskielto

Pankkitarkastusviraston kilpailunrajoituksista annetun lain ja tämän luvun nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

12 luku

Erinäiset säännökset

92 §

Toiminnan keskeyttäminen, selvitystila, purkamisen ja sulautuminen

Osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen toi-

minnan keskeyttämiseen, selvitystilaan ja purkamiseen sekä luottolaitoksen sulautumiseen toiseen luottolaitokseen taikka kahden tai useamman luottolaitoksen sulautumiseen perustamalla uusi luottolaitos sovelletaan vastaavasti, mitä liikepankkilain 5 ja 6 luvussa säädetään liikepankin sulautumisesta sekä toiminnan keskeyttämisestä, selvitystilasta ja purkamisesta.

Osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen toiminnan keskeyttämiseen, selvitystilaan ja purkamiseen sekä luottolaitoksen sulautumiseen toiseen luottolaitokseen taikka kahden tai useamman luottolaitoksen sulautumiseen perustamalla uusi luottolaitos sovelletaan vastaavasti, mitä osuuspankkilain 6 ja 8 luvussa säädetään osuuspankin sulautumisesta sekä toiminnan keskeyttämisestä, selvitystilasta ja purkamisesta.

Säästöpankin toiminnan keskeyttämiseen, selvitystilaan ja purkamiseen sekä sulautumiseen sovelletaan, mitä säästöpankkilaissa säädetään.

93 §

Salassapitovelvollisuus

Joka omistusyhteisön, luottolaitoksen, sen konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen tai luottolaitosten yhteenliittymän toimieliimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää luottolaitoksen asiakkaan tai muun henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammatillisaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa myöskään antaa luottolaitoksen yhtiökokoukselle, isäntien kokoukselle, osuuskunnan kokoukselle tai edustajistolle taikka hypoteekkiyhdistyksen kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle tai jäsenelle.

Omistusyhteisöllä, luottolaitoksella ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja.

Omistusyhteisöllä, luottolaitoksella ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella on oikeus antaa 1 momentissa tarkoi-

tettuja tietoja samaan konserniin kuuluvalla yhteisölle, jos sen hallintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee 1 momentissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus ja jos tiedon antaminen on vastaanottavan yhteisön riskien hallinnan kannalta tarpeen.

Luottolaitoksella on 1 momentin estämättä oikeus harjoittaa sen liiketoimintaan tavanomaisesti kuuluvaa luottotietotoimintaa.

94 §

Asiakkaiden tunnistaminen

Luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen on todettava sen vakituisen asiakkaan henkilöllisyys. Jos on todennäköistä, että asiakas toimii toisen henkilön lukuun, on tunnistaminen pyrittävä ulottamaan myös tähän henkilöön. Tunnistamistiedot on säilytettävä luotettavalla tavalla vähintään viiden vuoden ajan liiketoimen tai asiakassuhteen päättymisestä.

Edellä 1 momentissa säädetty vaatimukset koskee myös muita kuin vakituksia asiakkaita, kun suoritettavan liiketoimen suuruus yhtenä tai toisiinsa kytkeytyvänä toimenpiteenä on vähintään 85 000 markkaa taikka jos on syytä epäillä liiketoimeen sisältyvien varojen laillista alkuperää.

95 §

Huolellisuusvelvoite ja epäilyttävät liiketoimet

Luottolaitoksen ja 94 §:ssä tarkoitettujen rahoituslaitoksen on asianmukaista huolellisuutta noudattaen selvitettävä perusteet ja tarkoitus sen palvelujen käytölle, jos se havaitsee, että ne poikkeavat tavanomaisesta niiden rakenteen tai suuruuden suhteen, laitoksen koon tai sen toimipaikan sijainnin osalta tai niillä ei ole ilmeistä taloudellista tarkoitusta taikka ne eivät sovi yhteen asiakkaan taloudellisen tilanteen tai liiketoimien kanssa.

Jos luotto- tai rahoituslaitoksella on edellä tarkoitettujen huolellisuusvelvoitteen täytettyään tai muutoin syytä epäillä liiketoimeen sisältyvien varojen laillista alkuperää, on sen joko kieltäydyttävä liiketoimesta, keskeytettävä se lisäselvityksiä varten tai ennen liiketoimen loppuun suorittamista ilmoitettava asiasta pankkitarkastusvirastolle ja annettava sille sen pyynnöstä kaikki tiedot ja asiakirjat, joilla saattaa olla merkitystä epäilyn selvittämiseksi. Ilmoituksen tekoa ei saa paljastaa sille, johon epäily

kohdistuu. Pankkitarkastusvirasto saa rekisteröidä, käyttää ja luovuttaa sille ilmoitettuja tietoja vain tämän pykälän 4 momentissa tarkoitettuna rikollisen toiminnan vastustamiseen.

Pankkitarkastusvirasto antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän mukaisesta huolellisuusvelvoitteesta, ilmoitusvelvollisuudesta ja niiden täyttämisestä.

Jos pankkitarkastusvirasto sille ilmoitettujen tai muutoin hankkimiensa tietojen perusteella katsoo, että on perusteltua aihetta epäillä kysymyksessä olevan rikoksesta peräisin olevien varojen todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin tai niihin kohdistuvien määräämistöiden tai oikeuksien peittämisestä tai häivyttämisestä, sen on ilmoitettava asiasta asianomaiselle esitutkintaviranomaiselle tutkintaa varten. Pankkitarkastusvirasto voi samanaikaisesti antaa luotto- tai rahoituslaitokselle määräyksen pidättäytyä suorittamasta liiketoimintaa enintään viiden pankkipäivän ajaksi, jos tällainen pidättäminen on tarpeen esitutkintatoimenpiteitä varten.

96 §

Vahingonkorvausvastuu

Pankkitarkastusvirastolle ja luottolaitokselle tai 94 §:ssä tarkoitettulle rahoituslaitokselle sekä niiden puolesta vilpittömässä mielessä toimineille henkilöille ei aiheudu vastuuta 95 §:n mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

13 luku

Rangaistussäännökset ja uhkasakko

97 §

Luottolaitosrikos

Joka harjoittaa 1 §:ssä tarkoitettua toimintaa ilman toimilupaa on tuomittava *luottolaitosrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teko ole vähäinen tai siitä ei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

98 §

Talletuspankkirikos

Joka 50 §:n vastaisesti ottaa yleisöltä varoja tai 8 §:n vastaisesti käyttää toiminimissään tai muutoin toimintaansa osoittamaan ”pankki”-

nimitystä, on tuomittava *talletuspankkirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teko ole vähäinen tai siitä ei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

99 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Joka rikkoo 93 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden, on tuomittava *luottolaitosta koskevan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa tarkoitettua rikoksesta, jos sillä on loukattu vain yksityistä etua, ellei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

100 §

Uhkasakko

Jos luottolaitosten yhteenliittymä ei ole toiminnassaan noudattanut tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, pankkitarkastusvirasto voi uhkasakolla velvoittaa sen täyttämään velvollisuutensa.

Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi pankkitarkastusvirasto.

101 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

14 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

102 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyään ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan:

1) talletuspankkien toiminnasta 28 päivänä joulukuuta 1990 annettu laki (1268/90) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen; sekä

2) 20 päivänä joulukuuta 1991 annettu rahoitustoimintalaki (1544/91).

103 §

Omien varojen vähimmäismäärä

Edellä 13 §:ssä säädetty omien varojen vä-

himmäisvaatimus ei koske sellaista luottolaitosta, jolla jo tämän lain voimaan tullessa oli voimassaoleva toimilupa luottolaitoksen toiminnan harjoittamiseen. Sen omien varojen määrä ei saa kuitenkaan alentua siitä, mitä se lain voimaan tullessa oli.

Jos määräysvalta 1 momentissa tarkoitettussa luottolaitoksessa siirtyy toiselle kuin kenellä se tämän lain voimaan tullessa oli, on sen omien varojen määrän kolmen kuukauden kuluessa määräysvallan siirtymisestä täytettävä vähintään 13 §:ssä säädetty vähimmäisvaatimus.

Kahden tai useamman 1 momentissa tarkoitettujen luottolaitoksen sulautuessa on vastaanotettavan luottolaitoksen taikka perustettavan uuden luottolaitoksen omien varojen määrän oltava vähintään sulautuvien luottolaitosten sulautumishetkellä yhteenlaskettujen omien varojen suuruiset, kunnes se täyttää 13 §:ssä säädetyn luottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärän.

Jos luottolaitoksen omien varojen määrä alenee alle 1 momentissa säädetyn määrän tai 3 momentissa säädettyjen yhteen laskettujen omien varojen määrän taikka jos se ei määräajassa täytä 2 momentin vähimmäisvaatimusta, on pankkitarkastusviraston asetettava luottolaitokselle määräaika, jonka kuluessa omien varojen on saavutettava säädetty vähimmäismäärä tai esitettävä valtiovaraministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamista.

104 §

Vakavaraisuus

Jos luottolaitoksen tai konsolidointiryhmän vakavaraisuus lain voimaan tullessa alittaa säädetyn vähimmäismäärän, luottolaitoksen tai omistusyhteisön on ryhdyttävä toimenpiteisiin vakavaraisuuden saattamiseksi 77 ja 78 §:ssä säädetylle tasolle. Luottolaitoksen tai omistusyhteisön on kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta esitettävä pankkitarkastusvirastolle suunnitelma, miten säädetty vakavaraisuus saavutetaan. Säädetty vakavaraisuus on täytettävä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1995.

Luottolaitos ei saa perustaa sivukonttoria ulkomaille, ennen kuin se ja sen konsolidointiryhmä täyttää säädetyn vakavaraisuuden vähimmäismäärän.

105 §

Asiakasriskit

Jos luottolaitoksella tai sen konsolidointiryhmällä tämän lain voimaan tullessa on 68 §:ssä tarkoitettuja asiakasriskejä, joiden määrä ylittää 69 tai 70 §:ssä säädetyn rajan, luottolaitoksen ja omistusyhteisön on välittömästi ryhdyttävä toimiin asiakasriskin rajoittamiseksi 69 ja 70 §:n mukaisesti. Asiakasriskin määrä, joka lain voimaan tullessa ylittää 69 tai 70 §:ssä säädetyn rajan, ei saa nousta siitä, mitä se lain voimaan tullessa oli.

Edellä olevaa 1 momenttia sovellettaessa otetaan huomioon joulukuun 31 päivään 1998 saakka 68 §:n 3 momentin mukaisena suuren asiakasriskin suhdelukuna 15 prosenttia, 69 §:n 1 momentin ensimmäisen lauseen mukaisena asiakasriskin suhdelukuna 40 prosenttia ja pykälän 1 momentin toisen lauseen mukaisena asiakasriskin suhdelukuna 30 prosenttia. Asiakasriskejä koskevat 1 momentin vaatimukset tulee kuitenkin täyttää viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2001.

Luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän, jonka 72 ja 73 §:n mukaiset omat varat, vähennettyinä 74 §:n mukaisilla erillä ovat enintään 43 miljoonaa markkaa, on kuitenkin täytettävä asiakasriskejä koskevat 1 momentin vaatimukset viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006.

Sovellettaessa 2 ja 3 momenteissa säädettyjen ajankohtien jälkeen 69 tai 70 §:ssä säädettyjä asiakasriskejä koskevia rajoituksia luottolaitoksen tai konsolidointiryhmän saamiset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset, jotka ovat syntyneet ennen lain voimaantuloa, saadaan jättää huomiotta siltä osin kuin niiden huomioon ottaminen johtaisi 69 ja 70 §:ssä säädetyn rajan ylittymiseen.

106 §

Pankki-nimen käyttö

Luottolaitoksella, joka rahoitustoimintalain nojalla on saanut käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä pankki, on myös tämän lain voimaan tultua oikeus käyttää nimitystä pankki.

107 §

Toimilupa

Yhteisön tai säästöpankin, joka sille talletuspankkien toiminnasta annetun lain tai rahoi-

tustoimintalain nojalla myönnettyllä toimiluvalla harjoittaa tässä laissa tarkoitettua liiketoimintaa, ei tarvitse hakea uutta toimilupaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen luottolaitosten on kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta tehtävä yhtiöjärjestyksiinsä tai sääntöihinsä muutokset, jotka tämän lain tai 6 §:ssä mainitun lain mukaan ovat tarpeen, ja toimitettava muutetut yhtiöjärjetykset tai säännöt pankkitarkastusvirastolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja luottolaitosten yhtiöjärjestykseen sisältyvät ulkomaa-laisten oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa annetun lain (684/78) 3 §:n mukaiset määräykset samoin kuin luottolaitoksen osakeluettelo, osakkeisiin, väliaikaistodistuksiin ja talonkeihin mainitun lain 3 a §:n nojalla tehdyt merkinnät tulevat mitättömiksi tämän lain tullessa voimaan.

108 §

Joukkovelkakirjalainan vakuus

Jos luottolaitos katsoo, että joukkovelkakirjalaina, jonka se laskee liikkeeseen, vaatii turvaavan vakuuden, sen on pyydettävä pankkitarkastusvirastoa hyväksymään vakuuden laatu ja riittävyys.

Luottolaitoksen on annettava pankkitarkastusviraston haltuun pankkitarkastusviraston hyväksymiä vakuuksia kunkin yksin ottamansa joukkovelkakirjalainan kulloinkin liikkeessä olevien velkakirjojen yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaava määrä ja pankkitarkastusviraston hyväksymä määrä kunkin sellaisen ottamansa lainan vakuuksia, johon perustuvat luottolaitoksen sitoumukset ovat yhteisvastuulliset muun lainanottajan kanssa. Vakuuksien säilyttämisestä aiheutuvista kustannuksista vastaa joukkovelkakirjalainan liikkeeseen laskija.

Luottolaitoksen ottaman lainan väliaikaiseksi vakuudeksi voi luottolaitos 1 momentissa mainittujen vakuuksien sijasta antaa myös Suomen Pankin, Postipankki Oy:n, liikepankin, säästöpankin tai osuuspankin takauksen tai vastaavan määrän niiden talletustodistuksia.

Väliaikaiset vakuudet on niin pian kuin mahdollista ja viimeistään kahden vuoden kuluessa niiden vakuudeksi asettamisesta vaihdettava pankkitarkastusviraston määräämiin vakuuksiin. Pankkitarkastusvirasto voi myöntää vaihtamiseen yhteensä enintään kahden vuoden lykkäyksen.

109 §

Joukkovelkakirjalainan lisävakuus

Jos luottolaitoksen liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainan vakuuksien määrä laskee alle sen, mitä 108 §:n nojalla määrätään, luottolaitoksen on viimeistään kahden kuukauden kuluessa asetettava pankkitarkastusviraston hyväksymä lisävakuus.

110 §

Velkakirjojen vaihtaminen

Luottolaitos saa, jollei pankkitarkastusviras-

to toisin määrää, vaihtaa ennen erääntymispäivää takaisin hankkimiaan velkakirjoja niiden nimellisarvosta saman lainan vakuutena oleviin velkakirjoihin. Tällaiset velkakirjat on seuraavana kuoletuussuunnitelman mukaisena maksupäivänä käytettävä lainan ylimääräiseen kuolettamiseen.

2.

Laki**ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toimintaa Suomessa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *luottolaitoksella* pankkia tai muuta yhteisöä, joka liiketoimintanaan vastaanottaa talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja yleisöltä ja myöntää luottoja omaan lukuunsa;

2) *rahoituslaitoksella* luottolaitosta lukuun ottamatta sellaista yhteisöä, joka liiketoimintanaan harjoittaa arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain (499/89) 2 §:n mukaista toimintaa; sekä

3) *kotivaltiolla* valtiota, jossa luottolaitos on saanut toimiluvan tai jossa rahoituslaitoksella on sääntömääräinen kotipaikka.

2 luku

Sijoittumisoikeus Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta

3 §

Luottolaitoksen sijoittumisoikeus

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut luottolaitos voi perustaa sivukonttorin tai muutoin tarjota Suomessa sellaisia luottolaitostoiminnasta annetun lain (/) 20 §:ssä tarkoitettuja palveluja, jotka sisältyvät sen toimilupaan.

4 §

Rahoituslaitoksen sijoittumisoikeus

Arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain 4 §:n estämättä voi rahoituslaitos, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, perustaa sivukonttorin tai muutoin tarjota Suomessa edellä mainitun lain 2 §:ssä tarkoitettuja palveluja, jos:

1) yhdellä tai useammalla 3 §:ssä tarkoitettulla luottolaitoksella yhdessä on vähintään 90 prosenttia rahoituslaitoksen osakkeiden tuotamasta äänivallasta;

2) sen perustamiskirjassa ja yhtiöjärjestykses-

sä on määräykset edellä mainittujen palvelujen tarjoamisesta;

3) sen omistavilla luottolaitoksilla on voimassa oleva toimilupa samassa valtiossa, jonka lakia rahoituslaitokseen sovelletaan ja jossa se harjoittaa toimintaa;

4) omistavat luottolaitokset ovat taanneet sen velvoitteet yhteisvastuullisesti; sekä

5) rahoituslaitos kuuluu sen emoyrityksenä olevan luottolaitoksen konsernin valvontaan.

5 §

Sivukonttorin perustamisesta ilmoittaminen

Ennen kuin luotto- tai rahoituslaitos voi perustaa sivukonttorin Suomeen on pankkitarkastusviraston saatava asiasta ilmoitus laitoksen kotivaltion valvontaviranomaiselta.

Ilmoituksessa on oltava riittävät tiedot perustettavaksi aiotun sivukonttorin liiketoiminnasta, hallinnosta ja vastuuhenkilöistä.

Luottolaitosta koskevassa ilmoituksessa on mainittava 3 §:ssä tarkoitettujen tietojen lisäksi luottolaitoksen omien varojen määrä, vakavaraisuussuhde ja vakuusjärjestelmä, joka suojaa sivukonttorin tallettajien saamia, sekä sen kattavuus.

Rahoituslaitosta koskevassa ilmoituksessa on mainittava 4 §:ssä tarkoitettujen tietojen lisäksi sen omien varojen määrä ja omistavan tai omistavien luottolaitosten konsernien vakavaraisuussuhde.

6 §

Pankkitarkastusviraston vastaus

Pankkitarkastusviraston on ilmoitettava kahden kuukauden kuluessa 5 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen vastaanottamisesta luotto- tai rahoituslaitokselle sivukonttorin valvonnan toteuttamista koskevat vaatimukset ja, jos on tarpeen, yleisen edun vuoksi tarpeelliset ehdot liiketoiminnan harjoittamisessa.

7 §

Toimintaoikeuksien peruuttaminen

Pankkitarkastusvirasto voi kieltää luotto- tai rahoituslaitosta jatkamasta toimintaansa Suomessa, jos laitos olennaisesti tai toistuvasti rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettuja mää-

räyksiä tai muuta luottolaitostoimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

3 luku

Sijoittumisoikeus valtiosta, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen

8 §

Sijoittumisoikeus

Muu kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut luottolaitos, joka on riittävän julkisen valvonnan alainen ja jonka harjoittama toiminta ei oleellisesti eroa suomalaiselle luottolaitokselle sallitusta toiminnasta, voi Suomeen perustetusta sivukonttorista tarjota sellaisia luottolaitostoiminnasta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettuja palveluja, jotka sisältyvät sen toimilupa.

Luottolaitoksella voi lisäksi olla Suomessa edustusto.

9 §

Sivukonttorin perustamislupa

Luottolaitoksen on haettava valtiovarainministeriöltä toimilupa Suomeen perustettavalle sivukonttorille. Hakemuksesta on pyydyttävä Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston lausunto. Toimilupahakemukseen on liitettävä valtiovarainministeriön tarpeelliseksi katsomat asiakirjat ja selvitykset.

Valtiovarainministeriön on myönnettävä toimilupa, jos luottolaitoksen toiminta on vakaata ja jos sen julkinen valvonta on riittävällä tavalla järjestetty. Valtiovarainministeriöllä on oikeus antaa sivukonttorin perustamista, toimintaa ja valvontaa koskevia määräyksiä.

Sivukonttorilupa oikeuttaa harjoittamaan toimintaa yhdessä tai useammassa toimipaikassa.

10 §

Toimiluvan peruuttaminen ja rajoittaminen

Valtiovarainministeriö voi peruuttaa sivukonttorin toimiluvan, jos sivukonttorin toiminnassa on olennaisesti rikottu lain tai asetuksen säännöksiä taikka viranomaisen niiden nojalla antamia tai vahvistamia määräyksiä taikka jos luvan myöntämiselle 8 ja 9 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa.

Jos sivukonttorin hoidossa on todettu taita-

mattomuutta tai varomattomuutta, ja on ilmeistä, että se voi vakavasti vahingoittaa tallettajien tai muiden velkojien etua, voi valtiovarainministeriö pankkitarkastusviraston esityksestä rajoittaa määrääjäksi sivukonttorin toimiluvan mukaista toimintaa.

11 §

Edustuston avaaminen ja toiminta

Ennen kuin luottolaitos voi avata edustuston Suomessa on sen ilmoitettava asiasta pankkitarkastusvirastolle. Edustusto ei saa harjoittaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettuja toimia.

Pankkitarkastusviraston on kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta annettava edustuston avaamista, toimintaa ja valvontaa koskevat tarkemmat määräykset. Edustusto voidaan avata, kun luottolaitos on vastaanottanut tässä momentissa tarkoitetut pankkitarkastusviraston määräykset.

12 §

Toimintaoikeuksien peruuttaminen

Pankkitarkastusvirasto voi kieltää edustustoa jatkamasta toimintaansa Suomessa, jos edustuston toiminnassa on olennaisesti rikottu lain tai asetuksen säännöksiä taikka viranomaisen niiden nojalla antamia määräyksiä taikka jos 8 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa.

4 luku

Yhteiset säännökset

13 §

Tallettajien saamisten turvaaminen

Tallettajien saamisten turvaamiseksi on luottolaitoksen sivukonttorin, joka vastaanottaa talletuksia yleisöltä, kuuluttava luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaiseen liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastoon, jos luottolaitoksen kotivaltion lainsäädännössä ei ole säädetty vakuusrahasto- tai muuta vastaavaa suojaa tallettajille taikka jos tuota suojaa ei voida pitää riittävänä.

Sivukonttorin tallettajalle on annettava aina riittävät tiedot sivukonttorin talletajiin sovellettavasta suojajärjestelmästä.

Vakuusrahastolle suoritettava kannatusmak-

su määrätään yleisön sivukonttoriin tekemien talletusten yhteismäärän perusteella.

Vakuusrahaston varoja voidaan käyttää selvitystilaan tai konkurssiin joutuneen ulkomaisen luottolaitoksen osalta vain niiden sen Suomessa olevan sivukonttorin yleisölle tarjottavilla tileillä olevien tallettajien saamisten suorittamiseen, joiden maksamiseen selvitystilassa olevan luottolaitoksen tai konkurssipesän varat eivät riitä. Rahaston varoja voidaan käyttää jo selvitystilasta tai konkurssin aikana.

14 §

Valvonta

Luotto- ja rahoituslaitoksen Suomessa tahtuvan toiminnan valvonnasta säädetään pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa (1273/90).

15 §

Tilinpäätös

Sivukonttorin on julkaistava luottolaitoksen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös, toimintakertomus ja konsernin toimintakertomus sekä niitä koskevat tilintarkastajien lausunnot. Ne on julkaistava suomen- tai ruotsinkielellä.

16 §

Tilinpäätöstä täydentävät tiedot

Tilinpäätöstietojen lisäksi pankkitarkastusvirastolla ja Suomen Pankilla on oikeus saada tehtävänsä toteuttamiseksi sivukonttorilta vastaavat tiedot, jotka niillä on oikeus saada Suomessa toimiluvan saaneilta luottolaitoksilta.

5 luku

Erinäiset säännökset

17 §

Kaupparekisterimerkinnot

Sivukonttorista on tehtävä ilmoitus kaupparekisteriin niin kuin siitä kaupparekisterilaissa (129/79) säädetään.

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään

toiminimestä, luotto- tai rahoituslaitos voi Suomessa harjoittaa toimintaansa samalla toiminnella kuin sillä on kotivaltiossaan.

Patentti- ja rekisterihallitus voi vaatia, että toiminimeen tehdään selvittävä lisäys, jos on tarjolla vaara, että se on sekoitettavissa sellaiseen toiminimeen, johon jollain toisella on yksinoikeus Suomessa.

18 §

Sivukonttorin johto

Sivukonttorin toiminnasta vastaa sivukonttorin johtaja, joka myös edustaa luotto- tai rahoituslaitosta sivukonttorin toimintaa koskevissa oikeussuhteissa.

Vajaavaltainen, konkurssissa oleva tai liike-toimintakieltoon määrätty henkilö ei voi olla sivukonttorin johtajana.

Sivukonttorin johtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimeensa tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut sivukonttorin asiakkaalle tai muulle henkilölle rikkomalla tätä lakia tai muuta sivukonttorin toimintaa koskevaa säännöstä.

19 §

Toiminimen kirjoitus

Sivukonttorin toiminimen kirjoittaa sivukonttorin johtaja. Luotto- tai rahoituslaitos voi antaa oikeuden toiminimen kirjoittamiseen myös muille henkilöille, vähintään kahdelle yhdessä.

Toiminimen kirjoittajien on asuttava Suomessa, jollei pankkitarkastusvirasto myönnä poikkeusta.

20 §

Tiedoksiannot

Haaste tai muu tiedoksianto katsotaan luotto- tai rahoituslaitokselle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi henkilölle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa sivukonttorin toiminimi.

21 §

Konkurssiin luovuttaminen

Luotto- tai rahoituslaitoksen omaisuus voidaan luovuttaa Suomessa konkurssiin sivukonttorin johtajan päätöksen perusteella.

22 §

Sovellettava lainsäädäntö

Sivukonttorin Suomessa harjoittamaa toimintaa koskevissa oikeussuhteissa noudatetaan Suomen lakia, jollei Suomen kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu. Luotto- tai rahoituslaitos on velvollinen vastaamaan Suomen tuomioistuimissa ja noudattamaan Suomen viranomaisten päätöksiä ja määräyksiä.

23 §

Maksuvalmius

Sivukonttorin maksuvalmiuden on oltava sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu. Pankkitarkastusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä sivukonttorin maksuvalmiuden turvaamisesta.

Sivukonttori ei saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa sivukonttorin toiminnalle. Sivukonttorilla tulee olla toimintaansa nähden riittävät riskien valvontajärjestelmät.

24 §

Vaitiolovelvollisuus

Sivukonttorin ja edustuston toimihenkilön vaitiolovelvollisuudesta, tietojenanto-oikeudesta ja salassapitovelvollisuuden rikkomisesta sekä edustuston luottotietotoiminnan harjoittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 93—96 ja 99 §:ssä säädetään.

Sivukonttorilla ja edustustolla on oikeus 1 momentin säännöksen estämättä, antaa edustamansa luotto- tai rahoituslaitoksen kotivaltion viranomaiselle tai valvonnasta vastaavalle yhteisölle sekä edustamansa luotto- tai rahoituslaitoksen tilintarkastajalle ne tiedot, jotka on säädetty tai asianmukaisessa järjestyksessä määrätty ilmoitettaviksi.

25 §

Toimiluvan peruuttamisen vaikutukset

Jos luottolaitoksen kotivaltion viranomainen peruuttaa sen toimiluvan, on sivukonttorin tai tytäryhtiönä olevan rahoituslaitoksen sivukonttorin toiminta lopetettava pankkitarkastusviraston määräämällä tavalla.

Edellä 1 momentissa säädettyä menettelyä on noudatettava myös silloin, kun valtiovarainmi-

nisteriö peruuttaa sivukonttorin toimiluvan tai kun pankkitarkastusvirasto kieltää luotto- tai rahoituslaitosta jatkamasta toimintaansa Suomessa.

26 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa 31 päivänä elokuuta 1978 annettu laki (684/78) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Edellä 2 momentissa kumotun lain mukaan myönnetty toimiluvat jäävät edelleen voimaan ja ne vastaavat tämän lain mukaisia toimilupia tai toimintaoikeuksia.

3.

Laki

liikepankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun liikepankkilain (1269/90) 2 ja 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 1 momentti ja 4 luku sekä

muutetaan 1 ja 3 §, 9 §:n 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 15 §, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti, 28 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Liikepankki on luottolaitostoinnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu talletuspankki. Postipankki Oy:stä säädetään erikseen.

Liikepankkiin sovelletaan osakeyhtiöistä annettua lainsäädäntöä, mikäli tässä laissa tai luottolaitostoinnasta annetussa laissa ei toisin säädetä.

3 §

Liikepankin voi perustaa vähintään viisi yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään kymmenen täysivaltaista henkilöä. Konkurssissa oleva tai liiketoimintakieltoon asetettu ei voi olla perustajana.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tästä vaatimuksesta.

9 §

Vähintään puolella johtokunnan jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovarainministeriö myönnä tästä poikkeusta.

13 §

Liikepankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai toimipaikan valvoja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, toimipaikan valvoja taikka toimihenkilö.

15 §

Liikepankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan, mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

25 §

Liikepankin sulautumiseen toiseen liikepankkiin taikka kahden tai useamman liikepankin sulautumiseen perustamalla uusi liikepankki on haettava valtiovarainministeriöltä lupa. Lupa vastaa luottolaitostoinnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

27 §

Jos liikepankin johtokunta havaitsee pankin oman pääoman tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole

omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, johtokunnan on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava johtokunnalle kirjallinen lausunto tilinpäätöksen tarkastuksesta.

28 §

Jos tilintarkastajat tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet liikepankin sidotusta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada sen vakuusrahas-

ton, johon pankki kuuluu, avustuksella tai avustuslainalla taikka pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi tai että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin johtokunnan on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle sekä asianomaiselle vakuusrahas-

39 §

Mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilän tilintarkastajista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyäänä ajankohtana.

4.

Laki**säästöpankkilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun säästöpankkilain (1270/90) 2, 5, 10 ja 16 § ja 5 luku,

muutetaan 1 ja 3 §, 6 §:n johdantokappale ja 3 kohta, 7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti, 40 §:n 1 ja 3 momentti, 47 §:n 3 momentti, 48 §:n 3 momentti, 49 §:n 3 momentti, 51 §, 52 §:n 2 momentti, 57 §:n 1 momentti, 62 §, 78 §:n 2 momentti, 92 §:n 1 momentti, 93 §:n 1 momentti, 102 §:n 2 momentti, 105 §:n 2 momentti, 113 §:n 3 momentti ja 135 § sekä

lisätään 40 §:ään uusi 5 momentti ja 84 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Säästöpankki on luottolaitostoinnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu talletuspankki. Sen erityistarkoituksena on säästämisen edistäminen.

3 §

Säästöpankin voi perustaa vähintään kymmenen yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään kaksikymmentä täysivaltaista henkilöä. Konkurssissa oleva tai liiketoimintakieltoon asetettu ei voi olla perustajana.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tästä vaatimuksesta.

6 §

Säästöpankilla on oltava säännöt, joissa on määrättävä:

3) peruspääoman ja mahdollisen kantarahaston suuruus taikka, milloin peruspääomaa tai kantarahastoa voidaan sääntöjä muuttamatta alentaa tai korottaa, vähimmäissuuruus ja enimmäissuuruus, jolloin vähimmäissuuruuden on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäissuuruudesta, sekä kantarahasto-osuuden nimelisarvo;

7 §

Säästöpankin toimilupaa haettaessa on osoitettava, että peruspääoma on merkitty. Perus-

pääoman merkitseminen on tehtävä perustamiskirjaan tai merkintälistaan, joka sisältää jäljennöksen perustamiskirjasta. Merkinän hyväksymisestä päättävät perustajat.

8 §

Perustamiskokouksessa on:

- 1) perustajien esitettävä alkuperäinen perustamiskirja; sekä
- 2) päätettävä, milloin toimitetaan isäntien vaali, jollei asiaa koskevaa määräystä sisälly perustamiskirjaan.

9 §

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä säästöpankin hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus siitä, että säädetty peruspääoma on maksettu.

40 §

Säästöpankin voittoa ja muuta vapaata omaa pääomaa voidaan isäntien päätöksellä hallituksen esittämää määrää ylittämättä jakaa voitto-osuutena pankin kantarahasto-osuuksille, jollei luottolaitostoinnasta annetun lain 80 §:stä muuta johdu.

Siitä osasta säästöpankin voittoa, jota ei käytetä vararahaston kartuttamiseen, voiton jakamiseen kantarahasto-osuuksille tai jätetä säästöpankin vapaaseen omaan pääomaan, voidaan varoja isäntien päätöksellä hallituksen

esittämää määrää ylittämättä käyttää säästäväisyyden edistämiseen tai muihin yleishyödyksiin tarkoituksiin.

Säästöpankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi 1-3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla sekä määrällä, joka konserniin kuuluvien yritysten on lain tai sääntöjen mukaan siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

47 §

Vähintään puolella hallituksen jäsenistä, valtuutetuista ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovarainministeriö myönnä poikkeusta. Vajaa-valtainen taikka konkurssissa tai liiketoimintakiellossa oleva ei voi olla isäntänä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana eikä valtuutettuna.

48 §

Kantarahasto-osuuden omistajille voidaan pankin säännöissä antaa oikeus osallistua isäntien vaaliin. Jos äänioikeus annetaan, on kantarahasto-osuuden omistajalla yksi ääni, jollei säännöissä ole annettu oikeutta käyttää enemmän ääniä.

49 §

Ylimääräinen isäntien kokous on pidettävä, kun isäntien puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, pankin hallintoneuvosto tai hallitus pitää sitä tarpeellisena taikka kun pankin tilintarkastaja tai kolmannes isännistä tai vähintään isäntien lukumäärän kolmannelta vastaava määrä isäntiä valittaessa äänioikeutettuja tallettajia taikka kantarahasto-osuuksien omistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista kantarahasto-osuuksista, kirjallisesti hallitukselta sitä vaativat ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Kokouskutsu on toimitettava 14 päivän kuluessa siitä, kun tallettajat tai kantarahasto-osuuden omistajat ovat esittäneet vaatimuksen.

Jollei kutsua ole sanotussa ajassa toimitettu, lääninhallituksen tulee tallettajan tai kantarahasto-osuuden omistajan hakemuksesta oikeuttaa hakija kutsumaan kokous koolle pankin kustannuksella.

51 §

Säästöpankin isäntien tehtävänä on valvoa, että pankkia hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti lain ja sääntöjen mukaisesti.

Säästöpankin isäntien on, jollei asia 53 §:n mukaan kuulu hallintoneuvostolle:

1) valittava ja vapautettava hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenet;

2) valittava vuosittain tilintarkastajat;

3) määrättävä isäntien, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä tilintarkastajien palkkiot;

4) vahvistettava pankin toimintaa koskevat yleiset ohjeet asioissa, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä;

5) vahvistettava hallintoneuvoston, hallituksen ja valtuutettujen päätösten kirjaamista koskevat ohjeet;

6) päätettävä hallituksen esityksestä kantarahaston perustamisesta;

7) päätettävä hallituksen esityksestä voiton jakamisesta kantarahasto-osuuksille;

8) päätettävä hallituksen esityksestä kantarahastoannin toteuttamisesta;

9) käsiteltävä pankin toimintakertomus, vahvistettava pankin tuloslaskelma ja tase sekä mahdollinen konsernitilinpäätös samoin kuin päätettävä toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen tai emopankissa konsernitaseen mukainen voitto tai tappio antaa aiheen;

10) päätettävä vastuuvapaudesta hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille, valtuutetuille ja toimitusjohtajalle; sekä

11) käsiteltävä muut hallituksen esittämät asiat.

52 §

Isäntä, hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja eivät saa kuulua hallintoneuvostoon. Muutoin on hallintoneuvostosta ja sen jäsenistä soveltuvin osin noudatettava, mitä hallituksesta ja sen jäsenistä säädetään.

57 §

Säästöpankin isäntä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, valtuutettu tai toimitusjohtaja

ja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja taikka toimihenkilö.

62 §

Säästöpankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan, mitä 47 §:n 3 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

78 §

Säästöpankin sulautumiseen toiseen säästöpankkiin taikka kahden tai useamman säästöpankin sulautumiseen perustamalla uusi säästöpankki on haettava valtiovarainministeriön lupa. Lupa vastaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

84 §

Säästöpankin on toimitettava säästöpankkitarkastukselle samat tiedot kuin sen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle luottolaitostoiminnasta annetun lain 17 §:n mukaisesti.

92 §

Jos säästöpankin hallitus havaitsee pankin oman pääoman tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, hallituksen on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava hallitukselle kirjallinen lausunto tilinpäätöksen tarkastuksesta.

93 §

Jos tilintarkastajat, säästöpankkitarkastus tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet säästöpankin sidotusta omasta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada säästöpankkien vakuusrahan avustuksella tai avustuslainalla taikka pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla

tavalla turvatuksi tai että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin hallituksen on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle ja säästöpankkien vakuusrahastolle.

102 §

Valtiovarainministeriön on pankkitarkastusviraston esityksestä määrättävä pankki suljetavaksi ja päätettävä pankin asettamisesta selvitystilaan, jos:

1) säästöpankin hallitus ei ole täyttänyt sitä, mitä sen velvollisuudeksi on 93, 94, 97 tai 98 §:ssä säädetty;

2) pankki on aloittanut toimintansa ennen luottolaitostoiminnasta annetun lain 13 §:ssä säädettyä perustamis pääoman maksamista; tai

3) isäntien kokous ei ole 98 ja 99 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa tehnyt niissä tarkoitettuja päätöksiä.

105 §

Mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

113 §

Mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään konsernitilinpäätöksestä ja voitonjosta, ei sovelleta tässä laissa tarkoitetun selvitystilan tilinpäätökseen.

135 §

Joka

1) rikkoo, mitä 89 §:ssä säädetään salassapito velvollisuudesta; tai

2) rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen tai tilintarkastuskertomuksen laatimisesta taikka tämän lain säännöksiä säästöpankin selvitystilaan koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava *säästöpankkirikoksesta* sakoon tai enintään kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyään ajankohtana.

5.

Laki

osuuspankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun osuuspankkilain (1271/90) 2,4,6 ja 7 § ja 5 luku,
muutetaan 1,3 ja 5 §, 14 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 momentti, 22 §, 36 §:n 2 momentti, 50 §:n 1
momentti, 51 §:n 1 momentti, 60 §:n 2 momentti, 63 §:n 2 momentti, 71 §:n 3 momentti, 89 §:n 1
ja 3 momentti ja 92 § sekä
lisätään lakiin uusi 13 a § ja 42 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Osuuspankki on luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu talletuspankki.

Osuuspankkiin sovelletaan osuuskunnista voimassa olevaa lainsäädäntöä, mikäli tässä laissa tai luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ei toisin säädetä.

3 §

Osuuspankin voi perustaa vähintään kymmenen yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään sata täysivaltaista henkilöä. Konkurssissa oleva tai liiketoimintakielttoon asetettu ei voi olla perustajana.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tästä vaatimuksesta.

5 §

Osuuspankin säännöissä on sen lisäksi, mitä osuuskuntalaissa (247/54) ja luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään, määrättävä:

1) mahdollisen sijoitusosuuspääoman suuruus, taikka milloin sijoitusosuuspääomaa voidaan sääntöjä muuttamatta alentaa tai korottaa, vähimmäissuuruus ja enimmäissuuruus, jolloin vähimmäissuuruuden on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäissuuruudesta, sekä sijoitusosuuden nimellisarvo;

2) edustajiston, jos sellainen asetetaan, tehtävät, asettaminen, kokoonpano ja toimikausi;

3) mikä on toimipaikan valvojen eroamisikä;

4) miten hallintoneuvoston tai sen valitsemien tarkastajien on tarkastettava pankin hoito ja hallinto; sekä

5) tilintarkastajien ja varatilintarkastajien lukumäärä ja toimikausi.

13 a §

Osuuspankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi osuuskuntalain 35 §:n 3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla sekä määrällä, joka konserniin kuuluvien yritysten on lain tai sääntöjen mukaan siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

14 §

Vähintään puolella johtokunnan jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovarainministeriö myönnä tästä poikkeusta. Vajaavaltainen taikka konkurssissa tai liiketoimintakiellossa oleva ei voi olla hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsenenä eikä toimitusjohtajana.

19 §

Osuuspankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, valvoja taikka toimihenkilö.

22 §

Osuuspankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan, mitä 14 §:n 2 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

36 §

Jos kaksi tai useampia osuuspankkeja sulautuu perustamalla uuden osuuspankin, jolle niiden varat ja velat siirtyvät ja jonka jäseniksi niiden jäsenet sulautumissopimuksessa määräytyin ehdoin tulevat, korvaa sulautumissopimus vastaanottavan osuuspankin perustamisessa perustamiskirjan. Sopimuksen tulee sisältää ehdotus vastaanottavan osuuspankin säännöiksi. Sopimuksessa on myös mainittava, miten vastaanottavan osuuspankin hallintoneuvosto ja tilintarkastajat valitaan. Valtiovarainministeriön lupa vastaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

42 §

Osuuspankin on toimitettava osuuspankkitarkastukselle samat tiedot kuin sen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle luottolaitostoiminnasta annetun lain 17 §:n mukaisesti.

50 §

Jos osuuspankin johtokunta havaitsee pankin oman pääoman tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, johtokunnan on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava johtokunnalle kirjallinen lausunto tilinpäätöksen tarkastuksesta.

51 §

Jos tilintarkastajat, osuuspankkitarkastus tai

pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet osuuspankin sidotusta omasta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada osuuspankkien vakuusrahaston avustuksella tai avustuslainalla tai pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi tai että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin johtokunnan on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle ja osuuspankkien vakuusrahastolle.

60 §

Valtiovarainministeriön on pankkitarkastusviraston esityksestä määrättävä pankki suljetavaksi ja päätettävä pankin asettamisesta selvitystilaan, jos:

1) osuuspankin johtokunta ei ole täyttänyt sitä, mitä sen velvollisuudeksi on 51, 52, 55 tai 56 §:ssä säädetty;

2) pankki on aloittanut toimintansa ennen luottolaitostoiminnasta annetun lain 13 §:ssä säädetyn perustamispääoman maksamista; tai

3) osuuskunnan kokous ei ole 56 ja 57 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa tehnyt niissä tarkoitettuja päätöksiä.

63 §

Mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

71 §

Mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään konsernitilinpäätöksestä ja voitonjosta, ei sovelleta tässä laissa tarkoitettuun selvitystilan tilinpäätökseen.

89 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta osuuspankin lukuun on voimassa, mitä osuuskuntalain 12 luvussa säädetään lukuun ottamatta, mitä 97 §:n 2 momentissa säädetään. Johtokunnalla on kuitenkin oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

Sijoitusosuuksien omistajien on pantava kan-

ne vireille kolmen kuukauden kuluessa osuuskunnan kokouksen tai edustajiston päätökseltä.

92 §

Joka

1) rikkoo, mitä 47 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta; tai

2) rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä tilinpäätöksen, konsernitilin-

päätöksen tai tilintarkastuskertomuksen laatimisesta taikka osuuspankin selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava *osuuspankkirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädetävänä ajankohtana.

6.

Laki

Postipankki Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Postipankki Oy:stä 11 päivänä joulukuuta 1987 annetun lain (972/87) 1 §, 7 §:n 1 momentti sekä 9, 14 ja 15 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 7 §:n 1 momentti ja 14 § 28 joulukuuta 1990 annetussa laissa (1272/90) ja 9 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, seuraavasti:

1 §

Postipankki Oy, ruotsiksi Postbanken Ab, on luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu talletuspankki, johon sovelletaan, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, mitä liikepankeista säädetään.

7 §

Postipankki Oy:n sitoumusten täyttämisen turvaamiseksi pankilla on valtion takuu, jonka määrä on enintään puolet luottolaitostoiminnasta annetun lain 72 ja 73 §:n nojalla määräytyvän Postipankki Oy:n ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä. Takuun määrä ei kuitenkaan alene saavuttamastaan korkeammasta markkamäärästä, vaikka Postipankki Oy:n omat varat myöhemmin pienensivät.

9 §

Sen lisäksi mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 25 §:ssä säädetään, Postipankki Oy harjoittaa toimintaansa siitä antamiensa ja pankkitarkastusviraston hyväksymien ohjeiden mukaan posti- ja telelaitoksen toimipaikkojen välityksellä.

Postipankki Oy suorittaa posti- ja telelaitokselle sen toimipaikkojen välityksellä tapahtu-

vasta Postipankki Oy:n toiminnan harjoittamisesta korvausta sen mukaan kuin Postipankki Oy ja posti- ja telelaitos siitä sopivat. Jollei korvauksesta päästä sopimukseen, korvaus suoritetaan valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Sen mukaan kuin Postipankki Oy ja posti- ja telelaitos siitä sopivat, voidaan pankin toimintaan kuuluvia asioita antaa Postipankki Oy:n tehtäviä hoitavan posti- ja telelaitoksen virkamiehen ja toimihenkilön ratkaistavaksi.

14 §

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 93-96 §:n säännöksiä sovelletaan myös Postipankki Oy:n tehtäviä hoitavaan posti- ja telelaitoksen virkamieheen ja toimihenkilöön.

15 §

Postipankki Oy:n toimintaan liittyvästä alkuperäisestä asiakirjasta pankin toimesta koneellisesti jäljentämällä valmistettu jäljennös on pankin toimihenkilön oikeaksi todistamana pankin ja sen asiakkaan välisissä tilisuhteissa alkuperäisen asiakirjan veroinen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

7.

Laki**hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hypoteekkiyhdistyksistä 8 päivänä joulukuuta 1978 annetun lain (936/78) 1 ja 5 §, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 17 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 mometti ja 26 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 7 §:n 1 momentin johdantokappale ja 26 §:n 2 mometti 20 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1552/91) ja 19 §:n 1 momentti 22 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (50/88), seuraavasti:

1 §

Hypoteekkiyhdistys on luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu luottolaitos. Sen erityistarkoituksena on etupäässä pitkäaikaisina lainoina hankituista varoista myöntää pitkäaikaisia lainoja pääasiassa joko kiinnitysvakuutta tai muuta turvaavaa vakuutta vastaan.

5 §

Hypoteekkiyhdistyksen voi perustaa vähintään 20 luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tässä säädetystä vaatimuksesta.

Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva ei voi olla perustajana.

Perustamisesta on tehtävä kirjallinen sopimus.

7 §

Hypoteekkiyhdistyksen säännöissä on määrättävä sen lisäksi mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 14 §:ssä säädetään:

17 §

Vähintään puolella hallituksen jäsenistä sekä varajäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovarainministeriö myönnä tästä poikkeusta. Vaalikelpoinen hallintoneuvoston jäseneksi ja varajäseneksi on ainoastaan hypoteekkiyhdistyksen äänioikeutettu jäsen.

19 §

Hypoteekkiyhdistyksen hallituksessa on oltava vähintään viisi jäsentä, jotka valitsee hallintoneuvosto. Lisäksi hallitukseen kuuluvat hypoteekkiyhdistyksen toimitusjohtaja ja muu johtaja.

26 §

Lisäpääoma voidaan maksaa takaisin ainoastaan siten, ettei hypoteekkiyhdistyksen peruspääomaa vähennetä, ettei hypoteekkiyhdistyksen omien varojen määrä alene pienemmäksi kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädetään ja ettei minään vuonna

makseta takaisin enempää kuin puolet edellisen
vuoden voitosta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädet-
tävänä ajankohtana.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1992

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

3.

Laki

liikepankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun liikepankkilain (1269/90) 2 ja 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 1 momentti ja 4 luku sekä

muutetaan 1 ja 3 §, 9 §:n 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 15 §, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti, 28 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Liikepankki on talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa (1268/90) tarkoitettua toimintaa harjoittava osakeyhtiö. Postipankki Oy:stä säädetään erikseen.

Liikepankkiin sovelletaan osakeyhtiöistä annettua lainsäädäntöä, mikäli tässä laissa tai talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa ei ole toisin säädetty.

2 §

Jos liikepankki omistaa niin monta kotimaisen tai ulkomaisen osakeyhtiön osaketta, että sillä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä, pankki on emoyhtiö ja jälkimmäinen yhtiö tytäryhtiö. Jos pankki ja sen tytäryhtiöt taikka tytäryhtiö yksin tai useat tytäryhtiöt yhdessä omistavat edellä tarkoitetun määrän kotimaisen tai ulkomaisen yhtiön osakkeita, myös viimeksi mainittu yhtiö on pankin tytäryhtiö.

Jos liikepankilla on muutoin osakkeiden omistuksen tai sopimuksen perusteella määräämisvalta pankkitoimintaa harjoittavassa yhtiössä ja huomattava osuus sen toiminnan tuloksesta, liikepankki on niin ikään emoyhtiö ja jälkimmäinen yhtiö tytäryhtiö.

Liikepankin tytäryhtiönä ei pidetä kiinteistöyhtiötä, paitsi jos se, pankki ja pankin tytäryhtiö yhteensä omistavat 1 momentissa tarkoitetun määrän jonkin muun kotimaisen tai ulkomaisen yhtiön osakkeita eikä myöskään yhtiötä, jonka osakkeita pankki on hankkinut talletuspankkien toiminnasta annetun lain 14 ja 17 §:n mukaisesti.

1 §

Liikepankki on luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu talletuspankki. Postipankki Oy:stä säädetään erikseen.

Liikepankkiin sovelletaan osakeyhtiöistä annettua lainsäädäntöä, mikäli tässä laissa tai luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ei toisin säädetä.

2 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Liikepankki ja sen tytäryhtiöt muodostavat pankin konsernin.

Jos konsernia koskevia säännöksiä ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa liikepankin konsernin kokoonpanon tai muun erityisen syyn takia, liikepankki voi poiketa niistä pankkitarkastusviraston kussakin yksittäistapauksessa antamien määräysten mukaisesti.

3 §

Liikepankin voi perustaa vähintään viisi suomalaista yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään kymmenen täysivaltaista Suomessa asuvaa Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaista, jotka eivät ole konkurssissa tai joita ei ole asetettu liiketoimintakieltoon. Avoin yhtiö tai kommandiitti-yhtiö voi olla perustajana, jos yhtiön velvoitteista henkilökohtaisesti vastuussa olevat yhtiömiehet ovat Suomessa asuvia Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaisia. Valtiovarainministeriön luvalla voi muukin henkilö, yhteisö tai säätiö olla perustajana.

4 §

Liikepankin yhtiöjärjestykselle ja sen muutoksille on haettava valtiovarainministeriön vahvistus. Pankin yhtiöjärjestys ja sen muutokset on vahvistettava, jos ne ovat lain mukaiset eikä ole erityistä syytä jättää niitä vahvistamatta.

5 §

Liikepankin yhtiöjärjestyksessä on sen lisäksi, mitä osakeyhtiölaissa (734/78) on säädetty, määrättävä:

- 1) hallintoneuvoston tehtävät, asettaminen ja kokoonpano sekä jäsenen eroamisikä;*
- 2) johtokunnan jäsenen ja varajäsenen sekä toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan oikeudesta kuulua toisen liikeyrityksen hallintoon;*
- 3) missä järjestyksessä päätetään toimitusjohtajan ja johtokunnan jäsenten välisestä tehtävänjaosta ja oikeudesta edustaa pankkia;*
- 4) miten toimipaikkojen hallinto on järjestettävä ja mikä on toimipaikan valvojan eroamisikä; sekä*
- 5) ketkä ovat oikeutetut kirjoittamaan pankin toiminimen.*

3 §

Liikepankin voi perustaa vähintään viisi yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään kymmenen täysivaltaista henkilöä. Konkurssissa oleva tai liiketoimintakieltoon asetettu ei voi olla perustajana.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tästä vaatimuksesta.

4 §

(Kumotaan)

5 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Liikepankki ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin pankki on saanut toimitiluvan ja toimitanut pankkitarkastusvirastolle:

1) pankkia koskevan täydellisen otteen kaupparekisteristä;

2) pankin yhtiöjärjestyksen;

3) jäljennöksen yhtiöjärjestyksen vahvistamisesta koskevasta valtiovaraministeriön päätöksestä;

4) hallintoneuvoston vahvistamat pankin toimintaa ja hallintoneuvoston valitsemia tarkastajia koskevat yleiset ohjeet; sekä

5) hallintoneuvoston jäsenten, johtokunnan jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajien sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet sekä tiedot heidän kansalaisuudestaan ja kotipaikastaan.

Jos 1 momentissa mainituissa tiedoissa tapahtuu muutos, se on viipymättä ilmoitettava.

7 §

Liikepankin osakepääoman on oltava vähintään 25 miljoonaa markkaa. Osakepääoma on maksettava kokonaan rahana ennen kuin pankki aloittaa toimintansa.

9 §

Vähintään puolet hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenistä sekä toimitusjohtajan on oltava Suomessa asuvia Suomen tai muun pohjoismaan kansalaisia, jollei valtiovaraministeriö myönnä asuinpaikan tai kansalaisuuden osalta poikkeusta.

13 §

Liikepankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai toimipaikan valvoja ei saa olla toisen kotimaisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, toimipaikan valvoja taikka toimihenkilö.

15 §

Liikepankin toiminimenkirjoittajan ja prokuristin tulee asua toimipaikan sijaintimaassa.

6 §

(Kumotaan)

7 §

(Kumotaan)

9 §

Vähintään puolella johtokunnan jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovaraministeriö myönnä tästä poikkeusta.

13 §

Liikepankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai toimipaikan valvoja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, toimipaikan valvoja taikka toimihenkilö.

15 §

Liikepankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan, mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valtiovarainministeriö voi liikepankin hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentin säännöksestä.

4 Luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

20 §

Liikepankin yhtiökokouksen on vuosittain pankin hallinnon ja tilien tarkastamista varten valittava vähintään kolme tilintarkastajaa ja tarpeellinen määrä varatilintarkastajia.

Liikepankin tilintarkastajan on oltava Suomessa asuva Suomen kansalainen, ellei valtiovarainministeriö myönnä poikkeusta. Yli puolet pankin tilintarkastajista on oltava kuitenkin Suomessa asuvia Suomen kansalaisia.

Liikepankin tai sen tytäryhtiön tilintarkastajaan ei sovelleta osakeyhtiölain 10 luvun 5 §:n 3 momentin säännöksiä.

21 §

Pankkitarkastusviraston on määrättävä liikepankille kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) 20 §:n 1 tai 2 momentin säännöksiä ei ole noudatettu;

2) tilintarkastaja on osakeyhtiölain 10 luvun 5 §:n 1 tai 2 momentin mukaan esteellinen eikä esteettömien tilintarkastajien lukumäärä ole tämän lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan riittävä;

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä ei ole noudatettu; tai

4) pankki ei ole noudattanut osakeyhtiölain 10 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksiä.

Osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun määräykset liikepankille antaa pankkitarkastusvirasto.

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitetun määräyksen antamista pankkitarkastusviraston on kuultava liikepankin johtokuntaa. Määräys on 1 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan osalta voimassa siihen asti, kunnes tämän tilalle on valittu uusi tilintarkastaja, ja 2 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan osalta seuraavana tilikautena pidettävä ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen loppuun.

4 Luku

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

Liikepankin on toimitettava pankkitarkastusvirastolle jäljennökset pankin tilinpäätöksestä, yhtiökokouksen ja hallintoneuvoston pöytäkirjoista, tilintarkastuskertomuksesta sekä pankin hoitoa ja tilintarkastusta koskevista asiakirjoista, jotka tilintarkastajat ovat pankin johtokunnalle antaneet.

23 §

Liikepankin tilikausi on kalenterivuosi, ellei pankkitarkastusvirasto myönnä poikkeusta.

Tilinpäätös on laadittava tämän lain, osakeyhtiölain, kirjanpitolain (655/73) ja pankkitarkastusviraston antamien määräysten mukaan.

24 §

Osakeyhtiölain 11 luvun 7 §:n 2 ja 3 momentin ja 8 §:n 1 kohdan säännökset eivät koske liikepankkia.

25 §

Liikepankin sulautumiseen toiseen liikepankiin taikka kahden tai useamman liikepankin sulautumiseen perustamalla uusi liikepankki on haettava valtiovarainministeriöltä lupa. Lupa vastaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

25 §

Liikepankin sulautumiseen toiseen liikepankiin taikka kahden tai useamman liikepankin sulautumiseen perustamalla uusi liikepankki on haettava valtiovarainministeriöltä lupa. Lupa vastaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

27 §

Jos liikepankin johtokunta havaitsee pankin varojen tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omaa pääomaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, johtokunnan on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava johtokunnalle kirjallinen lausunto tilien tarkastuksesta.

27 §

Jos liikepankin johtokunta havaitsee pankin oman pääoman tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, johtokunnan on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava johtokunnalle kirjallinen lausunto tilinpäätöksen tarkastuksesta.

28 §

Jos tilintarkastajat tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet liikepankin sidotusta omasta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omaa pääomaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saa-

28 §

Jos tilintarkastajat tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet liikepankin sidotusta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada sen vakuusrahas-

Voimassa oleva laki

da sen vakuusrahaston, johon pankki kuuluu, avustuksella tai avustuslainalla tai pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi, taikka että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin johtokunnan on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle sekä tälle vakuusrahastolle.

39 §

Mitä tässä laissa on säädetty tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

Ehdotus

ton, johon pankki kuuluu, avustuksella tai avustuslainalla taikka pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi tai että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin johtokunnan on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle sekä asianomaiselle vakuusrahastolle.

39 §

Mitä *luottolaitostoiminnasta annetussa laissa* säädetään tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki**säästöpankkilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun säästöpankkilain (1270/90) 2, 5, 10 ja 16 § ja 5 luku,

muutetaan 1 ja 3 §, 6 §:n johdantokappale ja 3 kohta, 7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti, 40 §:n 1 ja 3 momentti, 47 §:n 3 momentti, 48 §:n 3 momentti, 49 §:n 3 momentti, 51 §, 52 §:n 2 momentti, 57 §:n 1 momentti, 62 §, 78 §:n 2 momentti, 92 §:n 1 momentti, 93 §:n 1 momentti, 102 §:n 2 momentti, 105 §:n 2 momentti, 113 §:n 3 momentti ja 135 § sekä

lisätään 40 §:ään uusi 5 momentti ja 84 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Säästöpankki on talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa (1268/90) tarkoitettua toimintaa harjoittava rahalaitos. Sen erityistarkoituksena on säästämisen edistäminen.

2 §

Jos säästöpankki omistaa niin monta kotimaisen tai ulkomaisen osakeyhtiön osakkeet, että sillä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä, pankki on emopankki ja mainittu yhtiö tytäryhtiö. Jos pankki ja sen tytäryhtiöt taikka tytäryhtiö yksin tai useat tytäryhtiöt yhdessä omistavat edellä tarkoitetun määrän kotimaisen tai ulkomaisen yhtiön osakkeita, myös viimeksi mainittu yhtiö on pankin tytäryhtiö.

Jos säästöpankilla on muutoin osakkeiden omistuksen tai sopimuksen perusteella määräämisvalta pankkitoimintaa harjoittavassa yhtiössä ja huomattava osuus sen toiminnan tuloksesta, säästöpankki on niinkään emopankki ja jälkimmäinen yhtiö tytäryhtiö.

Säästöpankin tytäryhtiönä ei pidetä kiinteistöyhtiöitä, paitsi jos se, pankki ja pankin tytäryhtiö yhteensä omistavat 1 momentissa tarkoitettua määrän jonkin muun kotimaisen tai ulkomaisen osakeyhtiön osakkeita, eikä myöskään yhtiötä, jonka osakkeita pankki on hankkinut talletuspankkien toiminnasta annetun lain 14 ja 17 §:n mukaisesti.

Ehdotus

1 §

Säästöpankki on luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu talletuspankki. Sen erityistarkoituksena on säästämisen edistäminen.

2 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Säästöpankki ja sen tytäryhtiöt muodostavat pankin konsernin.

Jos konsernia koskevia säännöksiä ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa säästöpankin konsernin kokoonpanon tai muun erityisen syyn takia, säästöpankki voi poiketa niistä pankkitarkastusviraston kussakin yksittäistapauksessa antamien määräysten mukaisesti.

3 §

Säästöpankin voi perustaa vähintään kymmenen suomalaista yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään kaksikymmentä täysivaltaista Suomessa asuvaa Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaista, jotka eivät ole konkurssissa tai joita ei ole asetettu liiketoimintakieltoon. Avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö voi olla perustajana, jos yhtiön velvoitteista henkilökohtaisesti vastuussa olevat yhtiömiehet ovat täysivaltaisia Suomessa asuvia Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaisia. Valtiovarainministeriön luvalla voi muukin henkilö, yhteisö tai säätiö olla perustajana.

5 §

Säästöpankilla on oltava säännöt. Säännöille ja niiden muutoksille on haettava valtiovarainministeriön vahvistus. Pankin säännöt ja niiden muutokset on vahvistettava, jos ne ovat lain mukaiset eikä ole erityistä syytä jättää niitä vahvistamatta.

6 §

Säästöpankin säännöissä on määrättävä:

3) peruspääoman ja mahdollisen kantarahaston suuruus taikka, milloin peruspääomaa tai rahastoa voidaan sääntöjä muuttamatta alentaa tai korottaa, vähimmäissuuruus ja enimmäissuuruus, jolloin vähimmäissuuruuden on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäissuuruudesta, sekä kantarahasto-osuuden nimellisarvo.

7 §

Perustettavan säästöpankin peruspääoman on oltava vähintään 25 miljoonaa markkaa. Pankin toimilupaa ja sääntöjen vahvistusta haettaessa

3 §

Säästöpankin voi perustaa vähintään kymmenen yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään kaksikymmentä täysivaltaista henkilöä. Konkurssissa oleva tai liiketoimintakieltoon asetettu ei voi olla perustajana.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tästä vaatimuksesta.

5 §

(Kumotaan)

6 §

Säästöpankilla on oltava säännöt, joissa on määrättävä:

3) peruspääoman ja mahdollisen kantarahaston suuruus taikka, milloin peruspääomaa tai kantarahastoa voidaan sääntöjä muuttamatta alentaa tai korottaa, vähimmäissuuruus ja enimmäissuuruus, jolloin vähimmäissuuruuden on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäissuuruudesta, sekä kantarahasto-osuuden nimellisarvo;

7 §

Säästöpankin toimilupaa haettaessa on osoitettava, että peruspääoma on merkitty. Peruspääoman merkitseminen on tehtävä perustamis-

Voimassa oleva laki

on osoitettava, että peruspääoma on merkitty. Peruspääoma on maksettava kokonaan rahana ennen kuin pankki aloittaa toimintansa.

Peruspääoman merkitseminen on tehtävä perustamiskirjaan tai merkintälistaan, joka sisältää jäljennöksen perustamiskirjasta. Merkinnän hyväksymisestä päättävät perustajat.

Säästöpankkien sulautuessa 78 §:n 2 momentin mukaisesti ei 1 momentin säännöstä peruspääoman vähimmäismäärästä sovelleta.

8 §

Perustamiskokouksessa on:

1) perustajien esitettävä alkuperäinen perustamiskirja sekä toimilupa;

2) päätettävä, milloin toimitetaan isäntien vaali, ellei asiaa koskevaa määräystä sisälly perustamiskirjaan.

9 §

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä säästöpankin hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus siitä, että puolet 7 §:n 1 momentissa säädetyn peruspääoman vähimmäismäärästä on maksettu.

10 §

Säästöpankki ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin pankki on saanut toimiluvan sekä toimittanut pankkitarkastusvirastolle ja säästöpankkitarkastukselle:

1) pankkia koskevan täydellisen otteen kaupparekisteristä;

2) pankin säännöt;

3) jäljennöksen sääntöjen vahvistamista koskevasta valtiovarainministeriön päätöksestä;

4) isäntien tai hallintoneuvoston vahvistamat pankin toimintaa ja hallintoneuvoston tai hallituksen valitsemia tarkastajia koskevat yleiset ohjeet; sekä

5) isäntien, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten, valtuutettujen, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajien sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet sekä tiedot heidän kansalaisuudestaan ja kotipaikastaan.

Jos 1 momentissa mainituissa tiedoissa tapahtuu muutos, se on viipymättä ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle ja säästöpankkitarkastukselle.

Ehdotus

kirjaan tai merkintälistaan, joka sisältää jäljennöksen perustamiskirjasta. Merkinnän hyväksymisestä päättävät perustajat.

8 §

Perustamiskokouksessa on:

1) perustajien esitettävä alkuperäinen perustamiskirja; sekä

2) päätettävä, milloin toimitetaan isäntien vaali, jollei asiaa koskevaa määräystä sisälly perustamiskirjaan.

9 §

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä säästöpankin hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus siitä, että säädetty peruspääoma on maksettu.

10 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Kantarahasto voidaan kartuttaa enintään kaksi kertaa muun oman pääoman suuruiseksi, ellei pankkitarkastusvirasto myönnä erityisestä syyistä siihen poikkeusta.

40 §

Säästöpankin voittoa ja muuta vapaata omaa pääomaa voidaan isäntien päätöksellä hallituksen esittämää määrää ylittämättä jakaa voitto-osuutena pankin kantarahasto-osuuksille, jollei talletuspankkien toiminnasta annetun lain 32 §:stä muuta johdu.

Siitä osasta säästöpankin voittoa, jota ei käytetä vararahaston kartuttamiseen, voiton jakamiseen kantarahasto-osuuksille tai jätetä säästöpankin vapaaseen omaan pääomaan, voidaan varoja isäntien päätöksellä hallituksen esittämää määrää ylittämättä käyttää säästäväisyyden edistämiseen tai muihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin, kuitenkin enintään kaksikymmentäviisi prosenttia voitosta.

47 §

Vähintään puolet isännistä, hallintoneuvoston jäsenistä, hallituksen jäsenistä ja valtuutetuista sekä toimitusjohtajan on oltava Suomessa asuvia Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaisia, jollei valtiovarainministeriö myönnä asuinpaikan tai kansalaisuuden osalta poikkeusta. Vajaa-
valtainen tai konkurssissa tahi liiketoimintakiellossa oleva ei voi olla isäntä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana eikä valtuutettuna.

16 §

(Kumotaan)

40 §

Säästöpankin voittoa ja muuta vapaata omaa pääomaa voidaan isäntien päätöksellä hallituksen esittämää määrää ylittämättä jakaa voitto-osuutena pankin kantarahasto-osuuksille, jollei luottolaitostoiminnasta annetun lain 80 §:stä muuta johdu.

Siitä osasta säästöpankin voittoa, jota ei käytetä vararahaston kartuttamiseen, voiton jakamiseen kantarahasto-osuuksille tai jätetä säästöpankin vapaaseen omaan pääomaan, voidaan varoja isäntien päätöksellä hallituksen esittämää määrää ylittämättä käyttää säästäväisyyden edistämiseen tai muihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Säästöpankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi 1—3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla sekä määrällä, joka konserniin kuuluvien yritysten on lain tai sääntöjen mukaan siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

47 §

Vähintään puolella hallituksen jäsenistä, valtuutetuista ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovarainministeriö myönnä poikkeusta. Vajaa-
valtainen taikka konkurssissa tai liiketoimintakiellossa oleva ei voi olla isäntänä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana eikä valtuutettuna.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 §

Kantarahasto-osuuden omistajille voidaan pankin säännöissä antaa oikeus osallistua isäntien vaaliin. Jos äänioikeus annetaan, on kantarahasto-osuuden omistajalla yksi ääni, jollei säännöissä ole annettu oikeutta käyttää enemmän ääniä. *Kantarahasto-osuuden omistajan kantarahasto-osuuden omistukseen perustuva äänimäärä saa olla enintään kymmenen.*

48 §

Kantarahasto-osuuden omistajille voidaan pankin säännöissä antaa oikeus osallistua isäntien vaaliin. Jos äänioikeus annetaan, on kantarahasto-osuuden omistajalla yksi ääni, jollei säännöissä ole annettu oikeutta käyttää enemmän ääniä.

49 §

Ylimääräinen isäntien kokous on pidettävä, kun isäntien puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai pankin hallitus pitää sitä tarpeellisenä taikka pankin tilintarkastaja tai kolmannes isännistä tai vähintään isäntien lukumäärän kolmannesta vastaava määrä isäntiä valittaessa äänioikeutettuja tallettajia tai kantarahasto-osuuksien omistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista kantarahasto-osuuksista, kirjallisesti hallitukselta sitä vaativat ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Kokouskutsu on toimitettava neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun tallettajat tai kantarahasto-osuuden omistajat ovat esittäneet vaatimuksen. Jollei kutsua ole sanotussa ajassa toimitettu, lääninhallituksen tulee tallettajan tai kantarahasto-osuuden omistajan hakemuksesta oikeuttaa hakija kutsumaan kokous koolle pankin kustannuksella.

49 §

Ylimääräinen isäntien kokous on pidettävä, kun isäntien puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, pankin *hallintoneuvosto* tai hallitus pitää sitä tarpeellisenä taikka kun pankin tilintarkastaja tai kolmannes isännistä tai vähintään isäntien lukumäärän kolmannesta vastaava määrä isäntiä valittaessa äänioikeutettuja tallettajia taikka kantarahasto-osuuksien omistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista kantarahasto-osuuksista, kirjallisesti hallitukselta sitä vaativat ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Kokouskutsu on toimitettava 14 päivän kuluessa siitä, kun tallettajat tai kantarahasto-osuuden omistajat ovat esittäneet vaatimuksen. Jollei kutsua ole sanotussa ajassa toimitettu, lääninhallituksen tulee tallettajan tai kantarahasto-osuuden omistajan hakemuksesta oikeuttaa hakija kutsumaan kokous koolle pankin kustannuksella.

51 §

Säästöpankin isäntien tehtävänä on valvoa, että pankkia hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti lain ja sääntöjen mukaisesti. *Osa isäntien tehtävistä voi 53 §:n mukaisesti siirtyä hallintoneuvostolle.*

Säästöpankin isäntien on:

- 1) valittava ja vapautettava hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenet;
- 2) valittava vuosittain tilintarkastajat;
- 3) määrättävä isäntien, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä tilintarkastajien palkkiot;
- 4) vahvistettava pankin toimintaa koskevat yleiset ohjeet asioissa, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä;

51 §

Säästöpankin isäntien tehtävänä on valvoa, että pankkia hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti lain ja sääntöjen mukaisesti.

Säästöpankin isäntien on, *jollei asia 53 §:n mukaan kuulu hallintoneuvostolle:*

- 1) valittava ja vapautettava hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenet;
- 2) valittava vuosittain tilintarkastajat;
- 3) määrättävä isäntien, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä tilintarkastajien palkkiot;
- 4) vahvistettava pankin toimintaa koskevat yleiset ohjeet asioissa, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä;

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5) vahvistettava hallintoneuvoston, hallituksen ja valtuutettujen päätösten kirjaamista koskevat ohjeet;

6) päätettävä hallituksen esityksestä kantarahaston perustamiseksi;

7) päätettävä hallituksen esityksestä voiton jakamiseksi kantarahasto-osuuksille;

8) päätettävä hallituksen esityksestä kantarahastoannin toteuttamiseksi;

9) käsiteltävä pankin toimintakertomus, vahvistettava pankin tuloslaskelma ja tase sekä mahdollinen konsernitilinpäätös, sekä päätettävä toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen tai emopankissa konsernitaseen mukainen voitto tai tappio antaa aiheen;

10) päätettävä vastuuvapaudesta hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille, valtuutetuille ja toimitusjohtajalle; sekä

11) käsiteltävä muut hallituksen esittämät asiat.

52 §

Isäntä, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja ja valtuutettu eivät saa kuulua hallintoneuvostoon. Muutoin on hallintoneuvostoa ja sen jäsenistä soveltuvin osin noudatettava, mitä hallituksesta ja sen jäsenistä on säädetty.

57 §

Säästöpankin isäntä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja tai valvoja ei saa olla toisen kotimaisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, valvoja taikka toimihenkilö.

62 §

Säästöpankin toiminimenkirjoittajan ja prokuristin tulee asua toimipaikan sijaintimaassa. Valtiovarainministeriö voi pankin hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentin säännöksistä.

5) vahvistettava hallintoneuvoston, hallituksen ja valtuutettujen päätösten kirjaamista koskevat ohjeet;

6) päätettävä hallituksen esityksestä kantarahaston perustamiseksi;

7) päätettävä hallituksen esityksestä voiton jakamisesta kantarahasto-osuuksille;

8) päätettävä hallituksen esityksestä kantarahastoannin toteuttamisesta;

9) käsiteltävä pankin toimintakertomus, vahvistettava pankin tuloslaskelma ja tase sekä mahdollinen konsernitilinpäätös samoin kuin päätettävä toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen tai emopankissa konsernitaseen mukainen voitto tai tappio antaa aiheen;

10) päätettävä vastuuvapaudesta hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille, valtuutetuille ja toimitusjohtajalle; sekä

11) käsiteltävä muut hallituksen esittämät asiat.

52 §

Isäntä, hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja eivät saa kuulua hallintoneuvostoon. Muutoin on hallintoneuvostosta ja sen jäsenistä soveltuvin osin noudatettava, mitä hallituksesta ja sen jäsenistä säädetään.

57 §

Säästöpankin isäntä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, valtuutettu tai toimitusjohtaja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja taikka toimihenkilö.

62 §

Säästöpankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan, mitä 47 §:n 3 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 Luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

65 §

Säästöpankin isäntien on vuosittain pankin hallinnon ja tilien tarkastamista varten valittava vähintään kolme tilintarkastajaa ja tarpeellinen määrä varatilintarkastajia. Säännöissä voidaan määrätä, että joku varsinaisista ja varatilintarkastajista asetetaan valvomaan erityisesti kantarahasto-osuuden omistajien etua.

Säästöpankin tilintarkastajan on oltava Suomessa asuva Suomen kansalainen, ellei valtiovarainministeriö myönnä poikkeusta. Yli puolet pankin tilintarkastajista on kuitenkin oltava Suomessa asuvia Suomen kansalaisia. Pankin tilintarkastajan on oltava täysivaltainen ja hänellä on oltava riittävä laskentatoimen ja taloudellisten asioiden tuntemus.

Tilintarkastajaksi voidaan valita myös Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajaksi valitun yhteisön on ilmoitettava pankin hallitukselle, kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Tämän henkilön on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Jos säästöpankin taseen loppusumma ylittää valtiovarainministeriön määräämän rajan, vähintään yhden tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Säästöpankissa, jolla on kantarahasto, vähintään yhden isäntien kokouksessa valitseman tilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Mitä tässä laissa on säädetty tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

66 §

Säästöpankin tilintarkastajana ei saa olla:

1) säästöpankin isäntä, säästöpankin tai samaan konserniin kuuluvan yhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja tai se, jonka tehtävänä on edellä mainitun yhtiön kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

5 Luku

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) se, joka on säästöpankin palveluksessa tai muutoin alistus- tai riippuvuussuhteessa säästöpankkiin, sen hallituksen jäsenen tai muuhun 1 kohdassa mainittuun henkilöön; eikä

3) edellä 1 kohdassa mainitun henkilön avio- puoliso, veli tai sisar taikka se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Säästöpankin tytäryhtiön tilintarkastajana ei saa olla se, jota 1 momentin mukaan ei saa valita säästöpankin tilintarkastajaksi.

Säästöpankin tilintarkastajan tehtävä päättyy tarkastettavaa tilikautta seuraavan isäntien varsinaisen kokouksen päättyessä.

67 §

Pankkitarkastusviraston on määrättävä säästöpankille kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos;

1) 65 §:n 1, 2, 4, 5 tai 6 momentin säännöksiä ei ole noudatettu;

2) tilintarkastaja on 66 §:n 1 tai 2 momentin mukaan esteellinen eikä esteettömien tilintarkastajien lukumäärä ole tämän lain tai sääntöjen mukaan riittävä; tai

3) sääntöihin otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä ei ole noudatettu.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun määräyksen antamista pankkitarkastusviraston on kuultava säästöpankin hallitusta. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan tilalle on valittu tilintarkastaja.

68 §

Säästöpankin tilintarkastajan tulee hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa tarkastaa pankin tilinpäätös, kirjanpito ja hallinto.

Jos säästöpankki on emopankki, tilintarkastajan on myös tarkastettava konsernitiilinpäätös sekä muutoinkin konserniin kuuluvien yhtiöiden keskinäisiä suhteita.

Tilintarkastajan tulee noudattaa säästöpankin isäntien kokouksen antamia erityisiä ohjeita, mikäli ne eivät ole ristiriidassa lain, pankin sääntöjen tai hyvän tilintarkastustavan kanssa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kun tilintarkastus on suoritettu, tilintarkastajan tulee tehdä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen. Jos tilintarkastaja katsoo, että tuloslaskelmaa, tasetta tai konsernitilinpäätöstä ei ole vahvistettu, on hänen tehtävä siitäkin merkintä.

69 §

Säästöpankin tilintarkastajien on kultakin tilikaudelta annettava jäsenille tilintarkastuskertomus. Kertomus on luovutettava pankin hallitukselle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä isäntien kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto siitä, onko tilinpäätös laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti. Jollei tilinpäätöksessä ole annettu sellaisia tietoja, joita siinä lain tai viranomaisten antamien ohjeiden tai määräysten mukaan on annettava, tilintarkastajan tulee mainita siitä ja, jos se käy päinsä, antaa kertomuksessaan nämä tiedot.

Jos tarkastuksessa havaitaan, että hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai valtuutettu on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, tai muutoin on rikkonut tätä lakia tai säästöpankin sääntöjä, on tilintarkastuskertomuksessa tehtävä siitä muistutus. Kertomuksessa on oltava myös vastuuvapautta koskeva lausunto. Tilintarkastajilla on muutoinkin oikeus antaa kertomuksessaan tietoja, joiden saattamista isäntien tietoon he pitävät tarpeellisena.

Tilintarkastuskertomuksen tulee aina sisältää lausuma tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta sekä toimintakertomukseen sisältyvästä ehdotuksesta pankin voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi.

Emopankissa on lisäksi annettava erityinen tilintarkastuskertomus konsernista noudattaen soveltuvien osin, mitä 1 — 4 momenteissa on sanottu.

70 §

Säästöpankin tilintarkastajan hallitukselle tai toimitusjohtajalle esittämät huomautukset on merkittävä pöytäkirjaan tai muuhun asiakirjaan, joka on annettava hallitukselle ja säilytettävä luotettavalla tavalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Säästöpankin tilintarkastajalla on oikeus olla isäntien kokouksessa saapuvilla. Hänen tulee olla saapuvilla, jos käsiteltävät asiat ovat sellaisia, että hänen läsnäolonsa on tarpeen.

71 §

Säästöpankin tytäryhtiön tilintarkastajaksi on, mikäli mahdollista, valittava vähintään yksi emopankin tilintarkastaja.

Tytäryhtiön toimintakertomuksessa on ilmoitettava emopankin nimi.

72 §

Säästöpankin ja sen tytäryhtiön tilikausi on kalenterivuosi, ellei pankkitarkastusvirasto myönnä poikkeusta.

73 §

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen sekä emopankissa myös konsernitilinpäätöksen. Konsernitilinpäätös käsittää konsernituloslaskelman ja konsernitaseen.

Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee päivätä ja allekirjoittaa tilinpäätös. Jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on esittänyt eriävän mielipiteen tilinpäätöksestä, on tätä koskeva lausuma liitettävä siihen hänen vaatimuksestaan.

Tilinpäätös on laadittava tämän lain, kirjanpitolain (655/73) ja pankkitarkastusviraston antamien määräysten mukaan.

74 §

Säästöpankin oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat peruspääoma, kantarahasto, vararahasto sekä arvonorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaa omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

75 §

Säästöpankin on toimitettava pankkitarkastusvirastolle ja säästöpankkitarkastukselle jäljennökset pankin tilinpäätöksestä, isäntien ja hallintoneuvoston kokousten pöytäkirjoista, tilintarkastuskertomuksesta ja pankin hoitoa sekä tilintarkastusta koskevista asiakirjoista, jotka tilintarkastajat ovat pankin hallitukselle antaneet.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

76 §

Jos säästöpankin taseeseen sisältyy saamia säästöpankin konserniin kuuluvalla yhtiöltä tai velkoja sille taikka jos pankki on antanut samaan konserniin kuuluvan yhtiön sitoumusten vakuudeksi takauksia, pantteja tai niihin verrattavia vakuuksia, on niiden yhteismäärät ilmoitettava erikseen taseen liitteenä. Säästöpankin omistamista osakkeista ilmoitetaan pankin tulolaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä pankkitarkastusviraston määräämät tiedot.

78 §

Säästöpankin sulautumiseen toiseen säästöpankkiin taikka kahden tai useamman säästöpankin sulautumiseen perustamalla uusi säästöpankki on haettava valtiovarainministeriön lupa. Lupa vastaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

78 §

Säästöpankin sulautumiseen toiseen säästöpankkiin taikka kahden tai useamman säästöpankin sulautumiseen perustamalla uusi säästöpankki on haettava valtiovarainministeriön lupa. Lupa vastaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

84 §

Säästöpankin on toimitettava säästöpankkitarkastukselle samat tiedot kuin sen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle luottolaitostoiminnasta annetun lain 17 §:n mukaisesti.

92 §

Jos säästöpankin hallitus havaitsee pankin varojen tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omaa pääomaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, hallituksen on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava hallitukselle kirjallinen lausunto tilien tarkastuksesta.

92 §

Jos säästöpankin hallitus havaitsee pankin oman pääoman tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, hallituksen on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava hallitukselle kirjallinen lausunto tilinpäätöksen tarkastuksesta.

93 §

Jos tilintarkastajat, säästöpankkitarkastus tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet säästöpankin sidotusta omasta pääomasta on menetetty, eikä pankilla ole omaa pääomaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada säästöpankkien va-

93 §

Jos tilintarkastajat, säästöpankkitarkastus tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet säästöpankin sidotusta omasta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omia varoja luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada säästöpankkien vakuus-

Voimassa oleva laki

kuusrahaston avustuksella tai avustuslainalla tai pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi, taikka että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin hallituksen on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle ja säästöpankkien vakuusrahastolle.

102 §

Valtiovarainministeriön on pankkitarkastusviraston esityksestä määrättävä pankki suljettavaksi ja päätettävä pankin asettamisesta selvitystilaan, jos;

1) säästöpankin hallitus ei ole täyttänyt sitä, mitä sen velvollisuudeksi on 93, 94, 97 tai 98 §:ssä säädetty;

2) pankki on aloittanut toimintansa ennen 7 §:ssä säädettyä peruspääoman maksamista; tai

3) isäntien kokous ei ole 98 ja 99 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa tehnyt niissä tarkoitettuja päätöksiä.

105 §

Mitä tässä laissa on säädetty tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

113 §

Mitä tässä laissa on säädetty konsernitilinpäätöksestä ja voitonjaosta, ei sovelleta selvitystilan tilinpäätökseen.

135 §

Joka

1) rikkoo, mitä 89 §:ssä salassapitovelvollisuudesta on säädetty; tai

2) rikkoo tämän lain säännöksiä tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen tai tilintarkastuskertomuksen laatimista tai säästöpankin selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

Ehdotus

rahaston avustuksella tai avustuslainalla taikka pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi tai että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin hallituksen on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle ja säästöpankkien vakuusrahastolle.

102 §

Valtiovarainministeriön on pankkitarkastusviraston esityksestä määrättävä pankki suljettavaksi ja päätettävä pankin asettamisesta selvitystilaan, jos:

1) säästöpankin hallitus ei ole täyttänyt sitä, mitä sen velvollisuudeksi on 93, 94, 97 tai 98 §:ssä säädetty;

2) pankki on aloittanut toimintansa ennen *luottolaitostoinnasta annetun lain 13 §:ssä säädettyä perustamis pääoman* maksamista; tai

3) isäntien kokous ei ole 98 ja 99 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa tehnyt niissä tarkoitettuja päätöksiä.

105 §

Mitä *luottolaitostoinnasta annetussa laissa* säädetään tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

113 §

Mitä *luottolaitostoinnasta annetussa laissa* säädetään konsernitilinpäätöksestä ja voitonjaosta, ei sovelleta *tässä laissa tarkoitetun* selvitystilan tilinpäätökseen.

135 §

Joka

1) rikkoo, mitä 89 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta; tai

2) rikkoo *luottolaitostoinnasta annetun lain* säännöksiä tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen tai tilintarkastuskertomuksen laatimisesta *taikka tämän lain säännöksiä* säästöpankin selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

on tuomittava säästöpankkirikoksesta sakoon tai kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen, ellei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

on tuomittava säästöpankkirikoksesta sakoon tai enintään kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki**osuuspankkilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun osuuspankkilain (1271/90) 2,4,6 ja 7 § ja 5 luku, muutetaan 1,3 ja 5 §, 14 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 momentti, 22 §, 36 §:n 2 momentti, 50 §:n 1 momentti, 51 §:n 1 momentti, 60 §:n 2 momentti, 63 §:n 2 momentti, 71 §:n 3 momentti, 89 §:n 1 ja 3 momentti ja 92 § sekä

lisätään lakiin uusi 13 a § ja 42 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Osuuspankki on talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa (1268/90) tarkoitettua toimintaa harjoittava osuuskunta.

Osuuspankkiin sovelletaan osuuskunnista voimassa olevaa lainsäädäntöä, mikäli tässä laissa tai talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa ei ole toisin säädetty.

2 §

Jos osuuspankki omistaa niin monta kotimaisen tai ulkomaisen osakeyhtiön osaketta, että sillä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä, pankki on emopankki ja mainittu yhtiö tytäryhtiö. Jos pankki ja sen tytäryhtiöt taikka tytäryhtiö yksin taikka useat tytäryhtiöt yhdessä omistavat edellä tarkoitetun määrän kotimaisen tai ulkomaisen yhtiön osakkeita, myös viimeksi mainittu yhtiö on pankin tytäryhtiö.

1 §

Osuuspankki on luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu talletuspankki.

Osuuspankkiin sovelletaan osuuskunnista voimassa olevaa lainsäädäntöä, mikäli tässä laissa tai luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ei toisin säädetä.

2 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos osuuspankilla on muutoin osakkeiden omistuksen tai sopimuksen perusteella määräämisvalta pankkitoimintaa harjoittavassa yhtiössä ja huomattava osuus sen toiminnan tuloksesta, osuuspankki on niin ikään emopankki ja jälkimäinen yhtiö tytäryhtiö.

Osuuspankin tytäryhtiönä ei pidetä kiinteistö-yhtiötä, paitsi jos se, pankki ja pankin tytäryhtiö yhteensä omistavat 1 momentissa tarkoitetun määrän jonkin muun kotimaisen tai ulkomaisen yhtiön osakkeita, eikä myöskään yhtiötä, jonka osakkeita pankki on hankkinut talletuspankkien toiminnasta annetun lain 14 ja 17 §:n mukaisesti.

Osuuspankki ja sen tytäryhtiöt muodostavat pankin konsernin.

Jos konsernia koskevia säännöksiä ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa osuuspankin konsernin kokoonpanon tai muun erityisen syyn takia, osuuspankki voi poiketa niistä pankkitarkastusviraston kussakin yksittäistapauksessa antamien määräysten mukaisesti.

3 §

Osuuspankin voi perustaa vähintään kymmenen suomalaista yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään sata täysivaltaista Suomessa asuvaa Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaista, jotka eivät ole konkurssissa tai joita ei ole asetettu liiketoimintakieltoon. Avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö voi olla perustajana, jos yhtiön velvoitteista henkilökohtaisesti vastuussa olevat yhtiömiehet ovat täysivaltaisia Suomessa asuvia Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaisia. Valtiovarainministeriön luvalla voi muukin henkilö, yhteisö tai säätiö olla perustajana.

4 §

Osuuspankin säännöille ja niiden muutoksille on haettava valtiovarainministeriön vahvistus. Pankin säännöt ja niiden muutokset on vahvistettava, jos ne ovat lain mukaiset eikä ole erityistä syytä jättää niitä vahvistamatta.

5 §

Osuuspankin säännöissä on sen lisäksi, mitä osuuskuntalaissa (247/54) on säädetty, määrättävä:

1) mahdollisen sijoitusosuuspääoman suuruus, taikka milloin sijoitusosuuspääomaa voidaan sääntöjä muuttamatta alentaa tai korottaa, vähimmäissuuruus ja enimmäissuuruus,

3 §

Osuuspankin voi perustaa vähintään kymmenen yhteisöä tai säätiötä taikka vähintään sata täysivaltaista henkilöä. Konkurssissa oleva tai liiketoimintakieltoon asetettu ei voi olla perustajana.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tästä vaatimuksesta.

4 §

(Kumotaan)

5 §

Osuuspankin säännöissä on sen lisäksi, mitä osuuskuntalaissa (247/54) ja luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään, määrättävä:

1) mahdollisen sijoitusosuuspääoman suuruus, taikka milloin sijoitusosuuspääomaa voidaan sääntöjä muuttamatta alentaa tai korottaa, vähimmäissuuruus ja enimmäissuuruus, jolloin vä-

Voimassa oleva laki

jolloin vähimmäissuuruus ja enimmäissuuruus, jolloin vähimmäissuuruuden on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäissuuruudesta, sekä sijoitusosuuden nimellisarvo;

2) edustajiston, jos sellainen asetetaan, tehtävät, asettaminen, kokoonpano ja toimikausi;

3) hallintoneuvoston jäsenten erottamisikä;

4) johtokunnan jäsenten ja varajäsenten lukumäärä, toimikausi ja eroamisikä sekä missä järjestyksessä päätetään toimitusjohtajan ja johtokunnan jäsenten välisestä tehtäväjaosta ja oikeudesta edustaa pankkia;

5) johtokunnan jäsenen ja varajäsenen sekä toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan oikeudesta kuulua toisen liikeyrityksen hallintoon;

6) miten hallintoneuvoston tai sen valitsemiin tarkastajien on tarkastettava pankin hoito ja hallinto;

7) miten pankin toimipaikkojen hallinto on järjestettävä ja mikä on toimipaikan valvojan eroamisikä;

8) ketkä ovat oikeutetut kirjoittamaan pankin toiminimen sekä

9) tilintarkastajien ja varatilintarkastajien lukumäärä ja toimikausi.

6 §

Osuuspankki ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin pankki on saanut toimiluvan sekä toimittanut pankkitarkastusvirastolle ja osuuspankkkitarkastukselle:

1) pankkia koskevan täydellisen otteen kaupparekisteristä;

2) pankin säännöt;

3) jäljennöksen sääntöjen vahvistamista koskevasta valtiovarainministeriön päätöksestä;

4) hallintoneuvoston vahvistamat pankin toimintaa ja hallintoneuvoston valitsemia tarkastajia koskevat yleiset ohjeet; sekä

5) hallintoneuvoston jäsenten, johtokunnan jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajien ja varatilintarkastajien nimet sekä tiedot heidän kansalaisuudestaan ja kotipaikastaan.

Jos 1 momentissa mainituissa tiedoissa tapahtuu muutos, se on viipymättä ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle ja osuuspankkkitarkastukselle.

7 §

Perustettavan osuuspankin osuuspääoman on oltava vähintään 25 miljoonaa markkaa. Pankin

Ehdotus

himmäissuuruuden on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäissuuruudesta, sekä sijoitusosuuden nimellisarvo;

2) edustajiston, jos sellainen asetetaan, tehtävät, asettaminen, kokoonpano ja toimikausi;

3) mikä on toimipaikan valvojan eroamisikä;

4) miten hallintoneuvoston tai sen valitsemien tarkastajien on tarkastettava pankin hoito ja hallinto; sekä

5) tilintarkastajien ja varatilintarkastajien lukumäärä ja toimikausi.

6 §

(Kumotaan)

7 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

toimilupaa ja sääntöjen vahvistusta haettaessa on osoitettava, että osuuspääomaa on merkitty edellä mainittu määrä. Merkitty osuuspääoma on maksettava kokonaan rahana ennen kuin pankki aloittaa toimintansa.

Osuuspankkien sulautuessa 36 §:n 1 momentin mukaisesti ei 1 momentin säännöstä osuuspääoman vähimmäismäärästä sovelleta.

Ehdotus

13 a §

Osuuspankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi osuuskuntalain 35 §:n 3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla sekä määrällä, joka konserniin kuuluvien yritysten on lain tai sääntöjen mukaan siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

14 §

Vähintään puolet hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenistä sekä toimitusjohtajan on oltava Suomessa asuvia Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaisia, jollei valtiovarainministeriö myönnä asuinpaikan tai kansalaisuuden osalta poikkeusta. Vajaavaltainen tai konkurssissa tai liiketoimintakiellossa oleva ei voi olla hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsenenä eikä toimitusjohtajana.

14 §

Vähintään puolella johtokunnan jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovarainministeriö myönnä tästä poikkeusta. Vajaavaltainen taikka konkurssissa tai liiketoimintakiellossa oleva ei voi olla hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsenenä eikä toimitusjohtajana.

19 §

Osuuspankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja ei saa olla toisen kotimaisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, valvoja taikka toimihenkilö.

19 §

Osuuspankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, valvoja taikka toimihenkilö.

22 §

Osuuspankin toiminimenkirjoittajan ja prokuristin tulee asua toimipaikan sijaintimaassa. Valtiovarainministeriö voi pankin hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentin säännöksestä.

22 §

Osuuspankin toiminimenkirjoittajaan ja prokuristiin sovelletaan, mitä 14 §:n 2 momentissa säädetään toimitusjohtajasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 Luku

5 Luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

(Kumotaan)

24 §

Osuuskunnan kokouksessa on vuosittain pankin hallinnon ja tilien tarkastamista varten valittava vähintään kolme tilintarkastajaa ja tarpeellinen määrä varatilintarkastajia.

Osuuspankin tilintarkastajan on oltava Suomessa asuva Suomen kansalainen, ellei valtiovarainministeriö myönnä poikkeusta. Yli puolet pankin tilintarkastajista on kuitenkin oltava Suomessa asuvia Suomen kansalaisia. Pankin tilintarkastajan on oltava täysivaltainen ja hänellä on oltava riittävän laskentatoimen ja taloudellisten asioiden tuntemus.

Tilintarkastajiksi voidaan valita myös Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajaksi valitun yhteisön on ilmoitettava pankin johtokunnalle, kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Tämän henkilön on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Jos Osuuspankin taseen loppusumma ylittää valtiovarainministeriön määräämän rajan, vähintään yhden tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Osuuskuntalain 88 §:n 3 momentin säännökset eivät koske osuuspankkia.

Osuuspankilla, jolla on sijoitusosuuspääoma, tulee vähintään yhden osuuskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan olla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Mitä tässä laissa on säädetty osuuspankin tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

25 §

Osuuspankin tilintarkastajana ei saa olla:

1) osuuspankin tai samaan konserniin kuuluvan yhtiön hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, hallituksen jäsen tai varajäsen, toimitusjohtaja tai se, jonka tehtävänä on pankin tai edellä mainitun yhtiön kirjanpidon tai varojen hoito tai hoidon valvonta;

2) se, joka on osuuspankin palveluksessa tai muutoin alistus- tai riippuvuussuhteessa osuuspankkiin, sen johtokunnan jäsenen tai muuhun 1 kohdassa mainittuun henkilöön; eikä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) edellä 1 kohdassa mainitun henkilön avio-
puoliso, veli tai sisar taikka se, joka on häneen
suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus-
tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankous-
suhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen-
veljen tai sisaren kanssa.

Osuuspankin tytäryhtiön tilintarkastajana ei
saa olla se, jota 1 momentin mukaan ei saa
valita osuuspankin tilintarkastajaksi.

Osuuspankin tilintarkastajan tehtävä päättyy
tarkastettavaa tilikautta seuraavan varsinaisen
osuuskunnan kokouksen päättyessä.

26 §

Pankkitarkastusviraston on määrättävä osuus-
pankille kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja,
jos:

1) 24 §:n 1, 2, 4, 5 tai 6 momentin säännöksiä
ei ole noudatettu;

2) tilintarkastaja on 25 §:n 1 tai 2 momentin
mukaan esteellinen, eikä esteettömien tilintar-
kastajien lukumäärä ole tämän lain tai sääntöjen
mukaan riittävä, tai

3) sääntöihin otettua tilintarkastajien luku-
määrää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä ei
ole noudatettu.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun määräyksen
antamista pankkitarkastusviraston on kuultava
osuuspankin johtokuntaa. Määräys on voimassa
siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitetun
tilintarkastajan tilalle on valittu tilintarkastaja.

27 §

Jos osuuspankki on emopankki, tilintarkasta-
jien on myös tarkastettava konsernitilinpäätös
sekä muutoinkin konserniin kuuluvien yhtiöiden
keskinäisiä suhteita.

Tilintarkastajan tulee noudattaa osuuskunnan
kokouksen antamia erityisiä ohjeita, mikäli ne
eivät ole ristiriidassa lain, pankin sääntöjen tai
hyvän tilintarkastustavan kanssa.

28 §

Osuuspankin tilintarkastajan on kultakin tili-
kaudelta annettava osuuskunnan kokoukselle ti-
lintarkastuskertomus. Kertomus on luovutettava
pankin johtokunnalle viimeistään kaksi viikkoa
ennen sitä osuuskunnan kokousta, jossa tilinpäätös
on esitettävä vahvistettavaksi.

Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lau-
sunto siitä, onko tilinpäätös laadittu voimassa
olevien säännösten mukaisesti. Ellei tilinpäätök-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sessä ole annettu sellaisia tietoja, joita siinä lain tai viranomaisen antamien ohjeiden tai määräysten mukaan on annettava, tilintarkastajien tulee mainita siitä ja, jos se käy päinsä, antaa kertomuksessaan nämä tiedot.

Jos tarkastuksessa havaitaan, että hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen taikka toimitusjohtaja on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, tai muutoin on rikkonut tätä lakia tai osuuspankin sääntöjä, on tilintarkastuskertomuksessa tehtävä siitä muistutus. Kertomuksessa on oltava myös vastuuvapautta koskeva lausunto. Tilintarkastajilla on muutoinkin oikeus antaa kertomuksessaan tietoja, joiden saattamista osuuskunnan kokouksen tietoon he pitävät tarpeellisenä.

Tilintarkastuskertomuksen tulee aina sisältää lausuma tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta sekä toimintakertomukseen sisältyvästä ehdotuksesta pankin voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi.

Emopankissa on lisäksi annettava erityinen tilintarkastuskertomus konsernista noudattaen soveltavin osin, mitä 1 — 4 momentissa on sanottu.

29 §

Osuuspankin tilintarkastajan johtokunnalle tai toimitusjohtajalle esittämät huomautukset on merkittävä pöytäkirjaan tai muuhun asiakirjaan, joka on annettava johtokunnalle ja säilytettävä luotettavalla tavalla.

Osuuspankin tilintarkastajalla on oikeus olla osuuskunnan kokouksessa saapuvilla. Hänen tulee olla saapuvilla, jos käsiteltävät asiat ovat sellaisia, että hänen läsnäolonsa on tarpeen.

30 §

Osuuspankin ja sen tytäryhtiön tilikausi on kalenterivuosi, ellei pankkitarkastusvirasto myönnä poikkeusta.

31 §

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen sekä emopankissa myös konsernitilinpäätöksen. Konsernitilinpäätös käsittää konsernituloslaskelman ja konsernitaseen.

Tilinpäätös on laadittava tämän lain, osuuskuntalain, kirjanpitolain (655/73) ja pankkitarkastusviraston antamien määräysten mukaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 §

Osuuspankin oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osuuspääoma, lisäosuuspääoma, sijoitusosuuspääoma, vararahasto sekä arvonorotusraho. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

Osuuskuntalain 79 b §:n 1 momentin säännöksestä poiketen arvonorotusraho ei osuuspankissa saada käyttää vararahaston kartuttamiseen.

33 §

Osuuspankin on toimitettava pankkitarkastusvirastolle ja osuuspankkitarkastukselle jäljennökset pankin tilinpäätöksestä, osuuskunnan ja hallintoneuvoston kokousten pöytäkirjoista, tilintarkastuskertomuksesta ja pankin hoitoa sekä tilintarkastusta koskevista asiakirjoista, jotka tilintarkastajat ovat pankin johtokunnalle antaneet.

34 §

Jos osuuspankin taseeseen sisältyy saamisia samaan konserniin kuulualta yhtiöltä tai velkoja sille taikka jos pankki on antanut samaan konserniin kuuluvan yhtiön sitoumusten vakuudeksi takauksia, pantteja tai niihin verrattavia vakuuksia, on niiden yhteismäärät ilmoitettava erikseen taseen liitteenä. Osuuspankin omistamista osakkeista ilmoitetaan pankin tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä pankkitarkastusviraston määräämät tiedot.

35 §

Osuuspankin tytäryhtiön tilintarkastajaksi on, mikäli mahdollista, valittava vähintään yksi emopankin tilintarkastaja.

Tytäryhtiön toimintakertomuksessa on ilmoitettava emopankin nimi.

36 §

Jos kaksi tai useampia osuuspankkeja sulautuu perustamalla uuden osuuspankin, jolle niiden varat ja velat siirtyvät ja jonka jäseniksi niiden jäsenet sulautumissopimuksessa määrättyin ehdoin tulevat, korvaa sulautumissopimus vastaanottavan osuuspankin perustamisessa pe-

36 §

Jos kaksi tai useampia osuuspankkeja sulautuu perustamalla uuden osuuspankin, jolle niiden varat ja velat siirtyvät ja jonka jäseniksi niiden jäsenet sulautumissopimuksessa määrättyin ehdoin tulevat, korvaa sulautumissopimus vastaanottavan osuuspankin perustamisessa pe-

Voimassa oleva laki

rustamiskirjan. Sopimuksen tulee sisältää ehdotus vastaanottavan osuuspankin säännöiksi. Sopimuksessa on myös mainittava, miten vastaanottavan osuuspankin hallintoneuvosto ja tilintarkastajat valitaan. Valtiovarainministeriön lupa vastaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua toimilupaa.

50 §

Jos osuuspankin johtokunta havaitsee pankin varojen tapioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omaa pääomaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ssä säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, johtokunnan on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava johtokunnalle kirjallinen lausunto tilien tarkastuksesta.

51 §

Jos tilintarkastajat, osuuspankkitarkastus tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet osuuspankin sidotusta omasta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omaa pääomaa talletuspankkien toiminnasta annetun lain 23 §:ssä säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada osuuspankkien vakuusrahaston avustuksella tai avustuslainalla tai pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi, taikka että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin johtokunnan on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle.

Ehdotus

rustamiskirjan. Sopimuksen tulee sisältää ehdotus vastaanottavan osuuspankin säännöiksi. Sopimuksessa on myös mainittava, miten vastaanottavan osuuspankin hallintoneuvosto ja tilintarkastajat valitaan. Valtiovarainministeriön lupa vastaa *luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 §:ssä* tarkoitettua toimilupaa.

42 §

Osuuspankin on toimitettava osuuspankkitarkastukselle samat tiedot kuin sen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle luottolaitostoiminnasta annetun lain 17 §:n mukaisesti.

50 §

Jos osuuspankin johtokunta havaitsee pankin oman pääoman tappioiden johdosta vähentyneen siten, että sidotusta omasta pääomasta ainakin puolet on menetetty eikä pankilla ole omia varoja *luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä* säädettyä määrää, tai jos pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, johtokunnan on viipymättä tehtävä tilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien ja pankkitarkastusviraston tutkittavaksi. Tilintarkastajien on viipymättä annettava johtokunnalle kirjallinen lausunto *tilinpäätöksen* tarkastuksesta.

51 §

Jos tilintarkastajat, osuuspankkitarkastus tai pankkitarkastusvirasto toteavat, että vähintään puolet osuuspankin sidotusta omasta pääomasta on menetetty eikä pankilla ole omia varoja *luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä* säädettyä määrää eikä pankin toiminnan jatkamista saada osuuspankkien vakuusrahaston avustuksella tai avustuslainalla tai pankkitarkastusviraston hyväksymällä muulla tavalla turvatuksi tai että pankki ei voi täyttää sitoumuksiaan, pankin johtokunnan on viipymättä ilmoitettava siitä valtiovarainministeriölle ja osuuspankkien vakuusrahastolle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

Valtiovarainministeriön on pankkitarkastusviraston esityksestä määrättävä pankki suljetavaksi ja päätettävä pankin asettamisesta selvitystilaan, jos:

1) osuuspankin johtokunta ei ole täyttänyt sitä, mitä sen velvollisuudeksi on 51, 52, 55 tai 56 §:ssä säädetty;

2) pankki on aloittanut toimintansa ennen 7 §:ssä säädettyä osuuspääoman maksamista; tai

3) osuuskunnan kokous ei ole 56 tai 57 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa tehnyt niissä tarkoitettuja päätöksiä.

63 §

Mitä tässä laissa on säädetty tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

71 §

Mitä tässä laissa on säädetty konsernitilinpäätöksestä ja voitonjaosta, ei sovelleta selvitystilan tilinpäätökseen.

89 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta osuuspankin lukuun on voimassa, mitä osuuskuntalain 12 luvussa on säädetty. Johtokunnalla on kuitenkin oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

Kanne on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa osuuskunnan kokouksen tai edustajiston päätöksestä.

92 §

Joka

1) rikkoo, mitä 47 §:ssä on salassapitovelvollisuudesta säädetty; tai

60 §

Valtiovarainministeriön on pankkitarkastusviraston esityksestä määrättävä pankki suljetavaksi ja päätettävä pankin asettamisesta selvitystilaan, jos:

1) osuuspankin johtokunta ei ole täyttänyt sitä, mitä sen velvollisuudeksi on 51, 52, 55 tai 56 §:ssä säädetty;

2) pankki on aloittanut toimintansa ennen luottolaitostoiminnasta annetun lain 13 §:ssä säädetyn perustamispääoman maksamista; tai

3) osuuskunnan kokous ei ole 56 ja 57 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa tehnyt niissä tarkoitettuja päätöksiä.

63 §

Mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään tilintarkastajista, on soveltuvin osin voimassa selvitystilan tilintarkastajista.

71 §

Mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään konsernitilinpäätöksestä ja voitonjaosta, ei sovelleta tässä laissa tarkoitettuun selvitystilan tilinpäätökseen.

89 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta osuuspankin lukuun on voimassa, mitä osuuskuntalain 12 luvussa säädetään lukuun ottamatta, mitä 97 §:n 2 momentissa säädetään. Johtokunnalla on kuitenkin oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

Sijoitusosuuksien omistajien on pantava kanne vireille kolmen kuukauden kuluessa osuuskunnan kokouksen tai edustajiston päätöksestä.

92 §

Joka

1) rikkoo, mitä 47 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta; tai

Voimassa oleva laki

2) rikkoo tämän lain säännöksiä tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen tai tilintarkastuskertomuksen laatimisesta tai osuuspankin selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta.

on tuomittava *osuuspankkirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, ellei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Ehdotus

2) rikkoo *luottolaitostoiminnasta annetun lain* säännöksiä tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen tai tilintarkastuskertomuksen laatimisesta taikka osuuspankin selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava *osuuspankkirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

6.

Laki**Postipankki Oy:stä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Postipankki Oy:stä 11 päivänä joulukuuta 1987 annetun lain (972/87) 1 §, 7 §:n 1 momentti sekä 9, 14 ja 15 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 7 §:n 1 momentti ja 14 § 28 joulukuuta 1990 annetussa laissa (1272/90) ja 9 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Postipankki Oy, ruotsiksi Postbanken Ab, on tallennuspankkien toiminnasta annetussa laissa (1268/90) tarkoitettua toimintaa harjoittava osakeyhtiö, johon sovelletaan, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, mitä liikepankeista on säädetty.

1 §

Postipankki Oy, ruotsiksi Postbanken Ab, on *luottolaitostoiminnasta annetussa laissa* (/) tarkoitettu *talletuspankki*, johon sovelletaan, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, mitä liikepankeista *säädetään*.

7 §

Postipankki Oy:n sitoumusten täyttämisen turvaamiseksi pankilla on valtion takuu, jonka määrä on enintään puolet talletuspankkien toiminnasta annetun lain 24 ja 25 §:n nojalla määrättyvän Postipankki Oy:n ensisijaisen ja toissijaisen oman pääoman yhteismäärästä. Takuun määrä ei kuitenkaan alene saavuttamastaan korkeammasta markkamäärästä, vaikka Postipankki Oy:n oma pääoma myöhemmin pienenesi.

7 §

Postipankki Oy:n sitoumusten täyttämisen turvaamiseksi pankilla on valtion takuu, jonka määrä on enintään puolet *luottolaitostoiminnasta annetun lain 72 ja 73 §:n* nojalla määrättyvän Postipankki Oy:n ensisijaisen ja toissijaisen *omien varojen* yhteismäärästä. Takuun määrä ei kuitenkaan alene saavuttamastaan korkeammasta markkamäärästä, vaikka Postipankki Oy:n *omat varat* myöhemmin pienenisivät.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Sen lisäksi, mitä on säädetty talletuspankki-en toiminnasta annetun lain 8 §:ssä, Postipankki Oy harjoittaa pankkitoimintaa siitä antamiensa ja pankkitarkastusviraston hyväksymien ohjeiden mukaan posti- ja telelaitoksen toimipaikkojen välityksellä.

Postipankki Oy suorittaa posti- ja telelaitokselle sen toimipaikkojen välityksellä tapahtuvasta Postipankki Oy:n pankkitoiminnan harjoittamisesta korvausta sen mukaan kuin Postipankki Oy ja posti- ja telelaitos siitä sopivat. Jollei korvauksesta päästä sopimukseen, korvaus suoritetaan valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Sen mukaan kuin Postipankki Oy ja posti- ja telelaitos siitä sopivat, voidaan pankkitoimintaan kuuluvia asioita antaa Postipankki Oy:n tehtäviä hoitavan posti- ja telelaitoksen virkamiehen ja toimihenkilön ratkaistavaksi.

14 §

Talletuspankkien toiminnasta annetun lain 58 §:n säännöstä sovelletaan myös Postipankki Oy:n tehtäviä hoitavaan posti- ja telelaitoksen virkamieheen ja toimihenkilöön.

15 §

Postipankki Oy:n pankkitoimintaan liittyvää alkuperäisestä asiakirjasta pankin toimesta koneellisesti jäljentämällä valmistettu jäljennös on pankin toimihenkilön oikeaksi todistamana pankin ja sen asiakkaan välisissä tilisuhteissa alkuperäisen asiakirjan veroinen.

9 §

Sen lisäksi mitä *luottolaitostoiminnasta annetun lain 25 §:ssä* säädetään, Postipankki Oy harjoittaa *toimintaansa* siitä antamiensa ja pankkitarkastusviraston hyväksymien ohjeiden mukaan posti- ja telelaitoksen toimipaikkojen välityksellä.

Postipankki Oy suorittaa posti- ja telelaitokselle sen toimipaikkojen välityksellä tapahtuvasta Postipankki Oy:n *toiminnan* harjoittamisesta korvausta sen mukaan kuin Postipankki Oy ja posti- ja telelaitos siitä sopivat. Jollei korvauksesta päästä sopimukseen, korvaus suoritetaan valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Sen mukaan kuin Postipankki Oy ja posti- ja telelaitos siitä sopivat, voidaan *pankin toimintaan* kuuluvia asioita antaa Postipankki Oy:n tehtäviä hoitavan posti- ja telelaitoksen virkamiehen ja toimihenkilön ratkaistavaksi.

14 §

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 93-96 §:n säännöksiä sovelletaan myös Postipankki Oy:n tehtäviä hoitavaan posti- ja telelaitoksen virkamieheen ja toimihenkilöön.

15 §

Postipankki Oy:n *toimintaan* liittyvästä alkuperäisestä asiakirjasta pankin toimesta koneellisesti jäljentämällä valmistettu jäljennös on pankin toimihenkilön oikeaksi todistamana pankin ja sen asiakkaan välisissä tilisuhteissa alkuperäisen asiakirjan veroinen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyäänä ajankohtana.

7.

Laki

hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hypoteekkiyhdistyksistä 8 päivänä joulukuuta 1978 annetun lain (936/78) 1 ja 5 §, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 17 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 mometti ja 26 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 7 §:n 1 momentin johdantokappale ja 26 §:n 2 mometti 20 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1552/91) ja 19 §:n 1 momentti 22 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (50/88), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Hypoteekkiyhdistys on rahoitustoimintalaisa (/) tarkoitettu luottolaitos. Sen erityistarkoituksena on etupäässä pitkäaikaisina lainoina hankituista varoista myöntää pitkäaikaisia lainoja pääasiassa joko kiinnitysvakuutta tai muuta turvaavaa vakuutta vastaan.

5 §

Hypoteekkiyhdistyksen voi perustaa vähintään kaksikymmentä suomalaista yhteisöä tai täysivaltaista Suomen kansalaista. Perustamisesta on tehtävä kirjallinen sopimus.

Hypoteekkiyhdistyksen perustajana ei saa olla sellainen suomalainen yhteisö, jota tarkoitetaan ulkomaalaisen sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain (219/39) 2 §:ssä ja joka on mainitussa laissa säädettyjen rajoitusten alainen.

7 §

Hypoteekkiyhdistyksen säännöissä on määrättävä sen lisäksi mitä rahoitustoimintalain 10 §:ssä on säädetty:

17 §

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä varajäsenten on oltava tässä maassa asuvia täysivaltaisia Suomen kansalaisia. Vaalikelpoinen hallintoneuvoston jäseneksi ja varajäseneksi on ainoastaan hypoteekkiyhdistyksen äänioikeutettu jäsen.

Ehdotus

1 §

Hypoteekkiyhdistys on *luottolaitostoiminnasta* annetussa laissa (/) tarkoitettu luottolaitos. Sen erityistarkoituksena on etupäässä pitkäaikaisina lainoina hankituista varoista myöntää pitkäaikaisia lainoja pääasiassa joko kiinnitysvakuutta tai muuta turvaavaa vakuutta vastaan.

5 §

Hypoteekkiyhdistyksen voi perustaa vähintään 20 luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä.

Vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Valtiovarainministeriö voi antaa luvan poiketa tässä säädetystä vaatimuksesta.

Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva ei voi olla perustajana.

Perustamisesta on tehtävä kirjallinen sopimus.

7 §

Hypoteekkiyhdistyksen säännöissä on määrättävä sen lisäksi mitä *luottolaitostoiminnasta* annetun lain 14 §:ssä säädetään:

17 §

Vähintään puolella hallituksen jäsenistä sekä varajäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei valtiovarainministeriö myönnä tästä poikkeusta. Vaalikelpoinen hallintoneuvoston jäseneksi ja varajäseneksi on ainoastaan hypoteekkiyhdistyksen äänioikeutettu jäsen.

Voimassa oleva laki

19 §

Hypoteekkiyhdistyksen hallituksessa on oltava vähintään viisi jäsentä, jotka valitsee hallintoneuvosto. *Säännöissä voidaan määrätä, että valtiovarainministeriö nimittää enintään kaksi jäsentä hypoteekkiyhdistyksen hallitukseen.* Lisäksi hallitukseen kuuluvat hypoteekkiyhdistyksen toimitusjohtaja ja muu johtaja.

26 §

Lisäpääoma voidaan maksaa takaisin ainoastaan siten, ettei hypoteekkiyhdistyksen peruspääomaa vähennetä, ettei hypoteekkiyhdistyksen oman pääoman ja sitoumusten suhde alene pienemmäksi kuin rahoitustoimintalain 22 §:ssä säädetään ja ettei minään vuonna makseta takaisin enempää kuin puolet edellisen vuoden voitosta.

Ehdotus

19 §

Hypoteekkiyhdistyksen hallituksessa on oltava vähintään viisi jäsentä, jotka valitsee hallintoneuvosto. Lisäksi hallitukseen kuuluvat hypoteekkiyhdistyksen toimitusjohtaja ja muu johtaja.

26 §

Lisäpääoma voidaan maksaa takaisin ainoastaan siten, ettei hypoteekkiyhdistyksen peruspääomaa vähennetä, ettei hypoteekkiyhdistyksen omien varojen määrä alene pienemmäksi kuin *luottolaitostoiminnasta annetun lain 77 §:ssä* säädetään ja ettei minään vuonna makseta takaisin enempää kuin puolet edellisen vuoden voitosta.

Tämä laki tuleevoimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.
